

SRI LANKA LIBRARY REVIEW

Journal of the Sri Lanka Library Association

Vol.23

June 2009

Sri Lanka Library Association
275/75, OPA Centre,
Stanly Wijesundara Mawatha,
Colombo 07.

June 2009

© Sri Lanka Library Association- 2009
ISBN 1391-2526

Sri Lanka Library Review is published annually by the Sri Lanka
Library Association

Editorial Committee

Prof. Piyadasa Ranasinghe
Mr.N.U. Yapa
Dr. Wathmanel Senewiratne,Mrs.
Mrs. Dilmani Warnasuriya
Mr.J.A. Amaraweera
Ms.K.kamalambikai
Mrs. Swarna Jayatillake (Editor)

Publication Committee

Mrs. Swarna Jayatillake (Publication officer)
Mr. G.M.P.B.Gallaba
Mr. L.R. Amarakoon
Mr. J.A. Amaraweera
Mrs. D.I.D. Andradi
Mrs. Deepali Thalagala
Ms. T.Sridaran
Mr. S.K.K.Siresena
Mr. Saman Dewagama
Ms. P. Hemakumara
Mrs. Ranjani Herath
Ms. Priyani Balasuriya

Tel : 94 11 2589103
E-mail : slliba@yahoo.com

Fax : 94 11 2569103
Web : www.slla.org.lk

Price per copy including postage
Local : Rs. 200.00
Overseas : US\$ 20.00

Sri Lanka Library Association
275/75, OPA Centre,
Stanly Wijesundara Mawatha,
Colombo 07.

Printed by :
Tharanjee Prints,
Tel : 011-2804773

President's Message

It is with great pleasure that I issue this message of goodwill to “Sri Lanka Library Review,” the annual journal of the Sri Lanka Library Association, the umbrella organization of library and information professionals of the country.

The Journal has been in existence since 1959 and reaching the age of 50 by next year, the year of golden jubilee of the Association. Throughout the period, in spite of various ups and downs, it has been contributing immensely to the profession as a refereed learned journal. It is indeed the oldest as well as one of the highly cited annual library science publications in Sri Lanka. The wide range of articles in this volume too fit well into the professional and academic tradition of the journal.

When compared to library associations in most countries in the world, Sri Lanka Library Association stands strong. Marginalization of the profession, poor service conditions including salaries, absence of national library legislation and many other problems are in front of us. The answer to all these problems is mainly in our hands. By influencing authorities as well as general public through solidarity and commitment, it is not difficult to achieve our goals sooner or later.

It is in this context that the publications which disclose the talents of librarianship to other people are important. One of the indicators of the richness of a profession in a particular country is the amount of literature on that profession produced annually within the country.

However, as a country we are not in a good position in this regard. The professional literature out put is not sufficient when compared with the number of chartered librarians who have extensive professional experience. Therefore, in this message I wish to make an appeal to all members of the library association to conduct research and produce a new genre of professional literature addressing local as well as global issues faced by librarians.

Production of a learned journal is no way an easy task. It is a cooperative work between writers and editors. I sincerely appreciate and thank the publications and the editorial committees, as well as the publications officer Ms. Swarna Jayatillake for the efforts they have taken to make the present volume a success. I must also thank the authors of articles for selecting the SLLA annual journal as the forum for their publications.

Professor Piyadasa Ranasinghe,
President,
Sri Lanka Library Association,
June 2009.

Preface

The Journal, Sri Lanka library Review which was originally known as the Journal of Sri Lanka Library Association has been published annually since 1962. It may be noted that this is the only journal in the country for the researchers, professionals and librarians to publish their articles in the library field.

As in other fields the field of library also has been changing rapidly in recent times with the advent of Information and Communication Technology (ICT) era. As a result the present day librarians are able to maintain the libraries as information centres that can acquire information from anywhere in the world quickly and provide these information to users at short notice. However continuous updating and improving the knowledge base in the field are vital to enhance the capacity of the librarians in the country and it is hoped that this journal will contribute immensely towards achieving this objective.

Papers have been published in all three media, namely, Sinhala, Tamil and English and it is expected that this will help the journal to reach to a wider audience among the librarians in Sri Lanka.

Finally I wish to place in record my sincere thanks and appreciation of all those who rendered their support and assistance to make the publication of this journal possible.

Swarna Jayatillake, Mrs.
Publication officer,
Sri Lanka Library Association
June 2009

SRI LANKA LIBRARY REVIEW
Vol.23, June 2009

Contents

1.	පුස්තකාලය 2.0 මගින් සංශෝධනය වන පුස්තකාලයාධිපති කාර්ය භාරය රුවන් ගමගේ	7-14
2.	Information-seeking behavior of University teachers in Sri Lanka in the field of Management Studies Ananda Karunarathne	15-20
3.	இலங்கை தேசிய நூலக ஆவணவாக்கல் சேவைகள் சபையின் வாசகர் சேவைப்பகுதியும் அதன் செயற்பாடுகளும் The activities of Reader Services Division of Sri Lanka National Library and Documentation Services Board T. Sriitharan	21-26
4.	නූතන පුස්තකාල හා තොරතුරු මධ්‍යස්ථානයන්හි තොරතුරු අලෙවිකරණයට නිෂ්පාදන හා සේවා එස්.ඒ.ඩී.එච්. නාමලී සුරවීර	28-40
5.	A glimpse of LIS research and publications in Sri Lanka Pradeepa Wijetunge	42-49
6.	Personal Names and Surnames of Sri Lankan Authors Jayasiri Lankage	51-65
7.	දෙතින් වර්ගීකරණයෙහි අපූර්ව ලක්ෂණ පිළිබඳ කෙටි විග්‍රහයක් ඩබ්.ඒ. වීරසූරිය	66-72
8.	Right to information and its influence on child led libraries in Sri Lanka Lionel R. Amarakoon	73-79
9.	ප්‍රකාශන හිමිකම් නීතිය හමුවේ ශ්‍රී ලංකාවේ පුස්තකාල මුහුණපාන අභියෝග පුවිච්ඡේධා ගල්ලඬ	80-85
10.	Cataloguing Rules applicable to Legal Literature Dolitha I.D. Andradi	86-97
11.	Development of Science & Technologh Information in Sri Lanka Dilmani Warnasuriya	98-104
12.	Forgotten Role of Professional Librarianship in Sri Lanka : the educator L.A. Jayatissa	105-110
13.	Destruction of the intellectual repositories of the university libraries in Sri Lanka due to malpractices of the readers: Effective strategies for a preventive program K.P. Kamani Dambawinna	111-116

SRI LANKA LIBRARY ASSOCIATION - COUNCIL - 2008/2009

PRESIDENT	-	Prof. Piyadasa Ranasinghe
PRESIDENT ELECT	-	Mr. G.M.P.B. Gallaba
IMMEDIATE PAST PRESIDENT	-	Ms. Dilamani Warnesuriya
GENERAL SECRETAREY	-	Mr. K.G.G.Wijeweera
VICE PRESIDENT	-	Mr. J.A.Amaraweera
TREASURER	-	Ms. Dolitha D.I. Andradi
EDUCATION OFFICER	-	Dr. W.A.Weerasooriya
ASST. EDUCATION OFFICER	-	Mr. Lionel R.Amarakoon
ASST.SECRETARY	-	Ms. Geetha David
PUBLICATION OFFICER	-	Ms. Swarna Jayatillake
INFORMATION AND PUBLIC RELATIONS OFFICER	-	Mr. J.Ratnayake

GROUP REPRESENTATIVES

ACADAMIC LIBRARIES	-	Ms. Chitra Abeygunasekara
GOVERNMENT LIBRARIES	-	Mr. Sugath Gunatillake
PUBLIC LIBRARIES	-	Ms C. Kannangara
SPECIAL LIBRARIES	-	Ms. Pushamala Perera
SCHOOL LIBRARIES & EDUCATIONAL INSTITUTES	-	Ms. Priyani Balasuriya
LIS GROUP	-	Dr. Wathmanel Senewiratne
NGO Libraries	-	Ms. Deepali Thalagala
NATIONAL & PROVINCIAL LIBRARIES	-	Mrs. Daya Ratnayake

NOMINATED MEMBERS

Prof. Jayasiri Lankage

Mr. W.K.K.M.M.K Weerasinghe

පුස්තකාලය 2.0 මගින් සංශෝධනය වන

පුස්තකාලයාධිපති කාර්ය භාරය

රුවන් ගමගේ^{1*}

Abstract

It is a long time ago that information scientists predicted Web 2.0 services and technologies are going to affect libraries. Now it's not the time to debate on pros and cons of these. The task at the moment is to explore innovative methods of using these for libraries. This field being developed parallel to Web 2.0 is termed Library 2.0. Chat programmes like Yahoo Messenger, Google Talk and Skype, Social Networking Systems like Facebook, and Ning, Virtual Reality Applications like Second Life, and tools like Wikis, Blogs, and RSS are already linked together with library web sites. The issue here is who is going to take the responsibility on adopting Web 2.0 to your library. This paper describes why and how we should incorporate Library 2.0 to the routine programme of a librarian.

සාරාංශය

වෙබ් 2.0 සේවා සහ තාක්ෂණික ශිල්ප ක්‍රම පුස්තකාල ක්‍රියාකාරීත්වය කෙරෙහි ඉමහත් බලපෑමක් කරනු ඇතැයි තොරතුරු විද්‍යාඥයන් අනාවැකි පළ කළේ මීට බොහෝ කලකට ඉහත දී ය. දැන් ඒ ගැන වාද කරන කාලය නොවේ. මේ මොහොතේ අවශ්‍යතාවය වන්නේ පුස්තකාල සඳහා මේවා යොදා ගත හැකි නිර්මාණාත්මක ක්‍රමවේදයන් මොනවා දැ යි හෙළි කර ගැනීම යි. වෙබ් 2.0 හා සමගාමීව වර්ධනය වන එම ක්ෂේත්‍රය හැඳින්වෙන්නේ පුස්තකාලය 2.0 යනුවෙනි. යාන්ත්‍ර මැසෙන්ජර්, ගුගල් ටෝක්, සහ ස්කයිප් වැනි සල්ලාප මෘදුකාංග ද, ෆේස්බුක්, නිං වැනි සමාජ ජාලකරණ පද්ධති ද, සෙකන්ඩ් ලයිෆ් වැනි අතාත්වික යථාර්ථ වැඩ සටහන් ද විකිනී බ්ලොග් (විද්‍යුණු සටහන්), සහ ආර්.එස්.එස්. වැනි උපයෝගිතා ද මේ වන විටත් පුස්තකාල වෙබ් අඩවි හරහා බැඳී පවතී. මේ හා සමගම ම මතු වන ගැටලුව වන්නේ පුස්තකාලය වෙනුවෙන් පුස්තකාලය 2.0 සේවා පවත්වා ගෙන යන්නේ කවුරුන් ද යන්න යි. ශ්‍රී ලාංකීය පුස්තකාලවේදීන් ගේ කාර්ය භාරය ද මේ අනුව විකාශනය විය යුතු ආකාරය පිළිබඳව මෙම ලිපියෙන් සාකච්ඡා වෙයි.

1. හැඳින්වීම

ක්ෂණික පණිවුඩ යැවීම, ගලන මාධ්‍ය, විද්‍යුණු සටහන්, ක්ෂුද්‍ර විද්‍යුණු සටහන්, විකිනී සමාජ ජාල, සන් තැබීම, සමගෘහිතකරණය, අතාත්වික යථාර්ථයේ සමාජ සංස්ථා, සහ සමෝධාන යන සේවා/ශිල්ප වෙබ් 2.0 තාක්ෂණ යටතට ගැනේ (පළමු ඇමි නුම බලන්න). අප පාඨකයන්ට තොරතුරු බෙදා හරින ක්‍රම සහ පුස්තකාලය පාඨකයා අතරට ගෙන යාමේ ක්‍රමවේදවල සුසමාදර්ශී වෙනසක් ඇති කිරීමට ඒවා ක්‍රියා කර ඇති නිසා, මේ සියල්ල එකතුව පුස්තකාලය 2.0 යනුවෙන් ජාලගත පුස්තකාලවල දෙවැනි පරම්පරාවක් ද නම් කෙරේ.

1.1 පුස්තකාල සේවාවේ ප්‍රගමණය

Shultz (2006) පෙන්වා දෙන අන්දමට පුස්තකාලයේ වර්ධන අවධි සතරකි.

- පුස්තකාලය 1.0 - පොත් යනු පාඨකෝගික භාණ්ඩයකි. අතිත පුස්තකාලවල සිට කාර්මික යුගය දක්වා පැවති තත්ත්වය මෙය යි.
- පුස්තකාලය 2.0 - පොත්, බහුමාධ්‍ය වැනි ඩිජිටල් එකතු රැසක් නිදහසේ භාවිත කිරීම සඳහා වෙබ් අඩවි හරහා ලබා දෙයි. සහ ක්‍රියාකාරී, අන්තර්ක්‍රියා බහුල, ගතික ස්වභාවය ද ඇත.
- පුස්තකාලය 3.0 - තුන් වැනි මානය කරා විකාශිත ඩිජිටල් පුස්තකාල වේ. සෙකන්ඩ් ලයිෆ් වැනි අතාත්වික යථාර්ථයේ පිහිටි පුස්තකාලවලට, එම අවකාශයේ

* Dr.Ruwan Gamage, Senior Assistant Librarian, Technical Services, University of Moratuwa.
E-mail : mailruga@gmail.com

සැරිසරන ඩිජිටල් අවතාර (avatars)² පිවිස අවශ්‍ය තොරතුරු ලබා ගනී. එකතු පවා අතැත්වික වන නමුත් ඒ එක් එක් සම්පත (පොත) පිළිබඳව ලේ-ඇට-මස් සහිත පුද්ගලයන් විසින් ලියන ලද හඳුන්වා දීම් ඇත. එවැනි එක් එක් හැඳින්වීම අතීතයින් පොද්ගලික අත්දැකීම් මත ලියැවුණු ඒවා විය හැකි නමුත් පොතේ අන්තර්ගතය තීරණය කිරීම සඳහා ඒවා බෙහෙවින් වැඩදායක විය හැකි ය.

පුස්තකාලය 4.0 - අනාගතයේ පුස්තකාලය මෙ සේ වෙනස් වී අපි බලාපොරොත්තු වෙමු. මේ මට්ටමේ දී පුස්තකාලය යනු සෞන්දර්යාත්මක අත්දැකීමක් වනු ඇත. එය වඩාත් දියුණු අතැත්වික යටාපදයන් අනුගමනය වෙයි. භෞතික පුස්තකාලය ද මීට ම බැඳී දැනුම ස්ථාන (spa) ලෙස භාවිත කෙරෙන්නට ඉඩ තිබේ. ඔබ පුස්තකාලයට යන්න - දැනුමින් පිරුණු තොරතුරු තාක්ෂණ අවකාශයේ හාන්සි පුටුවක දිග ඇඳී හේ කෝප්පයක රස බලමින් මස්තිෂ්කයට දැනුම කාන්දු වෙන්නට ඉඩ හරින්න.³

මේ අනුව, පුස්තකාල සේවාව නූතන තොරතුරු තාක්ෂණය සමග මුහු වී වර්ධනයක් පෙන්නුම් කිරීම අනිවාර්ය වේ. අප ද එහි පල නෙළා ගනිමින් ඉදිරියට ගමන් කළ යුතු ය.

2. වෙබ් 2.0 තාක්ෂණ හා සේවාවන් හි පොදු ගුණාංග

ඒවා ස්වභාවයෙන් ම සහයෝගී (collaborative) ය. අන්තර් ක්‍රියාකාරීත්වයෙන් යුතු ය (interactive). ගතික ය (dynamic). එසේ ම, එම පරිසරයේ අන්තර්ගතය නිෂ්පාදනයත්, පරිභෝජනයත් අතර සීමාව අපැහැදිලි ය. කොටින් ම කිවහොත් වැඩිමහත් අන්තර්ගතය ලියැවෙන්නේ ද පරිභෝජකයන් අතිනි. එහෙයින් ස්ථිතික, මලානික, සාම්ප්‍රදායික වෙබ් අඩවිවලට සමු දිය යුතු කාලය එළඹ තිබේ. වෙබ් 2.0 (එසේ ම පුස්තකාලය 2.0) පරිසරයේ ස්වභාවය පහත දැක්වෙන අයුරින් සාරාංශගත කළ හැකි ය.

- එය පෙළ (එෆ්එ) අඩවියක් නොවේ... බහුමාධ්‍ය (multimedia) අඩවියකි.
- එය ලියන්නා වටා ගෙනුණු අන්තර්ගතයක් නොවේ...පරිශීලකයා (user) වටා ගොඩ නැගුණකි.
- එය තනිව දක්වන අදහස් සමූහයක් නොවේ... දෙබස්, නැතහොත් සාකච්ඡාමය පරිසරයකි.

2.1 පුස්තකාලය 2.0

O'Reilly (2005) දක්නා පරිදි, පොද්ගලික වෙබ් අඩවි බ්ලොග් අඩවි බවට පරිණාමය වෙයි. විශ්වකෝෂ, විකිපීඩියා (Wikipedia) බවටත්, පාඩ ගුන්ට්, ගලන මාධ්‍ය (streaming media) යෙදුම් බවටත්, වර්ගිකරණ, සමාජ වර්ගිකරණ (folksonomy) බවටත්, ඊමේල් මගින් කෙරුණු පාරිභෝගික සබඳතා පවත්වා ගැනීම්, ක්ෂණික පණිවුඩ මාධ්‍යයටත් (instant messaging) තවදුරටත් විකාශය වී ඇත. එසේ ම Video on Demand - වි ඕ බී (අදාළ සබැඳුමක් මත ක්ලික් කිරීමෙන් පරිශීලකයාට අවශ්‍ය විඩියෝව නැරඹීම) යු ටියුබ් (YouTube) ආකාරයට පරිණාමය වී තිබේ. වි ඕ බී සමජය සසඳන විට, එක ම විඩියෝවේ වෙනත් අනුවාදයන් ලබා ගැනීමට පරිශීලකයාට හැකි වීම, වඩාත් පරිශීලක-හිතවත් (user friendly) වීම, පාඩ ලෙස හෝ විඩියෝ ලෙස ම ප්‍රතිචාර (feedback) දැක්වීමට හැකි වීම යු ටියුබ් ආකාරයේ විශේෂත්වය යි. එහි ඕනෑම වර්ගයක විඩියෝ ක්ලිපයක් සපයා ඇත්තේ යු ටියුබ් සාමාජිකයන් ම ය. ඔබේ පුස්තකාලයේ පරිශීලකයන් සඳහා තැනූ විඩියෝව ඔබට ම යු ටියුබ් එකට උඩුගත (upload) කළ හැකි ය. හිමිකම් ගැන වැඩි තැකීමක් නැති මෙහි දී කරන හිමිකම් සුරැකීම නම්, අදාළ හිතීමය හිමිකම දරන්නා හේ ඉල්ලීම පරිදි එම විඩියෝව වෙබ් අඩවියෙන් ඉවත් කිරීම යි. එක් අතකට කිසියම් විඩියෝවක් යු ටියුබ් ගොනුවකට උඩුගත කරන්නේ කුඩා කොටස් වශයෙනි. එසේ ම එම විඩියෝව තත්ත්වයෙන් බාල කොට කුඩා ගොනුවක් බවට පත් කර ඇත. ඒ, ඉක්මනින් බා ගත වීම පහසු කිරීමට යි. එනමින් බලන විට විඩියෝවක් යු ටියුබ් හි තිබීම එය වඩා ජනප්‍රිය කිරීමට හේතුවකි. අධ්‍යාපන සහ වෙළෙඳ ආයතන සඳහා එය සුජාන ප්‍රචාරක යාන්ත්‍රණයක් බවට ද පත්ව තිබේ. බටහිර ලෝකයේ දියුණු පුස්තකාල පවා එහි එල මැනැවින් නෙළා ගනිමින් සිටී⁴.

² පරිගණක ලෝකයේ avatar යනු මෙලොව සිටින පුද්ගලයකු හේ ඩිජිටල් නියෝජනය යි. තම සිතූම් පැතුම් සහ සැබෑ ස්වරූපය බාහිරයට පෙනෙන ලෙස තමාට කැමති ලෙස ඇඳුමින් පැළඳුමින් ද, හිසකේ ආදියෙන් ද සරසා ගත හැකි ය.

³ බොහෝ දුරට බටහිර පුස්තකාල වින්තකයන් බිහි කළ අදහසකි. පෙරදිග ලෝකයේ පුස්තකාල අනාගතය පිළිබඳව වෙන ම සාකච්ඡා කළ යුතු ය.

⁴ මෑතක සිට අධ්‍යාපන විඩියෝ අඩවියක් ද, අධි-විභේදන (high definition) විඩියෝ ක්ලිප ද බලගන්වා ඇත.

මෙම විස්ලවය පුස්තකාල වෙත බලපා ඇති ආකාරය ඉතා විශාල ය. අප ගේ පාඨකයන් අන්තර්ගතය නිර්මාණයේ යෙදී සිටීම, තොරතුරු ප්‍රචාරණයට සක්‍රිය ව දායක වීම සහ පුස්තකාල වෙබ් අඩවිය මගින් තමන් හා සම්බන්ධ වීම තරම් සතුටක් පුස්තකාලයාධිපතිවරයකුට තිබිය හැකි ද? කෙසේ වෙතත් පුස්තකාලයාධිපතිවරු මෙම කරුණ පිළිගන්නට පටන් ගත්තේ මෑතක සිට ය. මේ වන විට බොහෝ පුස්තකාලයාධිපතිවරු බ්ලොග් අඩවි රචකයෝ ය. බොහෝ පුස්තකාල වෙබ් අඩවි පුස්තකාලය 2.0 බවට රූපාන්තරණය වෙමින් පවති (Miller, 2006" Notess, 2006). කෙසේ වෙතත් ගැටලුව වන්නේ සියලු වෙබ් 2.0 අංශ (බ්ලොග්ස් විකිස් සමාජ ජාල ආදිය) ඇතුළත් කර ගැනීමට තරම් කාලය ප්‍රමාණවත් ද යන්න යි. දැනටමත් පුස්තකාලයාධිපතිවරු තම දෛනික කළමනාකරන කටයුතුවලට අමතරව ඉගැන්වීම, පර්යේෂණ වැනි අමතර කටයුතුවල ද යෙදෙති. මේ අතරට දෙවැනි පරම්පරාවේ අතිශය අන්තර්ක්‍රියාකාරී පුස්තකාල වෙබ් අඩවියක් පවත්වා ගෙන යාම කළ හැකි ද? නොඑසේ නම්, අඩු තරමින් එවැනි වෙබ් අඩවියකට නායකත්වය දීම පවා ප්‍රායෝගික නැති ද? ඇතැම් කුඩා පුස්තකාලයකට සරල සාමාන්‍ය වෙබ් අඩවියක් පවත්වා ගෙන යාම පවා අපහසු වන විටෙක මෙවැනි ප්‍රශ්නයක් නැගීම සාධාරණ ය. ඊට පිළිතුරු දීමට මත්තෙන් දෙවැනි පරම්පරාවේ බීජටල් පුස්තකාලයක පුස්තකාලයාධිපතිවරයකු ගේ දෛනික රාජකාරි කවරේදැයි බලමු. මුල් ම බීජටල් විස්ලවයේ දී පුස්තකාල ග්‍රහණය කර ගත් වෙනස ස්ථිරික ය. උදාහරණ ලෙස, මාර්ගගත පොදු ප්‍රවේශ සුවිසකින් (OPAC) කෙරෙන්නේ පොත්පත්වල ග්‍රන්ථවිද්‍යාත්මක තොරතුරු ගවේශනය යි. එහි දී පරිශීලකයා ගේ මූලපද (keywords) සමග පුස්තකාලයාධිපතිවරු ඇතුළත් කළ පාරදත්ත (metadata) සන්සන්දනය කෙරේ. එහෙත් එම පරිශීලකයා මීට පෙර භාවිත කර ඇති මූලපද, ඔහු/ඇය විසින් ඉල්ලා ඇති විපරම් (alert) සහ අතිතයේ බැහැර ගෙන ගොස් ඇති පොත් පත් යනාදිය පිළිබඳ මතකය අවදි කර ගැලපෙන පොත් යෝජනා කළ හැකි නම්, එය වෙබ් 2.0 තාක්ෂණයේ භාවිතාවකි. පුස්තකාලයක් නොවුනද, ඇමසන් ඩොට් කොම් (Amazon.com) සුවිසල් අන්තර්ජාල පොත්හල සිදු කරමින් සිටින්නේ එය යි. ඉතා සෙමින් වුවද වෙබ් 2.0 දියාතිමුඛ ගමන පුස්තකාල විසින් අරඹනු ලැබ තිබේ (Maness, 2006). පුස්තකාලය 2.0 හි ප්‍රධාන ලක්ෂණය තාක්ෂණය නොවේ - ආකල්ප වෙනස යි (O'Really" 2005).

අපි අපේ පාඨකයන් විශ්වාස කළ යුතු වෙමු. ඔවුන්ට විපුල අත්දැකීමක් රැස් කර ගැනීමට ඉඩ දිය යුතු ය. එසේ ම විවිධ මූලාශ්‍රවලින් තොරතුරු සංකලනය කොට නව නිර්මාණ කිරීමට තරම් හිමිකම් ලිහිල් කළ යුතුයැයි. යි ඕරිලි (O'Really" 2005) පවසයි.

3. පුස්තකාලය 2.0 යෙදීම්

3.1 පුස්තකාලයට පාඨකයා සමීප කර ගැනීම

පුස්තකාලයට පාඨකයා ගෙන්වා ගැනීමේ ක්‍රම වේදය සාර්ථකවනවාට වඩා වේගයෙන් පුස්තකාලයෙන් පාඨකයා ඇත් වීමේ ප්‍රවණතාවය වැඩි බව ඕනෑම පුස්තකාලයාධිපතිවරයකු කියනු ඇත. මෙහි දී පුස්තකාලය 2.0 මගින් ලබා දෙන ආදර්ශය වන්නේ පාඨකයා සිටින තැනට පුස්තකාලය ගෙන යමු යන්න යි. මෙහි වැදගත්කම නම්, මෙතෙක් සිටි පාඨක පිරිසට අමතරව අලුත් ම පාඨක ගනනයක් හඳුනා ගැනීමට අවකාශ ලැබීම යි. එසේ ම පුස්තකාලයට මානුෂික මුහුණුවරක් ලබා දීමට මෙමගින් හැකියාව ලැබේ. පුස්තකාලයේ එක්තරා මුල්ලක, ඇතැම් විට කුටියක හිර වී සිටින පුස්තකාලයාධිපතිවරයකු වෙනුවට මෙහි දී පාඨකයාට මුණ ගැසෙන්නේ, මානුෂික හැගීම් වලින් පිරුණු, බ්ලොග් අඩවියකින් විවෘතව අදහස් දක්වන වඩාත් ප්‍රියමනාප පුස්තකාලයාධිපතිවරයෙකි/වරියකි. පාඨකයා එම පුස්තකාලයාධිපති ගේ ලිඛිත (හෝ ගබ්ද-විඩියෝ රූප ආදියෙන් ප්‍රකාශිත) අදහස්වලට ප්‍රතිචාර දක්වයි. දෙදෙනා ම ෆේස්බුක් (Facebook) හි දී හමු වෙති. පාඨකයා ක්ෂණික පණිවුඩ (instant messaging)⁵ මාර්ගයෙන් පුස්තකාලය ගැන විමසූ විට ඊට පිළිතුරු ලෙස යු ටියුබ් හි ඇති විඩියෝවක් නැරඹීමට පුස්තකාලයාධිපතිවරයා විසින් ඔහු යොමු කරනු ලැබේ. දෙදෙනා ම කිසියම් මොහොතක සිදු කරමින් සිටින්නේ කුමක්දැ යි විවිචර (Twitter) මාර්ගයෙන් ප්‍රදර්ශනය වෙයි. නව අත්දැකීම් රැස් කර ගන්නා පරිදි පාඨකයා පුස්තකාල විකිය (wiki) පෝෂණය කරයි. මේ සියලු වර්ධනයන් එක් තැනක සිට නැරඹීමට ආර් එස් එස් (RSS) පහසුකම ඇත.

3.2 ප්‍රචාරණය

ඔබේ පුස්තකාලයේ වැඩි පිරිස තරුණ පාඨකයන් ද? ඔබේ මව් ආයතනය පරිගණක තාක්ෂණය යනමින් භාවිත කරන්නේ ද? එසේ නම් ඔබේ පාඨකයන්ගෙන් වැඩි කොටස වෙබ් 2.0 පරිසරය තොඳ හැටි හුරු පිරිසක් විය යුතු ය. ඔවුන් අතරට පුස්තකාලය ගෙන යාමෙන් ඔබේ පාඨකයන්ට වැඩි සේවාවක් කිරීමට හැකි වේ. මතක තබා ගත යුතු වැදගත් කරුණක් වන්නේ තරුණ පරපුර වැඩි පිරිසක් වෙබ් 2.0 පරිසරයේ වැඩි කාලයක් ගත කිරීමට

⁵ දැනටමත් බොහෝ පුස්තකාලවල මෙය 'පුස්තකාලයාධිපතිගෙන් අසන්න' (Ask-a-librarian) සේවාවක් සඳහා මෙය භාවිත වේ.

හුරු වි ඇති බව යි. අවුරුදු 12-18 වයසේ දරුවන් ගෙන් සියයට 30 ට වැඩියෙන් දිනකට පැය දෙකකට වඩා සමාජ ජාල වෙබ් අඩවි තුළ ගත කරන බව බෙන්මාර්කයේ මැලින් වාලට් ලාසන් (Larsen, 2008) පවසන්නී ය. යම් හෙයකින් ඔබේ වත්මන් පාඨකයන් එසේ නොවෙත් නම්, මෙතෙක් හඳුනා නොගත් පාඨක ප්‍රජාවක් අලුතින් හඳුනා ගැනීමට ඔබට පුස්තකාලය 2.0 තුළ දී හැකි වනු ඇත. දැන්, ඔබේ පුස්තකාලයේ ප්‍රචාරක යාන්ත්‍රණය යක්ෂිමත් කිරීම සඳහා යු ටියුබ් අඩවියට විකියෝවක් උඩු ගත කිරීමට ද, ලිපියක් ලියා විකිපීඩියාවේ තැන්පත් කිරීමට ද, බ්ලොග් අඩවියක් මගින් නිදහස් අදහස් දැනවීමට ද ඔබ බලාපොරොත්තු වනවා ඇත.

3.3 නව තොරතුරු මාධ්‍ය

මෙතෙක් ලබා දුන්නේ භෞතික සම්පත්වලින් පිරුණු පුස්තකාලයක් පමණක් ද? දැන් ඉලෙක්ට්‍රොනික සම්පත්වලින් ද පුස්තකාලය පුරවන්න. මේවා ඔබ ආයතනය මගින් හෝ පෞද්ගලිකව හෝ විවිධ සම්පත් එක් කොට තැනුණු සමෝධානික නිර්මාණ විය හැකි ය. නැතහොත් පුස්තකාලය මගින් මිලට ගැනුණු දෑ විය හැකි ය. හඩ, රූප, පාඨ ආදී විවිධ ආකෘතිවලින් ඒවා ඉදිරිපත් කළ හැකි ය.

3.4 නව තොරතුරු පරිසර

සෙකන්ඩ් ලයිෆ් (Second life) වැනි අතහැර අවකාශවලට ලාංඛිකයන් ගේ නැඹුරුව කොතෙක් දැයි තවම පැහැදිලි නැතත්, එය ද වෙනත් ඕනෑම සමාජ ජාලයක් මෙන් ඕනෑම පරිශීලක පිරිසක් කරා පහසුවෙන් ඇදෙන යෙදුමකි. දැනට ලොව පුරා සිටින සෙකන්ඩ් ලයිෆ් පරිශීලක සංඛ්‍යාව පැවසෙන්නේ මිලියන ගණනිනි. එයින් වැඩි පිරිස යුරෝපා ජාතිකයන් බව මාධ්‍ය වාර්තා දක්වයි. අතහැර ක්‍රිමාණ අවකාශය අප කරා හෙමින් ඇදෙන්නේ එහි ආකර්ෂණීය බව අඩු නිසා නොව, එම වෙබ් අඩවිවල බහුලව ඇති ක්‍රිමාණ විකුක ක්‍රියා කිරීමට අප බොහෝ දෙනා සතුව පවත්නා අන්තර්ජාල පහසුකම්වල වේගය ප්‍රමාණවත් නොවන බැවිනි. එනමුත් ඇමෙරිකා පුස්තකාල සංගමයන් (ALA), පුස්තකාල බොහොමයකුත් මේ අවකාශයෙන් ඉඩම් මිල දී ගෙන දැනටමත් අවතසු පුස්තකාල හා තොරතුරු මධ්‍යස්ථාන තනා ගෙන සිටිති. භෞමික පරිසරයේ ඇති භෞතික පුස්තකාලයකට තවද සාමාජිකයන් එක් රැස් වන්නා සේ, අතහැර පරිසරයේ සිටින අතර සාමාජිකයෝ තම තොරතුරු අවශ්‍යතා සඳහා මෙවැනි පුස්තකාල වටා එක් රැස් වෙති. එම ආයතනවල ඇති අතර ප්‍රලේඛන මුදලට හෝ දායකත්ව පදනම මත ලබා ගනිති. එම පුස්තකාලවලින් සංවිධානය කෙරෙන විධිමත් දේශනවලට සවන් දීම සඳහා අතර ප්‍රදේශන ගාලාවල විවිධ ආකාරයෙන් ඇදී ගෙන සිටින අවතර, මෙවැනි පරිසරයක සුලබ දර්ශනයකි.

3.5 නව ඉදිරිපත් කිරීමේ ක්‍රම

සාමාන්‍ය වෙබ් අඩවි බ්ලොග් බවට හැරෙමින් පවතින බව අප දැනටමත් පවසා ඇත. බ්ලොග් ආකෘතිය මගින් සිදු කෙරෙන්නේ අලුතෙන් ඉදිරිපත් කෙරෙන ලිපි ඉහළින් පෙනෙන ලෙස සංවිධානත්මකව වෙබ් අඩවිය සකස් කිරීම යි. එය සරල අන්තර්ගතය කළමනාකරන පද්ධතියක් (content management system - CMS) ලෙස මැත යුගයේ බොහෝ මෘදුකාංග නිර්මාණකරුවන් විසින් සංවර්ධනය කරන ලද ආකෘතියකි. මීට අමතරව වර්තමානයේ වර්ඩ්ප්‍රෙස්, ගුගල් බ්ලොගර් වැනි සේවා සපයන්නන් යටතේ නිදහස් හා නොමිලයේ ලැබෙන සේවාවක් ලෙස ඉතා පහසුවෙන් බ්ලොග් අඩවියක් පිහිටුවා ගත හැකි ය. ඇත්තෙන් ම තම පුස්තකාලයට අන්තර්ජාලයේ ඉඩ කඩ විවර කර දිය හැකි පහසු ම හා ඉක්මන් ම ක්‍රමය ලෙස ද මෙය දැක්වේ (Guevara, 2008).

3.6 පුස්තකාල සුවිය

2007 වසරේ පැවැත්වුණු නව අදහස් සංසදයේ දී (Innovative Ideas forum - 2007) මතු වූ වැදගත් අදහසක් නම්, පුස්තකාල සුවිය: සම්පත් සෙවීමටත්, ස්ථානීය සම්පත්වලින් එහා (බාහිර) එකතු වෙන ප්‍රවේශය ලබා දීමටත්, එකිනෙකට වෙනස් සම්පත් වර්ග ගැටලුවකින් තොරව දර්ශනය කරවීමටත් සමත් ඒක-විටම වෙළෙඳසලක් (one-stop shop) විය යුතු බව යි. එය ගුගල්, ඇමසන්, ලයිබ්‍රරි තිං, විකිපීඩියා, ෆ්ලිකර්, ඩිග්, යු ටියුබ්, ප්‍රොපේක්ට් ගුට්බර්ග්, ඉන්ටර්නෙට් ආකයිව්⁶ වැනි ආකෘති සමග ගැලපී, එකිනෙකා පෝෂණය කර ගනිමින් පැවතිය යුතු බව එහි අදහස යි.

4. සමෝධානනය

පුස්තකාලය 2.0 විවිධ මුහුණුවරින් පෙනී සිටින බව අපි දැනටමත් පැවසුවෙමු. බ්ලොග්, විකි, යු ටියුබ් ආදී මේ නොයෙකුත් යෙදුම් වෙත වෙන වෙන ම අවධානය යොමු කරන්නට යාමේ දී කාලය බෙහෙවින් වැය වේ. එනිසා

⁶ මේවා බොහොමයක් නොමිලයේ සේවා සපයන අතර ම, ව්‍යාපාර ආකෘති ද වේ.

එය පහසු කරන අන්තර්ගතයන් කළමනාකරනය කිරීමේ මෘදුකාංග (ආ) දැන් බිහි වී ඇත“ උදාහරණ ලෙස ජුම්ලා (ෆදදපක්)ණී ඩාපල් (රටමල්ක) වැනි ආවේ නොමිලයේ බා ගත හැකි වන අතර මණි පරිශීලක හිතවත් ද වේ“ ජුම්ලා භාවිතයෙන් දහස් ගණන් වෙබ් අඩවි නිර්මාණය වන අතරණි පුස්තකාලවලට ගැලපෙන සුවි පිහිටුවා ගැනීමණි රූප ඇල්බමණිදැලිපි ගබඩා ආදී පහසුකම් රැසක් විවිධ මාදිලියෙන් මේවාට එක් වෙමින් පවතී“

4.1 සමාජ ජාල නිර්මාපණ යෙදුම්

සමාජ ජාල නිර්මාණය කිරීමට පහසුකම් සපයන නිදහස් වෙබ් අඩවි රැසක් අපට අන්තර්ජාලයේ හමු වේ. උදාහරණ ලෙස නිං, ෆේස්බුක්, මයිස්පේස් (Myspace) දැක්විය හැකි ය. මෙය දැනට භාවිතයේ ඇති ශ්‍රී ලංකා පුස්තකාල මිතුරු ඉ-කණ්ඩායමට (SLLF) වඩා ඉදිරියට ගිය විසඳුමකි. SLLF මගින් ප්‍රධාන වශයෙන් කෙරෙන්නේ කණ්ඩායම අතර ඊමේල් මාර්ගයෙන් තොරතුරු හුවමාරු කර ගැනීම පමණි. එහෙත් මෙවැනි වෙබ් අඩවියක ඔබේ ඊ-කණ්ඩායම පිහිටුවීමෙන් පසු එය වඩාත් ඉක්මනින් ව්‍යාප්ත කර ගත හැකි ය. එසේ ම වෙනත් සමාජ ජාල සමග සම්බන්ධ වීම ද එමගින් පහසු කරයි.

5. අභියෝග

5.1 පරම්පරා අතර වෙනස

අප වඩා සුක්ෂ්මව අධ්‍යයනය කළහොත්, ජ්‍යෙෂ්ඨ පුස්තකාලාධිපතිවරුන්, කණිෂ්ඨ පුස්තකාලාධිපතිවරුන් සහ (අධ්‍යයන පුස්තකාලයක් නම්) පරිශීලකයන් සිටින්නේ වෙනත් මූලාශ්‍ර (cohort) වල යි. පුස්තකාලාධිපතිවරු බොහෝ විට “බිලිඳු උත්පාත අවධියේ” හෝ ‘එක්ස්-පරපුරේ’ උපත ලැබුවෝ වෙති. ඔවුන් සේවය කරන්නේ ‘සහලු වාර්ෂිකයන්ට ය. (පළමු වැනි වගුව බලන්න).

වයස	උපන් යුගය	පරපුර	විස්තරය	ලක්ෂණ
66-87	1922-1943	වෘද්ධ	විධාන දෙයි. මගින් පෙන්වයි.	තමාට පෙර රාජකාරිය යන මතය දරයි.
49-65	1943-1960	බිලිඳු උත්පාත අවධිය	නායකත්ව ලක්ෂණ පෙන්වයි. පළමුව කිරීමේ නිර්භීත සහ උදාර ගුණ සහිත ය.	සේවයට ලැදී ය. අනාගතය ගැන සිතයි.
29-48	1981-2000	එක්ස් පරපුර	තොරතුරු යුගයේ ඉපදිණි. සමබර දිවියක් අගය කරයි.	තමා පිළිබඳ විශ්වාසයෙන් යුතු යි. තාක්ෂණයට බර යි.
9-28	2000 ට පසු	වයි පරපුර (සහලු වාර්ෂිකයෝ)	එකිනෙකා අතර සම්බන්ධය (connectivity) වැඩි ම පරපුර යි. රැහැන් රහිත හා ජංගම තාක්ෂණ මගින් එය ඉටු කර ඇත.	සර්ව ගුණවෘද්ධ වන අතර ප්‍රායෝගිකත්වයට බර යි. ක්ෂේත්‍රී තාගරික ජීවිතයට ඔරොත්තු දෙයි.

වගුව 1. පරම්පරා වෙනස (Generations at Work, ඇසුරිනි - Zemke Raines and Filipczack” 2000)

මෙහෙයින් සෛද්ධාන්තිකව සම්පූර්ණයෙන් වෙනස් ලක්ෂණ සහිත කණ්ඩායමකට පහසුකම් සපයන්නට විම, පුස්තකාලවේදීන්ට මුහුණ දීමට සිදු වන අභියෝගයකි. පහසුකම ලබන්නා ගේ මනසින් සිතා එය කළ යුතු ය. පෙර-ඇසිරු. අන්තර්ගතය, යුග ගණන් පැරණි ක්‍රම භාවිතයෙන් බෙදා හැරීම තවදුරටත් වලංගු නොවේ. දැන් ඇත්තේ පරිශීලක අවශ්‍යතා මත ක්ෂණිකව ඇසිරෙන තොරතුරු පැකේජ ලබා දෙන යුගයක. පුස්තකාලාධිපතිවරයා පාඨකයා ගේ තත්ත්වයේ සිට තොරතුරු ප්‍රචාරණ මං සෙවිය යුතු බව තවත් ආකාරයකින් ගතහොත්, වයි පරපුරේ පාඨකයන්ට නව පුස්තකාල සේවා සැපයීමේ වගකීම, වඩාත් කණිෂ්ඨ පුස්තකාලවේදීන්ට පැවරීම වඩා කාර්යක්ෂම විය හැකි බව පෙනෙයි (Gamage 2009).

5.2 නව කාර්ය භාරයන්ට හුරු වීම

අතහැර පුස්තකාලයක් නිර්මාණය කිරීම සඳහා පුස්තකාලාධිපති වරයා සතු විය යුතු හැකියාවන් මොනවා දැ යි එන්. ය. යාපා (2003) පෙන්වා දෙයි. ඒවා නම්. විද්‍යුත් සම්භාර සංවර්ධනය, දත්ත සමුදා ප්‍රවර්ධනය, වෙබ් පිටු

නිර්මාණය, අතර පුස්තකාලයේ නඩත්තුව ආදිය යි. මෙසේ හෙයින් නව පුස්තකාලවේදියා දිනෙන් දින අළුත් වන තොරතුරු තාක්ෂණයන් පිළිබඳව අවධියෙන් සිටිය යුතු ය. කෙසේ නමුත්, මෙය වෘත්තීය පුස්තකාලවේදියාට පමණක් යෙදිය හැකි කාර්යයක් නොවේ. පුස්තකාල තාක්ෂණ ශිල්පීන් ද දැනුමෙන් සන්නද්ධ විය යුතු ය. කැලිෆෝනියාවේ සැන්ටා ක්ලාස් මහජන පුස්තකාලයේ (SCPL) සියලු පුස්තකාල සේවකයන් වෙබ් 2.0 පිළිබඳව දැනුවත් කිරීම සඳහා පැවැත්වුණු වැඩමුළුවක් පිළිබඳව ටයිටැන්ගෝස් සහ මේසන් (Titangos and Mason) 2009) වාර්තා කරති. 23Things@SCPL නමින් සංවිධානය කෙරුණු මෙම වැඩමුළුව ආරම්භයේ, සේවකයන් නව තාක්ෂණයෙන් හෙම්බත් වූ නමුත්, පසුව වඩාත් පහසුවෙන් හා ආශාවෙන් වෙබ් 2.0 තාක්ෂණ භාවිත කරන්නට පටන් ගත් බව ඔවුහු පවසති. මෙවැනි යච්චි අධ්‍යයන කටයුතුවලට අමතරව, විධිමත් අධ්‍යාපන වැඩසටහන් වලට ද පුස්තකාලය 2.0 පිළිබඳ දැනුම ඇතුළත් කිරීම යුගයේ අවශ්‍යතාවයකි.

5.2.1 කළ යුත්තේ කුමක් ද?

අප මේ වන විට කරමින් සිටිය යුත්තේ කුමක්දැ යි පැහැදිලි කර ගැනීමට, Shultz (2006) ගේ තර්කය විමසා බලමු.

'මේ වන විට සමාජ ජාල සහ අනෙකුත් වෙබ් 2.0 තාක්ෂණ අප ගේ පරිශීලකයන් වෙත වැදී හමාර ය. ඒවායින් ප්‍රයෝජන ගෙන නව සේවා ලබා දීම හෝ පුස්තකාලය ප්‍රචාරණයට භාවිත කිරීම එක් පැත්තකි. අනෙක් අතට අප ගේ ඇතැම් පාඨකයන් යූ ටියුබ් හෝ ෆේස්බුක් පිළිබඳව කුහුලෙන් සිටිනවා විය හැකිය. ඔවුන් ඒ පිළිබඳව ඇති වාසි හෝ අනතුරු පිළිබඳව පුස්තකාලයෙන් මග පෙන්වීමක් ලැබෙන තුරු ඔවුන් බලා සිටින්නට ඉඩ තිබේ. එය ලබා දීම පුස්තකාලයාධිපතිවරයා ගේ වගකීම යි. එහෙත් දැනට අප බොහෝ විට කරන්නේ පාඨකයන් යූ ටියුබ් හෝ ෆේස්බුක් අඩවි ගවේෂණයේ යෙදෙන විට එම අඩවිවලට පිවිසීමට නොහැකි ලෙස අන්තර්ජාලය අවහිර කිරීම යි. ඊට හේතු ලෙස, ප්‍රමාණවත් නොවන අන්තර්ජාල කළාප පළල⁷, සම්පත් සීමා සහිත බව, හෝ ඒවා භාවිතයෙන් ගැටවර පාඨකයන් නරකයට යොමු වන බව දක්වමු'

ඉල්ලිය දක්වන පරිදි පාඨකයාට නව දැනුම ලබා දීමේ වගකීම ඇත්තේ අපට බව ද සත්‍යයකි. එසේ ම අප මවි ආයතන විසින් බොහෝ විට පාඨකයන් අන්තර්ජාලයේ සමාජ අඩවි ගවේෂණයෙන් වළක්වනු ලබන බව ද සත්‍යයකි. කලාප පළල වෙනත් කටයුතුවලට යෙදීමේ දී (විශේෂයෙන් ම සෙකන්ඩ් ලයිෆ්, යූ ටියුබ් වැනි අධික වශයෙන් කලාප පළල අවහිර කරන යෙදුම් මගින්) පර්යේෂණ හෝ සෘජු අධ්‍යයන කටයුතු සඳහා භාවිත කිරීමට ඇති අන්තර්ජාල සම්පත ඒ කාර්යයන් සඳහා භාවිත කිරීම අපහසු වෙයි. අන්තර්ජාලය ඉතා මඳ වේගී විය හැකි බැවිනි. සමාජ ජාල භාවිත කිරීමේ කාල සීමා පැනැවීම එක් විකල්පයකි. තවද කලාප පළල ප්‍රමාණවත් පරිදි වැඩි කළ හැකි දැයි සොයා බැලිය හැකි ය.

6. නිගමනය

පුස්තකාලවේදියා දැනට සිටින සැප-කලාපවලින් එළියට අවුත් පුස්තකාල 2.0 පහසුකම් පාඨකයාට ලබා දිය යුතු කාලය එළඹ තිබේ. මේ සඳහා වැඩි කාලයක් ගත කරන්නට ද, වැඩියෙන් තම සේවක පිරිස මෙහෙයවන්නට ද ඔහුට/ඇයට සිදු වනු ඇත. මේ සඳහා තම දෛනික වැඩ මාලාව සංශෝධනය කළ යුතුවා පමණක් නොව, බිලොග් අඩවියට ලිවීම වැනි කටයුතුවල නැවත නැවත යෙදෙන්නට ද පුස්තකාලයාධිපතිවරයා හට සිදු වනු ඇත. එසේ ම පාඨකයන් ගේ ප්‍රතිචාර අනුමත කිරීම, ඒවා විශ්ලේෂණය, සහ පිළිතුරු ලිවීම වැනි නව කාර්යභාරයන් රැසක් ද පැවරේ. කෙසේ නමුත් මේ සියල්ලේ අවසන් ප්‍රතිඵලය වනු ඇත්තේ, වඩාත් හොඳ සහ ගතික පුස්තකාල සේවාවක් සැපයීම යි. පාඨකයාට ද නවමු අත්දැකීම් රැසක් එක් වනු ඇති අතර ඔහු/ඇය දැනුමෙන් වඩාත් සන්නද්ධ වනු ඇත. කාලය පිළිබඳ ගැටලුව ජය ගැනීම සඳහා විශේෂ වෙහෙසක් දැරීමට පුස්තකාලයාධිපතිවරයාට සිදු වේ. යුම විභජනය, නව ශිල්ප ක්‍රම එක් කර ගැනීම, නව සේවකයන් බඳවා ගැනීම වැනි ක්‍රම මගින් මෙය කළ හැකි ය.

⁷ අන්තර්ජාලය භාවිතයට ඇති බාධාව හෝ පහසුතාව දක්වන මිනුමකි.

ආශ්‍රිත මූලාශ්‍ර

1. Gamage, Ruwan. From Library 2.0 to Library 3.0; Prospects and Challenges. Paper presented at the NILIS Research Symposium 2009. 20-21 March 2009. National Institute of Library and Information Science, University of Colombo.
2. Guevara, Sophia. Digital Focus: Interview with Michael Stephens, Assistant Professor, Graduate School of Library & Information Science, Dominican University. Volume 25, Issue 3, Bulletin of the Information Technology Division/SLA. Summer 2008 p4-8.
3. Innovative Ideas Forum 2007 website. <http://www.nla.gov.au/pub/gateways/issues/87/InnovativeIdeasForum.html> (Accessed 10.03.2009)
4. Larsen, MC. How much time do Danish youngsters spend on social network sites? (article on a personal web site of a PhD student). <http://malenel.wordpress.com/2008/02/14/how-much-time-do-danish-youngsters-spend-on-social-network-sites/>. Visited on 11 May 2009.
5. Maness, Jack M. Library 2.0 Theory: Web 2.0 and Its Implications for Libraries. *Webology*, Volume 3, Number 2, June, 2006.
6. Miller, P. (2006). Coming together around library 2.0: a focus for discussion and a call to arms. *D-Lib Magazine*, (12) 4, 2006. <http://www.dlib.org/dlib/april06/miller/04miller.html> (Accessed 10.03.2009)
7. Notess, G. R. (2006). The terrible twos: web 2.0, library 2.0, and more. *Online*, 30 (3), 40-42.
8. O'Reilly, T. (2005). What is web 2.0? <http://www.oreillynet.com/pub/a/oreilly/tim/news/2005/09/30/what-is-web-20.html#mememap> (Accessed 10.03.2009)
9. Schultz, Wendy. Web 2.0: Where will it take libraries. *NextSpace*. No.2. 2006.
10. Titangos, HLH. Mason, GL. Learning Library 2.0: 23 Things @SCPL. *Library Management*. Volume: 30 Issue: 1/2 Page: 44 - 56. 2009
11. යාපා, එන්.යූ. අනන්‍ය පුස්තකාල හා තොරතුරු තාක්ෂණය, *Sri Lanka Library Review*. Vol 17. June 2003.

Zemke, Ron, Raines, Claire, and Filipczak Bob. Generations at work: managing the clash of Veterans, Boomers, Xers, and Nexters in your workplace. Amacom, New York, 2000.

පළමු අරමුණුම: වෙබ් 2.0 සේවාවන් සහ තාක්ෂණයන්

ක්ෂණික පණිවුඩ (instant messaging) යනු අන්තර්ජාලයේ දෙමංසලක ඉන්නා දෙදෙනෙක්, එක ම මොහොතක සම්බන්ධ වී තත්‍ය කාලයේ දී (real time) කෙටි පණිවුඩ මගින් සංනිවේදනය කිරීම යි. වැඩි පිරිසක් වුවද මෙසේ අදහස් හුවමාරු කර ගත හැකි අතර එය සල්ලාප හෝ සම්මේලන යන ක්‍රමවලට සිදු විය වන්නට පුළුවන. උදාහරණ: Yahoo Messenger, Skype, Google Talk

ගලන මාධ්‍ය (streaming media): මුළු ගොනුව ම බාගත වීමට කලින් ධාවනය වීම ඇරඹෙන බහු මාධ්‍ය මෙසේ හැඳින්වේ. උදාහරණ ලෙසණි යූ ටියුබ් චිත්‍රපටි, සිංහල ජූක් බොක්ස් සිංදු අදාළ සබැඳුම මත ක්ලික් කර සුළු මොහොතකින් ධාවනය වීම ඇරඹේ. ඒ අතර මණි ඊට වඩා මදක් වේගයෙන් බාගත වෙයි.

බ්ලොග් හෙවත් විද්‍යුතු සටහන් (Blogging): ජර්නලයක (දිනපොතක) ආකාරයේ පෞද්ගලික හෝ ආයතනික වෙබ් අඩවියකි. නිදහස් අදහස් පළ කෙරේ. එසේ ම බොහෝ විට වෙනත් ලිපි වෙත අදිබැඳි කෙෂත්‍ර (hyperlink) මගින් සබැඳේ. ශ්‍රී ලංකා විශ්ව විද්‍යාල පුස්තකාලවේදීන් ගේ සංගමයේ විද්‍යුතු සටහන බලන්න (www.wula.org/new/blog/editorhtml). උදාහරණ: Blogger, Wordpress, Myspace

ක්ෂුද්‍ර බ්ලොග් (microblogging): මෙහි දී සිදු කෙරෙන්නේ තමන් දැන් කරන කාර්යය පිළිබඳව වැකියකින් හෝ දෙකකින් අන් අය දැනුවත් කිරීම යි. උදාහරණ: Twitter, Jaiku

සන් තැබීම (Tagging): සහයෝගී සන් තැබීම, සමාජ වර්ගීකරණය (folksonomy), සමාජ සන් තැබීම යන නම්වලින් ද හැඳින්වේ. අන්තර්ගතය සඳහා පාරදත්ත (metadata) හෝ කෙටි විකා/විවරණ ලිවීමක් වැනි ය. පුස්තකාලයාධිපති හෝ තොරතුරු නිර්මාණ ශිල්පියා පමණක් නොවණි මුළු ප්‍රජාවට ම වර්ගීකරණය සඳහා සහභාගි විය හැකි වීම මෙහි විශේෂත්වය යි. එමගින් තොරතුරු සම්පත වඩාත් සම්භවනසුලු (findable) කෙරේ. උදාහරණ: Delicious, Diigo. (Flicker නම් ඡායාරූප හුවමාරු කරගන්නා වෙබ් අඩවිය තුළ ද සන් තැබීම ක්‍රියාත්මක ය).

සම්මේල (syndicates): ආර් එස් එස් (RSS) නමින් ද, වියමන් සංග්‍රහ (web feed) නමින් ද හඳුන්වන මෙම අන්තර්ගත හැඩතලයේ (format) අදහස, විවිධ ආකෘතිවලින් පළවන වෙබ් අඩවි, විද්‍යුතු සටහන් ආදියේ ඇති අන්තර්ගතය එක් ස්ථානයක දර්ශනය කරවීමට පහසුකම සැලසීම යි. මෙතෙක් විවිධ වෙබ් අඩවි හා විද්‍යුතු සටහන් දිනපතා පරීක්ෂා කිරීමට අවශ්‍ය නොවේ. ඒවා යාවත්කාලීන වෙතදී ම මුළු පෙළ (full text) හෝ සාරාංශයක් හෝ ඔබේ සම්මේල කියවනයට ද (RSS reader) ගලා එයි. අවශ්‍ය නම් පමණක් අදාළ වෙබ් අඩවි කරා යෑමට මෙයින් ඔබට පහසුකම සැලසේ. උදාහරණ: Google Reader.

විකිය (wiki): විකියක් යනු ප්‍රජාවකට එක්ව සංවර්ධනය කළ හැකි වෙබ් පිටුවක් හෝ වෙබ් පිටු එකතුවකි. විශ්ව කෝෂ හෝ කිසියම් සුවිශේෂ දැනුම් පද්ධතියක් හෝ (උදා: මෘදුකාංගයක උපකාරක ප්‍රලේඛන) මෙසේ විකියක් ලෙස සංවර්ධනය කළ හැකි ය. උදාහරණ: විකිපීඩියාව ඉතා ජනප්‍රිය සහසංවර්ධිත විශ්ව කෝෂයකි.

සමාජ ජාල (social networks): පොදු වටිනාකම්ණි අදහස්, වෙළෙඳ ගණුදෙනු, නූකම්, මිත්‍රකම් ආදී හේතු එකකින් හෝ කිහිපයකින් බැඳී සිටින පුද්ගලයෝ හෝ ආයතන සමාජ ජාලයක මංසල සේ ක්‍රියා කරති. මෙහි ප්‍රතිඵල ලෙස ලැබෙන ආකෘති ඉතා සංකීර්ණ ය. උදාහරණයක් ලෙස වසර ගණනකට ඉහත අධ්‍යාපන ආයතනයකින් උපාධි ලැබූ ඒ හා සී නම් ආදී ශිෂ්‍ය දෙපළක්, බී නමැති වෙනත් පොදු යහළුවකු මගින් සයිබර් අවකාශයේ දී නැවත මුණ ගැසිය හැකි ය. උදාහරණ: Facebook, Ning.

අභ්‍යන්තර යථාර්ථ සමාජ (Virtual Reality Societies): ඔබට සයිබර් ඉඩමක් ලබා ගෙන ගේ දොර හෝ ව්‍යාපාරික ස්ථානයක් ඉඳි කරගෙන සයිබර් නිවැසියකු වීමට අවුසි ද? අභ්‍යන්තර යථාර්ථයේ ක්‍රියාණ පරිසර (වෙබ් අඩවි) ඊට අවකාශය සපයයි. මෙහි දී සයිබර් නිවැසියකු වන්නේ ඔබ නිර්මාණය කරන ඔබේ අවතාරය යි. ඊට රූපයක් ඇත. එය යන-එන තැන්ණි කරන කියන දෑ පාලනය කිරීමේ අයිතිය ඇත්තේ ඔබට යි. උදාහරණ: Second Life

තොරතුරු කුලක (mashup): එකිනෙකට වෙනස් තොරතුරු මූලාශ්‍ර කිහිපයකින් ගත් දැයින් වෙන ම අන්තර්ගතයක් නිර්මාණය කිරීම මෙහි අදහස යි. මූලාශ්‍ර ප්‍රකාශකයන් කිසිසේත් ම නොසිතූ නව නිර්මාණයක් මෙසේ එළි දැකිය හැකි ය. දේපළ වෙළෙඳ සමාගමක වෙබ් අඩවියේ ඉඩමක පිහිටීම දැක්වීමට ගූගල් මැප්ස් (Google Maps) සිතියමක් භාවිත කිරීම මීට උදාහරණයකි.

Information-seeking behavior of University teachers in Sri Lanka in the field of Management Studies

Ananda Karunaratne

Abstract

Studying the information-seeking behaviour of users is very important for librarians and information service providers while planning and designing information services for their clientele. Information-seeking patterns can vary according to the user's educational background, subject disciplines, psychological environment, personal relations in the library and the setting of the library. Demand for information in the field of management studies has increased due to the improvement of managerial participation in both government-sector and private-sector industries. A number of universities have established separate departments for conducting courses on Management Studies and the libraries of these universities too have given emphasis to providing the information required in the field of Management Studies. In this context, this study explores the nature of the information-seeking behavior of users who are engaged in teaching and learning management disciplines in the universities of Sri Lanka. The findings made in this study reveal that the resource collections in the university libraries are not qualitatively and quantitatively adequate to fulfill the demands experienced in Management Studies. IT-related facilities and document delivery facilities should be developed while improving awareness programmes for users.

Introduction

Information-seeking behaviour involves the searching, locating, retrieving, and using of information. This process is influenced by the personality, emotional variables, educational variables and demographic variables of the person who seeks information. The information searching and acquisition process has several components such as passive attention, passive search, active search and ongoing search (Aaker, et.al., 1992). Active search and the ongoing search are very important in the educational sector, as active information handling is required for the acquisition of knowledge. Ongoing search is highly required in the teaching, learning, and research and as this type of search involves a basic framework of ideas, beliefs, values, or any other requisites to update or expand one's knowledge.

According to Taylor (1991 P.230), there are eight classes of information use: enlightenment, problem understanding, instrumental, factual, conformational, projective, motivational and personal or political. These classes depend on the variety of levels and ways used in viewing problems and anticipated resolutions.

Many Librarians and Information Managers tend to study the information-seeking behaviour of the users so that they can identify the information needs and seeking patterns the users maintain and then can design and implement information services to satisfy their requirements. This is very essential in supplying and managing information in an environment of highly increasing information super-glut.

The availability of information sources has drastically increased in all fields in various forms and formats during the last two decades. As the emergence of the so-called information super-glut, professionals, scholars, and the public interested in various fields tend to seek for various tools, strategies and techniques to evaluate, filter and select the most relevant information for their needs. Information needs also cause changes to the development of technology, socio-economic environment and the requirements in a sophisticated lifestyle. Most situations related to economy, education, culture, and politics are highly information-led and the availability of information is the factor that determines the strength and development

---

*Ananda Karunaratne - Librarian , University of Ruhuna.
E-mail : ananda@lib.ruh.ac.lk

in all social components. Information has become a commodity in the new age, which is known as “information age”.

A priority has been given to Management Studies all over the world for a number of decades, as a result of the development of managerial participation in the government sector as well as in the private sector organizations. The major aim of modern industries is to achieve a higher productivity level through proper management. Many of industries tend to recruit personnel with higher managerial qualities. Meanwhile, universities and other higher educational institutions have introduced various courses on Management Studies to fulfill the demand from the industrial sector personnel and from job seekers as well.

In Sri Lanka, due to the development of private sector industries, Management Studies have attracted a higher attention, especially during the last two decades. Many management personnel tend to seek for management courses in various fields from basic degree to higher degrees, and several universities in Sri Lanka have started Management Study Programms to cater for this demand. Now management is taught as a discipline and also has been integrated with other courses such as Engineering, Social Sciences, Industrial Administration and even with Medicine. A number of universities in Sri Lanka have established separate departments for Management Studies while some universities such as University of Ruhuna and University of Colombo are maintaining separate faculties for Management & Financial Studies. Courses are conducted from the basic degree level to the MBA level. Meanwhile several private institutions also conduct various management programmes to educate the management community.

Teaching and learning are greatly associated with the handling of information and the libraries play a prominent role in the provision of information sources and services to facilitate the teaching and learning process. Especially, academic libraries have a prominent role in providing information to the teaching and learning communities to enable them easy and timely access to the desired kind of information. Academic libraries are involved in planning, designing and implementing information services in their respective institutions and the librarians contrive strategies to develop information skills among the users in their institutions. Libraries are required to identify the needs and wants of the users and study their information-seeking behaviour in order to design the ways and means to promote the use of library facilities.

Many studies have investigated the nature of information-seeking behaviour of users in different fields of discipline. Yet study on the information-seeking behaviour of the users in the field of Management Studies seem to be overlooked in Sri Lanka. It is also very rare to find literature on information-seeking behaviour of Management Studies users. Having recognized this gap the present author makes an attempt to research the information needs and wants and the information-seeking behavioural patterns of the user in the fields of Management Studies.

The objective of this paper is to explore the nature and patterns of information-seeking behaviour of the teachers in the departments of Management Studies in the universities of Sri Lanka. Attempts are made to investigate the information needs towards the curriculum related activities, research and personal matters. The study also attempts to identify the purpose of information seeking, the satisfaction provided by the information sources and services available in the library, and the problems the users encounter in their information behaviour. Emphasis is made on investigating the effectiveness of information services related to Management Studies in the university system of Sri Lanka.

Methodology

This study employs an exploratory survey method and a structured questionnaire as a research technique to collect primary data from the sample. The sample population was selected proportionately from teachers related to Management Studies in the universities of Sri Lanka. The total samples was 168 teachers selected from Universities of Ruhuna, Sri Jayawardanapura, Rajarata, Sabaragamuwa and the Post-Graduate Institute of Management at the University of Sri Jayawardanapura.

Findings and Conclusion

The respondents were engaged in teaching, learning and research under various subject areas. In the investigation of the preferred mean of information sources, the majority of respondents (89%) indicated that they prefer the combination of electronic and printed resources. The responded group preferred only electronic resources was 5%. This indicates that university libraries should have a qualitatively and quantitatively comprehensive resource collection. The content of the collection should cover the printed materials as well as the electronic resources required in various fields. The present university environment has not developed to utilize purely digital resources but there is a tendency to use more digitized information sources in addition to printed materials.

In relations to the satisfaction of the availability of resources in the lending section, 92.42% of respondents have indicated that the amount of resources available was not satisfactory. Only 18.18% of the respondents accepted that the available reference services were adequate and updated; and 81.82% of the respondents were not satisfied with the currency of the information sources and services. Therefore, the content of the resource collections does not meet a satisfactory level. Therefore, the university libraries should update their collections with current resources as well as with a number of copies to meet the demand from the increasing user population.

The purpose of information seeking varies according to the needs of the respondents. Among the objectives of using the library, users have shown that they use the library for higher education, teaching, learning research activity, broadening the subject knowledge and obtaining information for day-to-day requirements. Table I indicates how the respondents ranked the purposes of information seeking.

Table 1 - Purpose of information seeking among users of Management studies

Purpose	Rank order					
	Sri J-Pura	Ruhuna	Rajarata	Sabaragamuwa	Wayamba	Postgraduate – Colombo
Further education"	1	1	1	1	1	1
Teaching	2	4	4	3	2	2
Research	3	2	3	2	3	3
Improve subject knowledge	4	3	2	4	4	4
Other needs	5	5	5	5	5	5

Highest demand for information services occurred in the fields of Management and Economics while the most preferred form of information was the combination of printed and electronic formats. Regarding the medium, both Sinhala and English languages were required. This indicates that the medium of local language or foreign language is not a matter but the content.

Most of the users expect a well-developed, updated and comprehensive lending service. The study shows that the users are not satisfied with the available lending collection because the majority of the users are of the view that the content in the lending collection was not adequate to fulfill their needs. This issue highly occurs in the newly established universities than in the old universities.

The majority of the users are satisfied with the content of the extra-curricula resources at the library. A 54.55% group of respondents indicated that they found extra-curricula resources they required at the

library. The study also reveals that the subject coverage of the content has increased while the university is getting old and matured. That means old universities have a more comprehensive collection than that of new universities.

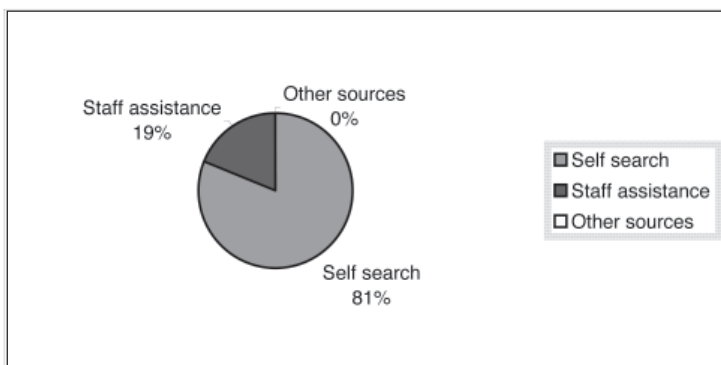
A group of 57.58% of the teachers agreed that required journals are updated. Majority of users have indicated that journal collection in the Library do not meet their demand. Journals available are not adequate and not updated. The same result is seemed in the reference section too.

Of the respondents, 83% were satisfied with the photocopying service available at the library while 42% were satisfied with the inter-library loan service. In relation to the document delivery, the photocopy facilities recorded a higher level of satisfaction. Inter-library loan service, current awareness services and selective dissemination of information service seem to include poor practices.

Self-search was the most preferred mechanism. The most preferred tool for searching and locating the resource was the computer catalogue. Quite a large number of users seek for the librarians help. shows a picture of the preferred search:

Figure 1

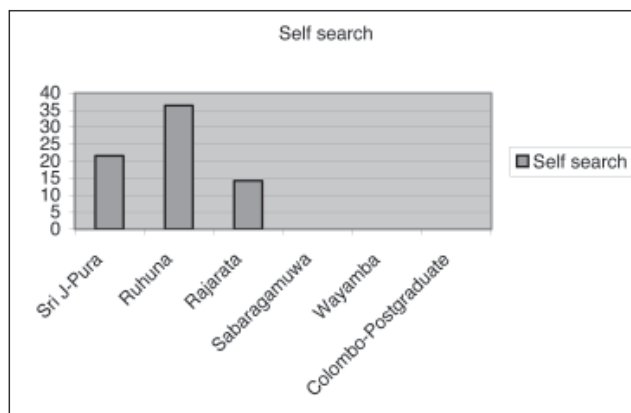
Figure 1- Preference of searching

This also reveals that the users have a tendency for self-searching in IT facilitated environments while users seek for staff assistance in libraries where the staff-user relationship is higher. indicates the picture of self-search tendency in university libraries.

Figure 2

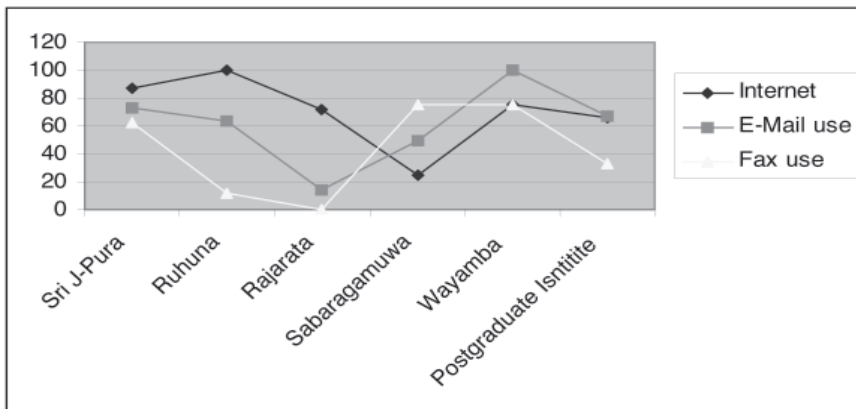
Figure 2 - Self-search tendency

This study also focused the use of new technology in the information seeking at the library. The use of common ICT facilities such as internet search, use of E-mail and facsimiles are explored. **Figure 3** gives a picture of using internet, e-mail, and fax for their information seeking in individual universities.

Regarding the use of new information sources, 50% of users tended to use CD Roms. The rate of using online databases for their information seeking was 33%. Thus, quite a considerable number of users tend to use new information sources.

Figure 3 – Use of internet, e-mail, and fax for their information seeking

Apart from the major services of the library, the inter-library loan service achieved a highest demand. Of the respondents, 56% have indicated that inter-library loan service is essential, while 12.12% of the sample expressed that the library needs to implement database services. The respondent rate that required internet access in the library was 9.09%.

The seeking patterns vary from university to university depending on the availability of facilities and the academic level of learning environment that exists in the university. Following are the seeking mechanisms in the order of the preference of respondents:

1. Computer catalogue search
2. Shelf browsing
3. Request the assistance of the staff
4. Traditional catalogue use
5. Search new accession lists
6. Search in the visual index

Users have various problems in the information seeking behaviour. Following are the problems that respondents indicated in the study:

1. New books and journals are not available at the library.
2. It takes a long time for the purchasing and processing of resources.
3. Resources are not frequently updated.
4. No proper searching/retrieving mechanisms are available.
5. Not enough reference sources such as handbooks, dictionaries are available.

Suggestions

Considering the above factors, the university libraries have to design and implement more comprehensive resource collections and facilitate the users with new ICT-related information services. The content of the resource collection should be covered with fully structured resources rather than semi-structured resources. Awareness programmes should be designed and implemented to encourage the users in exploring their information through self search.

The following suggestions are made to enhance the information seeking behaviour of the users in the university libraries.

- 1) Digitizing of resource to facilitate users with multiple access and easy to use.
- 2) Increase Internet access facilities in the library. Internet is a useful tool to search and locate information in a desired field. Multimedia lab in the library is popular in University of Ruhuna.
- 3) Programms should be conducted by the library to develop information skills among the users. Especially, the users should be educated on how to filter information retrieved from the internet. Just the availability of sources is not adequate. The marketing of the library services is important to convey the message to users.
- 4) Support and suggestions from the user groups will be very important in the selection of resources to the library. Mechanisms should be implemented to gather suggestions and recommendations from user groups, curriculum development committees, and the relevant bodies of the parent organization. This will help in the designing of objectives, setting of goals, and selecting of strategies to acquire resources. Proper relationships with booksellers, publishers and authors are very much effective in this sense.
- 5) Proper management is required in the course of acquisition of resources, processing and shelving of resources to ensure the timely availability of resources in the library.
- 6) Subscribing to digital resource, such as e-books, e-journals under consortia or individually may help to manage the financial restrictions.

References

- 1) Aaker D.A., Batra, R. and Myers J.G. (1992) Advertising Management 4th ed., Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.
- 2) About the UGC URL: http://www.ugc.ac.lk/about_us.html, Internet.
- 3) Atkinson, Peter., Investigation of the Effectiveness of Promotional Activities in Polytechnic Libraries. M. Phil Thesis, Newcastle: Newcastle University, 1992.
- 4) Bichteler, Julie and Ward, Dederick., Information Seeking Behaviour of Geoscientists. Special Libraries, 1989, 80(3), pp.169 -178.
- 5) Cobbletick, Susie. The Information Seeking Behaviour of Artists: Exploratory Interviews. Library Quarterly, 1996, 66(4), pp.343-372.
- 6) Cole, G.A. Management: theory and practice. 4th ed. , London: ELBS, 1993.
- 7) Cronin, Blaise. Assessing User Needs. Aslib proceeding, 1981, 33, pp. 37- 47.
- 8) Managing in Sri Lanka: an Academic Perspective. BMICH, Sep., 6-7, 1991 4th Annual Sessions: Colombo: Professional Association in Sri Lanka, 1991.
- 9) Taylor R.S (1991) Information use environments in B. Dervin and M.J. Voight (Eds.), Progress in Communication Science Vol. 10, Norwood, NJ Ablex.

**இலங்கை தேசிய நூலக ஆவணவாக்கல் சேவைகள் சபையின்
வாசகர் சேவைப்பகுதியும் அதன் செயற்பாடுகளும்**
The activities of Reader Services Division of Sri Lanka National Library and
Documentation Services Board

T. Sritharan*

Abstract:

National Library of Sri Lanka serves as the leader in providing information to the nation. Reader services division of the National library has been providing a wide array of services to researchers, library professionals and general public with its comprehensive collection.

Keywords:

National Library of Sri Lanka, National Library collection, Reader Services Division of Sri Lanka National Library

உலகின் தற்போதைய அபிவிருத்திச் செயற்பாடுகளில் நூலக தகவல் சேவைகள் மிக முக்கிய பங்களிப்புச் செய்கின்றன. நூலகத் துறையில் இலங்கை தேசிய நூலக ஆவணவாக்கல் சேவைகள் சபையானது தேசிய வெளியீடுகளை ஓர் இடத்திற்கு கொண்டு வருதலிலும், அவற்றைப் பேணிப் பாதுகாத்தலிலும், நூற் பட்டியற் கட்டுப்பாடு, ஆவணவாக்கல் தகவல் பிரச்சார செயற்பாடுகளிலும் நூலகங்களுக்கான தலைமைத்துவம் வகிப்பதிலும் மிக முக்கிய இடத்தைப் வகிக்கின்றது.

இலங்கை தேசிய நூலக சேவைகள் சபை 1970 ஆம் ஆண்டில் ஆரம்பிக்கப்பட்டு 1990ஆம் ஆண்டில் இலங்கை தேசிய நூலகம் ஆரம்பிக்கப்பட்டது. 1998ஆம் ஆண்டில் 51 ஆம் இலக்க புதிய யாப்புக்கு அமைய இலங்கை தேசிய நூலக சபையானது. இலங்கை தேசிய நூலக ஆவணவாக்கல் சேவைகள் சபை என பெயர் மாற்றம் பெற்றது.

நாடு முழுவதற்குமான தகவல் வழங்கலில் தலைமைத்துவம் பெற்றுத் திகழும் இலங்கை தேசிய நூலகம் ஒரு சிறந்த உட்காண நூலகமாக விளங்குகிறது. ஆராய்ச்சியாளர்கள், எழுத்தாளர்கள், வெளியீட்டாளர்கள், புலமைசார், அறிவாளிகள், பல்கலைக்கழக மாணவர்கள், பொது மக்கள் அனைவருக்கும் தகவல் சேவைகளை வழங்குகிறது.

11250 சதுர மீற்றர் பரப்பளவில் ஐந்து தளங்களைக் கொண்டு விளங்குகிறது. 350 இருக்கைகளைக் கொண்ட மூன்று வாசிப்பு அறைகளைக் கொண்டுள்ளது. 120 இருக்கைகளைக் கொண்ட குளிர்நீர்நீர்நீர் கேட்போர் கூடத்தையும் 60 இருக்கைகள் கொண்ட கருத்தரங்கு மண்டபத்தையும் கொண்டுள்ளது. நூலகம் பகுதி, நூல் விபரப் பட்டியல் பகுதி, வாசகர் சேவைப் பகுதி, பேணல் பகுதி, நூல் வெளியீட்டுப் பகுதி, நூல் அபிவிருத்திப் பகுதி, பராமரிப்புப் பகுதி, தொழில்நுட்பப் பகுதி போன்ற பல்வேறு பகுதிகளைக் கொண்டு விளங்கும் தேசிய நூலகத்தில் வாசகர் சேவைப் பகுதியானது நாடு முழுவதற்குமான தகவல் சேவையை வழங்குவதில் மிகச் சிறந்த சேவையை ஆற்றி வருகின்றது. இங்கு தேசிய நூலக ஆவணவாக்கல் சேவைகள் சபையின், வாசகர் சேவைப் பகுதியின் முக்கியத்துவம், அங்கு வழங்கப்படும் சேவைகள், அங்குள்ள சேகரிப்புக்கள் பற்றி ஆராயலாம்.

நூலகங்களில் பல்வேறு பிரிவுகளிலும் நடைபெறும் செயற்பாடுகளின் பயனானது நூலகங்களின் நோக்கமாகிய சரியான நேரத்தில் சரியான வாசகருக்கு சரியான தகவலை கொடுத்தல் என்பதற்கிணங்க வாசகர்களுக்கான சேவையை வழங்குவதற்குரிய இடமாக வாசகர் சேவைப் பிரிவு விளங்குகிறது. அதனாலேயே ஒரு நூலகத்தின் இதயம் என வாசகர் சேவைப் பகுதி குறிப்பிடப்படுகிறது. இலங்கை தேசிய நூலகத்தின் வாசகர் சேவைப் பகுதியானது அங்குள்ள சிறந்த சேகரிப்புக்கள் மூலம் வாசகர்களுக்கு சிறந்த சேவையை ஆற்றிக் கொண்டிருக்கிறது.

*T. Sritharan, Mrs. Deputy Director, National Library and Documentation Services Board.
E-mail : dayasiri92@yahoo.com

அங்கத்துவம்

இலங்கைப் பிரஜைகள் அனைவரும் எந்தவொரு அங்கீகாரமோ, உறுதிப்படுத்தலோ இன்றி அங்கத்துவம் பெற்றுக்கொள்ளலாம். இலங்கைக்கு வரும் வெளிநாட்டவர் கூட இங்கு அங்கத்துவம் பெற்றுக் கொள்ளலாம். தனிப்பட்டவர்களுக்கு மட்டுமன்றி நிறுவனங்களுக்கான அங்கத்துவமும் பெற்றுக் கொள்ள முடியும்.

அங்கத்துவ வகைகள்

தற்காலிகம்	-	ஒரு நாள் அங்கத்துவம்	20.00 ரூபா
நிரந்தரம்	-	மூன்று மாத அங்கத்துவம்	100.00 ரூபா
		வருடாந்த அங்கத்துவம்	350.00 ரூபா
		ஆயுள் அங்கத்துவம்	1000.00 ரூபா
		நிறுவன அங்கத்துவம்	2500.00 ரூபா

வாசகர் சேவைப் பகுதியின் சேவை நேரங்கள்

செவ்வாய் - சனி காலை 8.30 தொடக்கம் மாலை 4.15 வரை

செவ்வாய் மற்றும் வியாழக்கிழமைகளில் காலை 8.30 தொடக்கம் மாலை 6.15 வரை

ஞாயிறு திங்கள் மற்றும் அரச விடுமுறை நாட்களில் வாசகர் சேவைப் பகுதி மூடப்படும்.

வாசகர் சேவைப் பகுதியில் உள்ள சேகரிப்புக்களும் சேவைகளும்

இலங்கை தேசிய நூலகத்தின் நோக்கங்களை தெளிவு படுத்தும் வகையிலே இலங்கை மற்றும் தகவல் வளங்கள் சார்ந்த அச்ச வடிவிலான, கட்டில், செவிப்புல மற்றும் இலத்திரனியல் சாதனங்கள் ஓலைச்சவடிகள் உள்ளிட்ட ஐந்து இலட்சத்துக்கு மேற்பட்ட நூலகச் சாதனங்கள் தேசிய நூலகத்தின் வாசகர் சேவைப் பகுதியில் உள்ளன.

இலங்கைச் சேகரிப்புக்கள்

அச்ச மற்றும் வெளியீட்டுச் சட்டத்தின் கீழ் இலங்கையில் வெளியிடப்படும் வெளியீடுகளின் பிரதிகளைப் பெற்று சேமித்து வைப்பதன் மூலம் இலங்கை தேசிய நூலகம் ஒரு சேமிப்பு நூலகமாக செயற்படுகிறது. இதைவிட கொள்வனவு செய்தல், பரிமாற்றம், அன்பளிப்புக்கள் மூலம் பெறப்படும் சாதனங்களும் நூலகச் சேர்க்கைகளில் அடங்குகின்றன. நூலகச் சாதனங்களில் இலங்கையில் வெளியிடப்படுபவை, இலங்கையரால் வெளியிடப்படுபவை, இலங்கையைப் பற்றி வெளியிடப்படுபவை என்பன முக்கிய இடம் பெறுகின்றன. இவற்றை விட சில விசேஷ சேர்க்கைகளும் உள்ளன. அவையாவன

1. மாட்டின் விக்கிரமசிங்ஹ சேகரிப்பு
2. பேராசிரியர் திகிரி அபேசிங்ஹ சேகரிப்பு
3. டாக்டர் பீ. பி. சன்னஸ்கல சேகரிப்பு
4. பேராசிரியர் டி. ஏ. ஹெட்டியாராச்சி சேகரிப்பு
5. டாக்டர் எம். எச். பீட்டர் சில்வா சேகரிப்பு
6. டாக்டர் ஈ. எம். விஜேராம சேகரிப்பு
7. தேஜ குணவர்தன சேகரிப்பு

நூலக தகவல் விஞ்ஞான சேகரிப்பு

மிகச் சிறந்த உசாத்துணை நூல்கள், மற்றும் பிரபல்யம் வாய்ந்த வெளிநாட்டுப் பருவ இதழ்கள் உள்ளிட்ட மிகப்பெரிய நூலக தகவல் விஞ்ஞான சேர்க்கை ஒன்று தேசிய நூலகத்தின் இரண்டாவது மாடியில் காணப்படுகிறது. நூலக தகவல் விஞ்ஞானத்தை கற்கும் மாணவர்கள் மற்றும் ஆய்வாளர்கள் விரிவுரையாளர்கள் பலரும் இதன் மூலம் பல தகவல்களைப் பெற முடிகிறது.

அரசாங்க வெளியீட்டுச் சேகரிப்பு

வர்த்தமானிகள், பாராளுமன்ற விவாதங்கள் நிருவாக அறிக்கைகள், இலங்கை சட்ட அறிக்கைகள், புதிய சட்ட அறிக்கைகள், நீலப் புத்தகங்கள்(Blue Book), சுற்று நிருபங்கள் முதலிய இலங்கை அரசாங்க வெளியீடுகள் அனைத்தும் இச்சேகரிப்பில் உள்ளன.

அடிப்படை உசாத்துணை சேகரிப்பு

கலைக்களஞ்சியங்கள், விபரக்கொத்துக்கள், சுட்டிகள், நூல் விபரப்பட்டியல்கள், சொற்றொகுதிகள், மற்றும் பல்வேறு உசாத்துணை சாதனங்கள் இச்சேகரிப்பில் உள்ளன. இவற்றைவிட நுண்படச்சுருள்கள், இறுவெட்டுக்கள், விஞ்ஞான உசாவுச் சுட்டி நூலக தகவல் விஞ்ஞானச் சுருக்கங்கள் (LISA) மற்றும் நடப்பு பொருளடக்கங்கள் என்பனவும் இச்சேகரிப்பில் உள்ளன.

பட்டப்படிப்பு மற்றும் பட்டப்பின் படிப்பு ஆய்வுக் கட்டுரைகள் இலங்கையர்களால் முதுமாணி மற்றும் கலாநிதி ஆய்வுகளுக்குச் சமர்ப்பிக்கப்பட்ட கட்டுரைகள் இச்சேகரிப்பில் வைக்கப்பட்டுள்ளன.

அறிக்கைகளின் சேகரிப்பு

இலங்கையின் பல்வேறு அபிவிருத்திச் செயற்திட்டங்கள் தொடர்பாக, அரசினதும் சர்வதேச அமைப்புகளினதும் உதவியுடன் வெளிநாட்டு உள்நாட்டு விற்பன்னர்களால் தொகுக்கப்பட்ட விசேட ஆய்வு அறிக்கைகளின் சேகரிப்பானது விசேடமாக கல்விமான்களின் கவனத்தை ஈர்த்துள்ளது. இதற்கும் மேலால் இலங்கையில் முக்கிய வாணிகத்துறை நிறுவனங்களினதும் அரச நிறுவனங்களினதும் கூட்டுத் தாபனங்களினதும் நிர்வாக அறிக்கைகளின் சேகரிப்பு ஒன்றும் இரண்டாம் மாடியில் உள்ளது.

இலத்திரனியல் சேகரிப்பு

- இனப்பிரச்சினை தொடர்பான தரவுத்தளம்
- பிரித்தானிக்கா கலைக்களஞ்சியம் - என்காட்டா
- மார்ட்டின் விக்ரமசிங்ஹ் சேகரிப்பு -
- தேசிய ஒருங்கிணைந்த நூல் பட்டியல்
- புதினத்தாள் கட்டுரைச் சுட்டி
- ஊடனிகழ்(Online) தரவுத்தளங்கள் - நடப்பு உள்ளடக்கங்கள், Delnet, நூலக தகவல் விஞ்ஞான சுருக்கம் என்பன
- உடனிகழ் பொது அணுகு பட்டியல் - இது தேசிய நூலக இணையத்தளத்தில் காணலாம்.
- புகைப்பட சுட்டி
- பட்டப்பின்படிப்பு ஆய்வுக்கட்டுரைச் சுட்டி
- கட்டில், செவிப்புல, கசட்டுக்கள் மற்றும் இறுவட்டுக்கள்

பருவ இதழ் சேகரிப்பு

எண்ணூறுக்கு மேற்பட்ட இலங்கை மற்றும் வெளிநாட்டு பருவ இதழ்கள் இங்கு உள்ளன. ஆய்வாளர்களுக்கு தற்கால தகவல்களைப் பெறுவதற்கு இவை சிறந்த தகவல் வளங்கள் என்பதில் சந்தேகமில்லை. இலங்கையின் பருவ இதழ் கட்டுரைச் சுட்டி பருவ இதழ் கட்டுரைகளைத் தேடுபவர்களுக்கு மிகச் சிறந்த வழிகாட்டியாகும்.

பத்திரிகைச் சேகரிப்பு

சிங்கள, தமிழ், ஆங்கில மொழியிலான 300க்கு மேற்பட்ட பத்திரிகைகள் இச்சேகரிப்பில் உள்ளன.

கிடைத்தற்கரிய நூல்களின் சேகரிப்பு

மிகவும் பெறுமதி வாய்ந்த நூல்கள் மற்றும் கிடைத்தற்கரிய நூல்களும் இச்சேர்க்கையில் உள்ளன.

மார்ட்டின் விக்ரமசிங்ஹ் சேகரிப்பு

மார்ட்டின் விக்ரமசிங்ஹ் நியதித்தினால் அன்பளிப்பாகச் செய்யப்பட்ட சேகரிப்பு இங்கு உள்ளது. இதில் அவருடைய தனிப்பட்ட நூல் சேகரிப்பு, அவருடைய கையெழுத்துப் பிரதிகள், அவருடைய பாவனையிலிருந்த மேசை, தட்டச்சு இயந்திரம். பேனா, கைக்கடிக்காரம், ஓய்வு நாற்காலி போன்ற பல்வேறு பொருட்கள் இங்கு காணப்படுகின்றன.

ஓலைச் சுவடிகள் சேகரிப்பு

பௌத்தம், இலக்கியம், ஆயுர்வேதம் சார்ந்த பெறுமதி வாய்ந்த ஓலைச் சுவடிகள் இச்சேகரிப்பில் உள்ளன.

நாட்டார் இலக்கியச் சேகரிப்பு

திரு. பீட்டர் விஜேசிங்ஹவிடம் இருந்து கிடைக்கப்பெற்ற பெருந் தொகையான ஓலைச் சுவடிகள் உள்ளிட்ட நாட்டார் இலக்கியச் சாதனங்கள் இச்சேகரிப்பில் உள்ளன.

வரைபட சேகரிப்பு

வரைபட திணைக்களத்தால் தயாரிக்கப்பட்ட மாகாண, மாவட்ட பிரதேச சபை வாரியலான ஆயிரத்திற்குமேற்பட்ட வரைபடங்கள் அவற்றிற்குரிய முறையில் பாதுகாப்பாக வைக்கப்பட்டுள்ளன.

சேவைகள்

பிரதான உசாத்துணை நூலகமாக விளங்கும் தேசிய நூலகம் நாட்டின் சகல பாகங்களுக்குமான நூலக சேவையை வழங்குவதில் தன்னிகரற்று விளங்குகிறது. இங்குள்ள பல்வேறு சேவைப் பகுதிகள் தத்தமக்குரிய சேவைகளை ஆற்றுவதன் மூலம் முழுமைப் படுத்தப்பட்ட நூலகச் சேவையொன்றை தேசிய நூலகம் ஆற்ற முடிகிறது. இவற்றில் வாசகர் சேவைப் பகுதியானது நூலகத்திற்கு வரும் வாசகர்களுக்கு அளப்பரிய சேவையை ஆற்றுகிறது.

வாசகர் சேவை

நூலகத்திலிருந்து தகவலைப் பெறுவதில் ஏற்படும் சிரமங்களைத் தடுப்பதற்கும் வாசகர்களிடையே ஒரு விழிப்புணர்வை ஏற்படுத்தும் வகையில் இங்கு வாசகர்களுக்குத் தேவையான தகவல்களை வழங்கவும், வழிகாட்டவும் தகவல் மேசை ஒன்றும், பிரதான வாசகர் பிரிவுகளுடன் இணைந்து மூன்று நூல் வழங்கிய மேசைகளும் உள்ளன.

வாசகர்கள் நூலக சாதனங்கள் இருக்கும் இடத்திற்கு நேரடியாகச் செல்ல முடியாததால், தேசிய நூலகத்தின் நூற்பட்டியலை உயர் தரத்தில் பேணிச் செல்வதற்கு விசேட முயற்சிகள் எடுக்கப்படுகின்றன. நூலாசிரியர், நூற் தலைப்பு, மொழி பெயர்ப்பாளர், விடயம், பதிப்பாசிரியர் போன்ற பல்வேறு பிரிவுகளின் கீழ் ஒழுங்குபடுத்தப்பட்டிருக்கும் அட்டைப் பட்டியலுக்கப் புறம்பாக வாசகர்களின் செளகரியம் கருதி கணனி மயப்படுத்தப்பட்ட பட்டியலும் ஒழுங்குபடுத்தப்பட்டுள்ளது.

கீழ்த்தளத்தில் உள்ள தகவல் வழங்கும் மேசை வாசகர்களின் அடிப்படை விசாரணைகளுக்கு பதில் வழங்கும். நூலகத்தின் சேவைகள், அங்கத்துவம் பெறுதல், பல்வேறு சேவைகள் பற்றிய விபரங்களை இங்கு பெறமுடியும். இதற்கு மேலாக அந்தந்தப் பிரிவுகளின் சேவைகள் மற்றும் சேகரிப்புக்கள் தொடர்பான சமீஞ்சை தாங்கிகள், துண்டுப் பிரசுரங்கள், கையேடுகள் போன்றனவும் வாசகர்களின் வசதிக்காக வைக்கப்பட்டுள்ளன.

வாசகர் கல்விச் சேவை

வாசகர் சேவைப் பிரிவின் வாசகர் கல்விச் செயற்பாட்டின் ஊடாக நூலக ஆவணவாக்கல் நிலையம் பற்றி வாசகர்களுக்கு பல்வேறு மட்டங்களிலும் அறிவுட்பெறுவதற்கு முயற்சிகள் எடுக்கப்படுகின்றன. காட்சிக் கூடங்களில் புதிய வெளியீடுகள் காட்சிக்கு வைக்கப்படுவதுடன் நூலகத்தின் உதவியுடன் நூலகத்திற்கு கொள்வனவு செய்யப்பட்ட புதிய வெளியீடுகள் தொடர்பாக வாசகர்களுக்கு தொடர்ந்து அறியத்தரப்படுகிறது. நூலகத்தில் உள்ள உசாத்துணை நூல்கள் உள்ளடங்க விசேட சேகரிப்புக்கள் தொடர்பான பட்டியலை தயாரித்தல், வாசகர்களுக்கான நூலக கற்கைச் சுற்றுலாக்களை ஒழுங்கு செய்தல், விசேட பேருரைகளை நாடாத்துதல் என்பன இவற்றுள் சில முக்கிய செயற்பாடுகளாகும்.

கல்விப் பிரிவின் உதவியுடன் ஒழுங்குப் படுத்தப்பட்டுள்ள தேசிய நூலகத்தின் மாதாந்த பேருரை தொடரானது தேசிய நூலகத்தின் ஆரம்ப காலத்திலிருந்து இன்று வரை தொடர்ந்து நடைபெறுகிறது. இலங்கையின் சரித்திரம், பண்பாடு. இலக்கியம், நூலகத் தகவல் விஞ்ஞானம் போன்ற பல்வேறு துறைசார் கல்வி

மாண்களைக் கொண்டு நாடாத்தப்படும் இப்பேருரைகளின் மூலம் கல்விமாண்களைப் போல சாதாரண மக்களையும் தேசிய நூலகத்திற்கு கவர்ந்திழுப்பதற்கு முயற்சி எடுக்கப்படுகிறது. தற்போது தலைநகரில் மாதாந்தம் தொடர்ந்து நடைபெறும் பேருரைகளாக தேசிய நூலகப் பேருரை தொடர் விளங்குகிறது.

நூலகங்களுக்கிடையேயான நூல் இரவல் வழங்கல் சேவை

இலங்கையில் சகல பிரதேச மக்களுக்கும் புவி எல்லைகளை கடந்து சேவையாற்றுவதற்கும் தேசிய நூலகம் முயன்று வருகிறது. அதற்கேற்ப தமக்குத் தேவையான நூல் ஒன்று தமது நூலகத்தில் இல்லாதவிடத்து நூலகங் களுக்கிடையேயான நூல் இரவல் சேவையின் மூலம் அதை தமது நூலகத்திற்கு பெற்றுக் கொள்ள முடியும். இச்சேவையை வழங்கும் போது தகவல்களை தேடிக் கண்டுபிடிக்க உதவும் பிரதான மூலமாக தேசிய ஒருங்கிணைந்த பட்டியல் செயற்படுகின்றது. உள்நாட்டைப் போலவே சர்வதேச ரீதியிலும் நூலகங் களுக்கிடையேயான நூல் இரவல் சேவை நடைமுறைப்படுத்தப்படுகிறது. 1995 ஆம் ஆண்டிலிருந்து தேசிய நூலகம் சர்வதேச ரீதியிலான இச்சேவையை “இவ்லா” வெளச்சர் முறைமூலம் நடைமுறைப்படுத்தி வருகிறது.

ஈடுபடுத்தல் சேவை

வாசகர்களினால் கேட்கப்படும் விசேட பாடத்துறைத் தொடர்பான வெளியீடு அல்லது வேறு தகவல் சாதனங்கள் தேசிய நூலகத்தில் இல்லாவிடத்து தேசிய நூலகத்தின் ஈடுபடுத்தல் சேவை அல்லது வழிகாட்டல் சேவையின் மூலம் தகவல்களை அவ்வாசகர்கள் பெறுவதற்கு ஏதுவாக வேறு நூலகத்திற்கோ அல்லது நிறுவனத்திற்கோ வழிநடத்தப்படுகின்றனர். இச்சேவையை நடைமுறைப் படுத்துவதற்கு இலங்கையில் உள்ள 54 நூலகங்களின் சேகரிப்புத் தொடர்பான தகவல்களை உள்ளடக்கிய தேசிய ஒருங்கிணைந்த பட்டியல் உதவுகின்றது. இதற்கு மேலால் தேசிய நூலகத்தினால் தொகுக்கப்பட்ட இரண்டாம் நிலை தகவல் சாதனங்களும் இச்சேவையை வழங்குவதற்கு உதவுகின்றன.

புதிய தகவல்களை அறியத்தரும் சேவை

இதன் மூலம் புதிய தகவல்களை வாசகர்களுக்கும் நூலகங்களுக்கும் தகவல் மத்திய நிலையங்களுக்கும் வழங்கும் சேவை நடைமுறைப்படுத்தப்பட்டு வருகின்றது. இதன் கீழ் பட்டியல்களைத் தொகுத்தல், சுட்டிகளைத் தயாரித்தல், உள்ளடக்கப்பக்கச் சேவை போன்ற செயற்பாடுகளை வாசகர் சேவைப் பிரிவு செய்து வருகின்றது.

தகவல் மீள் பொதியாக்கல் சேவை

செயற்றிட்டங்களை மேற் கொள்வோருக்கும். கட்டுரைகளை எழுதுவோருக்கும் பயன்படும் வகையில் நூல்கள், பருவ இதழ்கள், பத்திரிகைகள் போன்றவற்றிலிருந்து திரட்டப்பட்ட தகவல்கள் பல்வேறு தலைப்புக்களில் தயாரிக்கப்பட்டு வருகின்றன.

சுட்டியாக்க மற்றும் சுருக்கச் சேவைகள்

தகவல் தேடலை மேலும் இலகுவாக்கும் நோக்கோடு சுட்டிகளும் சுருக்கக் குறிப்புக்களும் தயாரிக்கப்பட்டு வழங்கப்படுகிறது.

பிரதியாக்கச் சேவை

போட்டோ பிரதிச் சேவை, இலத்திரனியல் பிரதிச் சேவை, தகவல் வழங்களை ஸ்கேன் செய்தல் போன்ற பிரதியாக்கச் சேவைகள் தேசிய நூலகத்தின் வாசகர் சேவைப் பகுதியினால் வழங்கப்படுகிறது.

இணையத்தள சேவை

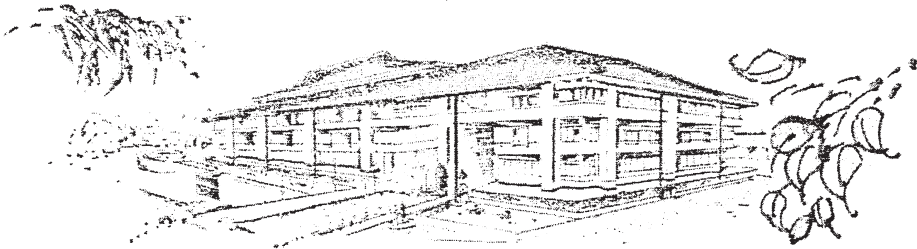
கட்டுப்பாடான விலையில் வாசகர்களுக்கு இணையத்தள சேவையும் வழங்கப்படுகிறது. இவ்வாறாக தேசிய நூலக ஆவணவாக்கல் சேவைகள் சபையின் வாசகர் சேவைப் பகுதியானது அதன் சிறந்த சேகரிப்புக்களின் மூலம் அளப்பரிய சேவைகளை செய்து வருகின்றது. அண்மைக்காலமாக வாசகர்

சேவைப்பகுதியின் தரத்தை உயர்த்துவதற்காக மேற் கொள்ளப்பட்டிருக்கும் முயற்சிகள் மற்றும் ஊடகங்களினூடான பிரச்சாரம் என்பவற்றினால் தேசிய நூலகத்திற்கு வரும் வாசகர்களின் எண்ணிக்கை அதிகரித்திருப்பது கண்கூடு.

உசாத்துணை

- 1 பத்தாண்டு நிறைவு விழா மலர் - தேசிய நூலக வேணவாக்கல் மத்திய நிலையம் 1990 - 2000
- 2 நூலகவியல். மலர் ஏழு - இதழ் மூன்று ஏப்ரல் 2006
- 3 National Libraries – 02, Aslib Reader Series vol 6, 1987

අපගේ උණුසුම් සුභ පැතුම්!

නැණ පහන් දැල්වා බුද්ධිමත් ජාතියක්,
සමෘද්ධිමත් රටක් ගොඩ නගමු.

ජාතික පුස්තකාල හා ප්‍රලේඛන සේවා මණ්ඩලය

සහ

ජාතික පුස්තකාල හා ප්‍රලේඛන මධ්‍යස්ථානය

අංක 14, නිදහස් මාවත, කොළඹ 07
දුරකථනය: 2685197, ෆැක්ස්: 2685201
email: nldsb@mail.natlib.lk / nldc@mail.natlib.lk

නූතන පුස්තකාල හා තොරතුරු මධ්‍යස්ථානයන්හි තොරතුරු අලෙවිකරණයට නිෂ්පාදන හා සේවා

එස්.ඒ.ඩී.එච්. නාමලී සුරවීර*

Abstract

Today the whole world has recognized that information is a key resource for the overall socio – economic development of a nation. Libraries and Information centers are the leaders of fulfilling users’ information needs through their services. Marketing is the key concept of providing such information services. Therefore the paper discusses concept of marketing, why of information marketing, marketing mix in electronic environment and what can be marketed by libraries and information centers. Role of information professionals in new information era is discussed as significant consideration.

Keywords: Library, Information Centers, Information Marketing, Products, services.

සාරාංශය

පුස්තකාල හා තොරතුරු මධ්‍යස්ථාන විසින් ස්වකීය පාඨකයින් උදෙසා නිරන්තරයෙන් සේවා දියත් කෙරේ. නූතන තොරතුරු විප්ලවයට මුහුණ දිය හැකි අයුරින් කාර්යක්ෂමව එකී සේවා දියත් කිරීමට යාමේදී අලෙවිකරණ සංකල්පය සඳහා අද ප්‍රමුඛ ස්ථානයක් ලැබී තිබේ. ඒ අනුව අලෙවිකරණය පිළිබඳ මූල සංකල්ප, තොරතුරු අලෙවිකරණයේ අවශ්‍යතාව සහ පුස්තකාල හා තොරතුරු මධ්‍යස්ථානයන්හි නිෂ්පාදන හා සේවා අලෙවිකරණය පිළිබඳ මෙහිදී කරුණු සාකච්ඡා කෙරේ. තවද විද්‍යුත් පරිසරයක් තුළ මිශ්‍ර අලෙවිකරණයේ වැදගත්කම මෙන්ම තොරතුරු වෘත්තීයයන්ගේ නව භූමිකාව පිළිබඳවද මෙහිදී විශේෂ අවධානයක් යොමු කර තිබේ.

මූලික පද: පුස්තකාල, තොරතුරු මධ්‍යස්ථාන, තොරතුරු අලෙවිකරණය, නිෂ්පාදන, සේවා

හැඳින්වීම

වත්මන් ලෝකයේ සමස්ත සමාජ, ආර්ථික සංවර්ධනය කෙරේ බලපෑම් කරනු ලබන ප්‍රමුඛතම මූලාශ්‍රය තොරතුරු ලෙස හඳුනාගෙන තිබේ. පුද්ගලික හෝ රාජ්‍ය අංශ වේවා ඕනෑම සංවිධානයකට තොරතුරු අද වෙළඳ භාණ්ඩයක් බවට පත් වී තමාටය. එහි ප්‍රතිඵලය වශයෙන් අද තොරතුරු සඳහා ආර්ථිකමය වටිනාකමක් එකතු වී තිබේ. අනෙකුත් සුලබ වෙළඳ භාණ්ඩ මෙන්ම තොරතුරු ද නිෂ්පාදනය කළ යුතු වේ. ඒ සඳහා මිලක් නිමි වේ. කෙසේ වුවත් අනෙකුත් පොදු වෙළඳ භාණ්ඩයන්ට වඩා තොරතුරු නිෂ්පාදනයේ ස්වභාවයේ වෙනසක් පවතී. ඊට හේතුව අධ්‍යාපනික, පර්යේෂණ හා සංවර්ධන ක්‍රියාවලියේ ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් තොරතුරු නිෂ්පාදනය වීමයි. සමාජයේ සෑම අයෙකුටම තිරණ ගැනීමේ සිට ගැටලු විසඳීම දක්වා වූ විවිධ අරමුණු තකා තොරතුරු අත්‍යවශ්‍ය වේ. එය මූලික මිනිස් අවශ්‍යතාවන්ගෙන් එකක් බවට පත් ව ඇත. සැබැවින්ම ඕනෑම සංවිධානයක නිරන්තර පැවැත්මට එය ඉතා වැදගත් වූවකි. අලෙවිකරණය කළමනාකරණ ශික්ෂණයට අයත් වූවකි. එය යම් සංවිධානයක් තුළ කාර්යක්ෂමව යොදා ගැනීමෙන් සංවිධානයේ සාර්වකත්වය ළඟා කරවයි (Elliott de saez, 2002). තොරතුරු සේවා හා නිෂ්පාදන කාර්යක්ෂමව අලෙවිකරණය උදෙසා පුස්තකාල හා තොරතුරු මධ්‍යස්ථාන විසින් ස්වකීය පාඨක ප්‍රජාව සමඟ මනා සන්නිවේදනයක් පවත්වා ගැනීම වැදගත් වේ. ඒ සඳහා පාඨක අවශ්‍යතා හඳුනාගැනීම, අදාළ තොරතුරු එක් රැස් කිරීම, පරමාර්ථ ක්‍රමවත් කිරීම, උපායශීලී සැලසුම්කරණය හා පාඨකයින් හැකිතාක් තෘප්තිමත් කළ හැකි අයුරින් ඒවා ක්‍රියාත්මක කිරීම යන මූලික කරුණු කෙරේ පැහැදිලි අවබෝධයකින් කටයුතු කිරීම මෙහිලා වැදගත් වේ.

*S.A.D.H. Namali Suraweera , Lecturer, Dept. of Library and Information Science, University of Kelaniya. e-mail : namalisura@yahoo.com

1. අලෙවිකරණ සංකල්පය හා පුස්තකාල

තොරතුරු සේවා අලෙවිකරණ සංකල්පය පළමු වරට ලෝකයේ ඉස්මතු වන්නේ මීට අවුරුදු 25 කට පමණ පෙර එක්සත් රාජධානියෙහි (Kotler and levy, 1969). අලෙවිකරණය යනු කළමනාකරණ ක්‍රියාවලියකි. උපයෝජක අවශ්‍යතා කලින් සිට හඳුනා ගනිමින් එකී අවශ්‍යතා කාර්යක්ෂමවල සඵලදායීව හා ලාභ ඉපයිය හැකි අයුරින් ළඟා කරවීම අලෙවිකරණයෙන් අපේක්ෂිත ය. පුස්තකාල තුල තොරතුරු අලෙවිකරණ ක්‍රියාවලිය අලුත් සංකල්පයක් නොවේ. නමුත් පුස්තකාල තුල අලෙවිකරණ සංකල්පය භාවිතය හෝ උපයෝජක අවශ්‍යතා සංතෘප්තිමත් කිරීම මෑතකදී ආරම්භ කළ කාර්යය. (Norman,1992). පුස්තකාලයාධිපතිවරු නිරන්තරයෙන් ස්වකීය පාඨකයින්ගේ තොරතුරු අවශ්‍යතා මූලයමය අයකර ගැනීමකින් තොරව සම්පූර්ණ කරලීමට බැඳී සිටී. ජායා පිටපත් සේවාව හෝ පරිවර්තන සේවා වැනි සේවා කිහිපයක් සඳහා පමණක් මුදල් අයකර ගැනේ. නමුත් එයද ලාභයක් ඉපයීමේ අරමුණින් ක්‍රියාත්මක කරන්නක් නොවේ. පුස්තකාලය සමාජමය ආයතනයක් බවට පත් වීමත් සමඟ වුව පුස්තකාලයාධිපතිවරු විසින් අලෙවිකරණ සංකල්පය පැහැදිලිව තේරුම් නොගත්තකි. නමුත් වර්තමානයේ පුස්තකාලයේ භූමිකාව සිසුයෙන් වෙනස්ව තිබේ. නොකඩවා අභියෝගයන්ට මුහුණ දීම එයට හේතුවකි. නමුත් ඔවුන්ගේ සේවාවේ පැවැත්ම පිළිබඳ ගැටලු මතු වී තිබේ. එහි ප්‍රතිඵලය නොමිලේ පුස්තකාල සේවා සැපයීම අද මුදල් පාදක කර ගත් සේවා වෙතට ගමන් කරමින් තිබීම යි. එසේම පුස්තකාලයාධිපතිවරුන් ද තොරතුරු නායකයින් (Information Leaders) සහ ව්‍යාපාර කළමනාකරුවන් (Business Managers) වශයෙන් ඔවුන්ගේ භූමිකාව වෙනස් කර ගෙන තිබේ. ස්වකීය උපයෝජකයන් වෙත ගුණාත්මක තොරතුරු සේවා සැපයීමේ අවශ්‍යතාව ඊට හේතු වී ඇත. එමඟින් අවධාරණය කරනුයේ උපයෝජක සන්කාරය හා සංතෘප්තිය යි. ඒ අනුව පුස්තකාලයාධිපතිවරුන් සඳහා අලෙවිකරණය යන වචනය භාවිතයේ අගය වනුයේ උපයෝජක අවශ්‍යතා හා වුවමනාවන් හඳුනා ගනිමින් ඔවුන් සංතෘප්තිමත් කිරීමයි.

පුස්තකාල හා තොරතුරු මධ්‍යස්ථානයන්හි තොරතුරු අලෙවිකරණය පිළිබඳ ගැඹුරු සාකච්ඡාවකට අවතිර්ණ වීමට පෙර හඳුනාගත යුතු ප්‍රමුඛ පද කිහිපයකි. එනම් අවශ්‍යතා (Need), වුවමනා (Want), ඉල්ලුම (Demand), වුවමනා දැ (Requirements) සහ භාවිතය (Use) යනාදියයි. (Rowley and Turner, 1978).

(i) අවශ්‍යතා (Need)

මූලික මිනිස් අවශ්‍යතා මින් අදහස් කැරේ. එනම් ජීවත් වීම සඳහා අවශ්‍ය වන වාතය, ජලය, ඇඳුම් හා නිවාස අවම මූලික මිනිස් අවශ්‍යතා මේ ගණයට වැටේ. අධ්‍යාපනය, ක්‍රීඩාව, විනෝදය ආදී ක්‍රියාවන් සඳහා ද මිනිසුන්ගේ තදබ, අවශ්‍යතා පවතී. අවම මූලික අවශ්‍යතා මට්ටම ඉක්ම යන විට අවශ්‍යතා (Need) වුවමනා (Want) බවට පත් වේ. බඩගින්නට බත් ටිකක් අනුභව කිරීම අවශ්‍යතාවකි. නමුත් වුවමනා වූ කලි ‘pizza’ අනුභව කිරීම යි.

(ii) වුවමනා (Wants)

වුවමනා වූ කලි තනි තනි වශයෙන් ලබා ගැනීමට අවශ්‍ය වන දැයග පුස්තකාලයක වුව ඉල්ලීම් සඳහා මෙය ඇතැම් විට බලපාන අතර ඇතැම් විට බලපෑමක් නැතග ඇතැම් අය සඳහා වුවමනා දැ ඔවුන්ට අවශ්‍ය දැ නොවේ. එසේම අවශ්‍ය දැ ඇතැම් විට වුවමනා නොවේග එය මූලික අවශ්‍යතා මත පදනම්ව වෙනස් වීම් වලට ලක් වේ.

(iii) ඉල්ලුම (Demand)

ඉල්ලුම වූ කලි විශේෂ වර්ග, නිෂ්පාදන හෝ සේවා සඳහා වන විශිෂ්ඨතාවයි, පොදුවේ ගත් කල ඉල්ලුම පුද්ගලික කාර්යයක් මත පදනම් වන වා යැයි සිතුවද සැබැවින්ම එහි විශේෂතාවක් පවතී. නිදසුන් ලෙස ඇතැමෙකුට මෝටර් රථයක් මිලදී ගැනීමට අවශ්‍ය වුවත් එය සඵල කරගත හැක්කේ කිහිප දෙනෙකුට පමණි. නමුත් සාර්ථක අලෙවිකරුවකු එක් පාරිභෝගිකයකු හෝ හසුකර ගනී. එය කොපමණ පාරිභෝගිකයන් ප්‍රමාණයක් ද යන්න තක්සේරු නොකරයි. පුස්තකාලයක වුවද තනි පුද්ගල ඉල්ලුම් සඳහා වන සේවාවන්ගේ සැබෑ අවශ්‍යතාවක් නොපෙන්වයි. පුස්තකාල සේවාවේ ඉල්ලුම යනු පූර්ව අත්දැකීම් ඔස්සේ ලබන පන්තරයයි. තවද පුස්තකාලයේ අපේක්ෂාවන් හා පුස්තකාලයාධිපතිවරුන්ගේ කැකියා ද පුස්තකාල සේවාවේ ඉල්ලුම සඳහා බලපෑම් කරයි.

(iv) **චුළුමන දෑ (Requirement)**

මෙය බොහෝ විට අවශ්‍යතා, චුළුමන හා ඉල්ලුමට සමානත්වයක් දක්වයි.

(v) **භාවිතය (Use)**

මෙය ඉතා වැදගත් වුවකි. පුස්තකාල හා තොරතුරු සේවාවන්හි ඉල්ලුම තෘප්තිමත් කිරීමේ ප්‍රතිඵලය භාවිතය යි.

(vi) **උපයෝජකයින් (Customer)**

පුස්තකාලයක සියලු ක්‍රියාකාරකම් වල නාභිය උපයෝජකයන් වේ. පාඨකයින්, කියවන්නන්, සාමාජිකයින්, අනුග්‍රාහකයින් ආදිය උපයෝජකයින් යන්නට භාවිත තවත් සමානාර්ථ පද වේ.

2. අලෙවිකරණය පිළිබඳ මූල සංකල්ප

පහත සඳහන් අලෙවිකරණ මූලධර්ම අලෙවිකරණය පිළිබඳ වූ සෑම නිර්වචනයකටම සම්බන්ධතා දක්වයි (Rowley, 2001).

- (i) අලෙවිකරණය වූ කලී ව්‍යාපාරික ක්‍රියාවලියකි. එනම් ඇතැම් අවශ්‍යතා ප්‍රතිපූර්ණය කළ යුතුය. ඒ සඳහා කාලය හා මූලාශ්‍ර අවශ්‍ය කරයි.
- (ii) අලෙවිකරණය වූ කලී පාරිභෝගිකයන් ට චුළුමන දෑ ලබාදීමයි. එහෙයින් ඕනෑම අලෙවිකරණ ක්‍රියාවලියක දී උපයෝජක අවශ්‍යතා, චුළුමනවත් ඉතා හොඳින් හඳුනාගත යුතු වේ.
- (iii) ඕනෑම සංවිධානයක පරමාර්ථ, අලෙවිකරණය ඔස්සේ මුදුන්පත් කරගැනීමට අවකාශ උදා වේ. එනම් උපයෝජකයන්ට චුළුමන දෑ කාර්යක්ෂමව හා ලාභ ඉපයිය හැකි පරිදි සම්පූර්ණ කරලීම ඔස්සේ සංවිධානයේ පරමාර්ථ මුදුන්පත් කර ගැනේ.
- (iv) අලෙවිකරණය සැබැවින්ම ක්‍රමානුකූල ක්‍රියාවලියකි. සංවිධානයක් විසින් තමන්ගේ නිෂ්පාදන හෝ සේවා මුදලට ක්‍රමානුකූල කර ගැනේ.
- (v) භාණ්ඩ හා සේවා සඳහා එනම් පොදුවේ නිෂ්පාදන සඳහා අලෙවිකරණය යොදා ගැනේ.

3. තොරතුරු අලෙවිකරණය අවශ්‍ය වන්නේ ඇයි?

තොරතුරු අලෙවිකරණය පිළිබඳ සිතීමට පෙරාතුව එය සැබැවින් ම අත්‍යවශ්‍ය දැයි යන ගැටලුව පැන නැගේ. පිළිතුර ඔව් නම් තොරතුරු අලෙවිකරණය කළ යුත්තේ ඇයි ද යන ගැටලුවට ඉන් අනතුරුව පැන නැගෙන්නකි. පාඨක අවශ්‍යතා අලෙවිකරණයෙන් තොරව සපුරා ගත නොහැකිද යන ගැටලුවට පිළිතුර නැත විය හැක. නමුත් පුස්තකාල හා තොරතුරු සේවා භාවිතයේ දී එය මිටිතාවක් පමණි. මෙහිදී අප පැහැදිලිව හඳුනාගත යුතු වන්නේ අනෙකුත් නිෂ්පාදන හා සේවා මෙන් තොරතුරු අවශ්‍යතා ද අලෙවිකරණය කළ යුතු බවයි. සැබැවින්ම ප්‍රමාණවත් ප්‍රචාරයක් ලබා නොදෙන තාක් පුස්තකාලයක් තුළ භාවිත නොවන හා හඳුනා නොගත් සේවා හා නිෂ්පාදන ප්‍රමාණයක් ඉතිරිව පවතී. නමුත් ප්‍රමාණවත් ප්‍රචාරයක් ලබා දීමෙන් පවතින සේවා හා නිෂ්පාදන අවශ්‍ය අයවලුන්ගේ සුභසිද්ධිය පිණිස යෙදවිය හැකි වේ. එනම් ප්‍රචාරය මඟින් උපයෝජකයන් හා සේවා එකට එකතු කරවයි. පුස්තකාල විසින් එකතු සංවර්ධනය, තොරතුරු සම්පත් පිරිසැකසුම්කරණය හා ගබඩාකරණය සඳහා විශාල මුදලක් වැය කරයි. තවද විශේෂ වූ සේවා පවා දියත් කරයි. නමුත් ප්‍රමාණවත් ප්‍රචාරයක් ලබා නොදෙන තාක් මේ කිසිදු කාර්යයකින් ඉහළ ප්‍රතිඵලයක් අපේක්ෂා කළ නොහැකිවේ. මන්ද යත් ප්‍රචාරය මඟින් පාඨකයින් තුළ සම්ප්‍රජානනයක් ඇති කරවයි. තොරතුරු හා සන්නිවේදන තාක්ෂණයේ හඳුන්වා දීමත් සමඟ පුස්තකාල හා තොරතුරු සේවා අලෙවිකරණය හා සම්බන්ධිත තොරතුරු ප්‍රචාරණය ඉතාම පහසුවක් වී ඇත. එය පුස්තකාල හා තොරතුරු භාවිතය මෙන්ම තොරතුරු නිෂ්පාදන හා සේවා ඉහළ දැමීමට ද රැකුලකි. අනෙක් අතට ගුණාත්මක සේවා ඉහළ නංවමින් පුස්තකාලයේ ආදායම් තත්ත්වය ඉහළ දැමීමට ද එය උපකාරී වේ. කරුණු එසේ හෙයින් ප්‍රචාරය, අලෙවිකරණය සහ කළමනාකරණ ක්‍රියාවලි මඟින් බහු ප්‍රතිඵල ලද හැකි බව සනාථ වේ.

4. අලෙවිකරණ උපායන් හා පුර්ව අවශ්‍යතා

තරඹකාරී පරිසරයක් තුළ ඉතාමත් සාර්ථක හා විශිෂ්ටතම පුස්තකාලය බවට පත් වීම සඳහා පුස්තකාල සේවා සඳහා වූ අලෙවිකරණ උපායන් හඳුනාගැනීම ඉතාම වැදගත් වේ. සාර්ථක ප්‍රතිඵල ලබා කරවන උපායන් නිතරම පාඨක සංතෘප්තිය මත පදනම්ව ක්‍රියාත්මක විය යුතු වේ. ඒ අනුව තොරතුරු සැපයුම්කරුවන් විසින් අවධානය යොමු කළ යුතු පුර්ව අවශ්‍යතා කිහිපයකි.

- (i) උපයෝජක ස්වභාවය හා ඔවුන්ගේ අවශ්‍යතා තේරුම් ගැනීම
- (ii) උපයෝජකයින්ගේ තොරතුරු වුවමනාවන් පිළිබඳ පැහැදිලි අවබෝධයක් ලබා ගැනීම
- (iii) දැනටමත් පාඨකයා සඳහා වන සේවා, නිෂ්පාදන හා මූලාශ්‍ර භාවිත නොකිරීමට හේතු හඳුනා ගැනීම
- (iv) පාඨකයින් තොරතුරු වෙත ප්‍රවේශ වන ආකාරය හඳුනාගැනීම
- (v) උපයෝජක අවශ්‍යතා තෘප්තිමත් කළ හැකි සේවා පිළිබඳ අවබෝධය
- (vi) ඒ ඒ පාඨකයින් සඳහා නිෂ්පාදන හා සේවා පිළිබඳ තොරතුරු බෙදා හැරීමට වඩාත් යෝග්‍යතම හා ආකර්ශනීය සන්නිවේදන පද්ධතියක් සංවර්ධනය
- (vii) උපයෝජකයින්ට දැරිය හැකි පරිදි තොරතුරු හා සේවා සඳහා මිල නියම කිරීමේ හැකියාව
- (viii) උපයෝජක අවශ්‍යතා හා වුවමනාවන් සංවේදීව තේරුම් ගැනීම
- (ix) සපයනු ලබන නිෂ්පාදන හා සේවා පිළිබඳ පාඨකයින්ගේ ප්‍රතිචාර ලබා ගැනීමට සුදුසු වන ආකාරයට කාර්යමණ්ඩලයේ කුසලතා සංවර්ධනය හා පාඨක සංතෘප්තිය මැනීම සඳහා සුදුසු ක්‍රමවේදයක් පිළියෙල කිරීම

තොරතුරු වෘත්තීයයන් මෙහි පුර්ව අවශ්‍යතා පිළිබඳ පැහැදිලිතාවකට පැමිණ ඇත්නම් ඉන් අනතුරු උපායන් සැලසුම් කළ යුතු වේ. පුස්තකාල හා තොරතුරු සේවාවේ අනාගත අභිවෘද්ධිය උදෙසා උපායගිලි සැලසුම් සකස් කිරීමේදී ප්‍රධාන බලපෑම් හඳුනාගැනීම, විශ්ලේෂණය හා ඇගයීම පුර්ව අවශ්‍යතාවකින තොරතුරු වෘත්තීයයන්ට තොරතුරු රැස්කිරීමට, ඒවා අගය කිරීමට හා ප්‍රතිචාර දැක්වීමට හැකියාව ඇත්නම් එය මෙහිලා ඉතා වැදගත් වේ.

5. පුස්තකාලය තුළ අලෙවිකරණය කල හැක්කේ මොනවාද?

පුස්තකාලය පරිහරණය කරනු ලබන උපයෝජකයන්ට ප්‍රයෝජනවත් ඕනෑම දෙයක් අලෙවිකරණය කල හැක. එය නිෂ්පාදන, සේවා, සංවිධාන, මානව සම්පත, ස්ථාන ආදී ඕනෑම දෙයක් විය හැක. නිෂ්පාදන ලෙස සුවිස හෝ පුස්තකාල සහරාවක් ගත හැක. සේවා වශයෙන් ග්‍රන්ථ විද්‍යාත්මක, මාර්ගගත ගවේෂණ, පරිවර්තන ආදිය ගැනේ. ප්‍රවීණයින්, විශේෂඥයින්, උපදේශකයින්, සුවිකාරකයින්, වර්ගිකාරකයින්, ග්‍රන්ථ විද්‍යාඥයින්, පරිවර්තකයින්, අනුක්‍රමණිකාකරුවන්, සාරසංග්‍රහකරුවන් ආදීන් මානව සම්පත ලෙස සැලකේ. ස්ථාන වශයෙන් පුස්තකාලය සහ එහි විවිධ දෙපාර්තමේන්තු හැඳින්විය හැකිය. මේ සියල්ල සවිස්තරාත්මකව පහතින් විස්තර කැරේ.

5.1 නිෂ්පාදන

උපයෝජකයන් විසින් නිෂ්පාදනයන් මිලදී ගැනීමට හේතුවන කරුණු කිහිපයකි. ඒ ඔවුන්ගේ පිටින වඩාත් සැපවත් කර ගැනීමට හෝ එදිනෙදා පිටිනයේ පැන නඟින ගැටලු විසඳා ගැනීමටය. නිෂ්පාදන සියල්ල උපයෝජක කේන්ද්‍රීය නිෂ්පාදනයන් විය යුතු වේ. පුස්තකාලය විසින් ස්වකීය පාඨකයින්ගේ අවශ්‍යතා මැනවින් හඳුනාගත්තේ ද නොගත්තේ ද යන්න මැනිය හැකි ප්‍රාථමික මිනුම වශයෙන් පාඨකයින් එකී නිෂ්පාදන තුළින් කොතෙක් දුරට සංතෘප්තිමත් වන්නේ ද යන්න ගත හැකි වේ. අවශ්‍යතා අනුව වෙළඳපලට සපයනු ලබන ඕනෑම දෙයක් නිෂ්පාදන ලෙස ගැනේ. ඒවා භෞතිකමය ද්‍රව්‍ය, සේවා, අත්දැකීම්, මානව සම්පත්, දේපළ, සංවිධාන, තොරතුරු හා අදහස් යන කවරක් වුව විය හැක (Kotler, 2000) නිෂ්පාදන ස්පර්ධ කළ හැක. ගවේෂණය කළ හැක. එසේම ප්‍රවේශ විය හැක. එනිසා පාඨකයෙක් විසින් යම් නිෂ්පාදනයක් මිලදී ගැනීමට පෙරාතුව ඔහුට එහි

ගුණාත්මකභාවය පරීක්ෂාවට ලක් කල හැකිය. ඕනෑම නිෂ්පාදනයකට ඇත්තේ ඉතාම කෙටි ආයු කාලයකි (Kotler, 2000). එහෙයින් දෛනික ඇගයීමකට ලක්කිරීම වටී. එනම් නිෂ්පාදනයන් නැවත නවීකරණය කළ යුතු දැරූ එලෙසම පවත්වාගෙන යා යුතු ද? නැවත ඇසුරුම් කල යුතු ද? නවතම තොරතුරු එක් රැස් කල යුතු ද? හෝ ඉවත් කල යුතු ද? යනාදී තීරණයන්ට එළඹේ. පුස්තකාලයක නිෂ්පාදනයන් ලෙස සුවිස, ඒකාබද්ධ සුවිස හෝ ලැයිස්තු, නව ප්‍රතිග්‍රහණ ලැයිස්තු, ග්‍රන්ථ නාමාවලි, අනුක්‍රමණිකා, සාරසංග්‍රහ, සඟරා / මාලික ලැයිස්තු ආදී පුස්තකාල ප්‍රකාශන හැඳින්විය හැකිය.

5.2 සේවා

Kotler (2000) ට අනුව සේවා යනු එක් පාර්ශවයක් විසින් තවත් පාර්ශවයක් වෙත සිදු කරනු ලබන ක්‍රියාවකි. එසේම සේවා ස්පර්ශ කල නොහැක. ඇතැම් විට ඒවා දෘශ්‍ය ද නොවේ. භෞතික වශයෙන් පරීක්ෂා කල නොහේ. පුස්තකාල ක්ෂේත්‍රයට අනුව Kotler ගේ සේවා යන නිර්වචනයට අදාළ වනුයේ එකතු සංවර්ධනය, (Collection development) සංසරණය, (Ciculation) විමර්ශන, ග්‍රන්ථ විද්‍යාත්මක උපදේශන, පාඨක අධ්‍යාපන, තාක්ෂණික පිරිසැකසුම්කරණය (ReÉckasing) යනාදිය ය. මෙකී සියලු සේවා භාවිතයට වන අතර එහි අයිතිය පාඨකයින්ට ලබාගත නොහේග පුස්තකාලය විසින් ලබා ගෙන ඇති ප්‍රසිද්ධිය ද තවත් ආකාරයක වත්කමකි. ස්වකීය පාඨක ප්‍රජාව උදෙසා කාලයක පටන් සපයන ලද විවිධ ගුණාත්මක නිෂ්පාදන හා සේවාවන්හි පුත්වලයක් ලෙස ප්‍රසිද්ධිය දිනා ගනී. ඇතැම් පොදු ලක්ෂණ කිහිපයක් නිසාවෙන් සේවා අලෙවිකරණයල නිෂ්පාදන අලෙවිකරණයේ එක් පැතිකඩක් වී තිබේ (Rowley, 2001).

5.3 පුස්තකාල තුල නිෂ්පාදන හා සේවා අලෙවිකරණය

පුස්තකාල හා තොරතුරු මධ්‍යස්ථාන විසින් ස්වකීය පාඨක ප්‍රජාවගේ විවිධ වූ අවශ්‍යතා / ක්‍රියාකාරකම් උදෙසා සේවා හා නිෂ්පාදන සැපයේ (Jain, 1999).

වගුව 1 - අවශ්‍යතා / ක්‍රියාකාරකම් හේතුවෙන් ඇති වන සේවා හා නිෂ්පාදන

අනු අංකය	අවශ්‍යතා / ක්‍රියාකාරකම්	සේවා හා නිෂ්පාදන
01	ලේඛන තේරීම හා ප්‍රතිග්‍රහණය	ග්‍රන්ථ නාමාවලිල පුවර්තන සම්ප්‍රජායන, නව එකතු
02	වර්ගීකරණය හා සුවිකරණය	පුස්තකාල සුවිස
03	අනුක්‍රමණිකාකරණය හා සාර සංග්‍රහකරණය	අනුක්‍රමණිකාකරණ මූලාශ්‍ර, සංග්‍රහ විවරණිකා, ප්‍රලේඛන ලැයිස්තු, පාඨක ගවේෂණ
04	අන්තර් පුස්තකාල පිරුළුව	ඒකාබද්ධ සුවිස හා ඒකාබද්ධ ලැයිස්තු
05	උද්ධරණය / උපුටා ගැනීම්	උද්ධරණ සඟරා, විවේචන, වාර්තා
06	ඇගයීම්	දත්ත පිලිබඳ ගැඹුරු විවේචනල විවේචනාත්මක දත්ත සංග්‍රහකරණය, පරීක්ෂණ සඳහා විවිධ නිර්ණායක, ගැටලු සඳහා විසඳුම්, අන්තර් සම්බන්ධතා, පූර්ව එළඹීම්
07	පුස්තකාල පරිගණකකරණය	පරිගණකකරණ සේවාවල CD Rom ගවේෂණ
08	ජාලීයකරණය	ජාල, මාර්ගගත ගවේෂණ
09	වෙනත් ක්‍රියාකාරකම්	පරිවර්තන, සංස්කරණ, ප්‍රකාශන, ප්‍රතිකෘතිකරණය

6. මිශ්‍ර අලෙවිකරණය

අලෙවිකරණයෙහි මූල සංකල්පයක් ලෙස මිශ්‍ර අලෙවිකරණය හඳුන්වා දිය හැකි වේ. ස්වකීය පාඨකයින්ට නිෂ්පාදන හා සේවා සැපයීමේදී අවශ්‍යම දෑ සැලසුම් කර ගැනීම මින් අදහස් වේ. එනම් පුස්තකාල තොරතුරු නිෂ්පාදන හා සේවා, ඉලක්ක කරගත් කණ්ඩායම් වෙත ලඟා කරවීමට උපකාර කිරීම එහි අරමුණ යි. එහෙයින් අලෙවිකරණ සැලසුම්කරණයේදී මිශ්‍ර අලෙවිකරණය ඉතාම අත්‍යවශ්‍ය කොටසකි. එය සෑම විටම පරිසරය, වෙළඳපොල, පර්යේෂණ හා විශ්ලේෂණ, උපයෝජකයින් හා ඔවුන්ගේ අවශ්‍යතා හඳුනාගැනීම හා ඔවුන් වෙත ගුණාත්මක නිෂ්පාදන හා සේවා සැපයීම යන කරුණු මත පදනම්ව තිබේ.

මිශ්‍ර අලෙවිකරණ උපායන් පිහිටුවා ගැනීමේ දී වැදගත් වන්නාවූ මූලික අවශ්‍යතාවන් සතරකි. එය four Ps යනුවෙන් හඳුන්වයි. Product – නිෂ්පාදන

- Price - මිල
- Place - ස්ථානය
- Promotion - ප්‍රචාරය

(i) Product – නිෂ්පාදන

නිෂ්පාදන නිර්මාණය, සංවර්ධනය හා කළමනාකරණය යන අංශ තෙරෙහි. මෙහිදී අවධානය යොමු කැරේ. නිෂ්පාදන හා සේවා සම්බන්ධිත මෙහි සියලු ගුණාංග පාඨකයින් අරමුණු කොට පවතී.

(ii) Price – මිල

නිෂ්පාදන මිල සම්බන්ධිත සියලු උපායන් හා පරමාර්ථ ඇතුලු සියලු ක්‍රියාකාරකම් පිළිබඳ මෙහිදී අවධානය යොමු කැරේ. අගය නියම කිරීම එහි මූලික අරමුණයි. පාඨකයා සඳහා නිෂ්පාදන හා සේවා වෙනුවෙන් නියම කරනු ලබන මිල තුල අනෙකුත් සියලු විෂය මි ද ඇතුලත්ව තිබිය යුතු වේ. මෙය පුස්තකාල ක්ෂේත්‍රයේ නව සංකල්පයක් ලෙසින් මතු වෙමින් තිබේ.

(iii) Place - ස්ථානය

පාඨකයින්ගේ පහසුව අනුව ඕනෑම ස්ථානයක සිට ප්‍රවේශ විය හැකි පරිදි නිෂ්පාදන හා සේවා සියල්ල ඔවුන්ගේ ප්‍රයෝජනය පිණිස පැවතීම මෙහිදී අපේක්ෂිතය.

(iv) Promotion - ප්‍රචාරය

පුස්තකාලය හා තොරතුරු මධ්‍යස්ථානය පිළිබඳ තොරතුරු මෙන්ම එහි නිෂ්පාදන හා සේවා පිළිබඳ තොරතුරු ද ඇතුලු සමස්ත ක්‍රියාකාරකම් පිළිබඳ පණිවිඩය මිනිසුන් අතරට ගෙන යන සියලු වැඩසටහන් මෙයට ඇතුලත් ය. ඒ සඳහා ඕනෑම සන්නිවේදන ක්‍රමයක් භාවිතයට ගත හැකි වන අතර පුද්ගල ආකර්ශනය ඇති වන ආකාරයේ සන්නිවේදන ක්‍රමයක් ඊට වඩාත් යෝග්‍ය වේ.

අලෙවිකරණය පිළිබඳ ප්‍රවීණයකු ලෙස Philip Kotler (1996) මෙම ගුණාංග පාඨකයින් දෙසට වඩාත් තියුණු ලෙස යොමු කිරීමට උත්සාහ දරා තිබේන පුස්තකාලයාධිපතිවරුන්ගේ පාර්ශවයෙන් බලන කල Four Ps, පාඨකයින්ගේ කෝණයෙන් නිරීක්ෂණය කරන විට Four Cs බවට පත් විය යුතු බව ඔහු විසින් ගෙන ආ තර්කයයින Lauterborn (1990) ද එම තර්කයට සහයෝගය දක්වා තිබේ.

Four Ps

- Product
- Price
- Place
- Promotion

Four Cs

- Customer (user) solution
- Customer (user) cost
- Customer (user) convenience
- Customer (user) communication

මෙකී මිශ්‍ර අලෙවිකරණය සම්බන්ධ මූලික අවයව සියල්ලට සේවා අලෙවිකරණය පිළිබඳ සැලකිලිමත් වෙමින් නැවතත් කරුණු තුනක් එකතු කරන්නට උත්සාහ ගෙන තිබේ (Elliott de saez, 2002). ඒවා නම්,

(v) People - මානව සම්පත

පාඨකයින්ට ඉතාමත් ප්‍රයෝජනවත් හා ආකර්ශනයක් ඇති වන පරිදි සේවා සැපයීමේ දී ඉතාම වැදගත් භූමිකාවක් රභ දක්වනුයේ මානව සම්පත විසිනි. මන්ද යත් පාඨකයින්ගේ සංතෘප්තිය පදනම් වනුයේ නිතරම සේවා සපයන්නා හා පාඨකයා අතර ඇතිවන ගුණාත්මක ආකර්ශනය හේතුවෙනි. පුස්තකාල කාර්යමණ්ඩලය ඔවුන්ගේ සේවා කාලය තුළදී පාඨකයින්ට සත්කාර කිරීමෙන් හා ඔවුන්ගේ ප්‍රතිචාර තුළින් ලබාගත් අත්දැකීම් ඔස්සේ ස්වකීය සේවාවෙහි ගුණාත්මකභාවය සැලකිය යුතු මට්ටමින් ඉහළ නංවා ගැනීමට කටයුතු කිරීම ඉතාම වැදගත් වේ.

(vi) Physical evidence - භෞතිකමය සාක්ෂි

පුස්තකාලය තුළ සැනසිලිමත් හා සතුටුදායක පරිසරයක් නිර්මාණය කරගැනීම සඳහා අවශ්‍යවන අභ්‍යන්තර සැලසුම්, ආලේපන හා අනෙකුත් දෑ පිළිබඳ සැලකිලිමත් වීම මෙමගින් අපේක්ෂිතය. තවදුරටත් අභ්‍යන්තර ආකර්ශනීයත්වය වර්ධනය කර ගැනීම සඳහා ලී බඩු සහ බිම් ඇතුරුම් පිළිබඳ සැලකිලිමත් වීම ද මෙහිලා වැදගත් වේ.

(vii) Process - ක්‍රියාවලිය

සේවා සැපයීම සඳහා දායක කර ගනු ලබන සමස්ත ක්‍රියාවලිය මීට අයත් වේ.

7. පුස්තකාල හා තොරතුරු මධ්‍යස්ථාන විසින් ආරම්භ කළ යුතු ක්‍රියාකාරකම්

පුස්තකාලයට නව පෙනුමක් ලබා ගැනීම සඳහා ද පරිසරය වෙනස් කිරීම සඳහා ද නව ක්‍රියාකාරකම් ආරම්භ කිරීම ඉතාම වැදගත් හා අත්‍යවශ්‍ය වුවකි. විශේෂිත කණ්ඩායම් ඉලක්ක කර ගනිමින් මෙවැනි වූ වැඩසටහන් දියත් කිරීමෙන් ද යහපත් ප්‍රතිඵල ලද හැකි බව විශ්වාසයයි. මෙය පුස්තකාල වෘත්තිකයන්ගේ අතිරේක කාර්යයකි. නමුත් එමගින් පාඨකයාගේ තොරතුරු අවශ්‍යතා අරමුණු ඉටුකර ගැනීමට පුස්තකාලය විසින් ගෙන ඇති උත්සාහයන් විවිධ ක්‍රමෝපායන් ඔස්සේ පාඨකයා වෙත දැනුම් දීම කළ හැක. සැබැවින්ම මෙවැනි ක්‍රියාකාරකම්වල අරමුණ පාඨක අවශ්‍යතාවන් සම්පූර්ණ කරලීම උදෙසා පුස්තකාලය විසින් දියත් කර ඇති ක්‍රියාකාරකම් පිළිබඳ අදාල පාඨකයින්ට සෘජුව හෝ වක්‍රාකාරයෙන් දැනුවත් කිරීමයි. එම අරමුණ ප්‍රබල කිරීම සඳහා පාඨක සම්භෂණ ලබාගන්නා දත්ත ඉතා ප්‍රයෝජනවත් වේ. විවිධ සම්භෂණ වාර්තා මගින් හෙළි වී ඇත්තේ පුස්තකාල හා තොරතුරු මධ්‍යස්ථාන විසින් පාඨක උන්නතිය උදෙසා විවිධ වැඩසටහන් දියත් කර තිබුණද පාඨකයින්ට ඒ පිළිබඳ සම්පූර්ණ අවබෝධයක් නොමැති බවයි. බහුතරයක් පාඨකයින් ග්‍රන්ථ විද්‍යාත්මක සේවාවන් :අනුක්‍රමණිකා, සාරසංග්‍රහ ආදී- නොසළකා හරිමින් ග්‍රන්ථ සංසරණ හා පාඨා පිටපත් වැනි සේවාවන් කිහිපයක් කෙරේ පමණක් අවධානය යොමු කර තිබේ. එහි ප්‍රතිඵලය සේවා භාවිත නොවන මට්ටමට පත් වීමයි. එවැනි තත්ත්වයක් තුළ ඒ සඳහා ප්‍රමාණවත් ප්‍රචාරයක් ලබා දීමෙන් පුස්තකාලය විසින් සපයනු ලබන සේවා, පහසුකම් හා නිපැයුම් පිළිබඳ පාඨකයාට පූර්ණ අවබෝධයක් ලබා දිය හැකි වේ. වර්තමානයේ එයම පමණක් ප්‍රමාණවත් නොවේ. ඒ සඳහා විධිවත්ව සංවිධානය කළ දෛනික ප්‍රචාරණ වැඩපිළිවෙලක් සැලසුම් කිරීම අවශ්‍ය වේ. පාඨකයින් වෙනුවෙන් ස්වකීය පුස්තකාලය විසින් කරනු ලබන කාර්යභාරය පැහැදිලි කිරීමටත්, තොරතුරු වෘත්තිකයන්ට කළ හැකි කාර්යයන් පැහැදිලි කිරීමටත් එය අවස්ථාවක් කර ගත හැක. මෙවැනි උත්සාහයන් පුස්තකාලය ගබඩාවකැයි යන සාම්ප්‍රදායික මතයෙන් බැහැර කිරීමටත්, පුස්තකාල වෘත්තීය සමාජයේ ප්‍රභල භූමිකාවක් බව ඒත්තු ගැන්වීමටත් දායක වනු ඇත. එවැනි ක්‍රියාකාරකම් කිහිපයක් නම්,

- (i) පුස්තකාලය පිළිබඳ ගොඩනැගී තිබෙන පැරණි දර්ශනය වෙනස් කිරීමට සුදුසු වන පරිදි බාහිර හා අභ්‍යන්තර පරිසරය නිර්මාණකරණය.
- (ii) පුස්තකාල නිෂ්පාදන හා සේවා පිළිබඳ පාඨකයින්ගේ අවධානය ඉහළ නැංවීම
- (iii) සේවා හා නිෂ්පාදන භාවිතයට හා නැවත නැවතත් ඒවා භාවිතයට පෙළඹවීම හා පුස්තකාලය පිළිබඳ ආකර්ශනයක් පාඨකයින් තුළ ජනිත කරවීම

(IV) පුද්ගලික මට්ටමින් පාඨකයින්ගේ ගැටලු නිරාකරණය

ඕනෑම පුස්තකාලයකට ඕනෑම ආකාරයක වැඩසටහන් සංවිධානය කළ හැකි වන අතර එකී පුස්තකාලයන්ට ඔවුන්ට ගැලපෙන අතිමත ක්‍රමෝපායන් පුස්තකාල නිෂ්පාදන හා සේවාවන් පාඨක ප්‍රජාව අතර ජනප්‍රිය කරවීම සඳහා යොදා ගත හැකිවේ. ඉන් කිහිපයක් නම්,

7.1 සන්නිවේදනය - **Communication**

අලෙවිකරණයේදී ඉතාම වැදගත් ක්‍රමෝපායක් ලෙස සන්නිවේදනය හඳුනාගත හැකි වේ. මෙය පුස්තකාලය හා පාඨකයා අතර ඇතිවන ද්විත්ව ක්‍රියාවලියකි (Elliott de saez, 2002). එමඟින් පාඨකයා පිළිබඳ ඔවුන්ගේ ස්වභාවය, අවශ්‍යතා හා බලාපොරොත්තු පිළිබඳ මනා අවබෝධයක්, වැටහීමක් ලැබෙනු ඇත. පාඨකයින් සමඟ අන්යෝන්‍ය සන්නිවේදනය සඳහා දැඩි වද දැඩි ජදපසමබසජවසදබ භාවිත කිරීම වැදගත් ය :හදරජබල 1992-ග සන්නිවේදනය සඳහා විවිධ ආකාර ආදර්ශයන් සතරක් හදුන්වා දී ඇති මුත් ඉන් AIDA ආදර්ශය වඩාත් සුදුසු බව Rowely :2001- ගේ අදහසයි.

- A**ttention – පාඨකයා පුස්තකාලයේ විවිධ නිපැයුම් පිළිබඳව අවබෝධයෙන් හා අවධානයෙන් සිටීම
- I**nterest – පාඨකයින්ගේ කැමැත්ත අනුව නිපැයුම සංවර්ධනය
- D**esire – පාඨකයින්ගේ තදබල අවශ්‍යතා අනුව සේවා බලාපොරොත්තු වීම
- A**ction – මිලදී ගැනීමට සූදානම් කර තැබීම

පුස්තකාලයක ඇතැම් නිපැයුම් සඳහා පාඨකයින්ගේ අවධානය කොතෙක්දැයි ඇගයීම ඉතාම වැදගත් ය. එවිට ඔවුන්ගේ කැමැත්ත නිබඳවම වර්ධනය වේ. ඉන් අවශ්‍යතාව වර්ධනය වන අතරම නිපැයුම් නිෂ්පාදනය කර අලෙවිය සඳහා කටයුතු සැලැස්විය හැක.

7.2 දැන්වීම් ප්‍රචාරය - **Advertising**

පුස්තකාල නිෂ්පාදන හා සේවාවන් පාඨක ප්‍රජාව අතර ජනප්‍රිය කරවීම සඳහා දැන්වීම් ප්‍රචාරය ද ධනාත්මක බලපෑමක් ඇති කරයි. මන්ද යත් මිනිසුන් අතර කැමැත්ත වර්ධනය කිරීම සඳහා හා ඔවුන් තුළ ඉතා වැදගත් වන්න රූප සංවර්ධනයට දැන්වීම් ප්‍රචාරණය මහඟු මෙහෙයක් ඉටු කරයි. ඉතා කෙටි පණිවිඩයක් උපයෝගී කරගනිමින් පුස්තකාලයක් පිළිබඳ ඉතා පහසුවෙන් දැන්වීම් පළ කළ හැක. තවද එයට රූපරාමු කිහිපයක් ද එකතු කර ගනිමින් ආකර්ශනීයත්වයක් ලබා දිය හැක. මෙවැනි දැන්වීමක් පුවත්පතක, සභාරාලයක, ගුවන් විදුලි, රූපවාහිනී හෝ මාර්ගගතව ප්‍රචාරණය කළ හැක. විද්‍යුත් සන්නිවේදන මාධ්‍යයන් ඔස්සේ සිදුකැරෙන ප්‍රචාරණයන්ගෙන් ධනාත්මක බලපෑමක් ඇති කළ හැක. මාර්ගගතව ප්‍රචාරණය කිරීමේදී දැන්වීම් වර්ගීකරණය කර අනතුරුව එය මනාපරිමාණ මාර්ගගත වාණිජ සේවාවන්හි එක් වියේෂ කොටසක හෝ අන්තර්ජාල ප්‍රවෘත්ති කණ්ඩායමක් තුලට ඇතුලත් කරයි. එයද වර්තමානයේ ඉතා ජනප්‍රිය හා සුවිශේෂී දැන්වීම් ප්‍රචාරන ක්‍රමයකි.

7.3 ප්‍රචාරක පත්‍රිකා සහ පෝස්ටර් - **Brochures and Posters**

ඉලක්ක කරගත් පිරිසක් සඳහා කුඩා පොත්ල පෝස්ටර් සහ ප්‍රචාරක පත්‍රිකා ආදිය මාර්ගයෙන් සන්නිවේදනය ඉතා ප්‍රබල මාධ්‍යයක් වී ඇත. එදිනෙදා ඕනෑ තරම් මෙවැනි උපක්‍රම මාධ්‍යයෙන් කරනු ලබන ප්‍රචාරයන්ට අප මැදි වී තිබේ. ඉන් වඩාත් ආකර්ශනීය හා සිත්ගන්නා සුළු පණිවුඩ අපට වඩාත් සම්පවනු ඇත. සැබැවින්ම පණිවුඩයක් නැවත AIDA ආදර්ශයට යටත් විය යුතුය (Kotler, 2000). පුස්තකාලයාධිපතිවරුන් ද එවැනි වු Brochures, Posters නිර්මාණය කළ යුතුය. ඒ සඳහා තරමක කුසලතාවක් ද හිමිවිය යුතු වේ. භාවිත කරනු ලබන වචනල ලිවීමේ හා ඉදිරිපත් කිරීමේ ස්වරූපය පාඨකයා මුල සිට අවසානය දක්වා රඳවා තබාගත හැකිල ඔවුන් දිරිමත් කරන ස්වරූපයෙන් විය යුතුය. මෙවැනි Brochures, Posters පුස්තකාලයට පැමිණෙන කවරකුට වුව ගතහැකි පරිදි ඇසගැටෙන ඉසව්වක රඳවා තැබිය යුතුය. පුස්තකාලයට භාහිර පරිසරයේ Posters ප්‍රදර්ශනය කරවිය යුතු වේ. එමඟින් පුස්තකාල නිෂ්පාදන හා සේවාවන් පාඨක ප්‍රජාව අතර උපක්‍රමගීලව ජනප්‍රිය කරවිය හැක.

7.4 පුවත්ති පත්‍රිකා - Newsletters

පුස්තකාලය මගින් ඉදිරියට සිදුකිරීමට අපේක්ෂිත නව ක්‍රියාකාරකම් පිළිබඳ තොරතුරු ස්වකීය පාඨක ප්‍රජාව අතර ප්‍රචාරය කිරීමට යෝග්‍යතම ක්‍රමවේදය වශයෙන් පුවත්ති පත්‍රිකා මුද්‍රණය කළත්වා දිය හැකි වේ. එවැනි පුවත්ති පත්‍රිකාවක අනිවාර්යයෙන්ම පුස්තකාලයේ නවමු ප්‍රතිග්‍රහණ, නවමු සේවා, වැඩසටහන්, ක්‍රියාකාරකම්, සංවිධානය කරනු ලැබූ හෝ සංවිධානය කරනු ලබන වැඩමුළු, දේශන, සම්මන්ත්‍රණ හා පරිගණකගත සේවා ආදී තොරතුරු ඇතුළත් විය යුතු වේ. ඊට අතිරේකව නව පත්වීම්, උසස් වීම්, ත්‍යාග හා සම්මාන ආදී පිළිබඳ නිවේදනයන් ද ඉදිරිපත් කළ යුතු වේ. පුවත්ති පත්‍රිකාව නිසැකවම වෘත්තීය මැනවින් පිළිබිඹු කරන්නක් විය යුතුය.

7.5 ව්‍යාප්ති සේවා - Extension Activities

මහජන හා අධ්‍යාපනික පුස්තකාල සඳහා ඇතැම් ක්‍රියාකාරකම් ඉතාමත් ඕනෑකමින් දියත් කිරීමට සිදු වේ. විවිධ සංස්කෘතික හා අධ්‍යාපනික ක්‍රියාකාරකම් සඳහා පුස්තකාලය ඉතා ජනප්‍රිය මධ්‍යස්ථානයක් කරවිය යුතුය. ඒ සඳහා පුස්තකාල විසින් දේශන, වැඩමුළු, වාද විවාද තරඟ, ප්‍රශ්නෝත්තර වැඩසටහන් සංවිධානය කළ යුතු වේ. පුස්තකාලය සමාජ ආයතනයක් වශයෙන් මෙවැනි වැඩසටහන් තුළින් සමාජයට ප්‍රබල ලෙස බලපෑම් ඇති කරවයි. එය වක්‍රාකාරයෙන් පාඨකයින්ගේ පුස්තකාල පරිහරණය ඉහළ දමන්නට හේතු වේ. ස්වකීය පාඨකයා වෙනුවෙන් පුස්තකාලය විසින් දියත් කර ඇති සේවා කළත්වා දීමටද මෙය මහඟු අවස්ථාවක් වනු ඇත.

7.6 තැපැල් සේවා - Mail Shots

ඒ ඒ අදාළ පාඨකයින්ට පුද්ගලික වශයෙන් තොරතුරු (බෙදා හැරීමට තැපැල් සේවා) භාවිතයට ගත හැකි වේ. එමගින් තොරතුරුල නිවේදන, සිහි කැඳවීම් ආදිය පාඨකයින්ගේ ලිපිනයට සෘජුව යොමු කළ හැකි වේ. තවද පුස්තකාලයේ පවත්වාගෙන යනු ලබන හෝ ඉදිරියේදී සිදු කිරීමට අපේක්ෂිත විවිධ වැඩසටහන් හා ක්‍රියාකාරකම් පිළිබඳ තොරතුරු අන්තර්ගත ලිපි, ආවරණිත ලිපියක් සමඟින් පාඨකයින් සඳහා තැපැල් කළ හැක. පාඨකයින්ගේ ලිපිනයන් මවි ආයතනයෙන්ල නාමාවලි හෝ වෘත්තීමය සාමාජිකත්ව ලැයිස්තු මගින් ලබා ගැනීමට පියවර ගත හැකි වේ. ස්වකීය පාඨක ප්‍රජාව උදෙසා මෙවැනි දැන්වීම් සිදුකරන ජනප්‍රියම මාධ්‍ය ලිපි මගින් කැරෙන සන්නිවේදනය බැව් අද තහවුරු වී තිබේ. විද්‍යුත් තැපෑල (E-mail) ද දැන් එහි වර්ධනය අවස්ථාවකි.

7.7 පරිසරය - Atmosphere

පුස්තකාලය පිළිබඳ දර්ශනය පාඨකයා අතරට ගෙන යන්නට දායක වන තවත් ප්‍රබල කරුණක් ලෙස පුස්තකාලයේ භාතිර සහ අභ්‍යන්තර පරිසරය කළනාගත හැකි වේ. kolter and Andreason (1986) නිර්වචනය කරන පරිදි මෙය පාඨකයින්ට ඔවුන්ගේ ආරක්ෂාව පිළිබඳව මෙන්ම එම ස්ථානයට පැමිණීමේ කැමැත්ත වර්ධනයට බලපෑම් කරනු ලබන ප්‍රබල කරුණකි.

පුස්තකාල ගොඩනැගිල්ල ඉතා නොදින් පවත්වාගෙන යන අඳුරු බවින් තොර, සාර්ථකව වර්ණවත් කර ඇති, අභ්‍යන්තරය විචිත්‍රවත් හා ආකර්ශනීය ලෙස පවත්වාගෙන යන ප්‍රසන්න හා ප්‍රියමනාප ස්ථානයක් විය යුතුය. අභ්‍යන්තර සුන්දරත්වය ලබා ගැනීම සඳහා ගෘහභාණ්ඩ, බිම් ඇතුරුම් ආදියද ආකර්ශනීය ලෙස පිළිවෙල කළ යුතුය. පුස්තකාලය තුළ මාර්ගෝපදේශකත්වයක් සැපයීමට ප්‍රමාණවත් සලකුණු නියමිත පරිදි යොදා ගැනීමද මෙහෙයුම් වැදගත් ය.

8. විද්‍යුත් පරිසරයක් තුළ මිශ්‍ර අලෙවිකරණය

Cannon (2000) ට අනුව විද්‍යුත් නිෂපාදන අලෙවිකරණය තරමක වෙනස් කාර්යයකි. සාම්ප්‍රදායිකව පැවති පාඨක අවශ්‍යතා අනුව සේවා සැපයීමේ සංකල්පය මෙහිදී දුර්වල වේ. සියලු තත්ත්වයන් තාක්ෂණය විසින් තිරණය කැරේ. මෙහිදී අවශ්‍ය වන්නේ පාඨකයින්ගේ හැකියා අනුව විවිධ තාක්ෂණයන් භාවිතය වර්ධනය කරවීමයි එනම්,

8.1 වෙබ් අඩවි - Web Sites

නිරන්තරයෙන් නවතාවට පත්වන විශිෂ්ට නිර්මාණයක් ලෙස වෙබ් අඩවි දැක්විය හැක. සෑම පුස්තකාලයක් විසින්ම තමන්ගේම වෙබ් අඩවියක් නිර්මාණය කර ගැනීම ඉතා වැදගත් වේ. එවිට පාඨකයින්ට නිරන්තරයෙන් එම වෙබ් අඩවියට ප්‍රවේශවිය හැකි අතර ඔවුන් විසින් නිතර ඉදිරිපත්විය හැකි අපේක්ෂිත ප්‍රශ්න (Frequently

Asked Question - FAQ) සඳහා පිළිතුරු දු වෙනම සපයා තැබිය හැක. පුස්තකාලය පිළිබඳව, එහි සේවා හා නිෂ්පාදන පිළිබඳ තතු ස්වකීය පාඨකයා අතරට ගෙන යනු ලබන නවමු ක්‍රමයක් ලෙස මෙය දැක්විය හැකි වේ. ද්විතීයිකයකින් මෙය කළ හැකිය. එනම් වාණිජ්‍ය මාර්ගගත වෙබ් අඩවියකින් ඉඩක් පුස්තකාලයට ලබා ගැනීම හෝ පුස්තකාලය සඳහා වෙනම වෙබ් අඩවියක් නිර්මාණය කර ගැනීමයි. පාඨකයින්ගේ ආකර්ශනය ඇති කර ගැනීමටත්, ආරක්ෂාව සඳහාත් පුස්තකාල වෙබ් අඩවියට ප්‍රවේශ වන්නෙකුට රහස් අංකයකින් (Password) ඇතුළත් වීමට අවස්ථාව සැලසිය හැක. නොඑසේ නම් පුස්තකාලයේ නවමු ප්‍රතිග්‍රහණ, දැනටමත් පවත්වාගෙන යනු ලබන හෝ පැවැත්වීමට අපේක්ෂිත ක්‍රියාකාරකම් පිළිබඳ නවතම තොරතුරු ලබා ගැනීමට අවශ්‍ය නම් එවැනි දෑ ගවේෂණයට එම වෙබ් අඩවිය තුළ ගවේෂණ ස්ථානයක් වෙන් කළ හැකිය. මෙවැනි දෑ පුස්තකාලයේ සේවා හා නිෂ්පාදන ඉහළ නැංවීම සඳහා ප්‍රයෝජනවත් වේ.

8.2 අන්තර්ජාලය, පුද්ගලික සන්නිවේදන ජාල සහ පරිජාල - Internet, Intranets and Extranets

මේ සියල්ල විද්‍යුත් තොරතුරු සපයනු ලබන මාධ්‍යයන් ය. Intranet යනු තමන්ගේ සංවිධානය තුළ අන්තර්ජාල පහසුකම් සපයනු ලබන පුද්ගලික සන්නිවේදන ජාලයකි. Extranet යනු එම අභ්‍යන්තර ජාලයකට පහසුකම් රහස් අංකයක් භාවිතයෙන් බාහිර පුද්ගලයින්ට දැරිය හැකි වන පරිදි ව්‍යාප්ත කිරීමයි. Internet යනු මේ සියලු ජාලයන්ගේ එකතුවයි. එනම් ජාලයන්ගේ ජාලයයි. නූතන පුස්තකාලයකින් මෙවැනි සේවා ස්වකීය පාඨකයා උදෙසා සැපයීමට සමත් විය යුතු වේ.

8.3 පාඨක අගය - Customer's Value

පාඨකයින්ට අවශ්‍ය සේවා සපයමින්, ඔවුන් දිරිමත් කරමින් නැවත වතාවක් පුස්තකාලයට ඔවුන් ගෙන්වා ගැනීම අලෙවිකරණ ක්‍රියාවලියේදී ඉතාම වැදගත් වුවකි (Elliott de saez, 2002). සංවර්ධිත සමාජයන්හි මෙන්ම මාර්ගගත සාකච්ඡා කණ්ඩායම් තුළ සිටින තොරතුරු වෘත්තීයයන් පාඨකයන් නැවත ඔවුන් හා එකතු කර ගැනීමට ඔවුන් දිරිමත් කරයි. තමන්ගේ තොරතුරු අවශ්‍යතාවට සරිලන පරිදි සේවා සපයයි නම්, ඉන් සැහීමකට පත් විය හැකි නම්, ප්‍රයෝජනවත් පුරුස් (Link) හා සම්බන්ධ වේ නම්, නමුත්ම හා නවතාවට පත් තොරතුරු සපයයි නම් එකී සේවා ලබන පාඨකයන් ස්වකීය සංවිධානය තුළ ස්ථිර උපයෝජකයන් බවට පත් වේ.

8.4 විද්‍යුත් ස්ථාන - E Place

වර්තමානයේ පුස්තකාල ද විද්‍යුත් ස්ථාන බවට පත්ව තිබේ. එවිට පාඨකයෙකුට තමාගේ සේවා ස්ථානයේ සිටීමත්, නිවසේදී, වෙනත් රටකදී යන ඕනෑම තැනක සිට පුස්තකාල හා තොරතුරු මධ්‍යස්ථාන සමඟ එකතු වී තොරතුරු ලබා ගැනීමට අවස්ථාව සැලසේ (Elliott de saez, 2002).

8.5 විද්‍යුත් මහජන සම්බන්ධතා - Public Relations

මෙවැනි සම්බන්ධතා වර්ධනය සඳහා Intranet, Extranet හා Internet මඟතු ලෙස උපකාරී වේ. උපායගිලි සන්නිවේදනය උදෙසා මනා ලෙස පාඨකයින් අතර සන්නිවේදන කටයුතු මෙහෙයවීම අත්‍යවශ්‍ය වේ. කාර්යමණ්ඩලය උපයෝජක අවශ්‍යතා කෙරේ සංවේදී විය යුතු අතරම ඔවුන්ගේ කාර්යභාරය කුමක්ද යන්න පිළිබඳ පැහැදිලිතාවකට පැමිණ සිටිය යුතුය. එය කුමක් සඳහා කවුරුන් විසින් වගකිව යුතුද යන්නට අවබෝධයක් ලැබේ.

8.6 විද්‍යුත් මිල - E Price

වෙබ් අඩවිය තුළ පාඨකයින් ගත කරන කාලය විද්‍යුත් මිල යන්නෙන් අන්තර්ගත වේ. එහෙයින් පාඨකයින්ගේ කාලය මෙහිලා ඉතා වැදගත් වුවකි. පුස්තකාල වෙබ් අඩවිය තුළින් ඉතා පහසුවෙන් හා ඉක්මනින් අදාල මූලාශ්‍ර වෙත ප්‍රවේශයට මෙය අත්‍යවශ්‍ය වුවකි. උපයෝජකයින් වෙබ් අඩවිය තුළ සැරිසරමින් ගත කරන කාලය තුළ තමාගේ අරමුණට ළඟා වූ මට්ටම අනුව මෙහිදී සේවා වලදායිතාව තීරණය වේ (Elliott de saez, 2002).

8.7 Web Casting

විද්‍යුත් තැපෑලට අතිරේකව උග්‍ර ජීවිතයට සේවාවද වර්තමානයේ ඉතා ප්‍රසිද්ධියට පත් වී තිබේ මෙම සේවාව ඔස්සේ ස්වයංක්‍රීයව අවශ්‍ය තොරතුරු ග්‍රාහක පරිගණක තිරයේ දැරිය හැකි කෙරේ. මෙම සේවාව ලබා ගැනීම සඳහා ඊට විශේෂිත මාධ්‍ය මෙන්ම ලබා ගත යුත්තේ කවර තොරතුරු දැයි කල් ගියා හඳුනාගෙන තිබිය යුතු වේ (Kotler, 2000).

8.8 තොරතුරු සඳහා මාර්ගගත සාප්පු සවාර - Online Shopping (Telemarketing) for Information

මෙය විද්‍යුත් වාණිජය (E Commerce) යන ඉතා හොඳින් දන්නා හුරු පුරුදු සංකල්පයකින අද පුස්තකාලයන්ට ඔවුන්ගේ සේවා හා නිෂ්පාදන මාර්ගගතව සැපයීමට අවස්ථාව ලැබී තිබේ. ඒ සඳහා අයකර ගැනීම් මාර්ගගතව සිදුකිරීමට ද හැකියාව ලැබී තිබේ. ලෝකයේ මෙම සේවාව දියත් කළ ප්‍රමුඛයින් අතර බ්‍රිතාන්‍ය පුස්තකාලය මුල් තැනක් ගනී. බ්‍රිතාන්‍ය පුස්තකාලය ඔවුන්ගේ උරුමය විදහා දක්වන සංඛ්‍යාංකික පින්තූර පුස්තකාලයක් (Digital Heritage Image Library) ඔස්සේ මෙම විද්‍යුත් වාණිජ සේවාව සඳහා මුල පුරා ඇත. එදිනෙදා පිටිතයට අදාළ පොදු සේවා සැපයීමේදී ද අද විද්‍යුත් සාප්පු සවාර ඉතාමත් ජනප්‍රියව ඇති බැවින් පුස්තකාල ක්ෂේත්‍රය සඳහා ද එකී සේවා දායක කර ගැනීමෙන් සාර්ථක ප්‍රතිඵල ලද හැක.

8.9 කුඩා කඩ, අවන්හල් ඔස්සේ තොරතුරු අලෙවිකරණය - Kiosk Information Marketing

අලෙවිකරණය හා සම්බන්ධිත නව සංකල්පයක් ලෙස මෙම කුඩා කඩල අවන්හල් ඔස්සේ තොරතුරු අලෙවිකරණය හඳුනාගත හැකි වේ. සමාජයේ ඉතාමත් ජනප්‍රිය ල මිනිසුන් යුනුසුඵව ගැටසෙන විශාල සාප්පු සංකීර්ණ, ගුවන් තොටුපල ආදී ස්ථානයන්හි උපයෝජක ඇණවුම් යන්ත්‍රයක් ස්ථානගත කිරීම මෙහිදී අපේක්ෂිතය. ඒ අනුව පාඨක අවශ්‍යතා එවැනි යන්ත්‍රයකට ඇතුලු කිරීමෙන්, ඔවුන් විසින් සපයන ලද ලිපිතයට පසුව එකී සේවාවන් ලබා දේ (Kotler, 2002). ඉතාමත් අවම යටිතල පහසුකම් මඟින් එනම්, පරිගණකයක්, මුද්‍රණ යන්ත්‍රයක් හා අන්තර්ජාල සම්බන්ධතා ඔස්සේ උපායශිලිව මෙවැනි කුඩා කඩ හෝ අවන්හල් ඔස්සේ තොරතුරු අලෙවිකරණය සිදු කළ හැක. විශේෂයෙන් ජංගම පුස්තකාල සේවාව සඳහා මෙම ක්‍රමය දායක කර ගත හැක.

8.10 සංසද, ප්‍රවෘත්ති කණ්ඩායම් සහ දැන්වීම් පුවරු - Forums, Newsgroups and Bulletin Boards

සංසද යනු වාණිජමය මාර්ගගත සේවාවක් වශයෙන් සිදුකරන සාකච්ඡා කණ්ඩායම් ක්‍රමයකි. පුස්තකාලයක් සඳහා වුව මෙවැනි සංසද (Chat Room) සත්‍ය තොරතුරු, පණිවිඩ ආදිය හුවමාරුව සඳහා ආරම්භ කළ හැකිවෙයි. ප්‍රවෘත්ති කණ්ඩායමක් යනු අන්තර්ජාල සංසදයකි. දැන්වීම් පුවරු සේවාව (Bulletin Board Service) විශේෂ මාතෘකාවක් හෝ කණ්ඩායමක් ඉලක්ක කර ගනිමින් පිහිටුවා ඇති සුවිශේෂී මාර්ගගත සේවාවකි.

ඒ අනුව පුස්තකාල හා තොරතුරු මධ්‍යස්ථානයන්හි සේවා සහ නිෂ්පාදන අලෙවිකරණය සඳහා විද්‍යුත් පරිසරයක් තුළ මෙවැනි මිශ්‍ර අලෙවිකරණ ක්‍රම ඉතා සාර්ථකව යොදා ගත හැක.

9. උපයෝජක සම්බන්ධතා කළමනාකරණය - Customer Relationship Management (CRM)

නූතන යුගයේ, මෙම උපයෝජක සම්බන්ධතා කළමනාකරණය අලෙවිකරණයේ තවත් පැතිකඩක් ලෙසින් හඳුන්වා දී තිබේ. ලාභ හා සේවා අපේක්ෂා කර ගනිමින් උපයෝජකයින් හා සම්බන්ධතා පටන් ගැන්මල සම්බන්ධතා පවත්වාගෙන යාම හා සම්බන්ධතා ඉහළ නංවා ගැනීම CRM මඟින් සිදු වේ. මෙය අන්යෝන්‍ය සම්බන්ධතා වර්ධනයට මෙන්ම පොරොන්දු ඉෂ්ට කර ගැනීමට කදිම අවස්ථාවකි. (Gronroos, 1994).

උපායශිලි උපයෝජක සම්බන්ධතා කළමනාකරණයෙන් අරමුණු කරනුයේ:

1. උපයෝජකයින්ට වුවමනා මොනවාද?
2. උපයෝජකයින්ට ප්‍රකාශ කිරීමට ඇත්තේ මොනවාද?
3. එය කිව යුත්තේ කවදාදැර?
4. සන්නිවේදනය කළ යුත්තේ කුමන මාධ්‍යයෙන් ද සහ උපයෝජකයින්ගේ විශ්වාසය ලබා ගන්නේ කෙසේ ද?
5. උපයෝජකයින්ගේ පහසුපාතිත්වය රඳවා ගන්නේ කෙසේ ද? යන දෑ හඳුනා ගැනීමයි (Elliott de saez, 2002).

දැනක කිහිපයක පටන් පොදු වෙළඳපල සැලකිය යුතු මට්ටමින් වෙනස්කම් වලට භාජනය වී තිබේ. නමුත් මේ කිසිදු වෙනස්වීමක් පුස්තකාල විසින් බලාපොරොත්තු වූයේ නැත. නමුත් දැන් ඊට මුහුණ දීමට කාලය පැමිණ තිබේ. එනම් උපයෝජකයා අරමුණු කර ගත් සේවා සඳහා පුස්තකාල හා තොරතුරු මධ්‍යස්ථාන විසින් ඒවායේ භූමිකාව වෙනස් කරන්නට කාලය පැමිණ තිබේ. එහෙයින් නව සේවා බෙදා හැරීමේදී ඒ සඳහා නව අදහස් හා ක්‍රම ශිල්ප භාවිතයට ගැනීමට ද අත්‍යවශ්‍යය වේ.

10. අලෙවිකරණය හා පුස්තකාල වෘත්තිය

මුල් කාලීන පුස්තකාලයාධිපතිවරු ප්‍රතිග්‍රහණය, පිරිසැකසුම්කරණය, අයවැයකරණය ආදී ඔවුන්ගේ ඒකාකාරී ක්‍රියාකාරකම් වල නිමග්න වූ අතර තොරතුරු කාර්යයන් හා සේවාවන් සඳහා නැඹුරුවක් නොදැක්වූහ. සාම්ප්‍රදායික පුස්තකාලයන්හි මූලික කාර්යභාරය මුද්‍රිත පොත පත රැස්කර තබා ගන්නා ස්ථානයක් ලෙස කටයුතු කිරීම පමණි. නමුත් අද තොරතුරු පිපුරුමත් සමඟින් නව ක්ෂේත්‍ර මතු වී තිබේ. එනම් ඕනෑම මනුෂ්‍ය පිවිසිය හැකි අවශ්‍ය වන හා අදාල වන වටිනා තොරතුරක් වෙන්ද ඒ සියල්ල ලබා ගැනීම අද කාර්යභාරය වී තිබේ. මිනිසුන් මිල පිළිබඳ සැලකිල්ලකින් තොරව නිවැරදි තොරතුරු ඔවුන්ට අවශ්‍ය මොහොතේ දී අපේක්‍ෂා කෙරේ. එම හේතුවෙන් තොරතුරු අලෙවිකරණයේ ප්‍රබල භූමිකාවක් අද පුස්තකාල හා තොරතුරු වෘත්තිකයන් විසින් රඳා දක්වයි. නමුත් මෙහිලා ඔවුන්ගේ නිෂ්පාදන හා සේවා ස්වකීය පාඨකයන්ට අලෙවිකරණය කරන්නේ කෙසේද යන්න පිළිබඳ පූර්ව අවබෝධයක් සැපයීමට, තොරතුරු තාක්‍ෂණය පිළිබඳ හඳුන්වා දීමක් අත්‍යවශ්‍ය වේ. මෙලෙස නව තාක්‍ෂණ ක්‍රමෝපායන් උපයෝගී කර ගනිමින් පාඨක අවශ්‍යතා ඔවුන්ට අවශ්‍ය මොහොතේදී, අවශ්‍ය ආකාරයට, අවශ්‍ය ස්වරූපයෙන් ලබා දීම තුල පුස්තකාල හා තොරතුරු මධ්‍යස්ථාන, වෙනත් බහුජාතික ආයතන, බැංකු, රෝහල් ආදී සමාජයේ අත්‍යවශ්‍ය ආයතනයක් බවට පත්වනු නොඅනුමානය.

11. තොරතුරු වෘත්තිකයන්ගේ නව භූමිකාව

Bensen (1997) ට අනුව ගෝලීය ජාලීයකරණ පරිසරය තුල පුස්තකාලයාධිපතිවරුන්ගේ භූමිකාව ආකාර අටකින් වෙනස් විය යුතුය. එනම්,

- (i) අන්තර්ජාල පහසුකම් සපයන්නකු
- (ii) භාවිතයකු ලෙස
- (iii) අධ්‍යාපනඥයකු ලෙස
- (iv) ප්‍රකාශකයකු ලෙස
- (v) මැදිහත්කරුවකු ලෙස
- (vi) තොරතුරු අගයන්නකු ලෙස
- (vii) තොරතුරු සංවිධානය කරන්නකු ලෙස
- (viii) සැලසුම් හා ප්‍රතිපත්ති සම්පාදකයකු ලෙස වශයෙනි.

මේ සමඟින් ඔවුන්ට අලුත් වගකීම් ද එකතු වේ. එනම්:

- Time – කාලය – පාඨකයාගේ කාලය මෙහිලා ඉතා වැදගත් වේ. ඔවුන්ගේ කාලය ආරක්‍ෂා කළ යුතුය.
- Palce – ස්ථානය - පාඨකයා කොතේ කොතැන සිටිය ද තොරතුරු සැපයීමට හැකිවිය යුතුය.
- Form – ස්වරූපය - තොරතුරු ඕනෑම ස්වරූපයකින් නිෂ්පාදනය කළ යුතුය (විද්‍යුත්, මුද්‍රිත ආදී)
- Possession – අයිතිය - තොරතුරු හා දැනුම සැපයීමේ අයිතිය හිමිකර ගැනීම.

12. නිගමනය

අලෙවිකරණය කළමනාකරණ ක්‍රියාවලියකි. තොරතුරු අලෙවිකරණයට හේතු වන කරුණු කිහිපයකි. එනම් භාවිතය වැඩි කිරීමට, ලාභය මත ආදායම ඉහළ නංවා ගැනීමට හා සම්පත්, මූල්‍ය සැපයීමෙන් මවි ආයතනය තුල ඉහළ අගයන් දිනා ගැනීමත් ය. මේ සියලු දෑ මඟින් කළමනාකරණ ක්‍රියාවලිය තුල අලෙවිකරණයේ ඇති වැදගත්කම පෙන්වා දෙයි.

පුස්තකාලය ලාභය ඉපයීම පමණක් අරමුණු කරගත් ආයතනයක් නොව එය සමාජ සේවා ආයතනයකි. නමුත් තොරතුරු තාක්‍ෂණයේ ආගමනයත් සමඟ දැන් තත්ත්වය වෙනස් වී තිබේ. එය පුස්තකාලයාධිකාරීත්වයේ නව පැතිකඩක් විවර කරන්නට සමත්ව තිබේ. පුස්තකාල කළමනාකරුවන් විසින් පුස්තකාලය පිළිබඳ ප්‍රතිරූපය නැවත ගොඩනැංවිය යුතුය. අද පුස්තකාලයක පැවැත්ම උදෙසා එහි තොරතුරු හා සේවා අලෙවිකරණය පිළිබඳව ක්‍රමෝපායන් තමන් විසින්ම සොයා ගා යුතු තැනට පත්ව ඇත. මන්ද යත් "අලෙවිකරණයක් නොමැති නම් එතැන උපයෝජකයින් දල පුස්තකාලයක් ද නැත එලෙසම රැකියාවක් ද නැත". අතිතයේ දී පුස්තකාලයේ පවතින සේවා හා සම්පත් උපයෝජකයන් වෙත ලබා දෙන ලදී. නමුත් අද පුස්තකාලය විසින් නිෂ්පාදනය කළ යුත්තේ අලෙවියක් ඇති සේවාවන් ය. එසේ නොමැතිව පවතින කුමන හෝ සේවාවක් නොවේ. අලෙවියක් ඇති සේවා යනු උපයෝජකයාගේ අවශ්‍යතා හා වුවමනා පිළිබිඹු කරන සේවාවන් ය. පුස්තකාලයක් සඳහා උපයෝජකයින් උපදින්නේ නැත. ඔවුන් නිර්මාණය කරගත යුතුය. එම හේතුවෙන් තනි තනි වශයෙන් උපයෝජකයින් හා උපයෝජක අවශ්‍යතා හඳුනා ගැනීමට දැන් කාලය එළඹ තිබේ. තවද නිෂ්පාදන හා සේවා අගය ඉහළ දැමිය යුතුය. අලෙවිකරණයේ ආරම්භය හා අවසානය උපයෝජකයින් ම වේග එනිසා උපයෝජකයින් අලෙවිකරණයේ

හදවන බඳුය. අයවැය සීමාසහිත වන හා වෙනස්වන පාඨක අවශ්‍යතා, වුවමනා ඉහළ යන මෙවන් යුගයකදී අලෙවිකරණය අත්‍යවශ්‍ය කාරණයක් වී ඇත. අද පාඨකයින් ඔවුන් ලබා ගන්නා සේවයට ගෙවීමක් කිරීමට සැදී පැහැදී සිටී. එහිසා ඔවුන්ට ඉතා ප්‍රයෝජනවත් වන පරිදි ඔවුන් වෙනුවෙන්ම පාදක කර ගත් සේවා හා නිෂ්පාදන සැපයීම අත්‍යවශ්‍ය වේ. ඒ සඳහා යුහුසුඵව ක්‍රියා කිරීම නූතන පුස්තකාලයාධිකාරීන්වයේ හා තොරතුරු වෘත්තිකයන්ගේ වගකීම බව තරයේ අවධාරණය කළ යුතු වේ.

විමර්ශන

1. Cannon, J (2000), Make your website work for you, McGrawHill, New York.
2. Elliott de saez, Eileen (2002), Marketing concepts for libraries and information sevices, Facet publishing, London.
3. Gronroos, L. (1994), Quo Vadis, Marketing? Towards a relationship marketing paradigm, journal of Marketing Management, 10; 347 - 360
4. Kotler, Philip (1996), Marketing Management: Analysis, planning, implementation and control, ed.8, Prentice Hall, New Delhi.
5. Kotler, Philip (2000), Marketing Management: The millennium edition, ed.10, Prentice Hall, New Delhi.
6. Kotler, P. and Andreasen, A.R (1986), Strategic Marketing for nonprofit organizations, ed.3, NJ, Prentice Hall, Englewood Cliffs.
7. Kotler, Philip and Levy, J. (1969), Broadening the concept of Marketing, Journal of Marketing, 33; Jan; 10 - 15
8. Lauterborn, Robert (1990), New Marketing imagination, Macmillan, New York.
9. Norman, O Gene (1992), Information Marketing in Libraries, In Kent Allen, ed. Encyclopedia of Library and Information Science, Marcel Defker, New York.
10. Rowley, J.E. and Turner, C.M.D (1978), The dissemination of Information, Andre Deutsch, London.
11. Rowley, Jennifer (2001), Information Marketing, Ashgate, Aldershot, USA
12. Singh, S.P and Kumar, Krishan (2005), Special Libraries in the Electronic environment, Bookwell, New Delhi.

“දඹදිව වාරිකා අතර පුරෝගාමී මෙහෙවර”

ඉන්දු ශ්‍රී ලංකා වාරිකා සංවිධානය

වසර ගණනාවක් පුරා ශ්‍රී ලාංකික බෞද්ධ ජනතාව වෙනුවෙන් අති විශිෂ්ට සේවාවක් සිදුකල ඉන්දු ශ්‍රී ලංකා වාරිකා සංවිධානය මගින් සංවිධානය කරන දඹදිව/තායිලන්ත/තායිලන්ත-ඉරුම වාරිකා සඳහා සහභාගි වීමට ඔබටත් ආරාධනා ...!

සෑම වර්ෂයකම සංවිධානය කරන වාරිකා :-

- **දඹදිව** - **පෙබරවාරි, මාර්තු, අගෝස්තු, සැප්තැම්බර්, ඔක්තෝබර්, නොවැම්බර්,**

✿ දින 24 (කොළඹ - මදුරාසිය - කොළඹ ගුවනින්)

✿ දින 15 (කොළඹ - බරුණැස්ස - කොළඹ ගුවනින්)

✿ දින 08 (කොළඹ - ඔට්ටුකොටුව - කොළඹ ගුවනින්)

✿ දින 12 (කොළඹ - නව දිල්ලිය - කොළඹ ගුවනින්)

- **තායිලන්තය** - **අප්‍රේල්**

✿ දින 11 (කොළඹ - බරුණැස්ස - කොළඹ ගුවනින්)

- **තායිලන්තය** - **බ්‍රැවර්ම** - **අප්‍රේල්, දෙසැම්බර්**

✿ දින 15 (කොළඹ - බරුණැස්ස - කොළඹ ගුවනින්)

ප්‍රධාන සංවිධායක

අයි.පී.එස්. ගුණසේකර

ඉන්දු ශ්‍රී ලංකා වාරිකා සංවිධානය

මාහිංගල-දුන්නන්තාව-නාන්තන්කිය

032-2256524,2256553,2256953 0777-235758

ෆැක්ස් 032-2256524

ඊ මේල් indusritravel@gmail.com

විමසීම: ඊ ඩී කේ විමලරත්න

නො24/11, 3 වෙනි පටුමග

රෝහල පාර මහරගම

011-2841779

A glimpse of LIS research and publications in Sri Lanka

Pradeepa Wijetunge*

Abstract

The main purpose of this paper is to provide a glimpse of the LIS research and publication output by the Sri Lankan LIS professionals and the study had four specific objectives: 1) to evaluate the volume and subject coverage of LIS research carried out in Sri Lanka 2) to evaluate the volume and types of LIS publications done by the Sri Lanka LIS professionals 3) to identify the issues affecting the research and publications output and 4) to make recommendations for the improvement of research and publications output in Sri Lanka. Required data were gathered through unpublished indexes and content pages of LIS journals published in Sri Lanka.

The study established that 115 postgraduate level researches have been carried out during 1994-2007 period but there is no evidence of a single research carried out at national level. During 1995-2008, 260 national and international publications have been contributed by the Sri Lankan LIS professionals. However the actual figure could be more than this. The full volume is hidden from us because there is no proper access to the bibliographic details of all the books, conference papers and articles published by the Sri Lankans in some foreign journals, conference proceedings and collected works.

Several reasons could be identified for lack of LIS research and publications in Sri Lanka. 1) Absence of a necessity to engage in research and publish 2) Heterogeneity of the LIS professionals 3) Gender of the professionals and 4) Lack of training in research and academic writing skills. In the final section several recommendations are made to address the problem in the long run.

1. Introduction

The main objective of this paper is to provide a glimpse of the LIS research and publication output by the Sri Lankan LIS professionals. However it is not a complete analytical study of all the LIS research and publications in Sri Lanka. The study is limited to 1995-2008 period. The volume of Library and Information Science (LIS) research and publications contributed by the Sri Lankan LIS professionals during this time frame is analysed in this paper with four specific objectives; 1) to evaluate the volume and subject coverage of LIS research carried out in Sri Lanka 2) to evaluate the volume and types of LIS publications done by the Sri Lanka LIS professionals 3) to identify the issues affecting the research and publications output and 4) to make recommendations for the improvement of research and publications output in Sri Lanka. The following sections will discuss the methodology used, findings and the recommendations.

2. Methodology

The survey covered a twelve year period from 1994, the year in the first group of MLS students submitted their dissertations to the Faculty of Graduate Studies, University of Colombo to 2006. Survey of publications covered a thirteen year period from 1995, the year in which the Journal of University Librarians' Association (JULA) started to 2008.

Data collection was done through review of unpublished / published indexes and journal content pages. Data on the theses, dissertations and project reports¹ submitted from 1994 onwards for the postgraduate diplomas and degrees in LIS were collected using the Index to Masters and PhD Dissertations and theses in Library and Information Scienc. (Manawadu 2007) and the Dissertations Register of NILIS. Data on publications were gathered using the Library News Article Index: January 1973 – December 2007 (Lekamwasam 2007) contents pages of the LIS journals published in Sri Lanka, Library and Information Science Abstracts and IFLA conference web site (<http://www.ifla.org>).

---

*Pradeepa Wijetunge, Acting Librarian, University of Colombo.
E-mail : pradeepa@lib.ac.lk

3. Findings

3.1 LIS Research

Masters in Library & Information Science (MLS of two years duration) was started at the Faculty of Graduate studies, University of Colombo in 1993 and Masters in Social Science (MS Sc of two years duration) and Master of Arts (MA of one year duration) at faculty of Graduate Studies, University of Kelaniya was started in 1994. With the commencement of these programmes in Sri Lanka the volume of postgraduate research increased rapidly. This section analyses the research projects submitted to MLS, MSSc and MA and other postgraduate degrees and diplomas commenced in later years.

Theses submitted to foreign universities during the period under survey (1994-2006) were not considered here because copies of them were not publicly available for further studying. However it is also the personal opinion of the researcher that such research is mainly related to the countries, in which they were carried out, therefore has little impact on the LIS domain of Sri Lanka.

According to the findings (Table1), a total of 115 projects have been completed and the highest number has been carried out for MLS (Master of Library Science conducted by University of Colombo) degree while the second highest number has been carried out for MTL (Master of Teacher Librarianship conducted by NILIS).

Table 1 – Postgraduate LIS Research in Sri Lanka (1994-2006)

Number of Dissertations/Project Reports and Theses completed	Number
1. PhD (not less than 75,000 words)	2
2. MLS (One year research component with not less than 45,000 words)	49
3. MSSC (One year research component with not less than 30,000 words)	15
4. MA (8,000-10,000 words)	11
5. MTL (12,000 words)	26
6. PGTL (6000 words)	11
7. PGLIS/NILIS (6000 words)	1
Total	115

Sources: Dissertation Register of NILIS and Manawadu (2007)

In order to assess the subject areas of these researches, the titles of the projects were categorised using 13 broad categories identified through content analysis (Table 2). Highest number of researches is in the field in the Teacher Librarianship because the largest group of postgraduate students have enrolled in the Teacher Librarianship programmes in the recent past. Second and third highest numbers of projects have been completed respectively in the fields of information sources and services and information technology. However, the coverage topics do not indicate much variation. It could be assumed that several facts contributed to this limited coverage; 1) lack of professionals to supervise many current topics 2) lack of motivation of students to take up challenge by selecting new topics 3) lack of literary resources and previous research to help with new topics 4) lack of advancements in the Sri Lankan library system to study certain topics especially in information technology 5) absence of empirical data sets related to library system of Sri Lanka which sometimes requires the researches to collect not only data but also to create sampling frames.

¹ The term Thesis is used here to denote a work of 30,000 -75,000 words while the term dissertation is used to denote a work of 12,000 words or a work submitted for a one year Masters programme. Project Report is used to denote a work of 6000 words submitted for a postgraduate diploma.

Table 2 - Areas of LIS Research (1994-2006)

Subject	Number
1. Teacher Librarianship	37
2. Information sources and service	13
3. Information Technology	12
4. Management	9
5. School Libraries	7
6. Collection development and management	6
7. Libraries and Librarianship	7
8. Information seeking behaviour (of various user groups)	6
9. Bibliography	5
10. Library usage	4
11. Preservation and conservation	3
12. Library education	1
13. Other	5
Total	115

Sources: Dissertation Register of NILIS and Manawadu (2007)

Careful review of the titles of these research projects indicated that none of them addresses the LIS issues at national level. Though there are 115 research projects completed in Sri Lanka, these are carried out at personal level within a short period of time with the objective of fulfilling the examination requirements. Due to time, financial and other resource limitations only a limited sample is considered and often the research problems are related to one library or one user group of a particular library. Only two researches have been carried out at PhD level which covers a broader spectrum than Masters level research. Therefore they do not add much weight to the development of the Sri Lankan library system at national level. There is no evidence of any research projects carried out at national level, by any of the national LIS bodies in Sri Lanka, addressing the national issues in our library system.

3.2 LIS Publications

Publications considered here include books, conference papers and scholarly journal articles that have appeared in the LIS journals published in Sri Lanka. It was difficult to undertake a detailed study of the LIS books published in Sri Lanka since a comprehensive bibliographic tool is not available which could be used to identify all LIS books published by Sri Lankan LIS professionals. However the researcher's observations and experience in the LIS domain shows that there may be about 20-25 books on LIS in Sinhala, one or two each in English and Tamil. But it is safe to comment that books on LIS published by Sri Lankans are few and far apart. One of the most useful works published in English can be mentioned as the Libraries in Sri Lanka: their origin and history from ancient times to the present time by T.G. Piyadasa. Observations on the titles indicate that most of these books are on cataloguing, classification, library management and IT. Some recent books have concentrated on information literacy and teacher librarianship.

Many LIS professionals, especially from university and special libraries have presented conference papers nationally and internationally during the past 12-13 years but wealth of this information is mostly hidden for Sri Lankan readership because access to them is not provided from a central place. Observations of the researcher indicate that conferences held in India, Malaysia and Singapore are popular among the Sri Lankan LIS professionals than the European or Far eastern conferences. In addition 5-10 papers have been presented at IFLA annual conferences. Although more LIS professionals would have presented international conference papers, high cost of participation and lack of funding discourages the prospective presenters. Nevertheless, more opportunities have been available for the LIS professionals to present papers nationally since the SLLA started organising its annual conference NACLIS. Yet, access to these papers is not avail-

able easily as copies of CD-ROMs in which the proceedings are distributed are not even available at the SLLA sometimes. As a consequence of the absence of any bibliographic tool it is difficult to provide accurate numbers of conference papers presented by Sri Lankan LIS professionals.

Analysis of scholarly journal articles was made across the three peer-reviewed LIS journals published in Sri Lanka; Sri Lanka Library Review published by the SLLA, Journal of the University Librarians Association, and Sri Lankan Journal of Librarianship and Information Management published by NILIS. In addition, articles appeared in the Library News published by the National Library and Documentation Services Board were also considered. Since the data were readily available through the journal content pages, analysis could be extended to the latest issues published in 2008. Number of papers published in these journals is presented in Table 3.

Table 3 - Articles published in Sri Lankan LIS Journals (1995-2008)

Journal	Total No. of articles by Sri Lankan LIS professionals
JULA	78
SLLA Review	83
SLLIM	12
Library News	43
Total	216

Source: Journal content pages and Lekamwasam 2007

Journal of the University Librarians Association (<http://www.sljol.info/index.php/JULA>) is published from 1995 with a discontinuation in 1996 & 1997. A total of 78 articles have been published by the university librarians until 2008. Sri Lanka Library Review (New Series) (<http://www.slla.org.lk/publications/journal-08.pdf>) was studied from 1997 to 2008 and a total of 83 articles were identified. Sri Lankan Journal of Librarianship and Information Management (<http://www.cmb.ac.lk/academic/institutes/nilis/journal.html>) which was started in 2005 is the most recent peer reviewed journal and it has published 12 papers by Sri Lankan LIS professionals until 2008.

Library News is being published from 1973 and the article were analysed from 1995 to 2007 and a total of 43 papers have been published by the Sri Lankan LIS professionals during this period. Analysis of the titles of the scholarly articles provided the number of papers published in each of the 13 categories identified (Table 4). A bibliometric study carried out by Gunasekera (2008) presents further details regarding the articles published in two of these journals.

Table 4 - Subject analysis of articles published in Sri Lankan LIS journals (1995-2008)

Subject	SLLR	LNws	JULA	SLLIM
1. Teacher Librarianship	0	0	0	0
2. Information sources and service	9	6	17	0
3. Information Technology	15	3	12	3
4. Management	14	1	16	2
5. School Libraries	1	3	0	1
6. Collection development and management	1	0	1	0
7. Libraries and Librarianship	24	17	10	0
8. Information seeking behaviour (of various user groups)	3	0	3	1
9. Bibliography	6	6	8	1

10. Library usage	0	0	5	0
11. Preservation and conservation	0	0	2	1
12. Copyright Law	1	0	0	0
13. Library education	3	3	1	0
14. Other	6	4	3	3
Total	83	43	78	12

Sources: Journal content pages

In the SLLR highest number of articles is in the libraries and librarianship while the second and third places are taken by information technology and management. In Library News also the highest number of articles is published in libraries and librarianship with information technology and bibliography having the next highest number of papers. Information sources and services seem to be the most popular subject among JULA authors while management is also equally popular. SLLIM indicates a variation across the subjects but 3 articles related to information technology has appeared.

To augment the findings on scholarly articles published by Sri Lankan LIS professionals, a search in the Library and Information Science Abstracts (LISA) was carried out and it was established that 44 papers published from 1995 to 2008 by the Sri Lankan LIS professionals are listed in LISA³. The analysis of titles (Table 5) indicated that there are some new topics that have not been covered in the local publications during the period considered for the survey.

Table 5 - Subject analysis of articles listed in LISA (1995-2008)

Subject	Number of articles
Information Technology	12
School Libraries	5
Tsunami	5
Library management	4
Libraries and Librarianship	5
Information needs and information seeking behaviour	5
Library education	3
Library services	2
Printing	1
Information policy	1
Faculty -Library collaboration	1
Total	44

4. Conclusions and recommendations.

The LIS research and publications contributed by the Sri Lankan LIS professionals during the 1995-2008 period was examined in brief with the objective of appraising the volume and subject distribution. The study established that 115 postgraduate level researches have been carried out during 1994-2007 period but there is no evidence of a single research carried out at national level.

² Issues 1& 2 of 2005, issues 3 &4 of 2006 and issues 1-4 of 2008 could not be located therefore the data does not include the number of papers in these issues.

³ The assistance of CILIP in obtaining this information from LISA is highly appreciated.

The volume of publications includes 260 national and international publications done during 1995-2008, however the actual figure could be more than this. The full volume of publications is hidden from us because there is no proper access to the bibliographic details of all the books, conference papers and articles published in some foreign journals, conference proceedings and collected works, by the Sri Lanka LIS professionals. Several reasons could be identified for lack of LIS research and publications in Sri Lanka.

1) **Absence of a necessity** to engage in research and publish - Usually research and publications are a requirement only for university academic staff. Therefore LIS research and publications can be expected mainly from the university sector but not necessarily from other types of libraries. However universities do not have adequate financial resources to encourage the library staff to engage in research nor there are adequate incentives for LIS professionals in the university sector to engage in research and publish the outcomes. The quality and quantity of research and publications did not receive a significant weight in considerations for promotions, although regulations are being drafted presently to change this condition. Since it is not a promotional requirement for LIS professionals from other types of libraries and because of that they do not receive adequate motivation or incentives from their employers to engage in research and publish, the output is limited from the non-university sector LIS professionals.

2) **Heterogeneity of the LIS professionals** - Sri Lankan LIS professionals are highly heterogeneous in their exposure to the professional issues, academic rigour, related professional status, access to resources and availability of time which shapes up the attitude towards professional issues which kindles the need to engage in research.

3) **Gender of the professionals** - The fact that a higher percentage of Sri Lankan LIS professionals are females can be another cause. There are studies which provide theoretical explanations on the gender-based variations in the volume of research and publications. Bailey (1992) and Long and Fox (1995) explanations that gender specific personal and social responsibilities negatively affect professional lives. Research and publishing will receive least priority in their agenda unless it is a requirement for their career development. Yet, this needs to be researched in the Sri Lankan context.

3) **Lack of training in research and academic writing skills** - Conducting research need special training and most of the LIS professionals, unless they obtain postgraduate qualifications in LIS do not get adequate training in these tasks. Lack of knowledge in academic writing styles also can be a contributing factor to the low volume of publications.

As the Sri Lankan LIS sector does not seem to have an advanced research culture, it will be difficult to expect high quality research and publications output immediately in the near future. Nevertheless several recommendations are presented below to address the problem in the long run.

1. It is strongly recommended to carry out national level research which will address the critical issues in the LIS sector, by the national LIS bodies like NILIS, NLDSB, Dept. of LIS, and SLLA to fill the gap in national level research. In order to do this these institutions will need to develop a strong research culture and an infrastructure.
2. To help with the development of an LIS research culture it is recommended to establish a Research and Development Advisory Committee under the aegis of SCOLIS (Standing Committee for Library and Information Studies established under the UGC). Its main objective must be the promotion of high quality research to meet national needs and securing grants. The membership may consist of senior university librarians and research professors from other disciplines who can contribute to the research expertise to the LIS sector until the profession develops such expertise. Under the guidance of this R&D Committee the above mentioned national bodies of LIS can establish their own research units to encourage research.

3. While this R & D committee could be used to develop the research potential of the LIS sector, LIS educators and practitioners especially in the universities should be encouraged through various motivational schemes such as coupling staff promotions with high quality research. Researching alone will not be beneficial to the discipline of LIS. In order to encourage publications by the LIS professionals especially in high quality publications, there is the need to harness these with the promotional schemes. Already available marking scheme which is applicable to university teachers, need to be applied to the university library staff. LIS professionals from the other categories of libraries, at least in the National Library and other research libraries if not all types of libraries must be encouraged to get involved in research through a similar recognition procedure.
4. Research grants are a vital element but at present due to financial limitations of the government research grants are not provided. Grants for MPhil and PhDs are available from the UGC and under various projects in the universities therefore research conducted to fulfil these examination requirements is adequately funded but there is a dearth of funds for post-masters or doctoral research. Therefore it is recommended to devise a scheme to fund non-degree LIS research conducted by individual researchers also.
5. At present other facilities like LIS literature, access to Internet and full text databases, and computer facilities are available with less restriction mainly in the university sector. Access to these facilities by the LIS professionals from other types of libraries and the visiting faculty of the LIS educational institutes are much restricted. Therefore it is recommended that the National Library strengthens its LIS collection and consider providing other facilities for the LIS researchers. A special emphasis need to be paid to the collection of all LIS material published by Sri Lankan professionals in foreign countries.
6. It was observed that absence of research skills is also a reason for lack of LIS research and publications in Sri Lanka. To address this issue frequent training programs on quantitative and qualitative research methods and related topics as well as on academic writing are organised by the LIS educational institutions and the National Library. Research experts from other disciplines, may be used as resource persons until a strong LIS expertise is developed.
7. Finally it is recommended to start Library and Information Science Abstracts of Sri Lanka by the National Library of Sri Lanka so that the details of all the publications done by the Sri Lankan LIS professionals are available centrally available. This will lead to proper analysis of the gaps and overlaps in the Sri Lankan LIS research domain. Such abstracts could be maintained in print, as an online database and CD-ROM format and it is also recommended to add full text whenever possible.

My objective of writing this paper was to provide a glimpse of the recent LIS research and publications in Sri Lanka. In order to obtain a more comprehensive picture of the topic it is recommended to carry out a much more detailed study of all LIS research and publications related to Sri Lanka since the establishment of the modern library system.

References

1. Bailey, T. (1992). Faculty research profsuctivity. Paper presented at the Annual Meeting of the Association for the Study of Higher Education, Minneapolis, Minn.
2. Gunasekera, Chamani (2008). Library and information science research literature in Sri Lanka: a bibliometric study. JULA (12), pp. 17-46.
3. (URL <http://www.sljol.info/index.php/JULA/article/view/327/370>). Accessed on 11.05. 2009.
4. Lekamwasam, Arunika (2007). Library News Article Index: January 1973 - December 2007. Unpublished report submitted as a partial fulfilment of the requirements of Intermediate Certificate in Library and Information Management. NILIS.
5. Long, J. and Fox, F. (1995). Scientific careers: universalism and particularism. Annual Review of Sociology, 21, pp.45-71.
6. Manawadu, C.J. (2007). "Index to Masters and PhD Dissertations and theses in Library and Information Science submitted to Faculty of Graduate Studies University of Colombo and Department of LIS, University of Kelaniya." Unpublished report submitted as a partial fulfilment of the requirements of Intermediate Certificate in Library and Information Management. NILIS.

House for imported and local books of quality

 sarasavi
bookshop (pvt) ltd

2 & 30 Stanley Thilakarathne Mawatha, Nugegoda
Tel: 2820820, 2820983, 2820230 Fax: 2814926, 4301802,
email: sarasavi@slit.lk website: <http://www.sarasavi.lk>

<p>Nugegoda: 28 Samudradevi Mawatha 2 Stanley Thilakarathne Mawatha</p> <p>Matara: 74 Kumaratunga Mawatha</p> <p>Kandy: 86 D. S. Senanayake Veediya</p> <p>Gampaha: 87 Minuwangoda Road</p>	<p>Tel: 2820820 Fax: 2814926</p> <p>Tel: 2820983, 2820730, 2820230</p> <p>Tel: 060 2492770 Tel/Fax: 041 2228406</p> <p>Tel: 081 2223396 Tel/Fax: 081 2234036</p> <p>Tel: 033 2233444 Tel/Fax: 033 2222376</p>	<p>Colombo 1: 44/9 Y. M. B. A. Building, Fort</p> <p>Colombo 8: 1/50 Y. M. B. A. Building, Borella</p> <p>Maharagama: 74 High Level Road</p> <p>Dehiwala: 24 Hill Street</p> <p>Wattala: 134 A, Sunil's Building, Old Negombo Road</p>	<p>Tel: 2326831</p> <p>Tel: 2698886</p> <p>Tel: 2850340, 2838848</p> <p>Tel: 2722349 Fax: 2722351</p> <p>Tel: 2933343, 2933345</p>
---	--	---	---

Personal Names and Surnames of Sri Lankan Authors

Jayasiri Lankage*

Abstract

Describe the different types of personal names and surnames and the variations. Trace the factors that led to the naming convention of the country and the influences of Western domination and the communities that settled in the country from time to time. Identify the different types of qualifying surnames added to Sri Lankan names in the course of history. Although in AACR2, the European Languages are well illustrated by rules and examples, there is a need to prepare guidelines for the choice of name in heading with regard to Sri Lankan authors.

Sri Lanka

Sri Lanka is an island in the Indian Ocean with an area of 25,481 sq.miles. Popularly the country is known as 'Pearl of the Indian Ocean'. In ancient times Sri Lanka was known by a variety of names such as the land of Sihala, Sihladipa, Heladiva, Lanka, Lankava, Serendip, Taprobane, Ceilao, Seilan and Ceylon. This island has been a center of Buddhist religion and culture from ancient times. Sinhala community forms the majority of the population. Other communities who settled in the country from time to time include Tamils, Muslim Moors, Malays and Burghers. Today, Sri Lanka is a multi-religious, multi-ethnic nation. These factors have influenced the naming convention in the country.

Given Names and Surnames

Every person had in the beginning only one name 'a given name.' But, with the march of time need has arisen for some identification that can differentiate him from others in a larger group. The epithets added to a given name for identification has evolved into use of additional names. When these elements are insufficient for identification further additional data were added to given names.

A surname from French 'surnom' is an additional name. The need for use of qualifying surnames has varied among different nations. Sometimes the use of family surname by the descendants of a family gradually evolved and this process has been hastened by legislation. The use of surnames became a common practice and it is varied from country to country.

Ancient Sri Lankan Personal Names

Ancient and medieval authors have been referred to by single names only. At that time a single name was sufficient to identify an individual from others.

Examples: *Kumaradasa,*
Gurulugomi

Vidyachakravarthi

The personal name of the individual (*Pudgala nama*) given to a person shortly after the birth or at the naming ceremony. It is also known as '*Bat kavapu nama*' or '*Bat nama*' meaning the name given to a child when he is fed with rice for the first time. Now this custom is obsolete. The personal name (*pudgala nama*) corresponds to the modern terms 'Given name', 'Christian name', 'First name' or 'Forename'.

---

*Prof.Jayasiri Lankage, Former Librarian, Univesity of Kelaniya.

E-mail : jlankage@hotmail.com

Examples:

Anula	Lalitha
Gunadasa	Piyasena
Senarath	Dinesh
Jacob	Joseph
Martin	Pedro
Salman	Simon

Vast majority of early personal names are of Pali and Sanskrit origin. Names that figure in early records show that early settlers used names appearing in Vedic and Buddhist literature.

Tisa	[Skt Tisya Pali. Tissa, Elu Tisa] same as Pusya
Pusa –	[Skt. Pusya Pali. Phussa, Elu. Pusa] Synonym of Tisya
Revata	[Skt Revata Pali. Revata]
Revati	fem
Rohini fem	[Skt.Pali.Rohini]
Visaka	[Skt. Vishakha Pali. Visakha, Elu Visa]
Vesa	[Skt. Vaisva]

Names of sacred animals

Asa [Skt. as va =horse]
Naga [Skt., Pali. Nāga Elu Nā=serpent,cobra,elephant]
Vela [Skt. Vijala = a lion or tiger]
Siha [Skt. sinha, Pali.siha Elu siha]=lion

Names of Trees and Plants

Asoka [Skt. Asōka , Asoka Elu Sô]
Paduma [Skt. padma, Pali .paduma, Elu piyum]=lotus
Palikada [Skt. phalli skandha]=fruit bearing trunk
Upala(f) [Skt. Utpola Pali.Uppala,=Water lily]

Names having terms denoting god in general

Amara [Skt. Pali,Elu Amara]=immortal
Devanapiya - loved by the gods
Devarakita - protected by the gods
Devi (f) - goddess
Sumana(mf)

Names of Gods used as personal names

Agi
Baka [Skt= Bhaga]
Mita
Varunadata
Varunaguta
Vāsu

Names indicative of good qualities, wealth and fame, birth

Anada [Skt. Ānanda]='ralure'
Apaya [Skt. Abhaya]='fearless'
Aba [Skt. Abhaya, Elu Aba]='fearless'
Abhaya=fearless
Amara=immortal

Asoka [Skt Asoka Pali =.Asoka] , one who has no sorrow
Daniya [Skt= Dhanya, Pali=.Dhaniya]=fortunate
Pāla [Skt, Pali =pala]=protector
Mali [Skt= Mālin] wearing a garland of flowers
Sagamita – a friend of Sangha
Vajira [Skt Vajra, Pali.Vajira]=diamond
Vasaba=bull,noble
Yasa [Skt. -yasa, Pali .yasa, Elu - yasa]=fame,good

Some of the names of professions attached as epithets to personal names

Badakarika	treasurer
Kanika	(scribe)
Acariya –	teacher [aciriya]
Kotagarika –	store keeper
Nakatika=	astrologer
Veja =	physician
Vohara =	lawyer
Kavi =	poet
Lapana=	painter
Citakara=	painter
Vadaka =	builder,carpenter
Nata=	dancer
Lanaka –	governor
Tuladara or laladara =	goldsmith
Taladaraputa =	son of goldsmith
Dutaka =	envoy
Kabara =	ironsmith
Pehekara=	weaver
Vanijha=	trader
Vavi-hamika –	propretor of a tank
Ayakas –	collector of revenue, revenue officer
Navika –	mariner

Examples:

Adeka Sumuda (Superintendent Sumuda)
Amata Saga (Minitter Saga)
Kanapedika Sona (Record Keeper Sona)
Kavi Hajaya (Poet Hajaya)
Lapana Tisa (Painter Tisa)
Nata Tisa (Actor Tisa)

Place of Residence

In an age when literary activity was confined to a few authors it was not difficult to individualize them. The use of the name of the village/residence as a prefix to the personal name was in vogue as early as 3rd century B.C. in Sri Lanka. This type of identification evolved into a convention. The word, *wasagama* denotes that the individual is a ‘resident of the village ...’

Examples: *Kanagamika Tisa* (Tisa resident of *Kanagama*) ;
Kalanika Tisa (Tisa resident of *Kalani*)
Pehekaragamahi Suma (Suma resident of *Pehekaragama*)

Names denoting personal descriptions

Sometimes personal descriptions or nicknames were also prefixed to the personal names to identify others of the same name.

Examples:

Kakavanna Tissa (*Black or Dark coloured Tissa*)
Vanka nasika Tissa (*Crooked nosed Tissa*)
Meghavanna Tissa
Punchi Banda

Usually these epithets preceded the personal names. Although traces of family names or surnames are discernible in these epithets of ancient people, it was during the medieval period that the component parts of a person's name evolved distinctively.

Components of present day Sinhala Names.

Modern Sinhala Names consist of several components. They are the Personal Name, Surnames and qualifying honorifics added to a name for identification. All these components are additional data prefixed or suffixed to personal names.

Personal Name

The personal name of the individual (*Pudgala nama*) given to a person shortly after the birth or at the naming ceremony. It is also known as '*Bat kavapu nama*' or '*Bat nama*' meaning the name given to a child when he is fed with rice for the first time. Now this custom is obsolete. The personal name (*pudgala nama*) corresponds to the modern terms 'Given name', 'Christian name', 'First name' or 'Forename'. The names given to a person on baptism were of biblical in origin.

Examples:

Anura	Gunadasa
Senarath	John
Martin	Mary

When the Portuguese occupied the Maritime Provinces in the 16th century, they converted many of their subjects to Catholic faith. Those converts were given Christian names at the baptism.

Examples:

Anthoni,	Juse,
Juvam,	Paulu,
Migel,	Maria
Lucia.	

Dutch influence on Sinhala personal names can be seen in following names.

Hendrick (male) -	Cornelis (male)
Cornelia (female)	Girigoris (male)
Jacobus (male)	Johanna (female)
Harmanis (male)	Henrietta (female)
Philipsz (male)	Tepanis (male)

The Catholics were insisted upon to use names of Bible characters and Saints

With the advent of British rule, some of the Sri Lankans have taken English personal names.

Examples:

Alice	Anthony
Ashley	Carmen
Edmond	John
Michael	Mary
Neville	Peter
Robert	Simon
Stanley	William
Wilson	

Some of the European names were written in localized form.

Examples:

Gabiriyel for Gabriel	Harumanis for Herman
Girigoris for Gregory	Joramano for Germain

As a result of the national awakening during the 20th century many Sri Lankans began to use Sinhala names.

Examples:

Parakarama,	Gotabhaya,
Bhathiya	Anula
Vishaka	

Some authors have used the (*Hela*) pure Sinhala form of their names. These authors are the followers of Munidas *Kumaratunga* (Munidasa Kumaratunga who formed the *Hela* hawula).

Examples:

Arisen *Ahubudu* for Aryasena Asubodha
Alavu isi Sabihela for Alwis Surabiel
Raepiel *Tennakoon* for Raphael Tennakoon

There are instances where a person was given more than one personal name.

Examples:

Anura Piyadarshana,	Badraji Mahinda
Chitra Nimali	Indra Devika
Yamuna Malani	

Although the personal names have changed significantly under the European influence, the use of family names *wasagama* or *ge* names continued relatively unchanged.

Examples:

Ralph *Weraagama*,
Clifford *Tennakoone*
Leslie *Ranaraja*
George Madugalle

Surnames

There are several categories of Surnames used by Sinhala authors.

Family Name - (Surname Category I)

The Family names of Sinhala people are termed as *Wasagama* , *Pelapat nama* , *Warige nama* , *Wanama* or *Ge nama*. These terms conveyed the meaning 'from the house of, or the services performed by the family, the place from which their family originated, the title or profession of the head of the family or any other special characteristic of the family that prevailed at the time the family name was adopted.

Examples

Arachchige (house of village head)

Gallage (from the place of Galla)

Palliya Guruge (of the family of teacher (guru) attached to the Church)

Radage(of the family of washerman)

Tuppahige (of house of the interpreter)

Wedage (of the house or family of physician)

The family name of a person is inherited from his/her father and normally, it precedes the personal name. But lately some Sri Lankan authors have used the family name after the personal name. This type of hereditary family name is carried down through all descendants irrespective of whether they are male or female. The use of hereditary family surnames has evolved gradually and sometimes hastened by legislation and became a common practice. The baptismal rites and the Thombu registration introduced by colonial administrators also changed the naming pattern.

Some have used their family name before the personal name and also at the end as a surname. Most of them have given those names in initials before the surname.

Examples:

W.M.K.*Wijetunga* for Wijetunga Mudalige Karunaratne Wijetunga

C.A.T.*Colonne* for Colonne Appuhamilage Thomas Colonne

There are instances where authors have deleted the wasagama or ge name and added the name of the village to their personal names.

Examples:

Weliwattage Don Nandimitra goes as *Arewwala* Nandimitra where Arewwala is the name of the village

Pattinikutti Mudiyansele Chandradasa goes as Chandradasa *Madampe* where Madampe is the name of the village

Surname of European origin - Category II

Western influences have made steady inroads to the naming conventions during the 16th century and local people in the Maritime Provinces have adopted westernized surnames. This type of surname was first adopted by those who came into contact with Sri Lanka's European rulers. As a result of these influences Western Forenames also came into use together with Western Surnames.

Examples:

Andiris *de Zoysa*

Arnolis *Mendis*

Aloysius *Pieris*

Godwin Jacob *de Fonseka*

John *de Silva*

John *Perera*,

James *de Alwis*

Nicholas *Mendis*

Colvin R. *de Silva*

When this type of Surnames was adopted some people have dropped their *wasagama* names.

Examples:

Ahangama Veda Arachchige William Alwis –William Alwis
Makalanduwege John *de Silva* - John *de Silva*
Jalath Andiris *de Zoysa* - Andiris *de Zoysa*
Kantulage Berty Dickson Fernando – Berty Dickson *Fernando*

Some authors have used the name of the village as a prefix to their personal name and the Surnames of European origin (Category II)

Examples:

Bentota Hubert *Fernando*, - *Bentara* Albert *de Silva*
Boralesgamuwe G.H.*Perera*

As a result of the national awakening during the 20th century some Sinhalese dropped European surnames like Cooray, Fernando, Fonseka, Mendis, Perera and Silva, Soysa etc. their ancestors have taken and adopted indigenous surnames like Amarasinghe, Gunaratne and Wijayasinghe. Most of these names were also given as patabandi names.

Others began to use their ancestral *wasagma* or *ge* names as the surname, leaving out the European type surname.

Example:

Terrence *Warnakulasuriya*

Warnakulasuriya Terrence *Fernando* dropped the European type surname Fernando, but retained the European forename Terrence and came to be known as Terrence *Warnakulasuriya*.

Honorific Surname (Patabandi nama) Surname-Category III

Patabandi names were conferred to individuals for their services to the Royalty or to the Portuguese or the Dutch Governors in appreciation of the recipient's remarkable service or brave deed. The term "pata" means a frontlet or head ornament. The honorific title was awarded to a person by the Sinhala Kings along with the (pata) head ornament. These patabandi names were used by their families and subsequently came into usage as surnames.

Examples:

Abayakoon (fearless chief)	Jayasingha (victorious lion)
Jayawardhana (victory increaser)	Rajapaksha (loyal to the King)
Seneviratna (victorious commander)	Wikramasingha (victorious lion)

When a person was awarded with *patabandi* name his *wasagama* or surname of European origin took the secondary position. Sometimes all the other names were represented by initials.

Examples:

Andiris Dias *Dheeraseka*
S.W.R.D.*Bandaranaike* for Solomon West Ridgeway Dias *Bandaranaike*
P.de S. *Kularatne* for Patrick de Silva *Kularatne*

There are instances where authors only used the Personal name+ *Patabandi nama* and refrained from using their *wasagama /ge* name

Examples:

Ananda Jayasinghe - Jayasinghe Arachchige Ananda Jayasinghe
Somapala Jayawardhane - Wickramasinghe Pathirana Somapala Jayawardhane
Wimal Abhayasundara - Arumadura Wimal De Silva Abhayasundara

Patronymic Surnames (Surname Category IV)

Recently, there is the practice among Sinhala people of using father's personal name suffixed to individual's name as a surname. This is similar to Tamil naming convention, children taking the father's name.

Examples:

Anuradha Nandasiri
Subhani Amaradeva

Sometimes hereditary family name indicating the family origin, clan, and occupation is hardly seen beyond the confines of a Birth Certificate or an Identity Card. This type of family name (*wasagama*) in most cases is abbreviated as initials.

Examples:

A.R.P.Jamis Appuhamy , M.W.Simon Silva
M.H.Arnolis, M.B.Ariyapala
T.A.Amarasena

In some cases modified family name (*wasagama* or *ge* name) is used as a Surname

Examples:

Ananda Guruge – Ananda W.P.Guruge
Kalyanaratne Ranasinghe - Ranasinghe Arachchige Kalyanaratne
Madurasinghe Gunatillake –Madurasinghe Arachchige Gunatillake
Valimuni Vipulasena - Heva Valimunige Vipulasena

Some have dropped their *wasagama* and use only the personal names
Ajith Thilakasena -Hapuarachchige Ajith Thilakasena
Saman Thilakasiri – Henaka Arachchilage Saman Thilakasiri
Tusitha Gamini –Uggalla Arachchige TusithA Gamini
Sinhala women usually adopt the surname of the husband after marriage.

Examples:

Lorna Srimathi Devaraja
Amara Ranatunga
Swarna Jayaweera
Silvi Senadhira

There are instances where married women keep their family name (*wasagama*) as the first part of the name intact.

Examples:

Leelawathie Perumadura
Mada Poruge Sriyanthie

There are also instances where the Sri Lankan women authors who have continued their maiden names even after the marriage.

Examples:

Wijenayake Mudalige Piyaseeli

Sinhala authors now a day invariably use a surname.

Examples:

S.F.de Silva
W.A.de Silva
Thudawe Gunawardena

But there are still many Sinhala Authors who use their family names (*wasagama*) and one or more personal names.

Examples:

K.G. Nihal Nanda - *Kahatapiti Pathirannehalage* Nihal Nanda
S.G. Samarasinghe - *Suraweerage* Gunadasa Samarasinghe
Minivan P. Thilakaratne – *Minivandeni Pathirannahelage* Thilakaratne

Honorifics prefixed to Personal Names

There are two types of honorifics attached to Personal names. This type of honorifics attached before or after the personal names of authors can be removed from the entry heading.

Examples:

<i>Acharya,</i>	<i>Adikaram</i>
<i>Adigar</i>	<i>Arachchi</i>
<i>Atapattu</i>	<i>Basnayake</i>
<i>Basnayake Nilame</i>	<i>Disawe</i>
<i>Diyawadana Nilame</i>	<i>Gate Mudaliyar</i>
<i>Gate Muhandiram</i>	<i>Kapurala</i>
<i>Korale</i>	<i>Korale Mahattaya</i>
<i>Maha Mudali</i>	<i>Mudali</i>
<i>Muhandiram</i>	<i>Mohottala</i>
<i>Nyayacharya</i>	<i>Panditha</i>
<i>Panditacharya</i>	<i>Veda Arachchi</i>
<i>Vidane</i>	<i>Wasala Mudali</i>

Honorifics such as Don, Dom (for males) and Dona (for females) were used in the Portuguese era to names, in order to signify the high status of a person.

Examples:

Don Juvan Dharmapala
Dona Katherina
Dona Isabela Perumal =Gajaman nona

Honorifics suffixed to Personal names -

This category of honorific words is usually suffixed to personal names. These honorifics cannot be separated from the personal name,

Andiris *Appu*
Andiris *Appuhamy*
Appu *singho*
Punchi *Singho*
Ran *Etana*

There are instances where authors use the family name and personal name in initials and a common honorific in full as the last component. In such cases, those common honorifics have become a category of Surnames.

Examples:

N.M.*Appuhamy*
W.M.*Appuhamy*

Sri Lankan Tamil Names

Sri Lankan Tamils usually have two names. The first is the father's name and the second is the personal name. Men and women use the same naming structure but women sometimes adopt the husband's name after marriage.

Examples:

<i>Arumuga</i> Navalar,	<i>Karthigesu</i> Sivathamby
<i>Karthigesu</i> Indrapala,	<i>Murugar</i> Gunasingham
<i>Vasantha</i> Nadarajan,	<i>Mahadhevan</i> Muththusaamy
<i>Muththusaamy</i> Kamalaraani,	Dushyanthi <i>Daniel</i>

Sometimes an individual is given two personal names and they are placed after the father's name.

Examples:

Ganapathipillai Gangesar Ponnambalam or G.G.Ponnambalam

There are instances where individuals use their ancestor's names from the earliest to the most recent and end with their own name

Examples:

Manuelpillai Chellaturai Elialpillai Virendra
*M.C.E.*Virendra or *Eliapillai* Virendra

Some Tamil Christians still maintain the Tamil convention of keeping their father's name as a surname.

Chellaturai Titus or Titus *Chelladurai*

Tamil Christians after Baptismal took forenames and surnames of Christian origin.

Examples:

Daniel *Poor*
Joseph W. *Barr*

Some of the Tamil Christians who were converted back to Hinduism have reverted to their traditional - naming pattern. There are some others who have combined Tamil and Christian names.

Examples:

Saravanamuttu Rajanathan
Kanaganayagam Barr
Saravanamuttu Hallock

Sri Lankan Muslim Names

Sri Lanka Muslims can be categorized into two distinct sub groups namely Moors and Malays.

Sri Lankan Muslims of Arab origin are known as Moors, they have multiple methods of naming. Rural Moors use their father's name as the first component of the name. This is similar to the Tamil naming convention. The only difference is that they may use more than one name prefixed to the personal name.

The personal name of an individual and the father's name may have a host of titles prefixed to them.

Example

Slema Lebbe Marikar Sinna Lebbe Achchi Marikar.

Sinna Lebbe Achchi Marikar has prefixed his father's name *Slema Lebbe Marikar* to his name Here Selma is the father's personal name; Sinna is the son's personal name.

Lebbe (Islamic priest) *Achchi* (one who has performed the haj pilgrimage) and *Marikar* (trading agent) are titles. Nevertheless they are considered as part of the name.

Slema and Sinna are localised forms of the Arabicised Jewish name Sulaiman and the Arabic name Hassan respectively.

The names Mohamed or Ahmed are commonly used as Forenames for male Moors while the names Fathima or Sithy or Ummu or Noor are used for females.

Moors have a tendency to give more than one name for their children. This usually arises from the fact that leading members of both spouses' relatives take part in giving these names.

Some Moors from the Kandyan Provinces use the Sinhala *-ge* names.

Examples:

Mudiyanselage Nauffer
Thambimudiyanselage Ameen

Malays

The Sri Lankan Malays are Muslims who have originated from Java and Malayan Peninsula. They are different from Moors in their physical appearance and in the language they speak.

Sri Lankan Malays who are mainly Muslim but not Moorish usually have Western-style surnames. However they have a tendency to use the prefix Tuan for males and Gnei for females as a standard similar to the Mohamed and Fathima of the Moors.

Islam does not encourage the giving up of the family name by women after marriage. However, now most Sri Lankan Malay and even Moor women adopt the Western style of taking their husband's name.

Names of Burghers

Burghers are Christian descendants of Portuguese, Dutch and British who intermarried with the local Sinhala, Tamil or Moors. Burghers use more than one personal name. Surname is carried down the line as in the West. Women adopt the surname of the husband after marriage.

Sri Lankan Christians are mostly descendants of converts from Sinhala Buddhists, Muslim Moors and Tamils. They adopt the Western naming convention keeping their surnames running down the lineage. However, some of them still carry their *wasagama* or *ge* names, if they are Sinhala.

Some Tamil Christians still maintain the Tamil convention of keeping their father's name as a prefixed to their personal name.

Pseudonyms

AACR2 accepts for a catalogue heading any name, characterizing phrase, letter or sequence of letters of the alphabet, or number standing in the place of a real name. Where an author has written under several pseudonyms, the code directs that in such cases entry for each item shall be based on the name appearing in that item. Under each name used an explanatory reference will also be necessary, referring users to other names, or pseudonyms used by the writer. For the use of cataloguers and also users it is necessary to prepare a comprehensive List of Pseudonyms and the different names used by authors. This will enable the cataloguers to make "see also" references necessary to connect the different names. Problem arises when the form of the pseudonym is that of forename and a surname, which has the appearance of a real name and treated like a real name in cataloguing and also the same author has used several names.

Examples:

Sagara Palansuriya (as a layman)

Kalalelle Skera Himi (after becoming a Buddhist priest)

Keyas (Pseudonym)

Podi Athula (pseudonym) - real name *Majuvana Kankanamge* Victor Ivon ,but commonly known as Victor Ivon

Ieshvara Mutta (pseudonym) – Ranchagoda Balamahatmaya

Some authors have modified their personal name and added the name of the village to the same for the purpose of identification. These names have the appearance of a real name can be treated like a real name in cataloguing.

S.Thillakaradne goes as *Oruwala Thilaka* - Oruwala is the name of the village

Senadhirage Banduratne Wimalasiri goes as *Oruwala Bandu* - Oruwala is the name of the village

Some of the Sinhala poets are better known by the name of the village they come from. They have not given their personal names but have used the generic term 'poet' suffixed to the name of the village.

Examples:

Algama kivindu (poet from Algama)

Dorapane kivinda (poet from Dorapane)

Neralugama kaviya (poet from Neralugama)

Dodanwela kivindu (poet from Dodanwela)

Kannepola kivindu (poet from Kannepola

Mahakavi (great poet)

Names of Buddhist Priests

Names of Buddhist priests have to be treated separately as they pose different problems. Names of early Buddhist priests in Sri Lanka had mainly the given and a term to denote that they belong to the priesthood.

Examples:

Mahinda Tera,
Buddhaghosha Himi,
Dharmakeerthi Himi
Dharmasena Himi,

Sumana Tera
Buddhapriya Himi
(A.D. 1220-1293)
Mahanama Himi

Even during the early period there are instances where *honorifics* such as *Bata, Asa, Asiya* were prefixed to names of Buddhist priests. There were also instances where qualifying terms such as *Pindapathika, Majjhimbhanaka, Samyuttabhanaka, Viharavamsika* were *prefixed* to the given names to identify them.

During the last few decades a vast number of qualifying terms/ epithets have been attached to the names of Buddhist priests. All these terms can be grouped into three categories.

Category I

Terms denoting a form of respect that is prefixed to given names

Examples:

<i>Asa,</i>	<i>Ayusmat</i>
<i>Bata</i>	<i>Garu</i>
<i>Pujya,</i>	<i>Pujyapada</i>
<i>Pujya Pandita,</i>	<i>Reverend</i>
<i>Siri/Sri</i>	<i>Venerable</i>

Category II

Terms illustrative of status and learning are also a common type of prefix added to names of Buddhist priests.

Examples:

Pandita,	Parivenadhipathi
Pirivenpathi,	Vinayadhara
Dharmadhara ,	Shadbhasha parameshvara
Tripitaka Vagishvara,	Vichitra Dharmakathika
Viharadhipathi,	Yogavachara

Prefixes given in Category I and II can be removed from entry heading. But the epithet 'Sri' can be retained if the priest is better known with that prefix attached to the personal name.

Examples

Totagamuwe Sri Rahula himi
Sri Rahula Himi, Totagamuwe

Battaramulle Sri Subhuti Himi
Sri Subhuti Himi, Battaramulle

Hikkaduwe Sri Sumangala Himi
Sri Sumangal Himi, Hikkaduwe

Category III

Terms indicative of rank in priesthood are also suffixed to the names of the Buddhist priests

Examples:

Ayusmat,	Bhikkhu
Bhikshu	Tera
Thera	Sthavira
Himi	Mahimi
Maha Tera	Maha Thero
Maha Sthavira	Nahimi
Nayaka Tera	Nayaka Thero
Nayaka Sthavira	Yati
Yatindu	

These terms denote that they belong to Buddhist clergy. Therefore, it is useful to retain a standard term indicative of priesthood in the entry element in association with the given name. As there are variant forms in Sinhala, Pali and Sanskrit it is advisable to use a standardized form. It is recommended to use the term '*Himi*' for all those terms.

Category IV

Some of the early Buddhist priests were known by the name of the religious institutions they were associated and the name of the village. If the given name is not ascertainable these terms can be used as the entry element followed by the suffix *Himi*

Examples:

Panchamula Parivenadhipathi Himi

Uturumula Himi - Uturumula Maha therindu

Mahanethpamula Himi

Unambuwe Himi - Unambuwe yatindu

Kobbekaduwe Himi - Kobbekaduwe yati

Normally names of Buddhist priests have three distinct name elements .They are the name of the Village, Given name (that is the name given to a person when he is ordained) and a common honorific to denote the priesthood. All other epithets attached to the names of Buddhist priests can be omitted from the entry heading. The most important element in the name of a Buddhist priest is the Given name. Therefore the first element in the entry heading has to be the Given name, followed by the term to denote priesthood and the name of the village. If the name of the village is not available the dates or period can be given to identify him from others of the same name.

Examples:

Atthadassi himi ,(1270-1293)

Saddhananda himi, (19 th Century)

Buddhadatta Himi, Polwatte - Aggamahapanditha Polwatte Buddhadatta Sthavira

If the given name is not known and the priest is known as an incumbent of a temple/head of a religious institution or by the name of the village , use that name as the entry element .Add the date or the period after the suffix '*Himi*' to differentiate the priest from others

Unambuwe himi- Unambuwe yatindu

Uturumula himi (1412-1467)

Kobbekaduwe himi

American Cataloguing Rules (AACR 2)

Chapter 2 of the AACR requires the choice of a main entry for each work catalogued and lays down the form of name to be used in the heading. The general rule requires main entry under the 'commonly known name' How a person's name appears in works issued in his own language is taken in the code as the commonly known name. This criterion for choice is insufficient for several reasons. Authors may use more than one such form in his works and also an author's writings in his own language may be even unknown or insignificant.

Headings for Persons: Selection of Entry Element

In the absence of a National code of rules for rendering the entry element in Sri Lankan names cataloguers and bibliographers have used the last element of a name as the entry heading. By doing so in certain cases Personal names and Honorifics have become entry headings under the mistaken impression that they are surnames proper as in Western Names where forenames precede the surnames.

Problem of selecting the correct entry element

It has become difficult for the cataloguers to select the entry element of the names of Sri Lankan authors for the following reasons:

1. The peculiarities of the combination of different name elements
2. The use of Honorifics and Titles
3. The use of the surnames, especially *Patabandi* names as given names for persons
4. The use of Pseudonyms
5. When an author has used different names from time to time
6. Transliterated names and variant spellings

Standard Presentation of Names

The International Conference on Cataloguing Principles (ICCP) Paris, 9-18 October, 1961 by its resolution IV.A (1) called for the publication of a statement of practice approved in each country for the entry of the personal names of its nationals. After a broad survey undertaken by A.H. Chaplin, of the British Museum, 'Names of Persons: national usages for entry in catalogues' was published in 1967 and a revision in 1980.

International Conference on National Bibliographies, Paris 1977

At this Conference it was stipulated that a national bibliographic agency 'should maintain an authority control system for national names, personal and corporate, and uniform titles, in accordance with international guidelines'

Authority Files for Sri Lankan Authors

Bibliographic Division of the Sri Lanka National Library as the National Bibliographic Agency has now undertaken the task of compiling Authority Files. The Name Authority File - Sinhala (From Anuradhapura Period to mid of the 20th century) need to be revised incorporating adequate information to guide the cataloguers and bibliographers in the choice of name in heading. Therefore Authority files should also contain Guidelines for rendering the entry element for various types of combinations, changed and assumed names, pseudonyms and honorifics that are used by Sri Lankan Authors.

(To be continued in the next issue)

දෙතින් වර්ගීකරණයෙහි අපූර්ව ලක්ෂණ පිළිබඳ කෙටි විග්‍රහයක්

ඩබ්.ඒ. විරසුරිය*

Abstract

Colon Classification is one of the unique classification systems as well a faceted classification of the world in that nature. The impact of the Colon Classification to other classifications is very enormous. This classification is the first scientific classification when compared with all other classification schemes. The unique features that contain in the scheme are the use of Five Fundamental Categories, application of categories, application of theories and principles pragmatically, demonstration of inter and cross-subject relationships, showing the resemblance between the personality and the subject, facet analysis, facet synthesis, analytico-synthetic feature, more rules, notes and instructions, the possession of fundamental parts and the brevity of a classification system.

Keywords: Library Classification, Categories, Facet Analysis, Analytico-Synthetic Classification, Phase Relations

සාරාංශය

දෙතින් වර්ගීකරණය ලොව අපූරුතම වර්ගීකරණයක් මෙන්ම පූර්ණ මුඛාශ්‍රිත ගණයේ වර්ගීකරණයක් වන්නේ ය. ලොව අනෙකුත් වර්ගීකරණ සඳහා මහත් බලපෑමක් මෙම වර්ගීකරණ ක්‍රමය මගින් සිදුව ඇත. අනෙකුත් වර්ගීකරණ අතුරින් විද්‍යානුකූල ස්වභාවයෙන් ප්‍රථම ස්ථානය දෙතින් වර්ගීකරණයට හිමි වේ. මෙහි අපූර්ව ලක්ෂණ අතර ප්‍රචර්ග මත පදනම් වූ වර්ගීකරණයක් වීම, ප්‍රංච මූල ප්‍රචර්ග ඇතුළත් කිරීම සහ භාවිතය, න්‍යාය හා මූලධර්ම ප්‍රායෝගික වශයෙන් භාවිතා කිරීම, විෂයයන් අතර ඇති විවිධ සම්බන්ධතා ගෙනහැර දැක්වීම, විෂය සහ පෞරුෂය අතර සමානතාවය දැක්වීම, විෂය මුඛ විශ්ලේෂණ හැකියාව, විෂය මුඛ විශ්ලේෂණ හැකියාව, ප්‍රථම විශ්ලේෂි - සංස්ලේෂි වර්ගීකරණය වීම, වර්ග අංක ගොඩනැගීම සඳහා උපදෙස් හා මත පෙන්වීම් උපරිම අයුරින් දැක්වීම, වර්ගීකරණයක තිබිය යුතු මූලික කොටස් උපරිම අයුරින් දැක්වීම, සංකෂිත වර්ගීකරණයක් වශයෙන් සකස් කිරීම යන කරුණු ඉතා ප්‍රශස්ත බව මෙම ලිපිය මගින් අවධාරණය කරයි.

Keywords: Library Classification, Categories, Facet Analysis, Analytico-Synthetic Classification, Phase Relations

හැඳින්වීම

ලොව දක්නට ඇති ස්වභාවික සම්පත් සහ මානවයා විසින් නිර්මිත දෑ යන දෙවර්ගයම පැහැදිලිවම කිසියම් වර්ගීකරණයකට ලක්ව ඇත" එය සාමාන්‍ය වර්ගීකරණය (Common Classification) වශයෙන් හැඳින්විය හැකිය. දැනුම (Knowledge Classification) වර්ගීකරණය යනු "අදහස් වර්ගීකරණයම (Idea Classification) යන මතය (ක්‍රිෂාන් කුමාර්, 1988) මගින් ඉහත සඳහන් සාමාන්‍ය වර්ගීකරණය ද දැනුම වර්ගීකරණයට අයත් බව දැක්විය හැකිය. පුස්තකාල වර්ගීකරණය (Library Classification) දැනුම වර්ගීකරණයෙන් වෙනස් වන්නේ, දැනුම අන්තර්ගත මූලාශ්‍ර වෙනම වර්ගකොට ඒවා අවශ්‍ය පුද්ගලයන් වෙත ලබාදීමේ විද්‍යානුකූල ශිල්පක්‍රමයක් වීම නිසා ය (හුසේන්, 2004). පුස්තකාල වර්ගීකරණ ක්‍රම ඒවායේ සැකැස්ම, ස්වභාවය හා ලක්ෂණ මත ප්‍රධාන වර්ග දෙකකට බෙදිය හැකිය.

- i. මුඛාශ්‍රිත වර්ගීකරණය (Faceted Classification)
- ii. පරිශුභිත වර්ගීකරණය (Enumerative Classification)

මුඛාශ්‍රිත වර්ගීකරණය යනු කිසියම් කෘතියක අන්තර්ගත විවිධ විෂය මුඛ (Facet) වෙනම වෙන්කර දැක්විය හැකි, ඒ ඒ විෂය කොටස් මොනවාදැයි පැහැදිලිවම සංකේත හෝ කේත ක්‍රමයකට පරිවර්තනය කරවමින් වර්ග අංක නිර්මාණයකරන ක්‍රමවේදය නොහොත් වර්ග අංක ගොඩනැගීම සඳහා ප්‍රයෝජනීය ක්‍රමවේදයක් සපයා ඇති වර්ගීකරණයයි. මෙම නිර්වචනය අනුව රංගනාදන්ගේ (සතිපා, 1984) දෙතින් වර්ගීකරණය මුඛාශ්‍රිත වර්ගීකරණයකට උදාහරණයකි. රංගනාදන් දෙතින් වර්ගීකරණය මුඛාශ්‍රිත (Faceted) වර්ගීකරණයක් ලෙස හඳුන්වාදී ඇත (රංගනාදන්, 1967). පසුකාලීනව රංගනාදන් දෙතින් වර්ගීකරණය පූර්ණ මුඛාශ්‍රිත වර්ගීකරණයක් වන බවද පෙන්වා දෙනු ලැබීණි (රංගනාදන්, 1969).

Dr.W.A. Weerasooriya, Senior Lecturer, Dept. of Library and Information Science, university of Kelaniya, Sri Lanka.
E- mail: sooriya29@yahoo.com

මෙයට අමතරව, පරිගණිත වර්ගීකරණය යනුවෙන් අදහස් කරන්නේ ශෝධනභාෂා ලද වර්ග අංක ඇතුළත් වර්ගීකරණයයි. යම් වර්ගීකරණයක් දැනටම අදාළ වර්ග අංක ලැයිස්තු ගතකර වර්ගීකරණය මගින් ඒවා දක්වන්නේ නම් එවැනි වර්ගීකරණය පරිගණිත වර්ගීකරණයකි. මේ අනුව වර්ගකාරකයාට පරිගණිත වර්ගීකරණය මගින් අදාළ වර්ග අංකය සෙවීම කල හැකිවන අතර, වර්ගකාරකයාට වර්ග අංක නිර්මාණය කරගත හැකි වන්නේ මුඛාශ්‍රිත වර්ගීකරණය මගිනි. පරිගණිත වර්ගීකරණය දත්ත සමුච්චියක (Database) කාර්ය ඉටුකරන අතර, මුඛාශ්‍රිත වර්ගීකරණය මෘදුකාංගයක (Software) කාර්ය ඉටුකරනු ලබයි.

දෙතින් වර්ගීකරණයෙහි අපූර්ව ලක්ෂණ

අනෙකුත් පුස්තකාල වර්ගීකරණ ක්‍රම හා සංසදනය කර බලනකල, දෙතින් වර්ගීකරණ ක්‍රමය සෑම අතින් ම ඉදිරියෙන් සිටින වර්ගීකරණයකි. දෙතින් වර්ගීකරණයට ම අනුන් විශේෂ ලක්ෂණ එම වර්ගීකරණයෙහි අඩංගු ය. මෙම විශේෂ ලක්ෂණ මත දෙතින් වර්ගීකරණය අනෙකුත් වර්ගීකරණවලට වඩා ඉදිරියෙන් සිටින බව දැක්විය හැකිය. එම විශේෂ ලක්ෂණවල අපූරු ස්වභාවය පහත විග්‍රහය මගින් ඉදිරිපත් කර ඇත.

පංච මූල ප්‍රවර්ග භාවිතය (Five Fundamental Categories)

වර්ගීකරණය ක්‍රියාවලිය සහ අනුක්‍රමණීකාකරණය සඳහා ප්‍රවර්ග (Categories) යොදාගැනීම අවධාරණය කළ වර්ගීකරණ විද්වතුන් අතර බ්ලූෂ්, බ්‍රෝකීර්ල්ඩ්, බ්‍රවුන් කටර්, ෆැරබේන්, ෆොස්කට්, කේසර්, කයිල්, ෂෙරා සහ ඒගන්, විකර් සහ රංගනාදන් කැපිපෙහේ (විට්සුරිය, 1993:3)“ රංගනාදන් විසින් දෙතින් වර්ගීකරණය සඳහා ප්‍රවර්ග පහක් හඳුන්වාදුනි. ඒවා නම්, P, M, E, S, T යන පංච මූල ප්‍රවර්ගයි.

- P - Personality = පෞරුෂය
- M - Matter = ද්‍රව්‍ය
- E - Energy = ක්‍රියාව (ගන්තිය ක්‍රියාවලිය)
- S - Space = අවකාශය (ස්ථානය)
- T - Time = කාලය

P M E S T සඳහා විෂයමුඛ සූත්‍රය (Facet Formula) යන නම රංගනාදන් භාවිතාකර ඇත. වර්ග අංක නිර්මාණය සඳහා මෙම සූත්‍රය යොදාගත හැකිය. ඒවා එකිනෙක T S E M P අනුක්‍රමය මත පහත විස්තර කර ඇත.

Time - කාලය - T

Time යනු කාලය දක්වන විෂය මුඛයයි. කිසියම් ගුණිතාමයක එන ඕනෑම කාලයක් කාලපරිච්ඡේදයක්, මෙම විෂයමුඛයෙන් වෙන්කර ගත හැකිය. කාලය සඳහා රාත්‍රී කාලය, දිවා කාලය, දිනය, සති, මාස, අවුරුද්ද, දශකය, ගතවර්ෂය, පැරණි කාලය, වර්තමාන කාලය, ගිත කාලය, උෂ්ණ කාලය, සෘතු කාල, විවිධ යුගයන් යනාදිය අයත් වේ. වර්ග අංක නිර්මාණයේ දී කාලය සඳහා සම්බන්ධීකාරකය ෮ යන සංකේතය භාවිතා කෙරේ. කාලය දක්වන ගුණිත නාම කිහිපයක් පහත දැක්වේ.

- T
- (1) දිවා ප්‍රවෘත්ති
- T
- (2) 19 සියවසේ සිංහල ජනවහර
- T
- (3) ගිම්හාන කාලය සහ ලෙඩරෝග
- (4) Democracy in 1984 - W6 'N84

Space - අවකාශය (ප්‍රදේශය) - S

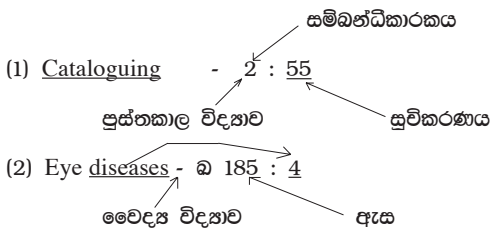
අවකාශය මගින් ස්ථානයක්, රටක්, ප්‍රදේශයක්, භූමිභාගයක්, අභ්‍යවකාශය, වන්දනය, සූර්යා, නගරයක්, සාගරය, වනාන්තර ආදී භෞතික වශයෙන් විග්‍රහකළ හැකි ස්ථානයක් පිළිබඳ පැහැදිලි කරයි. ඕනෑම ගුණිත නාමයක එන ප්‍රදේශය දක්වන සංකල්පය හෝ පදය අවකාශයට අයත් වේ. සම්බන්ධීකාරක සංකේතය (Connecting Symbol) වන්නේ තිත් -ම ලකුණයි. උදා :-

1. ලංඩන් නගරයේ ඉතිහාසය - V56124
2. ශ්‍රී ලංකාවේ ආර්ථික වැවිලි

- 3. එංගලන්තයේ වෙසෙන ශ්‍රී ලාංකිකයන්
- 4. Mechanical Engineering in **Sri Lanka** - D6,4498

Energy - ක්‍රියාව (ශක්තිය, ක්‍රියාවලිය) - E

සියළුම ක්‍රියාපද, යම් ක්‍රියාකාරීත්වයක් දක්වන පදල වෙනසක් ඇතිකිරීමේ අර්ථය දක්වන පද, බලයක් තිබෙන බව දක්වන පද මෙම විෂය මුඛයට අයත්ය. ඒ අනුව කිසියම් ගුණ්විනාමයක එන සියළුම ක්‍රියා පදයන් මේ ගණයට වැටේ. ක්‍රියාව, ප්‍රතික්‍රියාව, ගැටළුවක්, ප්‍රශ්නයක්, ප්‍රතිකර්මය, පිළිතුර යනාදිය ද "ශක්තිය" යන විෂය මුඛයට අයත් ය. ඒ ඒ විෂයයන්හි "Energy" යන්න දක්නට ඇත. පුස්තකාල විද්‍යාවේ "වර්ගීකරණය", "සුවිකරණය", "අනුක්‍රමණීකාකරණය" උදාහරණ කිහිපයකි. වෛද්‍ය විද්‍යාවේ "ප්‍රතිකාර", "ප්‍රතිකාර විධි", "රෝග විනිශ්චය කිරීම", "රෝග" වැනි දේ "ශක්තියටම" අයත් වේ. "ශක්තිය" පෙන්නුම් කරන්නේ "E" අක්ෂරයෙනි. "ශක්තියෙහි" සම්බන්ධීකාරක සංකේතය දෙතින් ":" වේ. උදාහරණ

Matter - ද්‍රව්‍ය - M

යම් යම් ද්‍රව්‍යයන්, උපකරණ, භාණ්ඩ, ලිපිලේඛන, පොත්පත්, මුදල්, රසායන ද්‍රව්‍යයන් යනාදිය ඒවච්චර ගණයට අයත් ය. ඒ ඒ විෂයයන්වල ද්‍රව්‍යයන් ඇත. පුස්තකාල විද්‍යාවේ පොත්පත්, සඟරා, අත්පිටපත්, අධිලේඛන, ජායාරූප, සුඝෂම ලේඛනාදිය ද්‍රව්‍ය ගණයට අයත් ය. සංගීත විද්‍යාවේ, සියළුම සංගීත උපකරණ ද්‍රව්‍යයන් වේ. ද්‍රව්‍ය පෙන්නුම්කරන්නේ-එම අක්ෂරය මගිනි. මෙහි සම්බන්ධීකාරක සංකේතය තිත් කොමාවයි ";" . උදාහරණ

- (1) Maps in University Libraries - 234:17
- (2) Painting on woodcrafts - Nq:1

Personality - පෞරුෂය - P

රංගනාදන් විසින් පෞරුෂය සමානකර දක්වන්නේ ගුණ්වි නාමයක විෂයටය. "පෞරුෂය" තේරුම් ගැනීමට දුෂ්කරම දෙයකි. විෂයක් ද තේරුම්ගැනීම දුෂ්කර වේ. කෙනෙකුගේ පෞරුෂය කුමක්දැයි විවිධ අය විවිධ අයුරින් අර්ථ දැක්විය හැකිය. යම් තැනැත්තෙකුගේ උස, ස්ථුලභාවය, උගත්කම, බුද්ධිය, ගුණ ලක්ෂණ ඒ ඒ අයගේ "පෞරුෂය" ලෙස හැඳින්විය හැකිය. විෂය ද එයට සමාන වේ. යම් ගුණ්විනාමයක් ගත්විට, එහි විෂය, විවිධ තැනැත්තන් විවිධ අයුරින් හඳුන්වාදෙන නියතය. එහෙත් විවිඝණව පුද්ගලයකු දෙස බැලීමෙන් ඔහුගේ පෞරුෂය වටහාගත හැකිය. ගුණ්වි නාමයක විෂය තිරණය කිරීම ද එයට සමාන වේ. -පෞරුෂයම හැඳින්විය හැකි ඉහත සඳහන් ලක්ෂණ මෙන් විෂයක හෝ විෂයයන්වල අන්තර්ගත ලක්ෂණයන් ද විෂයයක පෞරුෂ වශයෙන් පෙනී සිටී. උදාහරණ ලෙස පුස්තකාල විද්‍යාවේ පුස්තකාල හා පුස්තකාල වර්ග පෞරුෂයට අයත් ලක්ෂණ වේ. රසායන විද්‍යාවේ රසායන සංඝටක, කෘෂිකර්ම විෂයෙහි අදාළ කෘෂි නිෂ්පාදනද, වෛද්‍ය විද්‍යා විෂයෙහි ශරීර අවයව ද. වාග් විද්‍යා විෂයෙහි භාෂාවන් ද පෞරුෂය හා පෞරුෂ ලක්ෂණ වශයෙන් පෙනී සිටී. පෞරුෂයෙහි විෂය මුඛ පුද්ගලකය (Facet indicator) "P" අක්ෂරය වේ. සම්බන්ධීකාරක සංකේතය කොමාව, "," චුවත්, බොහෝ අවස්ථාවල කොමාව රහිතව සෘජුවම පෞරුෂයට අදාළ විෂය කොටස් එකට එකතුකර වර්ග අංකය නිර්මාණය කරගනු ලබයි.

- උදා :- University Libraries - 234 □
- University Libraries - 2,34 x
- Human Kidney - L51 □
- Human Kidney - L,51 x

“කොමාවම පෞරුෂය නොහොත් විෂය කොටස් එකතු කිරීමට යොදාගත් අවස්ථාවක්”

උදා:- කාලදාස ශුරීන්ගේ සකුන්තලා නාටකය

විෂය මුඛ විශ්ලේෂණය (Facet Analysis)

විෂය මුඛ විශ්ලේෂණය යනු කිසියම් ග්‍රන්ථ නාමයක හෝ කෘතියක අන්තර්ගත විෂය සහ අනෙකුත් විෂය කොටස් වෙත වෙනම විශ්ලේෂණය කර දැක්වීමයි. ඒ අනුව ප්‍රධාන විෂය, සියුම් විෂය කොටස්, එකිනෙක වෙන්කර ඒවා වෙන වෙනම හඳුනාගැනීම විෂය විශ්ලේෂණයට අදාළය.

විෂය මුඛ විශ්ලේෂණය පහත සඳහන් ග්‍රන්ථනාමය ඇසුරින් - T S E M P අනුක්‍රමය අනුව.

	1	2	3	4	5
	/	/	/	/	/
	Selection	of	maps	in	research libraries
	/	/	/	/	/
	China	in	1975		
	E	M	P	S	T
	(3)	(4)	(5)	(2)	(1)

රූප සටහන 01

ඒ අනුව T, S, E, M, P අනුක්‍රමය අනුගමනය කරමින් පළමුවෙන් කාලය ලකුණු කර ගනිමින් අනතුරුව අවකාශය, ගක්තිය, ද්‍රව්‍ය වෙන්කරගනු ලබන්නේ වඩාත් තේරුම් ගැනීමට පහසු විෂය මුඛයේ සිට තේරුම්ගැනීමට අපහසු විෂය මුඛයවන පෞරුෂය දක්වා යන ගමන තුළිනි. රංගනාදන්ට අනුව වඩාම තේරුම් ගැනීමට පහසු T, S, E, M යන විෂය මුඛ කිසියම් ග්‍රන්ථනාමයක හඳුනාගත් පසු ඉතිරිවන පදය "P" පෞරුෂය නොහොත් එම ග්‍රන්ථනාමයට හෝ කෘතියට අදාළ විෂයයි. රූප සටහන අංක 01 හි පෞරුෂය පර්යේෂණ පුස්තකාලවේ. රංගනාදන් ගේ අවශේෂ උපක්‍රම මූලධර්මය (Principle of Residue Method) යනු මෙම T S E M P අනුක්‍රමය තුළින් විෂය විශ්ලේෂණය කරවන වඩාත් පහසු විෂය මුඛයවන "T" වලින් ආරම්භව - "P" විෂය මුඛයෙන් අවසන් කරනු ලබන ක්‍රියා දාමයයි.

විෂය මුඛ සංස්ලේෂණය (Facet Synthesis)

රංගනාදන්ට අනුව විෂය මුඛ සංස්ලේෂණය (ඉන්ද්‍රියානු ප්‍රමිති ආයතනය, 1963) යනු කිසියම් ග්‍රන්ථ නාමයක අන්තර්ගත ඒ ඒ විෂය මුඛවලට අදාළ අංක එකිනෙක, පැහැදිලිවම විෂය ගෙනහැර දක්වන නිශ්චිත වර්ග අංකය ගොඩනැගීමයි. වර්ග අංකය සකස්කිරීමට අදාළවන වර්ග අංකයේ කොටස් එකිනෙක එකට ඇමිණීම (සංස්ලේෂණය) තුළින් වර්ග අංකය නිර්මාණය කරගැනීම විෂය සංස්ලේෂණය නම් වේ.

උදා:- Selection of maps in research libraries in China in 1975

විෂය මුඛ සංස්ලේෂණය (අංක) වර්ග අංකය මගින් සංස්ලේෂණය කරවීම)

- T - 1 කාලය :- 1975 □ 'N 75
- S - 2 අවකාශය :- විෂය :- .41
- E - 3 ගක්තිය :- තේරීම :- :1
- M - 4 ද්‍රව්‍යය :- සිතියම් :- ;17
- P - 5 පෞරුෂය :- පර්යේෂණ පුස්තකාල :- 236

සංස්ලේෂණය කල වර්ග අංකය

රූප සටහන අංක 02

ලොව පුරාම විශ්ලේෂිත - සංස්ලේෂිත වර්ගීකරණ ක්‍රමය වීම

ලොව පුරාම විශ්ලේෂිත - සංස්ලේෂිත වර්ගීකරණය (Analytico - Synthetic Classification) වන්නේ දෙතින් වර්ගීකරණ ක්‍රමයයි. කිසියම් විෂයයක් නැතහොත් ග්‍රන්ථ නාමයක අඩංගුවන විෂය කොටස් හොඳින් විෂය මුඛ, කල්වේලා ඇතිව සකස්කරගන්නා ලද විෂය මුඛ සුත්‍රයක උපකාරයෙන් එකිනෙක (විෂය මුඛ) වෙන්කර ගැනීමත් (විශ්ලේෂණය) ඒ ඒ විෂය මුඛයට අදාලවන අංකය (වර්ග අංකයේ කොටස්) එකිනෙක හඳුන්වාදෙමින් එම අංක කොටස් එකිනෙක ඇමිණීම මගින් (සංස්ලේෂණය) වර්ග අංකය නිර්මාණය කරවන වර්ගීකරණ ක්‍රමය විශ්ලේෂිත - සංස්ලේෂිත වර්ගීකරණය වශයෙන් හඳුන්වයි. ඒ අනුව ග්‍රන්ථනාමයේ (විෂයේ හොඳින් කෘතියක අඩංගු විෂය) පද එකිනෙක (යම් විෂය මුඛ සුත්‍රයක) එනම් නියමිත ප්‍රවර්ග (Categories) කිහිපයක උපකාරයෙන් වෙන්කර ගැනීම (විශ්ලේෂණය) සහ වෙන් කරගත් පද සඳහා නියමිත අංක (වර්ග අංකයේ කොටස්) එකිනෙක සම්බන්ධ කිරීම (සංස්ලේෂණය) තුළින් වර්ග අංකය ගොඩනඟන වර්ගීකරණ ක්‍රමය විශ්ලේෂිත - සංස්ලේෂිත වර්ගීකරණයයි. රූප සටහන් අංක 01 සහ රූප සටහන් අංක 02 මගින් දෙතින් වර්ගීකරණය විශ්ලේෂිත - සංස්ලේෂිත වර්ගීකරණයක් බව පැහැදිලි කරගත හැකිය.

විෂයයන් අතර විවිධ සම්බන්ධතා ගෙනහැර දැක්වීම

කිසියම් ග්‍රන්ථ නාමයක විෂය කිහිපයක් තිබෙන අවස්ථාවක එම විෂයයන් කුමන අවස්ථාවන් සනිටුහන් කරන්නේ දැයි මූලික වශයෙන් සම්බන්ධතා පහක් (05) රංගනාදන් දක්වයි. රංගනාදන් මෙම ක්‍රමය ගෙනහැර දක්වනුයේ විෂය පාර්ශ්ව සම්බන්ධතා (Phase relations) යන නමිනි (රංගනාදන්, 1960). විශ්ව දැයම වර්ගීකරණය "+" සංකේතය සහ "-" යන සංකේත දෙක මගින් විෂය සම්බන්ධතා දෙකක් ගෙනහැර දක්වන අතර රංගනාදන්ගේ විෂය සම්බන්ධතා පහ (05) පහත දැක්වේ. රංගනාදන් විෂය පාර්ශ්ව සම්බන්ධතා සඳහා භාවිතා කරන සම්බන්ධකාරක සංකේතය බිංදුවය "0" ම.

- I. සාමාන්‍ය විෂය පාර්ශ්ව සම්බන්ධතා - "a" අක්ෂරය මගින්
Relation between Library Science and Sociology
20aY
- II. පක්ෂපාතිත්ව විෂය පාර්ශ්ව සම්බන්ධතා "b" අක්ෂරය මගින්
Library Science biased to Sociology
20bY
- III. සංසන්දන විෂය පාර්ශ්ව සම්බන්ධතා "c" අක්ෂරය මගින්
Library Science compared with Sociology
20cY
- IV. වෙනස්වන අයුරු දක්වන විෂය පාර්ශ්ව සම්බන්ධතා - "d" අක්ෂරය මගින්
Difference between Library Science and Sociology
20dY
- V. බලපෑම දක්වන විෂය පාර්ශ්ව සම්බන්ධතා "g" අක්ෂරය මගින්
Influence of Library Science on Sociology
20gY

විද්‍යාත්මක ලක්ෂණවලින් අනුන වර්ගීකරණය වීම

විද්‍යාත්මක යනු ගැටළු විසඳීම සඳහා ප්‍රස්තුත ක්‍රම ගිල්ප, උපක්‍රම, න්‍යාය ධර්ම, සිද්ධාන්ත, මූලධර්ම, ගිල්පිය උපක්‍රම, ක්‍රමවේද මැනවින් භාවිත කිරීමයි. රංගනාදන්ගේ දෙතින් වර්ගීකරණය, සූත්‍ර (Formula)

සිද්ධාන්ත (Canons), මූලධර්ම (Principles), ප්‍රවේශ (Approach), නීති (Laws), ශිල්පක්‍රම (Techniques), ක්‍රමවේදයන් (Methods), උපදෙස් (Instructions), න්‍යායන් (Theories) යනාදිය අවශ්‍යතානුකූලව භාවිතා කර ඇත. උදාහරණ ලෙස විෂය මුඛ සංලේඛණය සඳහා භාවිතා කළ යුතු මූලධර්ම 04 ක් පහත දැක්වේ.

- I. Wall - Picture Principle (බිත්තිය සහ පින්තූරය මූලධර්මය)
- II. Whole - Organ Principle (ගර්චය සහ අවයවය මූලධර්මය)
- III. Cow - Calf Principle (ඵළදෙන - වසුපැටියා මූලධර්මය)
- IV. Actand - Action - Actor - Tool Principle (ක්‍රියාභාරය - ක්‍රියාව - ක්‍රියාකරු - උපකරණය මූලධර්මය)

වර්ගීකරණය, වර්ග අංක ගොඩනැගීම සඳහා අවශ්‍ය උපදෙස් උපරිම අයුරින් දැක්වීම

අනෙකුත් වර්ගීකරණ හා සැසඳීමේ දී උපදෙස් සහ විස්තර වැඩිවශයෙන් සපයා ඇත්තේ දෙතින් වර්ගීකරණයයි. ඇමතුම් අංකය (Call Number), වර්ග අංකය (Class Number), ග්‍රන්ථ අංකය (Book Number), එකතු අංකය (Collection Number) යනු කවරේ ද ඒවා සකස්කරන අයුරු පැහැදිලි කර ඇත. දෙතින් වර්ගීකරණයෙහි 6 සංස්කරණයේ ප්‍රථම කොටස සම්පූර්ණයෙන් වෙන්කර ඇත්තේ වර්ග අංක ගොඩනැගීමේ නීතිරීති, උපදෙස්, න්‍යාය හා මූලධර්ම, විවිධ ක්‍රම ශිල්ප හා උපක්‍රම පැහැදිලිව දැක්වීමටයි. තවද මෙම කොටසේ ඒ ඒ විෂය යටතේ පංච මූල ප්‍රචාර ගොඩනැගෙන අයුරු හා ග්‍රන්ථනාම දක්වමින් ඒවාට අදාළ වර්ග අංක ඉදිරිපත් කර ඇත. බිව් වර්ගීකරණය 21 සංස්කරණය, විශ්ව දැගම වර්ගීකරණයෙහි ඉංග්‍රීසි මධ්‍යම දෙවැනි සංස්කරණය, දෙතින් වර්ගීකරණයෙහි 6 සංස්කරණය යන කෘති සංසන්දනය කර බැලීමේ දී නීතිරීති, උපදෙස්, උදාහරණ ආදිය වැඩියෙන් ම සපයා ඇත්තේ දෙතින් වර්ගීකරණය බව පැවසිය හැකිය.

වර්ගීකරණයේ සංකීර්ණභාවය

ඉහත සඳහන් සියළුම වර්ගීකරණ හා සසඳා බැලීමේ දී අංග සම්පූර්ණ හා සංකීර්ණ බැවින් අනුභව වර්ගීකරණය දෙතින් වර්ගීකරණයයි. දෙතින් වර්ගීකරණයේ සංකීර්ණ ස්වභාවය වර්ගීකරණයක තිබිය යුතු ඇතැම් මූලික කොටස් හා ඒ ඒ කොටස සඳහා වෙන්කර ඇති පිටු සංඛ්‍යාව පහත දැක්වේ.

මූලික කොටස්	පිටු සංඛ්‍යාව
1. හැඳින්වීම සහ උපදෙස් කොටස	- 152
2. ප්‍රධාන වර්ග පංති ලැයිස්තුව සහ වක්‍ර	- 28
3. උපලේඛනය	- 96
4. අනුක්‍රමණිකාව	- 46
	- 228

(උපුටා ගැනීම :- දෙතින් වර්ගීකරණය 6 සංස්කරණය)

දෙතින් වර්ගීකරණයෙහි 6 සංස්කරණය සහ බිව් දැගම වර්ගීකරණයෙහි 22 සංස්කරණය සැසඳීමේ දී ඉහත සඳහන් කොටස් සඳහා බිව් 22 සංස්කරණය පිටු 4294 යොදාගෙන ඇත. ඒ අනුව බිව් 22 සංස්කරණයෙහි 1 හැඳින්වීම සහ උපදෙස් කොටස සඳහා පිටු 426, ප්‍රධාන වර්ග පංති ලැයිස්තුව හා වක්‍ර සඳහා පිටු 616, සමස්ථ උපලේඛනය සඳහා පිටු 2324 සහ අනුක්‍රමණිකාව සඳහා පිටු 928 ක් ද වෙන්කර ඇත (බිව්, 2003)

ඒ අනුව ඉහත කරුණු සලකා බැලීමේ දී දෙතින් වර්ගීකරණය විවිධ අයුරින් එහි අපූර්වත්වය ආරක්ෂාකරගෙන ඇති බැව් දැක්විය හැකිය.

References

1. Krishan Kumar (1988), *Theory of Classification*, 4th rev. ed. Vikas, New Delhi.
2. Husain, Shabahat (2004), *Library classification: facet and analyses*, 2nd rev. ed. B.R. Publishing, New Delhi.
3. Satija, M.P. (1984), *Manual of practical colon classification*, Sterling Publishers, New Delhi.
4. Ranganathan, S.R. (1967), *Prolegomena to library classification*, 3rd ed. Asia Publishing House, Bombay.
5. Ranganathan, S.R. (1969), "Colon Classification edition 7 (1971): a preview" *Library Science with a Slant to Documentation*, 6, 204-205.
6. Weerasooriya, W.A. (1993), Colon first scientific concept based scheme: an evolutionary approach to categories "PMEST" with special reference to "P- personality category", *Sri Lanka Library Review New Series*, 8 (1): 1-13.
7. *Indian Standard Glossary of Classification Terms* (1963), Indian Standard Institution, New Delhi.
8. Ranganathan, S.R. (1960), *Colon Classification*, 6th ed. Sarada Ranganathan Endowment, Bangalore.
9. Dewey, Melvil (1996), *Dewey Decimal Classification and relative index* 21st ed. OCLC, New York.
10. *UDC International Medium English Text* 2nd ed. 1000 M (1993), BSI, London.
11. Dewey, Melvil (1996), *Dewey Decimal Classification and relative index* 22nd ed. OCLC, New York.

Right to information and its influence on child led libraries in Sri Lanka

Lionel R. Amarakoon*

Abstract

Save the Children set up a series of libraries managed by children in the communities they lived and trained children to run them, as a way of protecting the children from harm. The objective of the library development program was to increase children's knowledge and skills and thereby protect them. It has also encouraged self-expression and creativity.

Keywords

Child Rights to Information; Child Rights to Education; Child Protection; Children's Clubs; Children's Libraries; Library Extension Services; Alcoholism; HIV/AIDS; Mother Migration; UNCRC; Child Led Libraries; Basic Library Skills

Preamble

International legal environment on child rights owes much to the development that has taken place in Western Legal System. Apparently international concern with children's rights initially concern for the prevention of slavery, and the protection of women and children from sexual exploitation. The first expression of concern with child rights as an interest that should receive priority can be found in the statement of the Polish doctor Janus Korczak. He has advocated a strategy of rights in place of adult duties towards children. It was only in 1959 that a specific declaration of the child was adopted at the international level by the UN and focused on children as persons entitled on rights in their own capacity.

Later, human rights instruments such as the International Covenant on Civil and Political Rights (1966) did articulate rights that also covered children and were binding in international law on states that ratified these instruments. However, the general issue of protecting child rights in international law was not raised until 1979. This year was an important one for both women and children. It saw the adoption of the Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination Against Women (1979). Ten years later, after a prolonged drafting process, the convention that emerged was adopted as the UN Convention on the Rights of the Child (1989).

According to Goonesekere (1998) international concern with child rights has evolved in an environment where individuals and national as well as international agencies have been active for many decades in promoting concern and action on behalf of children.

The evolving concept of child rights at the international level that culminated in the adoption of the UN Convention on the Rights of the Child (1989) enables international law and national legal systems to be used creatively so as to give additional support to these concerns and efforts. Recognition of children's rights involves imposition of responsibilities suggests that legal systems will be used so as to impact on social practices and strengthen the ongoing efforts on behalf of children. The historical background to the development of the concept of child rights provides some insights into the manner in which the interests of children came to occupy a central position in international law.

Lionel R. Amarakoon, LIS Consultant (Formerly Country Information Officer, Save the Children (UK)
E-mail : Lionel.amarakoon@gmail.com

Child led libraries

Child led libraries means libraries managed by children. That is to say all technical services are done by the child librarians themselves. They managed the day to day services of the libraries.

The Childhood

As mentioned earlier, the idea that children have rights is of relatively recent origin and related to the concept of childhood and the notion of a child. Children have human rights, and they do not deserve them, they do not need to be given rights. 'The fact that children are not yet grown up is used as an excuse by parents, social workers, teachers, judges and many other adults (who are duty bearers of children) to follow their own interpretation of the child's interest and to set demands and make decisions that may have far-reaching consequences for children which no one can foresee. Why are adults, who are in a much stronger position in many respects, so afraid to take children seriously and to grant them a large degree of autonomy?

We need to regard the child as an individual with rights of his own as a human being. Because of this situation, he/she needs rights for protection and to guarantee access to services. As enshrined in the UN Convention of Rights of Children (UNCRC) those are rights are not only obligations for the state, parents and other duty bearers of children, but also possibilities, and opportunities for children to participate in daily life and at least have a say in their own lives. This directs to a child's right to information and education in detail.

Right to Information/Education

If we are to analyse the child's developmental process it will reveal that information plays an indispensable role. That is to say, the child is an information seeker. Surely, information affects the physical, emotional, cognitive and social development of the child and this fact has far-reaching implications for the child's providers of information. There is no doubt, that it is very important that all children should have access to information and can benefit from such information processes, regardless of the place and time in which they live. Are children legally protected while they grow up, seek information and develop as human beings? As this question regards all children, an international approach is useful.

In finding out right to information in the UNCRC, explicit formulations are found in the child's right to freedom of expression (article 13) and his/her right of access to information (article 17). The latter refers to the role of the mass media in providing information and materials from a variety of sources. Implicit formulations of the right to information provide a wider spectrum. They refer to the role of information in the process of upbringing by parents, the development of the child's personality; his/her freedom to express views in all matters concerning his/her life; the freedom of thought, conscience and religion; and, the respect for his private life. Other implicit formulations are related to the child's right to information which supports his/her social participation, such as his freedom of association; the possibilities of the child to participate in cultural life; his/her access to education; and, his/her right to know his/her rights.

If we are to look closely at the right to information in its most explicit formulations is interesting for librarians (child librarians) because the articles reveal the approach, which has been intended by the drafters of the UNCRC. In a commentary the positive task of the mass media was stressed to convey appropriate information; to support educational programmes; to promote the cultural heritage of the child and to inform the child of the wider world of which he is a part. As the provision of information is related to an educational aim, another proposal (article 29) was put forward by the drafters. Education consider as the most important means of improving human conditions, of safeguarding human rights and of establishing peace and justice on earth. But such education cannot simply be academic education, or book-learning. It should be lifelong learning and it should help the education of the character. It won't be

sufficient, for example to tell the child that he/she has a duty to respect human rights. What is required is guidance and training that will develop in the child qualities that are indispensable if the child is to become a promoter and protector of human rights. In this respect it is clear to us that access to information has especially to be provided in view of the educational potential and the understanding of human values protected in human rights.

The right to information/right to education implementation in child (led) managed libraries

The UNCRC is a special near universal (to date 193 countries had ratified it) treaty as it not only formulates obligations for the states, but also speaks of the primary responsibility of parents for the upbringing and development of the child. But also other individuals and institutions have obligations if one thinks of the child's right to be heard in administrative and judicial proceedings or the child's right to education. As the child for example has a right to express his views in all matters affecting the child, there is a clear obligation for all who are taking decisions, formulating policies or creating the child's environment, either in schools, in the street or elsewhere to organize the participation of children. There is no reason to exempt libraries (child led libraries) from these obligations of human rights. On the contrary, there are ample reasons for these child led libraries (coming under SC (UK) child led libraries project) in showing library commitment to children's rights.

Save the Children (UK) in Sri Lanka has been working with and for children of the district of Anuradhapura to find ways of helping them reduce their vulnerability to sexual abuse and exploitation. The main strategy has been the development of 54 community child libraries across the district initially, run by the children themselves, which have achieved a combined membership of more than 3,240 children. These libraries (safe places for children) bring together the children and provide them with a secure place to discuss issues which are important to them and identify ways to address them.

Anuradhapura is the largest district of Sri Lanka, with the northernmost borders suffering from a conflict which has now being resolved after more than two decade of time. Most of the problems Sri Lankan children face, such as *poor nutritional status* and *lack of access to health and good education services*, stem from the war.

Another factor is that the region's traditional lifestyles and social norms, built on a rural agricultural base, seem to be collapsing rapidly, creating many psychosocial and socio-economical problems. Mothers have been migrating to the Middle East to look for work, increasing the vulnerability of their children. This situation is aggravated by growing alcoholism among fathers and ignorance among other family members. The initiative had its roots in a "Sexual Health and Exploitation Prevention" program in which SC (UK) was involved. As part of this, they organized training on sexual health for a *core group of children*. The children came up with two suggestions: a survey of children in their villages to discover what challenges they faced in their day to day life; and an 'Introductory program' for parents on the need for a sexual health program. The latter was later carried out by the local probation services and the police.

The following were the three main issues identified in the survey:

- Alcoholism among fathers
- Mothers migrating to Middle East for employment
- Sexual exploitation

The children identified the life skills that they already had and also what skills they should develop themselves. The core group of children was given training on the following areas:

Life skills:

- Conflict resolution
- Negotiations
- Leadership
- Basic library skills

Knowledge bases:

- HIV/AIDS
- Drug Abuse
- Alcoholism
- Human sexuality

Once they went back to their villages they handed on these skills and knowledge to their peers through a series of activities.

Sexual health problems

Some of the problems relating to sexual health faced by the children include incest in families where mothers have left; a high number of children, especially girls, increasing their vulnerability by dropping out of school; and child labour in garment factories, where the children are vulnerable to exploitation. Girls who have been sexually exploited often continue as sex workers. Earlier, girls also served as sex workers for army personnel in the transit from the war front. Sexual harassment on public transport is common, as are unwanted teenage pregnancies and attempted suicides among children as a result of sexual exploitation.

The overall objective of the library development program, implemented through children's clubs, is to increase children's knowledge and skills and thereby protect them. It has also helped them to co-operate and encouraged self-expression and creativity. In addition, their language skills have improved through conversation, storytelling and singing.

The community libraries run by children provide an opportunity for children to talk about sexual health and access reliable information on ways to protect themselves from sexually-transmitted diseases and HIV/AIDS. This has been particularly important as their parents and teachers are reluctant to talk about sexual and reproductive health and HIV/AIDS with them. If the children did ask for information on these issues they were often given irrelevant or incorrect information.

As one child said, "We did not know about these things. Nobody told us about these things. Now we know the difference between love and lust".

In addition, the libraries have a significant role to play in providing psychosocial support. Children often feel isolated and alone in coping with their problems. The meetings organized by the libraries help them realize that other children are experiencing the same difficulties.

Influencing community behavior

Various library extension activities have helped influence the behavior of other members of the community. The children have developed and performed street dramas showing the impact of their fathers' alcoholism on their lives. This awareness raising work is reinforced by equipping the children with skills to help reduce the alcohol consumption of their fathers, through, for example, talking about the issue with their fathers when they are sober.

These activities have also played a key role in raising awareness of the issues among government departments and influencing their approaches to finding solutions. Departments such as the police, probation and child care, public health and education now pay greater attention to the requests and complaints of children.

It seems that the behavioral changes to which the children have contributed at the community level are reinforced by the relevant government agencies. This helps to sustain the changes and, over time, reduce the vulnerability of children'; and to increase understanding and support for the children's right to participate in and contribute to their community and society.

One of the young librarian comments: "Now we feel strong. We can now negotiate with the government officials, police officers and solve our problems. We got library buildings for libraries by negotiate with relevant government officials in various departments".

The children administer an open access system and have classified the books according to the first and the second summary of the Dewey decimal classification scheme. Each child librarian maintains an accessions register and a borrowers register. Many of them have been keen to collect and organize other materials, such as the local fauna and flora. Labeled and displayed in the library, this natural resource serves as first hand learning material for young people in the villages.

Many libraries have organized story hours, art/quiz competitions and role plays as library literacy activities. Most of them maintain a bulletin board, where children's creative work is displayed. The librarians have taken steps to obtain books from other organizations and individuals, to supplement those donated by Save the Children (U.K.).

Children Club Members have also organized village fairs to raise funds for library reading materials. Children have brought vegetables, fruits and groundnuts grown at home to sell to raise funds.

A remarkable initiative by one child library (Palugaswewa Smagi Lama Library) is the establishment of "Summer Hut" type reading rooms. When it is hot, children can come out from the library and use the hut for reading or joint studies and discussions. They have built four such huts in the area.

In addition they established 'community information cells' in their respective libraries. For instance these information cells teach young adults and parents how to fill in official forms in order to obtain different services offered by government agencies. The first step has been acquiring the numerous forms and leaflets available and displaying them in the library.

What they said about the children's clubs/libraries

'For the first time in my life, I have talked to a government official, when I negotiated to get an abandoned circuit bungalow which is located in our village, for the children's club library and the resource centre. With the participation of the members of our children club library, I managed to organize a 'Sharamadana' to clear the thick forest surrounding the building and to renovate the building to facilitate housing of the library there. We were able to negotiate with the Officer in-charge of the Wilachchiya Police to obtain the services of the home guards (Civil Security Officers) of that area to participate in the shramadana to clear the forest...'

"I was not that confident, as I am now, after being involved in the children's clubs/libraries. I must mention here, that I was an ordinary timid village boy before, who never came forward even to talk to a visitor who came to our house, the program changed my life a lot. I have lots of friends in the village. I now serve as the children's community librarian in my village".

Prabath, 15 yrs, Wilachchiya

"These children are now very confident. They have a clear vision for their lives. I remember how they approached me in order to obtain buildings for their libraries. There were some abandoned building belongs to the government in my division. I also had some difficulties in giving them to children's clubs.

They were so determined to get the unused buildings for their libraries. I had no choice but to hand over the buildings to the children's clubs at the end.

Vijitha Nanda Kumara, 47 yrs Divisional Secretary, Wilachchiya

Key lessons learned and Conclusions

The implementation of the community children's libraries highlighted a number of key lessons:

- Providing children with the information and skills to influence their lives is more sustainable than simply providing them with material support.
- It is essential to plan activities in order to maintain focus and momentum. Without such structured activities the children are likely to rapidly lose interest in the group.
- A team approach is more effective and sustainable than working alone. The strength of their collective voices has enabled the children to change the behavior and attitudes of adult at both community and government levels.

Save the Children set up a series of libraries managed by children in the communities they lived and trained children to run them, as a way of protecting the children from harm. The objective of the library development program was to increase children's knowledge and skills and thereby protect them. It has also encouraged self-expression and creativity.

The child led libraries should facilitate children to participate in cultural life. That is to say these libraries must create suitable and equal opportunities for cultural, artistic, and recreational and leisure activity. Programs offered should be appropriate to the age of the child, so that these libraries have to set up a policy of life long cultural programs, taking into account the various interests and levels of understanding. The child has the right to be respected. That is to say, the child has the right of access to information and material from a diversity of national and international sources, especially those aimed at the promotion of his or her social, spiritual and moral well-being and physical and mental health. Information can also be used to prevent children from harm. In the child led libraries, 'child information cells' should be established, in which all kinds of practical information is collected and made understandable for children. This may be information related to health, techniques, media, relationships, and environment. Information about counselling, ombuds workers, help lines or contact persons should also be available. This means the child led libraries need to be cooperate in a network of social institutions and provisions for children.

Dissemination of information and material of social and cultural benefit to the child should also be in accordance with the sprit of the aim to education which includes: the development of the child's personality, talents and mental and physical abilities to their fullest potential; the development of respect for human rights, for other cultural and the natural environment.

This also includes the principle of non-discrimination: all children must have equal access to information, even if this requires extra measures because they are children in welfare camps (displaced due to the war in the north of Sri Lanka), disabled, belong to a minority group, live in a remote area.

When organizing libraries to be managed by children that has to be taken care of the best interests of the child. They should be the primary consideration in all measures concerning children. In the library one can think of opening hours, the best place for children's section, preference for a library managed by a child, an adequate budget for resources, services and activities geared towards children. When budget cuts are made, the services for children should be the latest to be affected if at all.

Bibliography:

1. ***Amarakoon, L.R. (2002).*** UN convention on the rights of the child: the first ten years in Sri Lanka. - Colombo: SCUK.
2. ***Amarakoon, L.R. (2003).*** Children in media [*In*] *Daily News*, March 6.
3. ***Amarakoon, L.R. (2004).*** A 15th anniversary assessment: implementation of the UN convention on the rights of the child in Sri Lanka [*In*] *Daily News*, Nov.20
4. ***Amarakoon, L.R. (2005).*** Child Librarians of Sri Lanka. [*In*] *update, Vol.4 (7-8) July/August*
5. ***Amarakoon, L.R. (2007).*** Rights of children during internal conflicts: with special reference to Sri Lanka. - Colombo: SCUK.
6. ***Bellamy, Carol (2005).*** State of the world's children – childhood under threat. – New York: UNICEF.
7. ***Children: Zones of peace: a call for action*** – promoting the rights of children affected by armed conflict in Sri Lanka. - Colombo: UNICEF, 1998.
8. ***Goonsekere, Savitri (1998).*** Children, law and justice – a South Asian Perspective. – New Delhi: Sage, 1998.
9. ***Koren, Marian (1998).*** The right of the child to information and its practical impact on children's libraries [*In*] *Proceedings of the IFLA general conference (64th:1998: Amsterdam).*
10. ***UN Committee on the rights of the child (2003).*** Consideration of reports submitted by state parties under article 44 of the convention – concluding observations: Sri Lanka. – New York: UN.

ප්‍රකාශන හිමිකම් නීතිය හමුවේ ශ්‍රී ලංකාවේ පුස්තකාල මුහුණපාන අභියෝග ප්‍රවීණත්තිය ගල්ලේ*

Abstract

Copyright and related right i.e. rights of authors ,performers, producers of sound recordings and broadcasting organizations is a part of Intellectual Property rights which are a legally enforceable to persons over the creations of their minds . Such creations concern only the expressions of ideas. The ideas are not protected. The copyright embraces economic rights and moral rights. The protected rights are subjected to certain limitations. The fair use covers the acts of use for the purpose of education, research, private use, libraries and archives and the like.

සාරාංශය

ශාස්ත්‍රීය කෘතියක් කර්තෘවරයාගේත්, කලා කෘතියක් නිර්මාණකරුවාගේත්, ආරථික හා සදාචාර අයිතිය ආරක්ෂාකර දෙන අතරම එකී කෘතීන් පරිහරණය කරනු ලබන උපයෝජකයාට නීතිමය රැකවරණය ලබාදෙන නීතිය ප්‍රකාශන හිමිකම් නීතියයි. ප්‍රකාශන හිමිකම් සංකල්පය ලේඛන කලාව ආරම්භයේ පටන් පැවැති අතර එහි පුරෝගාමියා වූයේ දැණුම සංරක්ෂණය කළ හා ඒ දැණුම එක් පරපුරකින් තවත් පරපුරකට සම්ප්‍රේෂණය කළ ආයතනය වූ පුස්තකාලයයි. කලින් කලට පුස්තකාල කාර්ය භාරයේ ප්‍රමුඛතා වෙනස් වෙමින් පවතී. ග්‍රන්ථ කළමනාකාරණයේ නිරත පුස්තකාලයාධිපතිගේ හා කෘතීන් පරිහරණය කරනු ලබන උපයෝජකයාගේ සුරක්ෂිතතාවය පුස්තකාලයාධිපතිගේ අවධානයට යොමු විය යුතුය. පාඨකයාගේ නිවැරදි තොරතුරු ලබාගැනීමේ අයිතිය සම්බන්ධව පුස්තකාලයන්හි වගකීම හා බැඳී සදාචාර අයිතිය තහවුරු කෙරෙන ක්‍රමවේදයක් පිලිබදව ද අවධානය යොමු විය යුතුය.

හැඳින්වීම

කියයිම ශාස්ත්‍රීය කෘතියක් සම්බන්ධයෙන් එහි කර්තෘවරයාගේත්, කලා කෘතියක් සම්බන්ධයෙන් එහි නිර්මාණකරුවාගේත්, නව විද්‍යා නිර්මාණයක් සම්බන්ධයෙන් විද්‍යාඥයා ගේත් ආරථික හා සදාචාර අයිතිය ආරක්ෂාකරදෙන අතරම එකී කෘතීන් පරිහරණය කරනු ලබන උපයෝජකයාගේ නීතිමය රැකවරණය අභිකරන නීතිය ප්‍රකාශන හිමිකම් නීතියයි. මානව ප්‍රයත්නයන්හි එලයන් ලෙස බිහිවන නිර්මාණයන්හි අයිතිය ආරක්ෂාකරන අතරම එකී නිර්මාණ පරිහරණය කරන්නන් හා ඒවා පිලිබද උනන්දුවක් දක්වන අයගේ නීතිමය රැකවරණය සැලසීම ප්‍රකාශන හිමිකම් නීතියේ කාර්ය භාරයයි.

ප්‍රකාශන හිමිකම් නීතිය බුද්ධිමය දේපළ නීති ක්ෂේත්‍රයට අයත් වුවකි. ලෝක බුද්ධිමය දේපළ සංවිධානයේ සම්මුතියට අනුව ශාස්ත්‍රීය, කලා හා විද්‍යාත්මක නිර්මාණ, කලා සන්දර්ශන, ශ්‍රව්‍ය හා දෘෂ්‍ය විකාශන, සමස්ත මානව ප්‍රයත්නයන්හි නිර්මාණාදායක, විද්‍යාත්මක සොයාගැනීම්, කාර්මික සැලසුම්, වෙළඳ සලකුණු, සේවා සලකුණු, වාණිජ නාම හා පදවි නාම, හා කාර්මික විද්‍යාත්මක ශාස්ත්‍රීය හෝ කලා ක්ෂේත්‍රයේ බුද්ධිමය ක්‍රියා කාරකම්වල ප්‍රතිඵල බුද්ධිමය දේපල ලෙස සඳහන් කළ හැකිය.

ප්‍රකාශන හිමිකම යන සංකල්පය ගැන සාකච්ඡා කිරීමේ දී ප්‍රකාශන හිමිකම, කර්තෘ හිමිකම හා ප්‍රතිරූපණ අයිතිය යන යෙදුම් කෙරෙහිද අවධානය යොමුකළ යුතු වෙයි. බෙන්මාර්ක්, ජර්මන්, ප්‍රංශ යන මහාද්වීපික යුරෝපීය රටවල 'කර්තෘ අයිතිය' තහ වුරු කෙරෙන ආකෘතියක් අනුව යමින් නීති සම්පාදනය කරන ලද හෙයින් කර්තෘ හිමිකම යන යෙදුම භාවිතයට පැමිණි අතර ඇන්ග්ලෝ - අමෙරිකානු රටවල ප්‍රකාශන හිමිකම තහවුරු කෙරෙන ආකෘතියක නීති සම්පාදනය විය. මෙහිදී ප්‍රකාශන හිමිකම හා ප්‍රති රූපණ අයිතිය යන යෙදුම් අප රටේද භාවිතයට පැමිණි බව පෙනේ.

ප්‍රකාශන හිමිකම් නීතියේ අරමුණ වන්නේ ශාස්ත්‍රීය කෘතියේ කර්තෘවරයාගේ හෝ කලා කෘතියේ නිර්මාණ කරුවාගේ ආරථික හා සදාචාර අයිතිය ආරක්ෂාකරදෙන අතරම ඔහු ගේ නිර්මාණ ක්‍රියාකාරකම් සංවර්ධනයට අනුබලයක් ලබාදීමයි. එබඳු නිර්මාණයන් අදාළ රටේ ආරථික, සමාජ හා සංස්කෘතික සංවර්ධනයට විශාල වශයෙන් දායකත්වයක් ලබාදෙයි. විද්වතුන්ගේ පර්යේෂණ රැකදීම ඔහුම රජයක වගකීමක් වෙයි. කලා කෘතියක් හෝ ශාස්ත්‍රීය කෘතියක් හෝ සංගීත නිර්මාණයක් එහි නිර්මාණකරුවාගේ බුද්ධිමය දාරක සම්පතකි. ඔහුගේ ශ්‍රමයේ ඵලයකි. එහෙයින් එය සෑම මුදල් සංසරණ සමාජයක් විසින්ම ඉහළින් මිළකරනු ලබයි. එ නිසාම එය ඔහුගේ දේපළක් ලෙස සැලකිය යුතු වෙයි. ජාතික නීති මගින් මෙන්ම අන්තර් ජාතික සම්මුති මගින් ඒවා රැකදීමට පියවර ගැනීම සෑම සදාචාර සම්පන්න සමාජයකම වගකීමක් වෙයි.

*Punchibanda Gallaba, Attorney at Law, Senior Assistant Librarian, University of Sri Jayawardenapura.
E-mail : pbgallaba@gmail.com

එහිසාම එබඳු නිර්මාණ කෘති සම්බන්ධයෙන් ගිම්කම් අයිතිය ලබාදීම ස්වභාවයෙන්ම වැඩිදායක වෙයි. යම් ශාස්ත්‍රීය, කලාත්මක හෝ විද්‍යාත්මක කෘතියක නිර්මාණකරු, වෙත ගිම්වන අයිතිවාසිකම් ශ්‍රී ලංකාවේ 2003 අංක 36 දරන බුද්ධිමය දේපල පනතේ 6 වන වගන්තියෙන් දක්වා ඇත. එහි මූලික අරමුණ ශාස්ත්‍රීය, කලාත්මක හෝ විද්‍යාත්මක නිශ්පාදනවල මුල් කෘතිය තහවුරුකොට කර්තෘවරුන්ට නීතිමය ආරක්ෂාව ලබාදෙන අතරම තව දුරටත් නිර්මාණකරණය සඳහා උනන්දු කරවීමත්ය. එසේම බුද්ධිමය අගයනු ලබන කෘතියේ අන්තර්ගතයට ප්‍රවිෂ්ට වීමට සමාජයට අවස්ථාව ලබාදීමත්ය.

විසි එක්වන සියවසේ පනසීය සංකල්පයක් වන මානව ගිම්කම් සම්බන්ධයෙන් ද ප්‍රකාශන ගිම්කම් නීතියේ බැඳීමක් ඇත. මානව ගිම්කම් හා මූලික නිදහස ආරක්ෂා කිරීම සම්බන්ධ යුරෝපීය සම්මුතියේ 10 වන ව්‍යවස්ථාවට අනුව අදහස් ප්‍රකාශ කිරීමේ අයිතිය දැනගැනීමේ අයිතිය ඇෂ්ඩෝන් එ. සීමාසහිත ටෙලිග්‍රෑප් ගෘහ (2001).

අරමුණු

පනතට අනුව ආවරණය වන බුද්ධිමය දේපල යන්නට ශාස්ත්‍රීය, කලාත්මක හා විද්‍යාත්මක කෘති, සන්දර්ශන - කලා සන්දර්ශන, විකාශනය කරනු ලබන ශ්‍රව්‍ය - දෘෂ්‍ය නිශ්පාදන, සෑම මානව ප්‍රයත්නයකම නිර්මාණ, විද්‍යාත්මක සොයාගැනීම්, කාර්මික සැලසුම් වෙළඳ සංකේත, සේවා සංකේත, වාණිජ නාම හා තනතුරු, නාම, කාර්මික, විද්‍යාත්මක, සාහිත්‍ය හෝ කලා ක්ෂේත්‍රයේ බුද්ධිමය ක්‍රියාකාරකම්වල ප්‍රතිඵල අයත් වෙයි.

ප්‍රකාශන ගිම්කම් නීතිය එක් අතකින් නිර්මාණ කරුවාගේ ආර්ථික අයිතිය තහවුරුකරන අතරම ඔහුගේ සදාචාර අයිතියද තහවුරුකර දෙන්නකි. බුද්ධිමය දේපල පනතේ 9 වගන්තියේ නිර්මාණයක ආර්ථික අයිතිය දක්වා ඇත. කියවීමේ කෘතියක් සම්බන්ධයෙන් එහි අයිතිකරු, වෙත ගිම්වන ආර්ථිකමය නැතහොත් මූල්‍යමය ලාභය මෙයින් අදහස් කෙරේ. එය පරම අයිතියකි. ඒ අනුව යම් කෘතියක් ප්‍රතිනිෂ්පාදනය, පරිවර්තනය, අනුවර්තනය, විකිණීම හෝ කුලියට දීම හෝ වෙනයම් ක්‍රමයකින් එහි පිටපත් මහජනයාට බෙදාහැරීම, ප්‍රසිද්ධ රහස්‍යවීම, විකාශනය කිරීම මේ නීතිය මගින් ආවරණය කර ඇත. කර්තෘ වරයෙකුට තම කෘතිය මුද්‍රණය කොට හෝ ප්‍රති නිර්මාණය කොට එහි පිටපත් පනතාව වෙත බෙදාහැරීම සඳහා යම් යම් ගිවිසුම්වලට යටත්ව තෙවන පාර්ශවයකට පවරා ඒ වෙනුවෙන් මුදල් ලබාගැනීමට අයිතියක් ඇත.

පනතේ 13 වන වගන්තියට අනුව මෙම අයිතිය කර්තෘගේ පිවිත් කාලය තුළ සහ මරණය සිදුවූ දින සිට අවුරුදු 70 ක කාලයක් සඳහා පවතී. එවැනි අයිතියක් ක්‍රියාත්මක කිරීමට අයිතිය කර්තෘගේ මරණයෙන් පසුව තෙස්තමේන්තු දායාදයක් ලෙස හෝ නීතිය ක්‍රියාත්මක වීමෙන් සම්ප්‍රේෂණය කළ හැකිය.

10 වගන්තියට අනුව කියවීමේ කෘතියක නිර්මාණකරුට එම කෘතිය හා සම්බන්ධ ආර්ථික අයිතිය අභිමිචන වීමක පවා තවදුරටත් තම නිර්මාණායිලිත්වය හා බැඳුණු අයිතින් ගිම්වන බව දක්වයි. කෘතියේ පිටපත් වල සහ පොදු ප්‍රයෝජනය සඳහා යොදා ගනු ලබන අවස්ථාවල කර්තෘගේ නාමය ප්‍රදර්ශනය කිරීම, නාමය ප්‍රකටවන අයුරින් සටහන් තැබීම, කර්තෘගේ කැමැත්ත පරිදි නාමය ප්‍රකට නොකිරීම හෝ ආරුඪ නාමයකින් පෙනීසිටීමට ඇති හැකියාව සහ ඔහුගේ ගරුත්වයට හා කීර්ති නාමයට හානිකරවිය හැකිපරිදි කෘතිය විකෘති කිරීමකට එරෙහි වීමේ අයිතිය යන සදාචාර අයිතීන් මේ අනුව සුරක්ෂිත කර ඇත. නිර්මාණයක සදාචාර අයිතිය කර්තෘ වෙත ලබාදීමේ මුඛ්‍ය අරමුණ වන්නේ එම නිර්මාණය සමාජගතවීම තුළ එහි නිර්මාණකරුට ගෞරවය, ප්‍රසිද්ධිය හා විද්වත් පිළිගැනීම සුරක්ෂිත කර දීමයි. විකෘති කිරීම් හා විකරණයන්ට එරෙහිව කටයුතු කිරීමේ අයිතිය සදාචාර අයිතීන් මගින් ස්ථාපිත කර ඇත.

ප්‍රකාශන ගිම්කම නිර්මාණකරුවාගේ ආර්ථික හා සදාචාර අයිතිය සුරක්ෂිත කරන අතරම නිර්මාණකරුවා අභිප්‍රේරණය කරන්නකි. තව තවත් සාර්ථක නිර්මාණ කිරීමට පොළඹවන්නකි. රටක ආර්ථික සමාජ සංවර්ධනයට අනුබල දෙන්නකි.

අනෙක් අතට එය කෘතියක් පරිහරනය කරන්නන්ගේ නීතිමය ආරක්ෂාවටද රැකවරණය සලසන්නකි. කෘතියක අගය රැඳී පවතින්නේ එය භාවිතා වන තරමටය. පරිහරණය වන තරමටය. බුද්ධිමය දේපළක් භාවිතවන තරමටම පනතාව අතර සපිච්ච වෙයි. එහි අගය පවතින්නේ වැඩිවන්නේත් භාවිත වීම හා පරිහරණයවීම මතයි. කෘතියභාවිතයට පත් නොවන විට හෝ පරිහරණය නොවන විට එහි ඇති කලාත්මක හෝ නිර්මාණාත්මක හෝ පනතාවට වැඩිදායි හෝ එලදායි බවක් ඇති නොවෙයි. පරිහරණය නොවන හෝ භාවිතා නොවන කෘතියක් සම්බන්ධයෙන් එම කෘතියේ නිර්මාණ කරුවාට ආර්ථික හෝ සදාචාර අයිතිය පිළිබඳ ගැටලුවක් ඇති නොවේ.

මානව සංවර්ධනයේ ප්‍රධානතම සාධකය දැණුම නිර්මාණය වීමත්, ඒ දැණුම පරිහරණය වීමත්ය. පුස්තකාල විද්‍යාවේදී දැණුම වාර්තාගත වීමත් වාර්තාගත දැණුම පරිහරණය කිරීමත් එම දැණුම රලග පරම්පරාවට සම්ප්‍රේෂණය කිරීමත් පිළිබඳව අධ්‍යයනය කෙරේ. එහෙයින් ලෝකයේ කුමන හෝ නීතියක් හෝ සම්ප්‍රදායක් මේ කාර්යයට සම්භාදක යක් වියයුතු නොවේ. දැණුම නිර්මාණය වීමටත් දැණුම පරිහරණයටත් දැණුම අනාගතයට සම්ප්‍රේෂනයටත් බාධකයක් වන නීති ශිෂ්ඨාචාර සමාජයක ඇතිවිය නොහැකිය. වසන්ත ඔබ්බේසකර එරෙහිව ඒ. සී. අලස් නඩුවේදී අභියාචනා අධිකරණය සඳහන් කළේ ප්‍රකාශනගිම්කම් නීතියේ රැකවරණය ඇත්තේ අදහස්වලට නොව ප්‍රකාශනයට බවයි.

ඉතිහාසය

බුද්ධිමය දේපල ගිම්කම සම්බන්ධ සංකල්පය බටහිර ලෝකයේත් පෙරදිග ලෝකයේත් කලක පටන් දක්නට ලැබෙන්නකි. අන්තර්ජාතික කීර්තියට පත් විද්වතෙකු වූ බුද්ධිකෝෂ ගිම්යන්ට මහාචාර්ය පුස්තකාලයේ හෙල බසින් තිබුණු එ පාලියට පෙරලීමට එකවරම ඉඩනොදී ඔහුගේ දැණුම පරික්ෂා කරනු ලැබුවේත් පරිවර්තනය හරහා ග්‍රන්ථයේ බුද්ධිමය අන්තර්ගතයට සිදුවන හානිය වැලැක්වීමටයි.

පොත්පත් ලියවුණේ රජුගේ හෝ ඇමතිවරුන්ගේ හෝ රජ බසවකගේ හෝ විද්වතෙකුගේ ආරාධනාවෙනි. ග්‍රන්ථයේ සාධකාර්ථත්වය රජයට හෝ විද්වත් ආයතනයකට පැවැරිනි. ග්‍රන්ථ බිහිවූයේත් රැකවරණය ලැබුවේත් රාජානුග්‍රහයෙනි. පොතපත ලියූ දේවකයින්ට දහසින් බැඳීපියලි, ඇතෙක් බරට වස්තුව, ගම්වර, හවහෝග ප්‍රදානය කෙරිනි. තනතුරු නිළ නාම පිරිනැමිනි. රාජරාජ මහාමාත්‍යවරුන්ගේ උපදේශක තනතුරු පුදකෙරිණි.

පොතපත රජය සතු දේපළක් විය. ආර්ථික හිමිකම මෙන්ම සඳුවාර අයිතියද රෝම - ලන්දේසි නීති හෝ ඉංග්‍රීසි නීති සම්ප්‍රදායට හෝ පනවන ලද නීති අණපනත් අනුව සිදු නොකෙරුන ද ඉතිහාසය පුරා හෙළ රජ දරුවෝ බුද්ධිමය දේපළ ආරක්ෂාකරදීමට අවශ්‍ය නීති ප්‍රතිපාදන සලසා දුන්හ. රාජ උදහසට ලක්වූ දර්ශන මතවාද අන්තර් ගත පොත පත දවා හලකෙරින.

වර්තමානයේ භාවිතා වන ආකෘතිවලට අනුව ප්‍රකාශන හිමිකම් නීතියේ ආරම්භය කඩදාසි නිශ්පාදනය හා ගුවන්විදුලිගේ මුද්‍රණ ශක්තියෙන් වැඩි වැඩියෙන් පොත්වල පිටපත් බිහිවූ 15 වන සියවස සේ සැළකේ. පළමු ප්‍රකාශන හිමිකම් නීතිය එංගලන්තයේ 1709 දී පනවන ලද ඇන්ගේ නීති සංග්‍රහයයි. එය රජයට ලැබිය යුතු ආදායම් බදු ගනනය කිරීම සඳහා මුද්‍රිත පොත්වල පිටපත් ගනන හා කාලය දැනගැනීමට අවධානය යොමුකළ නීතියකි. අනතුරුව 1911 ප්‍රකාශන හිමිකම් නීතිය වෙනස්කම් ගණනාවක් සහිතව පනවන ලදී. 1956 දී එය ප්‍රතිශෝධනය කරන ලදී. 1988 දී ප්‍රකාශන හිමිකම, සැළසුම් හා ජේට්ටම් පනත පනවන ලදී. 1741 බෙන්මාර්කයේ දී විප්ලව සමයේ ප්‍රංශයේදී පර්මිතියේ දී කර්තෘගේ අයිතිය තහවුරු කෙරෙන නීති සම්පාදනය විය.

ප්‍රකාශන හිමිකම් නීතිය ලංකාවේ නීති පද්ධතියට ඇතුළත් වූයේ බ්‍රිතාන්‍ය යටත් විජිත යුගයේය. 1908 අංක 12 දරණ ප්‍රකාශන හිමිකම් ප්‍රඥප්තිය ක්‍රියාත්මක විය. අනතුරුව 1912 අංක 20 දරණ ප්‍රඥප්තියද, 1942 ජේට්ටම්, සැළසුම් ප්‍රකාශන හිමිකම්වෙළඳ ලකුණු ආඥා පනතද පනවන ලදී. 1979 අංක 52 දරණ බුද්ධිමය දේපළ නීති සංග්‍රහය පනවන ලදී. ලෝක බුද්ධිමය දේපළ සංවිධානයේ ආකෘතියට අනුව මෙම නීති සංග්‍රහය සම්පාදනය කෙරිනි. අනතුරුව නිර්මාණ කරුවන්ගේ සහ පරිහරණය කරන්නන් ගේ අවශ්‍යතාවයන් සහ නූතන තාක්ෂණික අවශ්‍යතාවන් සැලකිල්ලට ගෙන 2003 අංක 36 දරන බුද්ධිමය දේපළ පනත හඳුන්වා දෙන ලදී. මෙම පනත ශ්‍රී ලංකාව විසින් අත්සන්කර පිළිගෙන ඇති ප්‍රකාශන හිමිකම හා සම්බන්ධ අන්තර්ජාතික සම්මුති තුනක් හා බැඳී පවතී. එනම්: 1. සාහිත්‍ය හා කලා කෘති ආරක්ෂා කිරීම සඳහා වන බර්න් සම්මුතිය, 2. විශ්ව ප්‍රකාශන හිමිකම් සම්මුතිය 3. ලෝක වෙළඳ සංවිධානයේ බුද්ධිමය දේපළ හිමිකමේ වාණිජ සම්බන්ධතා මුහුණුවර පිලිබඳ එකඟතාවය එම සම්මුතීන් වෙයි.

පුස්තකාල

බුද්ධිමය දේපළ හා සම්බන්ධ නීතිය මෙන්ම ප්‍රකාශන හිමිකම් නීතියද විවිධ පැතිකඩ ඔස්සේ ජන පිවිහයට සම්බන්ධ වෙයි. මෙහිදී අපගේ අවධානය යොමුකරනු ලබන්නේ ප්‍රකාශන හිමිකම හමුවේ පුස්තකාල මුහුණපාන අභියෝගයි.

එකතු කළමනාකරණය හා සේවා කළමනාකරණය පුස්තකාලයේ කාර්ය භාරයයි. එකතු කළමනාකරණයට වාර්තාගත දැණුම් සම්භාරය හඳුනාගෙන, අත්පත් කරගෙන, සංවිධානය කොට, ඒවා රැකගැනීම අයත්වෙයි. විවිධ ක්‍රමෝපායන් උපයෝගී කරගෙන එකී දැණුම් සම්භාරය පනතාවට නිරාවරණය කිරීම සේවා කළමනාකරණයයි. සම්පත් දුර්ලභවූ ඇත අතිතයේ පුස්තකාල කාර්යයන්හි ප්‍රමුඛතන්හි ලා සැලකුවේ දැණුම රැකගැනීමයි. ඔක්ස්පර්සිබ් බෝඩ්ලියන් පුස්තකාලය එදා වටිනා පොත පත දම්වැල්වලින් බැඳ ආරක්ෂිතව තබා ගනිමින් අවශ්‍යම පාඨකයින්ට පමණක් පාඨකයින්ට සඳහා ලබා දුන්නේ ප්‍රකාශන හිමිකම් රැකදීමේ පාඨක සේවා සිදුකිරීම නිවැරදිව හඳුනාගත් හෙයිනි. මහා විහාර පුස්තකාලයේ වගකීම වූයේ ද, ප්‍රමුඛතාවය ලබාදුන්නේ ද දැණුම රැක ගැනීමටයි. ඒ අනුව මහාවිහාරයේ පුස්තකාල භාර හික්ෂුන් වහන්සේ දෙආකාරයකින් ග්‍රන්ථරැක ගැනීමට උත්සුක වූහ. මිථ්‍යා මතවලින් පිරිසිදු වෙරුවාදී බර්මයට වන හානිය වැලැක්වීමට බර්මය ග්‍රන්ථාරූඪ කිරීමේ දීත් ග්‍රන්ථ පිටපත් කිරීමේදීත් වෙනත් භාෂාවලට පරිවර්තනය කිරීමේදීත් අදුවා ටිප්පනි අර්ථ නිරූපන ලිවීමේදීත් අවශ්‍ය පියවර ගත්හ. සතුරු උපද්‍රව වලින් පොත්පත් විනාශ නොවීමට ඉඩ නොතැබූහ. පුස්තකාල සැකසීමේ පටන් පොත පොත්ගලේ තැන්පත් කිරීම දක්වා සංරක්ෂණ ක්‍රියා දාමයක් අනුගමනය කළහ. පරිහරණය සඳහා පොත පත ලබාදීම පුස්තකාලයේ ද්විතියික කටයුත්තක් විය. මෙහිදී ද ප්‍රකාශන හිමිකම නිරායාසයෙන් රැකිනි. පනප්‍රවාදයට අනුව බුද්ධිමය පුස්තකාලයේ අතින් *විසුද්ධමග්ග* වැනි අගනා කෘති සම්පාදනය වූයේ මහා විහාර පුස්තකාලයේ සංරක්ෂණ විධික්‍රමයන් නිසාය.

කඩදාසිය හා මුද්‍රණ ශිල්පය හඳුනාගෙන ඒවා භාවිතයෙන් වැඩි වැඩියෙන් පතපොත මුද්‍රණය වී පිටපත් බහුලවත්ම පුස්තකාලයේ ප්‍රමුඛතාවය දක්වන ලද්දේ පාඨකයාට පහසුවෙන් ග්‍රන්ථ තෝරා බේරා ගැනීමට හැකිවන අයුරින් දැණුම සංවිධනය කිරීමටයි. මෙහිදී මෙල්විල් සීච්, බ්ලිස් වැනි පුස්තකාලවේදීහු වර්ගිකරන ක්‍රම හඳුන්වා දීමට උත්සුක වූහ. සර් ඇන්තනි පනිට්සි, වාර්ල්ස් අම්මි කටර් වැනි පුස්තකාලවේදීහු සුවිකරණ නීති සම්පාදනයේ උත්සුක වූහ. මධ්‍යතන යුගයේ ප්‍රකාශන හිමිකම සම්බන්ධයෙන් යම් යම් ගැටලුවලට මුහුණදීමට පුස්තකාලවලට සිදුවිය. පර්යේෂණ හා විශ්ව විද්‍යාල පුස්තකාල යන්හි විද්වතුන් සඳහා ග්‍රන්ථ නිරාවරණය කිරීමේදී මුල් කෘතියේ බුද්ධිමය අන්තර්ගතය කෙරෙහි අවධානය යොමු කිරීමට සිදුවිය. එය මුල් කර්තෘගේ සඳුවාර අයිතිය රැකදීමකි. පොත් නිශ්පාදනය අධික ලෙස ලාභ ලබන ව්‍යාපාරයක් ලෙස වැඩි දියුණුවත්ම ප්‍රකාශන හිමිකම සම්බන්ධ ආර්ථික අයිතිය පිළිබඳ අවධානය යොමුවිය. එදා පුස්තකාල මෙම ගැටලුවට මුහුණ දුන්නේ දැණුම සංවිධානයේ දී ග්‍රන්ථ විද්‍යා භාරවතුරු, සම්බන්ධ අන්තර් ජාතික ප්‍රමිති ඇතිකිරීම දක්වා ඉදිරියට යාමෙනි.

අභියෝග

වර්තමාන පුස්තකාල කාර්යාලවල සේවය ප්‍රබලතාවය ගිම්ම ඇත්තේ පාඨක සේවා කෙරෙහිය. සේවා කලමනාකරණය කෙරෙහි පුස්තකාලයන්හි වැඩි අවධානය යොමුවී ඇත. මෙහිදී නව තාක්ෂණයෙන් උපරිම ඵල ලබාගෙන පාඨක සේවා සැලසීම සිදුකරනු ලබයි. පරිගණකය, අන්තර්ජාලය, වන්දිකා තාක්ෂණය පුස්තකාල සම්බන්ධ අන්තර් ජාතික ප්‍රජාව ගේ මෙවලම් ලෙස භාවිතා කරමින් සේවා කාර්යක්ෂම කිරීමට උනන්දු වෙයි. එහෙයින් ප්‍රකාශන ගිම්ම නීතිය සම්බන්ධව සාකච්ඡා කිරීමේ දී පුස්තකාල සේවා කෙරෙහි විශේෂ අවධානය යොමුකළ යුතුව ඇත.

පුස්තකාල සදහා පොත් තේරීමේදී ව්‍යාප්ත කර්තව්‍යවරුන්, ව්‍යාප්ත ප්‍රකාශකයන්, ව්‍යාප්ත මුද්‍රණකරුවන් මෙන්ම ව්‍යාප්ත බෙදාහැරින්නන්ද අපට හමුවෙයි. ප්‍රකාශන ගිම්ම කාර්තව්‍යවරයාගේ ගිම්ම ආරක්ෂා කරදෙන අතරම පුස්තකාල ඒවායේ පාඨක ප්‍රජාවගේ නිවැරදි දැනුම ලබාගැනීමේ ගිම්ම ආරක්ෂා කරදීමේ වගකීම දැරිය යුතුවෙයි. පුස්තකාලය ව්‍යාප්ත කර්තව්‍යවරුන්ගේ පොත් මෙන්ම ව්‍යාප්ත පිටපත් අත්පත් කරගැනීම පුස්තකාලයේ විශ්වසනීයත්වයට හා එහි ඵලදායීත්වයට බාධකයකි. කඩදාසි පොත පමණක් නොව චිත්‍ර, සිතියම්, ශ්‍රව්‍ය - ද්‍රව්‍ය මෙවලම් හා පරිගණක මෙවලම්ද අන්තර් ජාල තොරතුරු, මෙන්ම සංයුක්තතැට්, දත්ත සමුදා ඇසුරේදී මේ ව්‍යාප්ත කෘති බහුලව බිහිවෙමින් පවතී. අන්තර් ජාතික හා ජාතික නීති පද්ධති මගින් ප්‍රකාශකයාගේ අයිතිය සුරක්ෂිත කරදෙන අතරම පුස්තකාලපරිහරණය කරන පාඨකයාගේ නිවැරදි තොරතුරු ලබාගැනීමේ අයිතිය සම්බන්ධව පුස්තකාලයන්හි වගකීම හා බැඳී සදාචාර අයිතිය තහවුරු කෙරෙන ක්‍රමවේදයක් පිලිබදව අපගේ අවධානය යොමු විය යුතුය.

ග්‍රන්ථ විද්‍යා පාලනයේදී ද මෙරට පුස්තකාල මහත් අසීරුභාවයකට පත්වෙයි. විධිමත්ව සංවිධානයවූ ග්‍රන්ථ ප්‍රකාශන ආයතන හෝ ප්‍රකාශන සාමූහික සංගම් සංවිධාන නොමැති නිසා පුස්තකාල විසින් පරිහරණය කළ යුතු විධිමත්ව සම්පාදිත ග්‍රන්ථ විද්‍යා මුලාශ්‍රයන්හි ගිණයක් පවතී. මේ නිසාම ව්‍යාප්ත කෘති පුස්තකාල වලට ලැබීම නොවැලැක්වියහැකි තත්වයකට පත්ව ඇත. එම කෘති සම්බන්ධ ග්‍රන්ථවිද්‍යා තොරතුරු සම්පාදනයේ දී හා ප්‍රකාශනයේදීත් අසීරුභාවයට පත්වෙයි. ඇතැම්විට රාජ්‍ය ආයතනයන්ට නීතිමය තැන්පත්ව යටතේ ලබාගන්නා කෘති සම්බන්ධයෙන් මෙන්ම ග්‍රන්ථවිද්‍යා තොරතුරු සම්පාදනයේදීද මෙම ව්‍යාප්ත කෘති ඉදිරිපත්වීම නිසා ප්‍රකාශන ගිම්ම සම්බන්ධයෙන් එම ආයතන අසීරුභාවයට පත්වෙයි. නිළ වශයෙන් නිකුත් කරනු ලබන ග්‍රන්ථ නාමාවලි මගින් ව්‍යාප්ත ග්‍රන්ථවිද්‍යා තොරතුරු ජනතාව අතරට යාම මෙහි දී වැලැක්විය නොහැකිය.

කලකට පෙර පුස්තකාල පොතක් යන්න පාඨකයාගේ විශ්වාසය දිනූ කෘතියකි. හොඳ පොතකට සහතිකයකි. මේ විශ්වාසනීයත්වයට අභියෝග ව්‍යාප්ත ග්‍රන්ථ නිසා ඵලදායී ඇත. ප්‍රකාශන ගිම්ම ප්‍රකාශකයාගේ හා කර්තව්‍යවරයාගේ අයිතිය ආරක්ෂා කරන සීමාවේනොනැවතී ඉන් ඔබ්බට ගිය නිවැරදි තොරතුරු, අන්තර්ගත ග්‍රන්ථ පරිහරණය කිරීමට පාඨකයාට ඇති අයිතියද තහවුරු කළ යුතුවෙයි.

සාධාරණ භාවිතය

ප්‍රකාශන ගිම්ම සාධාරණ භාවිතය යන සංකල්පයට යටත්ව ස්ථාපනය කර ඇත. පරිහරණය කරන්නන්ගේ නීතිමය සුරක්ෂිතතාවය සාධාරණ ප්‍රයෝජනයට ගැනීම සම්බන්ධ යෙහි ඇතිකොට ඇති ප්‍රතිපාදන පුස්තකාල සේවා සම්බන්ධයෙන්ද වැදගත් වෙයි. අධ්‍යාපන අරමුණු, පර්යේෂණ අරමුණු හා පෞද්ගලික පරිහරණය මුල්කොටගෙන යම් යම් සීමාවන්ට යටත්ව සාධාරණ උපුටා ගැනීම් සදහා අවස්ථාව ඇත.

පණතේ II (1) වගන්තියට අනුව විවේචන ප්‍රවෘත්ති වාර්තාකරණය පෞද්ගලික ප්‍රයෝජනය සදහා වන විට, ප්‍රභවය හා කර්තෘ නම සදහන්කොට උපුටාගත් කොටසක් ලෙස පළකිරීමේදී, ඉගැන්වීමේ කාර්යය සදහා සීමිත ප්‍රමාණයක් පිටපත් කිරීමේදී, ශිෂ්‍යත්ව හා පර්යේෂණ කටයුතුවලදී, ප්‍රභවය පැහැදිලිව පෙන්වා පුවත්පත් මගින් යලි පළකිරීමේදී මහජන පුස්තකාල සේවාවන්හිදී හා වාණිජ නොවන ලේඛන සම්පාදනයේ දී සාධාරණ භාවිතයේ රැකවරණය පරිහරණය කරන්නන්ට ගිම්මේ. මෙහිදී සාධාරණ පරිහරණ අවස්ථා ලැයිස්තුවක් දක්වා නොමැති අතර උදාහරණ පමණක් දක්වා ඇත.

අධ්‍යාපනය, පුස්තකාල සේවා, ලේඛනාගාර හා රාජ්‍ය පරිපාන අවශ්‍යතාවන් සදහා ඉංග්‍රීසි නීතියේ සාධාරණ උපුටාගැනීම් යටතේ ප්‍රතිපාදන සලසා ඇත. බර්න් සම්මුතියට අනුව ඇතැම් රටවල කතුවරයාට ප්‍රසාද දීමනා ගිම්මක අයුරින් නීති සම්පාදනයට ඉඩ සලසා ඇත. ඇතැම් ශාස්ත්‍රීය කෘති පුස්තකාල පාඨක පරිහරණයේ දී ඒවායේ කර්තෘ වරුන්ට ප්‍රසාද දීමනාවක් ලැබෙන අයුරින් පරිහරණයට ඉඩ ලබාදී ඇත. පුස්තකාල සේවාවන්හිදී පිටපත්කරණයේදීද මෙම ප්‍රතිලාභයට කර්තෘට ගිම්ම ඇත. කෙසේවුවද, ප්‍රකාශන ගිම්ම නියමිත කාලයක් සදහා සීමාකර ඇත.

පුස්තකාල මුහුණ දෙන තවත් ගැටලුවක් වන්නේ අප්‍රකාශිත සාහිත්‍ය එකතුව පාඨක පරිහරණය සදහා යොදාගැනීමේදීය. පර්යේෂණ නිබන්ධන, පර්යේෂණ පත්‍රිකා, සම්මන්ත්‍රණපත්‍රිකා, වැඩිමුල් පත්‍රිකා, අත්ලිපි, ගිවිසුම්, දේශීය දැනුම හා ජන සාහිත්‍ය මේ ගතයට අයත් වෙයි. රජයේ ප්‍රකාශන හා ඇතැම් නිළ ප්‍රකාශනද තවත් මාදලියක බුද්ධිමය දේපළ වෙයි. මේවායේ ප්‍රකාශන ගිම්ම කවුරුන් සතුවද යන්න එක් ගැටලුවකි.

විශ්ව විද්‍යාලයක් විසින් පිලිගත් පශ්චාත් උපාධි නිබන්ධනයක බුද්ධිමය දේපළ ගිම්මකරු කවරෙක්ද? ආයතනයක පර්යේෂණ ආධාර යටතේ සිදුකළ පර්යේෂණයක ප්‍රතිඵලයක් ලෙස බිහිවූ පර්යේෂණ නිබන්ධනයක ප්‍රකාශන ගිම්මකරු කවරෙක්ද? අදාළ විශ්ව විද්‍යාලයද? පර්යේෂණ ආයතනයද? එසේ නොමැතිනම් අදාළ උපාධි අපේක්ෂකයාද? උපාධිය

පිරිනමනු ලබන විශ්ව විද්‍යාලය අදාළ කෘතියේ ප්‍රකාශන ගිණිකරුද? එමෙන්ම එය පරිහරණය සඳහා යෙදවීමේ වගකීම ? එය පරිහරණය සඳහා යෙදවීමට විශ්ව විද්‍යාලයේ අභිමතය ? කර්තෘවරයාගේ අනුමැතිය? මේ ප්‍රස්තකාල හමුවේ ඇති අභියෝගයකි.

විශ්ව විද්‍යාලයේ අයිතිය මත එය ප්‍රස්තකාලයේ හෝ ලේඛනාගාරයේ හෝ පර්යේෂණ අංශයේ තැන්පත්කර තැබීම සාමාන්‍යයෙන් සිදුවන සම්ප්‍රදායයි. ප්‍රස්තකාලයේ තැන්පත් කෙරෙන සෑම කෘතියක්ම පාඨක පරිහරණය සඳහාය. විශේෂ අවසරයක් සහිතව පරිහරණය කළයුතු දුර්ලභ ග්‍රන්ථ ආදිය සඳහා ලේඛනාගාර නීති ප්‍රතිපාදන තිබිය හැකිය.එහෙත් පර්යේෂණ නිබන්ධන පරිහරණය සඳහා විශේෂ හේතුවක් නොමැතිවිට අදාළ කතුවරයාගෙන් අවසර ගතයුතු නොවේ. එහෙත් යම් යම් පර්යේෂණ සඳහා එහි උඩත ගන්නාවිට කතුවරයාගේ සදාචාර අයිතිය තහවුරු කළ යුතුවේයි. මෙහිදී ප්‍රකාශන ගිණිකම් නීතියේ බාධකයක් ප්‍රස්තකාල හමුවේ ඇතිබවක් නොපෙනේ.

උපාධිය පිරිනැමීම උපාධි නිබන්ධය මත තීරණය කරනු ලැබුවකි. ඒ දෙක අතර අනෙකුත් සබදතාවක් ඇත. කතුවරයා එම කෘතිය ප්‍රතිරූපන පිටපත් ගැනීමේදී හෝ මුද්‍රණය කොට පළ කිරීමේ දී විශ්ව විද්‍යාලයේ අවසරය ගතයුතුවේයි. විශ්ව විද්‍යාලය සමග ඇතිකරගන්නා ගිවිසුමට අනුව ගන්නා පිටපත් ප්‍රමාණය තීරණය කළ හැකි වෙයි. ප්‍රස්තකාලය විසින් එය පාඨක පරිහරණය සඳහා යොදාගැනීමේදී කතුවරයාගේ අභිමතය ලබාගැනීම අවශ්‍ය නොවේ. සාධාරණ පරිහරණයේදී පර්යේෂණ අධ්‍යයන හා ඉගෙනීමේ ඉගැන්වීමේ හෝ විස්තර විචාර පළකිරීමේදී පිටපත්කිරීමට විශ්ව විද්‍යාලයෙන් අවසර ගතයුතු අතර කතුවරයාට සදාචාර අයිතිය ඇත. පර්යේෂණ නිබන්ධන වල ප්‍රකාශන අයිතිය නිවැරදිව හදුනාගෙන නොතිබීම මෙහිදී සැලකිය යුතුවේයි.

සම්මන්ත්‍රණ වැඩිමුළු සඳහා ඉදිරිපත් කෙරෙන පත්‍රිකාවල අයිතියද පර්යේෂණ සඟරාවල පළ කෙරෙන ලිපිවල ප්‍රකාශන ගිණිකමද ඉහත සඳහන් ආකාරයට ඒ ඒ ආයතන සතුවෙයි. ලේඛකයා ප්‍රකාශන ආයතනය හෝ වැඩිමුළු හෝ සම්මන්ත්‍රණ ආයතනය සමග ඇතිකර ගන්නා ගිවිසුම් ප්‍රකාරව ආර්ථික අයිතිය හා සදාචාර අයිතිය ගිණිවේ. වෙනත් සඟරාවක හෝ ආයතනයක බුද්ධිමය දේපළ සොරාගෙන තම නමින් පළකරනු ලබන හෝ ඉදිරිපත් කරනු ලබන සඟරා ලිපි හා සම්මන්ත්‍රණ පත්‍රිකා සම්බන්ධයෙන් අදාළ කතුවරයා හා ප්‍රකාශන ආයතනය සාමූහිකව වගකීමට බැඳේ. ඇතැම් ප්‍රකාශන ආයතන තම ප්‍රකාශනයේ පලවන ලේඛනවල බුද්ධිමය අන්තර්ගතය සම්බන්ධ වගකීම අදාළ කතුවරයාටම පවරා වගකීමෙන් නිදහස් වීමේ වගන්තියක් අදාළ ප්‍රකාශනයේ පළකිරීම දක්නට ලැබේ. ඒ සම්බන්ධ නීතිමය ප්‍රතිපාදන ගිවිසුම් නීතියේ දැකගත හැකිය.

දේශීය දැණුම, ජනප්‍රවාද හා ජන සාහිත්‍යය ඒ රටේ ජාතික සම්පත් වෙයි. එහෙයින් ඒවායේ ගිණිකම රජය සතුවෙයි. යම් යම් පර්යේෂණ හා අධ්‍යයන කටයුතු වලදී ඒවා භාවිතයට ගැනීම සාධාරණ භාවිතය යටතේ ගිණිකම් ආවරණයෙන් බැහැර වෙයි. එහෙත් විශාල වශයෙන් ඒවා වාර්තාගත කිරීම, පිටපත් කිරීම ප්‍රයෝජනයට ගැනීම අදාළ විෂය භාර අමාත්‍යවරයාගේ අනුමැතියෙන් කළයුතු වෙයි.

රජයේ නිල ප්‍රකාශන හා ආයතනික නිල ප්‍රකාශන සම්බන්ධයෙන් ප්‍රකාශන ගිණිකම් නීතියෙන් ආවරණය නොමැති බව පහතේ දැක්වෙයි. එහෙත් ඇතැම් රජයේ ප්‍රකාශන සම්බන්ධයෙන් විශේෂ රැකවරණයක් ඇත. ගිණිකම් ආවරණය ප්‍රකාශනවල ඒවායේ දක්වා ඇත. උදාහරණයක් ලෙස, විභාග දෙපාර්තමේන්තුවේ ප්‍රශ්න පත්‍ර පිටපත් කිරීම කළ නොහැකිය.

පහතේ 11(1) (2)ට අනුව සාධාරණ භාවිතය, වාණිජ අරමුණු වලින් තොර, ලාබ නොලබන අධ්‍යාපන අවශ්‍යතා, පෞද්ගලික භාවිතය සඳහා සීමිත උඩත ලබාගැනීම,අධ්‍යාපන අරමුණු, ප්‍රස්තකාල හා ලේඛනාගාර ප්‍රවර්තන කටයුතු හා තොරතුරු පරිගණක ප්‍රකූම, මහජන පුද්ගලයන්, සන්දර්ශන හෝ පුද්ගලයන් දක්වා පුලුල් වෙයි.

මෙහිදී ප්‍රස්තකාලයන්හි අවධානය යොමු විය යුතු තවත් කරුණක් වෙයි. සමස්තයක් වශයෙන් විවිධ හේතු, කරුණු කාරණා නිසා ජනතාවගේ කියවීමේ රුචිය හා කියවීමේ පුරුදු ක්‍රමයෙන් අඩුවෙමින් පවතින බව ප්‍රසිද්ධ කරුණකි. ඒ බව මැනකදී සිදු කරන ලද සමීක්ෂණ හා අධ්‍යයන මගින් විද්වතුන් විසින් පෙන්වාදී ඇත. ප්‍රස්තකාලවල එක් කාර්ය භාරයක් වන්නේ කියවීමේ රුචිය හා පුරුදු ප්‍රවර්ධනය සඳහා විවිධ ව්‍යාපෘති වැඩසටහන් ක්‍රියාත්මක කිරීමයි. එසේ තිබේදී ප්‍රකාශන ගිණිකම් වැනි නීති ඊතිවල ආවරණය ලබාගෙන තොරතුරු දැන ගැනීමේ හා තොරතුරු පරිහරණයේ මානව අයිතියට පිටුපා ප්‍රස්තකාල වගකීමෙන් බැහැරව පාඨක අයිතිය අමතක කොට ප්‍රකාශන අයිතිය රැකදීමේ ප්‍රතිපාදන කෙරෙහි අවධානය යොමු කිරීම ගැන සිතා බැලිය යුතුය. "සෑම පොතකටම පාඨකයෙක්, සෑම පාඨකයෙකුටම පොතක්..." රංගනාදන්ගේ නීති ගැන ප්‍රස්තකාලවල අවධානය යොමු විය යුතු වෙයි. ශාස්ත්‍රීය කෘතියක් හෝ වේවා පර්යේෂණ නිබන්ධනයක් හෝ වේවා අන්තර් පාලයේ තොරතුරක් හෝ වේවා පර්යේෂණ ලිපියක් හෝ වේවා පාඨක අවශ්‍යතා සපුරාලීමට පිටපත් කොට දීමේ වගකීමෙන් ප්‍රස්තකාලය බැහැර විය යුතුද? පාසැල් ප්‍රස්තකාලයක් හෝ වේවා, විශ්ව විද්‍යාල ප්‍රස්තකාලයක් හෝ වේවා, පර්යේෂණ ප්‍රස්තකාලයක් හෝ වේවා මහජන ප්‍රස්තකාලයක් හෝ වේවා සිසුන්ගෙන්, ගුරුවරුන්ගෙන් පර්යේෂකයින්ගෙන්, සමස්තයක් ලෙස ගත්විට ජනතාවගෙන් ඇත්වීමට ප්‍රධාන හේතුව ඔවුන්ගේ විද්‍යාපන අවශ්‍යතාවන්ට ප්‍රස්තකාලයන්හි ප්‍රමුඛතාවක් නොදීම නොවේද? සොයා බැලිය යුතු කරුණකි.

"සාහිත්‍ය හා කලා නිර්මාණ සෑම මානව සංස්කෘතියකටම පොදු සාර්වකාලීන ආශ්වර්යයකි.. ප්‍රකාශන ගිණිකම් නීතිය නිර්මාණකරුවන්ගේ එම සාහිත්‍ය කලා නිර්මාණයන්හි අයිතිය හා ඒවා පරිහරණය කරන්නන්ගේ නීතිමය සුරක්ෂිතතාවය සම්බන්ධ සංකල්පයකි."

- බර්න් සම්මුතිය

Referances :

1. Adikari, A.
The classical education and the community of Mahasangha. - Colombo: Godage International Publishers, 2006.
2. De Silva chnlie
TRIPS Copyright & fair use guidelines. - Colombo : USIS, 1998.
3. Gamage, Premila
Threats and harossments: whither freedom of expression in Sri Lanka?.- Sri Lanka Library Review. Vol. 19, June 2005. Colombo: Sri Lanka Library Association, 2005.
4. Jayasinghe, Kithsiri
Sri Lanka's copyright law embodied in the code of intellectual property Act.- Colombo: Mahapola Gnana Dhaeshana, 1986.
5. Johnson, Peggy
Fundamentals of collection development and management.- Chicago: American Library Association, 2004.
6. Karunaratne, D.M.
An introduction to the law of copyright and related rights in Sri Lanka.- Ratmalana: Vishvalekha, 2006
7. Karunaratne, D.M.
Copy right under new technology.- Sri Lanka Library Review. Vol. 14, No. 1, Jan.- June 2000. Colombo: Sri Lanka Library Association, 2000.
8. Sri Lanka Laws etc.
The Intellectual property act No. 36 of 2003 - Colombo: The Publication Beuran 2003.
9. Sri Lanka Laws etc.
The Intellectual property act No. 52 of 1979.- Colombo : The Publication Beuran 1979.
10. Strauch, A. Bruce
Current legal issues in publishing. - New Jercy: The Haworth, Press 1996.
11. රණසිංහ, ආර්.එච්.අයි.එස්.
පැරණි ලංකාවේ පොත්ගල් සම්ප්‍රදාය.- කැලණිය: කර්තෘ, 2006.

Cataloguing Rules applicable to Legal Literature

Dolitha I.D. Andradi*

Abstract:

The existing cataloguing rules came into existence in 1978 more than three decades ago. In the meantime several changes have taken place in the field of library services. Unfortunately experts and organizations in the library world have not shown any interest or support to meet the changes taking place by developing the cataloguing rules. This was due the fact that some of them were of opinion that they should enter the digital era while a few wanted a change of cataloguing rules.

This article is based on problems related to cataloguing of legal literature with special reference to computerization and current digitalization with special reference to the situation existing in Sri Lanka.

Introduction

In the past libraries were the primary information providers. By now libraries are losing this place with the rich and agile digital information services. However libraries still manage as they do possess materials not available elsewhere but its approach to user services and user interface cannot compete successfully with high class information technological services. To avoid or get away from this marginalization, libraries must make fundamental changes in their user services. i.e. catalogue, and its rules etc. This change must be a radical change. This is not my opinion but of those who believe technology as the sole distributor of information. As far as I am aware this is not the truth.

When considering the status in Sri Lanka it is not possible to make these radical changes in near future.

Law

Law in common speech means a rule which is capable of enforcement through institutions. Law is not always enforceable. It can be defined as a system of law applicable to achieve justice. As an authority, it can mediate peoples' interests; a command of the sovereign. One likes to think of law as a completely central social institution. Laws are politics as it is the politician who creates it. Sometimes law is philosophy because ethical persuasion is there. Law is also history as it tells many history's stories through statutes, case law and codifications build up over the time. And it is said to be economics as it tells rules about contracts, torts, property, labour law, company law and many other aspects of distribution of wealth. Noun "law" derives from late old English "lagu". It means something laid down or fixed. Legal is the adjective and is derived from "lex".

Law is a widely expanding field and thus the materials in a law library becomes incomplete in a short period.

Collection in a Law Library

A law library comprise of mainly on legal literature; laws, statutes, law reports, unreported cases, statutory instruments, bills, drafts of bills, treaties, journals, administrative rules, national or international commission reports, citations, fact finding books, monographs on law and legal & general reference sources, government publications related to law and various other publications related to the field of law, e.g. legal writings: letters, memoranda and appellate briefs. A casual inspection of resources in a law library will show that its collection is distinguishable from the collections in other libraries, not only due to its distinctive

---

*Dolitha I.D. Andradi, Librarian, Judges Library, Supreme Court, Colombo.
E-mail : dotitha.andradi@gmail.com

subject matter but also due to the fact that a large proportion of the books are in long sets in many volumes under a single uniform title and these are easily accessible to experienced readers and these have primary authority. They are law reports and statutes, statutory instruments, and administrative instruments.

Catalogue

Until recently the catalogue was the most useful research device in a law library. It will help you to find out what materials are available in the library or to trace the availability of any particular material. Users as well as the librarian and the staff go to the catalogue in search of any materials. The catalogue has multiple access points to a single item; the author, other personal authors, editions, series, subject etc.

Today's librarian face a challenge than the librarians during the last three or four decades with the emergence of computer technology and documents produced by electronic methods.

The format of the catalogue available in the early periods, i.e. Early 20th century was the card catalogue.

History of the Catalogue

In 1908 "ALA Cataloguing Rules were issued and revised in 1949 and named as "Rules for descriptive Cataloguing. Then in 1967 this was once again revised and named as "Anglo American Cataloguing Rules"(AACR2). The 2nd edition was issued in 1978. By that time technology changes were taking place, with the arrival of computers and electronic networking. To get the better of a catalogue there must be a uniformity in cataloguing. AACR was written during a period in which there were only card catalogues. However by the next decade electronic data bases came into existence in UK, USA and elsewhere but not in Sri Lanka. The Online Public Access Catalogue (OPAC) is available at the British Council Library. No sooner the World Wide Web (www) became the primary means of connecting to the library catalogue.

This online catalogue has already changed our way of approaching the catalogue entries. Now it is not approached in alphabetical order. Instead the users search by key words, and retrieve a set of catalogue entries. The specialty or the departure from the normal catalogue entry is that you can use any word in the title or else you may use any word in the catalogue entry. That is to say you can use the notes, contents or series etc. to approach your requirement.

Online catalogues too made use of the data fields according to the rules of AACR2 and were encoded in machine readable format and is called MARC. This was used initially by the Library of Congress and produced printed card sets. By the end of 1970 the Marc records were used in the computerized catalogues. However the record carried additional data that was not mentioned in the AACR2, e.g. language of the text. By now role of the creation of a library catalogue is not the sole authority of the librarian but divided between the system vendors. Until the last two decades the library catalogue was treated as an inventory of its resources and it has ceased to keep its status in the present information environment. Today's information professionals and librarians need a simple and standard way to describe latest intellectual output.

Present generation of users young and old find that the OPAC not enough for their requirements and on the other hand it gives only the information available in a single library. At the same time they are happy to have a way of getting more information instantly without much effort.

To face this situation and to keep up to standard of the traditional library re-tooling is necessary. Accordingly AACR 2 too will be outdated soon with the arrival of Resources Description and Access. By this not only the rules are revised but also renamed. This revision will simplify and clarify rules.

Thus Law librarians would like to emphasize the importance of having specialized rules to access legal materials. Legal literature is complex in nature. So there is the need to have specialized rules to access legal literature. Provision of specific guidelines is sure to promote the efficiency of cataloguing. Resources should be described in a clear and concise manner. It will result in records that will allow them to be easily identified by the users. Without specific rules it will not be easy to address the users and cataloguers too will be

uncertain of what rules to be used and uniformity of access and predictable retrieval too will be lost.

It is not easy for a general cataloguer to identify legal literature accurately. There are a vast variety of legal materials, viz.-: laws or statutes, court proceedings, treaties, fact finding tools and these have primary authority. Then there are texts under various legal subjects and are of secondary authority. Under AACR2 rules on law are scattered in three chapters. With the on going revisions, rules related to these materials is better to be kept together in a single chapter. It is also necessary to have simplified rules so as to grasp it easily and to identify and determine the correct access points.

Libraries and librarians are under attack now, specially the academic and special librarians. Some say it is not necessary to have libraries as it is cost effective; they can save money by using technology. They are officials. On the other hand some addicted to technology says they can use technology to provide information better than by a traditional library and that will save money too. Then there's a third group who believes only in technology trying to break the culture of learning. In a paper written to the Library Journal of 15th February,1994 - under the heading "Treason of the learned" Michael Groman has categorized these three groups as 'bureaucrats', 'technocrats' and 'techno vandals' respectively. He further says technology or the cybervision is trying to replace the world with a mass of unstructured and unrelated information. By this the users or individuals wander without direction or guidance of how to exploit essential information.

However, I think we can get use of technology to enhance the library services while the keeping the status of the printed book. Not only that but we could also preserve what we have and make improvements in future. In a law library one can use technology to a greater extent as legal professionals do not read books but they only peruse. E.g.: A user who wants to refer particular case will to read the entire report but search a single page or else a single section. Though the printed version is useful electronic version too will be more quick to access.

The Library of Congress has already ceased to use the 'series entries' in the catalogue and by now trying to do away with 'subject headings' also. However, it is seen that by using controlled subject heading one can do much service to improve library services. Similarly use of classification number in the card catalogue as an access point will be useful. This will enable you to retrieve materials on a single subject in a sequence. It is a practice in many university libraries in America. Use of subject headings will be of enormous use to the library staff and with modifications and further improvements will be more useful to the users.

Use of classification numbers as subject access point even in virtual resources is important because if searched by the classification number all the materials on the same subject could be retrieved in a sequence. Using key words only may not elaborate the subject you are searching, specially legal materials. Recently a reader wanted an article on "applicability of English law in Sri Lanka ". I used key words in various ways. As I have not classified or used subject heading for the data base on journal articles it was not possible to retrieve anything on the subject. However I was sure that there were two or three materials on the topic. Later it was with difficulty I traced the required data by manual methods.

In US most libraries follow a standard format for cataloguing records and a uniform system of subject headings of the LC. It is the LC which has developed a widely used system of library classification scheme. This scheme has provided a detailed schedule on the subject(06) law. This LC scheme of classification and subject headings too are rejected by specialized libraries due to their inadequacy. However law has no specialized subject headings and some special schemes of classification for law which have been developed by various persons too have been abandoned so as to keep uniformity by using LC numbers though with its shortcomings.

Legal Data Bases, Electronic Media & Printed Books - a comparison

The subject of law is further advanced than any other disciplines in converting its information to machine readable format. In other fields the data base contain indices or bibliographies. Where as for law there are two major data bases; namely LEXIS & WESTLAW. They contain full texts of judicial opinions, legisla-

tion, administrative regulations and many other legal resources and even scholarly articles. Computerized data bases of other disciplines could only be searched by research specialists or librarians but the LEXIS & WESTLAW can be accessed by end users. LEXIS came into existence in mid 1970's. By now there are several other data bases on law. It is said that DEM or 'Digital Electronic Medium only will prevail in near future and that the printed book will go to history. Those who are in favour of technology and electronic media highlights the favourable qualities of this media. E.g. ease of production, transmission, storage, and preservation, easy accessibility, large quantities of data could be retrieved at once with little effort, easy to revise easy to up date, ability to act reciprocally, able to define and refine the search so on and so forth.

However people prefer to read paper rather than a computer screen. Books need not require special equipment to read it, no other technical problems, no incompatibility. Transportation is easy, easy to browse, additional explanations as graphs, charts, tables and drawings are there. footnotes and side notes give extra facilities. Not as costly as electronic items. Integrity and permanence of information is there as they are printed and published Electronic media denies access to those who cant afford to pay. A books can be borrowed through libraries with out any cost. Law Schools, Bar Associations, Law Firms and Courts as well as Legal Offices buy the same information both in print form and electronic media. For re-consultation and reference printed book is far more worth than an electronic media. However book and electronic media should coexist in future

Individual Rules for Legal literature as per AACR2

Mentioned below are the rules as stated in the 2nd edition of the AACR.

In AACR2 Chapter 21 covers choice of access points or headings under which a description for a catalogue is entered.

Section 21.31 of this chapter covers special rules applicable to legal publications, whilst some other sub sections of Chapter 21 covers legal materials. 21.31A1 Applies to legislative enactments and decrees of political jurisdiction normally refers to as laws. However other than administrative regulations (21.31A), constitutions and charters (21.33), court rules (21.34) treaties and similar formal agreements(21.35)

Chapter 25 is on uniform titles and section 25.15 covers laws and treaties etc.

Rule 25.15A - Modern laws etc.

Enter Complete or a partial collection of legislative enactments under the jurisdiction and use Laws etc within square brackets

e.g.:- Ceylon
[Laws etc]
A collection of Legislative Acts of the Ceylon Government from 1796 distinguish -
ing those now in force. vol. 2: containing ordinances orders in council and letters ....

If the collection is on a particular subject and has a citation title enter under it.

e.g.:- Sri Lanka
[Legislative Enactments]
Evidence ordinance. - Revised ed. - Colombo : Govt. Press,1991. - vi, [195-229] p.

25.15A2 - For single laws etc.

Use the uniform title for the single legislative enactment as you prefer under

a) the official short title or citation title

- e.g.:- Sri Lanka
[Administration of Justice Law No. 44 of 1973]
A law to provide for the establishment and constitution of a new system of courts
for the administration of justice within the Republic of Sri Lanka to define the
jurisdiction of the courts to regulate the procedure in and before such courts...
- b) unofficial short title or citation title used in legal literature
- c) the official title of the enactment

If there are several different laws with the same title enter under the heading for the same jurisdiction add the year of promulgation

- e.g.:- Sri Lanka
[Evidence (Special Provisions) Act No. 14 of 1994]
An act to provide for the admissibility of audio visual recording and of information
contained in statements produced by computer in civil and criminal proceedings ...
- d) any other official designation

Access point for most of these legal resources is the jurisdiction plus the corporate body; but the term corporate body is not clear to the cataloguer, i.e. legislature, head of state, statute revision committee.

Hence a specification for 21.1B2 is required.

21.31B - Laws of modern jurisdictions - (Jurisdiction: a governments general power to exercise authority over all persons and things within its territory)

Primary access by the jurisdiction with a uniform title for law

21.31.B2 - Laws governing one jurisdiction

These are entered under Collections (21.7).

Main entry title and added entry under compiler

e.g.: Constitutions of nations/ Amos Peasle (comp.)

21.31B3 - Bills and drafts of legislation (**Bill**: is a formal written complaint such as court paper requesting some court action for reasons- **Legislation**: the process of making or enacting a positive law in written form according to some type of formal procedure by a branch of government constituted to perform this process)

Bills are entered under legislative body whilst drafts are entered under the person or the corporate body responsible for drafting.

Sometimes bills drafts and laws are confused and entered under the jurisdiction or under corporate body.

24.21 - Explains choice of headings for legislative bodies

24.21A - Enter the legislature under the jurisdiction

e.g.: Sri Lanka. Parliament.

When there are more than one chamber treat each chamber as a sub heading under the heading for legislature.

e.g.: Ceylon. Parliament. House of Representatives or Ceylon. Parliament. Senate

Refer from the each chamber as a direct subheading of the jurisdiction.

24.21B - Enter committee or other subordinate unit as a sub-heading of the legislature

e.g.: Sri Lanka. Ministry of Justice. Committee on laws delays

24.21C - Enter a Legislative Sub committee of a jurisdiction

e.g.: United States. Congress. Joint Committee on Library

21.31C - Ancient laws, certain medieval laws, customary laws - (**Customary Laws:** Law consisting of customs that are accepted as legal requirements or obligatory rules of conduct practice and belief that are so vital and intrinsic)

21.31.C1- Laws of ancient jurisdictions non-Western jurisdictions prior to the adoption of western models, customary laws, tribal laws under a uniform title

i) When there are not more than three compilers or enactors prominently mentioned in the work make added entries under them.

ii) If there are more than three, make added entry under the first mentioned person.

or

the title proper

e.g. Hayley, Frederic Austin

A treatise on the laws and customs of the Sinhalese and the Kandyan law.

21.32- Administrative Regulations etc.

21.32A - Administrative regulations etc. that are not laws.

21.32A1 - If the regulations rules etc. are from the jurisdiction in which such legislations etc are promulgated by the government agency or agents enter them under the heading for agency or agent.

If regulations are by an agency other than the promulgating agency give and added entry under the heading for issuing agency

21.32A2 - If administrative regulation and the law are published together. Choose whether access point should be the law or the administrative regulation

21.32B1 - Administrative regulations etc. that are laws

If the regulations or rules are from a jurisdiction in which these are laws

e.g.; UK, Canada enter under the heading for government agency

21.32C - Collections of administrative regulations etc.

Enter a collection of regulations that are not laws as collection

Enter a collection of regulations that are laws according to the instructions in 21.32B

e.g;- Epitome of Proclamations promulgated in Ceylon during 1913

21.33 - Constitutions, charters and other fundamental laws (**Constitution:** that fundamental and organization, the law of a nation or state established institution and apparatus of government - **Charter:** An instrument that establishes a body political or other organization or that grants the right, liberties or powers to its citizens or elements)

21.33A - Enter a constitution, charter, or other fundamental law of a jurisdiction or an intergovernmental body under the heading for that government.

e.g.:- 1 Sri Lanka. Constitution or 2 United Nations. Charter

21.33B - Enter a constitution, charter or other fundamental document of a body emanating from a jurisdiction but applying to a body other than a jurisdiction under the heading for the body and any amendments to them too should be entered under the body.

21.34 -Court Rules

21.34A - Enter Court Rules whether laws administrative regulations governing a single court under the heading for the court.

e.g.:- Supreme Court. Sri Lanka
Rules...

21.34B - Enter a collection of rules governing more than one court of a single jurisdiction

21.34C - Enter a collection of court rules that are laws of more than one jurisdiction or that are promulgated by more than one agency or agent under collections.

21.35 -Treaties intergovernmental agreements etc. (**Treaty** :Agreement formally signed ratified or adhered to between two nations or sovereigns and international agreement considered between two or more nations)

21.35A - International treaties etc.

21.35A1 - Treaties etc. between two three governments

Enter any treaty or an agreement between two or three national governments under

a) the heading for the government on one side , if it is the only one that side and the other two are on one side.

e.g.: Sri Lanka
[Treaties etc. India]

b) the heading for the government which comes first in English alphabetic order. Make added entries under the other two countries. Add a uniform title

e.g.: India
[Treaties etc. Pakistan]

21.35A2 - Treaties between four or more governments

Enter a treaty or any formal agreement between four or more national governments under the title proper or a uniform title. Make an added entry under the heading for the home government if it's a signatory. Make an added entry for the government which is named first.

e.g.: Universal Copyrights Convention : with protocols

25.35B - Agreements contracted by international Intergovernmental Bodies

Follow rule 21.35A

21.35C - Agreements contracted by the Holy Sea

Enter a convention or other formal agreement between the Holy Sea and a national government or other political jurisdiction under the party whose catalogue entry heading is first in English alphabetic order

21.35D - Agreements contracted by Jurisdictions below the national level

21.35E - Protocols, amendments

e.g.: Sri Lanka

[Treaties etc. India, 1987 Feb.4. Protocols etc., 1990 Mar. 6]

21.35E1- Enter separately published protocol , amendments extension or other agreement under the heading for the basic agreement. Add uniform title

21.35E2 - Treat a general revision of a treaty etc. as an independent work. Make an added entry under the heading for the revised treaty.

21.35F - Collections

21.36 -Court Decisions

21.36A - Law Reports

21.36A 1 - Reports of one court

Enter law reports of one court that are not ascribed to a reporter or reporters by name under

a) Heading for the court if the reports are issued by or under the authority of the court

e.g.:- Sri Lanka. Criminal Courts Commission

Judgment of the Criminal Justice Commission : insurgency inquiry no.1, politbureau

b) Title if they are not.

e.g.:- Court of Appeal cases of Ceylon being reports of cases decided by the Supreme Court of Ceylon in its original and appellate jurisdiction and sitting as a Colonial Court of Admiralty and by His Majesty's Privy Council...

e.g.: The Current Law Reports of Ceylon. 1909 being the latest intelligence and reports of law cases heard / F.A. Hayley (ed). - 1910. - 2 vols.

Make an added entry under heading for an editor or compiler if appear or named prominently.

e.g.:- De Witt, A.L (ed)

The Appeal Court Reports / by A.L De Witt & G.E.G. Weerasinghe (ed)

An added entry could also be made under the publisher if its responsibility seems to be more expressive than publishing. If the main entry goes to a personal author or title make an added entry for the court.

e.g.:- Supreme Court of Ceylon

Wendt, H.L.

Report of cases argued and determined in the Supreme Court of Ceylon sitting in appeal during the years 1882 - 83

Enter reports of one court that are ascribed to a reporter or to reporters by name under the heading for the court or under the heading for the reporters or first named reporter on the basis of accepted legal citation in the country

e.g:- Ramanathan, P

Reports of important cases heard and determined by the Supreme Court of Ceylon during the years 1843 - 1855

If that practice cannot be determined, enter under:

a) Heading for the court if reports are issued by or under the authority of the court

e.g.:- Sri Lanka. Constitutional Court

Decisions of the Constitutional Court of Sri Lanka : the decisions of the court under section 54 of the constitution and advice of the constitutional Court under section 55 of the constitution

b) The heading for the reporter or first named reporter if they are more than one

e.g.:- Bevan, Godwin

Appeal reports being decisions of the Supreme Court on Appeal from the District Court of Kandy in continuation of Austin's reports commencing from 1859 -75 / by Godwin Bevan

Make added entry under the heading for the court or the reporter whichever is not used as the main entry. Added entries under the editors or compilers or additional reporters etc.

21.36A2 - Reports of more than one Court

Enter under reporter if responsible for all the cases reported

e.g.: Marshall, Charles (Sir)

Judgments and other decisions of the Supreme Court of the island from the promulgation of the new charter of 1st October 1833 - March 1836 ...

If there are more than one reporters apply rule 21.6 shared authorship

e.g.: The Appeal Court Reports / by A.L De Witt & G.E.G. Weerasinghe (ed)

If not responsible for all the reports or if no reporter is named in title page enter under the title

e.g.:- New Law Reports of cases decided by the Supreme Court of Ceylon, the Court of Appeal the Court of Vice Admiralty in the island and Her Majesty the Queen in Her Privy Council on appeal from the Supreme Court of the island V. 1 (1896) - V. 80 (1978). -
If no reporter is named in the title page enter under the title

e.g.: Appellate Law Recorder containing decisions of the Appellate Courts of Sri Lanka.

If there are not more than three courts enter added entries under each court. If more than four make an added entry under the court first mentioned in the report being catalogued.

21.36B - Citations & Digests

21.36B1

a) Enter citation, digests and Index of a court report under the personal name of the compiler if the name is prominently appearing in the work

e.g.:- Morrgan, O.W.T.

A digest of the decisions of the Supreme Court sitting in Colombo since the promulgation of the Charter of 1833-1837 / by O.W.T.Morgan (ed). - Colombo : [sn], 1862. -

b) If not enter under the title

e.g.:- Sri Lanka Law Reports: digest consolidated tables index - 1978/2000. - Colombo:Ministry of Justice, 2004. - iii, 248p. Pt 1: Judges of the Superior Courts & the Law

Officers of the State -Pt.2 Cases reported & considered - Statutes considered

21.36C

21.36C1- Criminal Proceedings (**Proceedings**: The regular and orderly progression of a law suit including all acts and events between the time of commencement and the entry of judgment)

Enter official proceedings and records of criminal trials, impeachments, courts- martial under the person or body prosecuted

e.g.:- The trial of Pauline de Croos enter under the heading - Pauline de Croos

If there are more than one person or bodies responsible whilst not a single person is apparent to be prominent enter under the first appearing name.

Make added entries under the heading for the court or other adjudicating body.

Make added entry under the reporter if named prominently. No added entry is required under the heading for the jurisdiction bringing the prosecution.

21.36C2 - Other Proceedings (civil and others inclusive of election cases.)

Enter official proceedings and records of civil and other non-criminal proceedings in the first instance under heading for the person or body bringing the action. If there are more than one person or body enter under the first name or body if there is no principal responsibility. Here Rule 21.6C applicable to joint shared responsibility is applicable. Added entries could be made to the opposing side if less than three. If more than that, make added entry under the first named body or person.

You can add the legal designation e.g.; plaintiff, complainant, contestant, defendant, respondent, contestee to the heading for a party to the action. Make added entry under the heading for the court or other adjudicating body.

Contested election cases make added entry under the contestant. Added entries under the contestee and heading for the committee.

21.36C3 - Appeal proceedings

Enter official proceedings and records of appeal proceedings in the same way as the proceedings in the first instance (21.36C2). Optionally add the legal designation appropriate to the appeal

e.g.:- defendant-appellee, defendant- appellant

21.6C4 - Indictments (The formal written accusation of a crime made by a grand jury and presented to a court for prosecution against the accused)

Enter indictments as instructed in 21.36C1. Main entry under defendant and added entry under heading for the court

21.36C5 - Charges to juries (**Jury**: A group of persons selected according to law and given the power to decide in the case submitted to them - **Charges to a jury**: instruction of a judge to a jury- summing up of a trial by jury)

Enter charges to a jury under the heading for the court. Make added entry under the heading for the judge delivering the charges. Make added entry under the headings for the first named party on each side, except for the jurisdiction in cases prosecuted by the jurisdiction.

Optionally add legal designations to the added entry headings. (21.36C1 -21.36C3)

21.36C6 - Judicial decisions

Enter a judgment or other decision of a court in a case under the heading for the court.

e.g.:- Supreme Court. Sri Lanka

Make added entry under the heading for the first named party on each side, except for the jurisdiction in cases prosecuted by the jurisdiction .Optionally add legal designations to the added entry headings. e.g.: defendant-appellant.

21.36C7 - Judicial opinions (a courts written statement explaining its decision in given case usually including the statement of facts, points of law rationale and dicta)

Enter opinion of a judge under the heading for the Judge. Added entry under the first named party; defendant.

21.36C8 - Records of one party

Brief, plea, or other formal record of one party to a case under the heading for the party

21.36C9 - Collections

Enter collection of the official proceedings or records of trials as a collection. Added entries for all persons of bodies who are parties to all trials if not more than three. Add legal designations to the headings to the parties

Conclusion

By now library catalogue has undergone considerable change from a single list to an integrated database that serves both library management and users. Until recently it was limited to the holdings of a single library or to a small group of libraries. However it looks like an inventory of a single library. Hence the user has to look elsewhere to get other information he might need. Now the librarians find it necessary to have cataloguing rules re-evaluated. Librarians are aware of the current trends in information technologies which have already passed two decades. So far the librarians are struggling to be online with the changes in information age. Just a revision of rules based only on technology will not be favourable but a revision to suit the future is expected.

In Sri Lanka larger part of our libraries including many law libraries are far behind this age of technology. Hence the necessity of at least to have a proper card catalogue and the urgent need to change or revision of existing cataloguing rules so as to fulfill their requirements.

Due to several reasons one cannot depend entirely on internet for users' requirements. Information supplied by the internet is not that trustworthy; you cannot access many worthwhile literature unless you pay for it,

i.e. it is cost effective. Recently I tried to obtain latest information on cataloguing of legal literature. I traced two books. But they mentioned two ways to access them- one way to purchase the book and promised to supply it the next day. The other way was to go through the contents and preliminary pages by using a **Kindler**. I preferred to use a kindler. In a few minutes I found that I have to buy a kindler; the cost of which was \$359?

Present rules for legal literature appearing in AACR2 is scattered in several chapters. On the other hand the rules expressed are unnecessarily lengthy. They are ambiguous. Hence when they revise the rules I hope the authorities will take steps to bring these rules in a single chapter but present briefly in an easily readable language. I have mentioned the existing rules as it is appearing in the AACR2 as I am aware that many of our librarians are not familiar with them and with the hope that intended librarians will try to study them. Furthermore, I hope our experts in cataloguing rules will draw their special attention to this and include them in the course work so that future librarians could study.

References

Anglo American Cataloguing Code(AACR2). -

- 1 Dane, Jean
How to use a law library. - 2nd ed. / by Jean Dane & Philip A. Thomas. - London: S&M, 1987. - xvii, 274. ISBN: 0-421- 36030-5
- 2 Joint Steering Committee for Development of RDA. - <http://www.collectionscanada.gaca/jsc>
- 3 Grossman, George S.
Legal research: historical foundations of the electronic age. - NY: OUP,1994. - xx,352p. - ISBN: 0-19-508638-4
- 4 Resource description and access(RDA): cataloguing rules for the20th century. - <http://www.dlib/january07/coyle/01coyle.html>
- 5 Roalfe, William R.
How to find the law. 6th ed. - Minnesota: West Publishing, 1965. - xx,313p.
- 6 Technical Services Law Librarian. Vol.31 No. 4(June). -p. 1-24
- 7 Williams, Glanville
Learning the law. - 2nd ed. .- London: Stevens, 1982

Development of Science & Technological Information in Sri Lanka

Dilmani Warnasuriya*

History

Information Sources

The practical application of scientific and technological information in Sri Lanka can be traced back to the pre-Aryan period. Our unique irrigation system of tanks and channels, bears testimony to the sophisticated level of technology in this island. Copper and bronze metal work and the construction of magnificent dagabas, are other areas where our people exhibited considerable engineering skills. The scientific heritage of Lanka's ancient inhabitants, Yakshas' and Nagas can be traced to even before the arrival of the Aryans in the 5th century BC. The Yakshas' were said to have inherited the scientific knowledge of the Indus Valley civilization and absorbed into the Aryan fold along with this knowledge. The Naga symbols seen in the ancient tanks and irrigation channels have led to the deduction that the Nagas contributed to the irrigation techniques even before the Aryans came in. Commenting on this period Devendra in his book Tanks & Rice, (1965) wrote "what is lacking is not scientific knowledge but treatises written in methods of Western people".

In the medical field, although there are no existing works on medicine written in the early period, there is sufficient evidence to show the presence of medical men and the practice of medicine and the royal patronage given for this. The recorded work of King Buddhahasa of (340 -368 AD) and King Parakrama Bahu the Great (1153-1186 AD) in the Mahawansa are some examples. The native system of medicine practiced in Sri Lanka from early times is the Ayurvedic system which was introduced in the island at the time of the Aryan invasions. The early medical literature produced in Sri Lanka was based on the early Indian works of Charaka and Susrutha. Reference is also made to a systematic study of plants by Aggabodhi VII (772-777 AD) who is said to have made a study of the medicinal plants over the whole island. But it was in the latter half of the 17th century that systematic, scientific study of the flora of Ceylon was carried out. The brains behind this was Paul Hermann.

Scientific Periodicals

The first periodical to be published in the country was in the field of medicine. This was Medical Miscellany, which was part of Ceylon Miscellany which started in 1853. This was some 200 years after the first scientific journal was published in the world. The Ceylon Medical Journal was the next pure medical journal and this commenced in 1887. The first scientific periodical could be considered the Journal of the Ceylon Branch of the Royal Asiatic Society which was a significant scientific journal which commenced publication in 1845 and the Tropical Agriculturist published in 1881. However, the first official government periodicals were Annals of the Royal Botanic Gardens, Peradeniya in 1901, followed by Spoilia zeylanica by the Museum and in 1923, Bulletin of the Ceylon Fisheries. These three publications were then combined and the Ceylon Journal of Science came forth in 1924.

Science Libraries

It is an undisputable fact that information is the life blood of a scientist. "A good library alone could spark off much scientific activity in a less developed country". This was stated by a Sri Lankan scientist in a published paper in the Bulletin of Atomic Scientists some years ago.

---

*Dilmani Warnasuriya, Head, Information Service Centre, ITI
E-mail : dilmami@iti.k

The recognition given to the importance of information for the furtherance of Science & Technology in the country was first seen in the agricultural sector. During the first quarter of the 20th century the British authorities took the initiative to set up research institutes of the plantation sector, mainly to serve their economic and trade interests. Each of these institutes was equipped with the basics of a library. The first such institute to be established was the Rubber Research Institute in 1910 (but the library was established only in 1936.), followed by Tea Research Institute in 1925 and Coconut Research Institute in 1928. In addition there was the department of Agriculture at Peradeniya attendant with a library, set up in 1912.

While these related to the field of agriculture, the earliest scientific library set up could be said to the Royal Botanic Gardens in Peradeniya in 1821, and then the Colonial Medical Library (Sri Lanka Medical Library) in 1844. The Ceylon Branch of the Royal Asiatic Society which was also set up in 1845 had good collection of scientific literature, mainly in the zoological sciences, which was subsequently, transferred to the Colombo Museum Library when it was set up in 1873.

The setting up the Industrial Research Laboratory in the 1940s saw the skeleton of a technology information centre in the being. This centre amassed publications from as far back as the late 19th century in areas bordering on industrial research. The publications of this centre were later transferred to the CISIR library when it was set up in 1955. The CISIR was the first multidisciplinary R & D institute set up purely to serve the scientific & technological community of the country

Organization of information

During the first half of the 20th century, tools for the location and retrieval of information available in the journal literature, was fast being established in the developed world. The most effective of these were the abstracting and indexing journals.. However, this practice had not reached Sri Lanka at the time, and the first systematic indexing system for scientific periodicals was seen in the unique "Information index" set up at the CISIR by non other than the doyenne of scientific information, Ms.Clodagh Nethsingha. A classified index using UDC covering literature relevant to the industries of Ceylon, science policy etc. exists even today. This did not incorporate only articles but also pamphlets , reprints of articles , brochures of products. In short most of the resources available in the library had a surrogate card indicating its presence.

Another first in the systematic collection and organization was the reprint collection. The scientific abstracts available such as the Chemical Abstracts, Biological Abstracts, and Food Science & Technology Abstracts, Ceramic Abstracts, were systematically scanned and all articles of interest were acquired through writing to the author. While this is a recognized practice now, at that time it was relatively new, and if it was followed by the university fraternity, it was done in an ad hoc manner and not systematically. Presently, this collection has over 100,000 articles even after discarding.

The next significant development of search tools on a country wide basis for location of publications in the S & T sector commenced only in the early 70s. The first known Union List of Scientific Periodicals in Ceylon was in 1971 and it was done by Dr. M.A.P.Senadhira. Bibliographic organization on a national basis came next, and bibliographies of scientific literature in various fields of science, indexes to theses, directories of scientific organizations, and research projects and aligned publications proliferated after 1977. The most well known dons being N.A.W.A.T. Alwis and Senadhira. The most recent of these is the book on History of scientific Literature by Senadhira in 1995.

Problems of S & T information sector

It was during the late 60s that the problems besetting scientists and technologists in information access was brought out at various fora, and various strategies discussed to circumvent this.

Consequent to this, the idea of having some sort of a central institution on a national basis for scientific information was mooted, and in 1968, Mr. L.E. Samarasinghe was commissioned by Unesco to undertake a study regarding the establishment of a National Scientific Library and Documentation Centre. The report goes on to say that "the services of such a center should be available to anyone desiring them specially the small industrialists and agriculturists who could be able to use scientific and technical information for the improvement of their products, their factories, and their fields."

Samarasinghe defines the functions of the proposed National Scientific and Technical Documentation Centre as :

1. To co-ordinate existing resources of scientific and technical information in the libraries of the country
2. Develop its own resources of information according to the needs and demands of the users, present and future,
3. Provide services to these users in the various forms of in which scientific information is generally provided
4. Be a depository of published or unpublished literature pertaining to Ceylon
5. Train personnel for documentation work

Setting up a National S & T Information Centre

The result of this report was the setting up of the Sri Lanka Scientific & Information Centre under the aegis of the then National Science Council in 1977. The setting up of this centre was the first step in coordinating the activities and resources in the of S & T information centres in the entire country, through the formation of the Sri Lanka Scientific and Technical Information Network. This network comprised of all the libraries in the country having science & technology resources. Within 5 years, the membership rose to around 100 libraries. The chief architect for this network was, Mr. Yapa the father of information technology in libraries. SLSTINET soon sprang into action, and while being the central body, it also set up different information networks in the different disciplines. These were, AGRINET for Agriculture, ENLINET for Environment, and HELLIS for Health. The activities undertaken by the network, is I'm sure well known, but for completeness sake I will briefly describe them. The main activities were

Cooperative acquisitions of journals

Identifying the core journals in each discipline and distribution of the titles among the libraries to ensure the availability of these journals in at least one library in the country.

Exchange of Content pages of periodicals - All that was needed was to indicate your interests in these journals, and the rest was done by the library. First the content pages of the requested journal, and then any selected article was obtained

Joint bibliographies - listing resources of all the libraries in network

Union lists - listing of journals acquired by the different libraries in different disciplines

Cooperative acquisition of abstracting services - Each library subscribing to the abstracts of a particular discipline. No duplication.

However, although this network creditably fulfilled the function of coordinating and disseminating the resources available in the S & T institutions in the country, it did not quite fit into the concept of the kind of 'one stop' shop for S & T information, accessible to all scientists and technologists, as envisaged by Mr. Samarasinghe, and later on by the late Miss. C. L. M. Nethsingha, in 1991, and by the task force set up by NASTEC in 2002.

Milestones in the Development

With the formal setting up the SLSTINET, more search tools followed the most significant being the Sri Lanka Science Index , listing the indexed articles of all S & T journals published in Sri Lanka. Union Lists of Periodicals in different disciplines, Union catalogue of S & T books followed with respect to the resources available in the SLSTINET libraries.

The next landmark which dramatically changed the face of information provision in the country, was the advent of information technology and the acquisition of the package CDS ISIS in 1987. Although the union lists and union catalogue were by then operating on a mini computer system, (from 1983) there were several problems in data entry and access. With the acquisition of CDS ISIS, all the activities hitherto carried out manually or through a customized programme, were then converted into CDS ISIS databases. However, for these activities to be effective, individual libraries also needed to venture into computerizing its resources, and NSC next commenced its role as being the official distributor of the CDS ISIS package. A common format was made to enable uniform data entry, and all contributing libraries used this to input their data and send it to NSC. This formed the basis of computerized integrated databases of both the Union Catalogue and Union list. The popularity of this package grew rapidly, and by 1992, 39 libraries had acquired the package, although only half that no. were actually using it for library applications.

LEARN Project which was launched in 1990 was the next milestone. The first service provided was LEARN email the first e-mail service in Sri Lanka which was operated by the Department of Computer Science and Engineering, University of Moratuwa and supported by CINTEC and LACNET (Lanka Academic Network). This provided the educational & R & D institutions with dial up e-mail services. This facilitated a great deal of communication between libraries in information provision. About the same time, attempts were made to upgrade the 64 kbps line of SLSTIC LAN to 1mbps and extend this along Vidya Mawatha, to enable resource sharing among S & T institutes within the area using optical fibres. However, due to various reasons this did not materialize.

Remote access to the Union list and Union catalogue was the next development seen in 1996. However within a few years, when the National Library commenced the compiling of the National Union Catalogue as a whole, the latter was incorporated into it .

The entry of CD ROM databases as an alternative to the printed sources came into being in the mid 90s and gained immense popularity and some of these still hold sway. The most significant of these were the Chemical Abstracts available at ITI, the Current Contents and Citation index, available first at NSF and then National Library, and TEEAL at CARP.

Within 10 years, the IT revolution had taken firm hold in the library field, and in 2000 it was seen that of the 100 odd libraries in SLSTINET, 39 were using e-mail and 32 had access to Internet either through leased lines or dial up connections. 4 libraries had Open Access Catalogues (OPAC) s accessible through the web.

During these years, many libraries were quick to experiment with the various options opening up in the S & T information sector. In 1999, SLBDC and ITI, ventured into dial up subscription into the STN Dialog databases and were soon disillusioned. The cost of carrying out a search whether it met with success or not was totally prohibitive.

One consequence of all these developments was that the one stop shop concept became defunct. While resources in early times meant primarily printed material, resources now have taken on an entirely new connotation, with the digital or electronic library concept holding sway. However, come what may, what ever resources are available in electronic form in the different libraries, experience has shown that scientists are essentially sedentary, and are reluctant to move from their laboratories. What they desire is to have the information available at their desktops. A central collection available only at a National Centre, as envis-

aged by Samarasinghe, or a decentralized system with different databases available at different centres, then, would not serve the purpose, and this is amply demonstrated by the lament of both NARESA and the National Library on the low usage of the electronic databases available only at their centres.

A giant leap into a possible future scenario was taken when the country wide INASP/PERI scheme came into operation in 2002. This scheme initially was applicable to only the Universities, but was subsequently made available to R & D institutions as well. It was coordinated first by the University of Peradeniya and then by the University of Colombo. Through this scheme which was foreign funded several scientific databases were made available freely to the entire scientific community, at individual workstations. These included EBSCO, databases, Blackwell Science, Wiley, Academic Premier and the Medline databases. The only proviso was the furnishing of the IP addresses. While some databases gave full text articles, others gave bibliographic citations only. However, there was also a scheme whereby full text articles were provided on request, at little or no cost through the British Library. While this scheme is still in operation, the future of it is uncertain as the funding period is almost over.

Following upon this, came the access to SCOPUS database which provided abstracts of several thousand S & T journals at the NSF premises in 2005. Remote access to the international database Science Direct on a trial basis was provided subsequently. The contrast in usage of these two databases was mind boggling. While the usage of the former was lamentably low, the latter was an astounding success, as during the trial period, in one institution alone, over 4500 articles were downloaded during a six month trial period...

With this success story, discussions on the formation of a consortium of S & T institutions followed and this resulted in the provision of remote access of SCOPUS database, through subscription, to the SLTINET libraries registered with NSF. This is indeed a major breakthrough and augurs well for the future. However, although agreement was to extend the consortium activities to provide access to Science Direct full text databases, due to failure in obtaining the required funds from the individual institutions this did not come into fruition. With the failure in the formation of the consortium, ITI and the University of Moratuwa obtained access to the full text databases of Science Direct in certain sections through subscription.

The re christening of the Information Centre at NSF as the National Science Library and Resource Centre was another development in the S & T information scene and the setting up of a digital library by the NSLRC in 2007 was the most recent landmark. This permits access to the local databases such as NSF Publications database (covering the full text of NSF Publications), SLAAS database (covering abstracts of SLAAS proceedings), Sri Lanka Science Index. It is expected to extend this further to include other local publications.

Recommendations

Where do we go from here? If the NSLRC is to function in keeping with its designation, more resources and organization of these resources are needed. Online library catalogues and databases of the S & T libraries are a pre-requisite for a central electronic or digital library. Access to the resources of all the local libraries would be then be possible through this one site. Presently, the libraries of the S & T institutions are hosted in the main website of the NSF and not at the NSLRC. While some headway is being made by the e-governance concept where access to all government institutions are possible through the url www.gov.lk, and while this is most desirable, S & T information sources should be mobilized together, as the time taken to browse through all government institutions would defeat the purpose of having quick access.

The other urgent need is to have information on and access to all local publications of R & D centres, and government departments (including reports). One option is to have all such publications available at one site, preferably in digital form, or at least to have a referral system to such publications. Very often, lack of knowledge of the availability of such publications, result in duplicative activities. However, not all institutions provide information on the resources held by their institutions in their web site. On going through the web sites of the 70 institutions which in my view are the actual S & T libraries, the following information emerged.

13 have on line catalogues
20 have separate library pages
18 have a list of their publications
6 don't have a website

In this connection, as proposed, by Samarasinghe, the NSLRC or NSF or the designated national S & T information centre, should also be formally established as a national depository for all published and unpublished material pertaining to S & T in the country.

While attention has thus been paid to the needs of the scientists, what about the technologists? While no clear distinction could be made between the two, in addition to the above resources, patent literature, standards and specifications are bread and butter of industry and some thought should be given to obtaining some concessions to reduce the exorbitant cost of these materials. Provision of sinhala and tamil translation facilities to the resources held is another vital requirement of industry, specially the SME sector, for which some thought should be given. Patent literature is the other essential component, and the facilities available to access these are woefully inadequate. Presently, only manual searches over voluminous tomes are available at the National Intellectual Property Office, and these are only on patents taken out in the country. US patents are available freely on the Internet, but access to the European, Japanese and others are not readily accessible.

What then is the future? In addition to local digital resources mentioned, the only avenue available to fulfill the information needs of the S & T sector, is the centralized subscription on a national basis to full text S & T databases accessible through one centre at individual desktops. The earlier proposed consortium poses many doubts as to its sustainability, as funding through individual institutions depends on vagaries of the incumbent Ministry to which the institution is attached. Looking at success stories, one could view the system available in Pakistan, a close neighbour. Country wide access to scientific literature to academics and researchers of Universities and research institutions, is provided through one centre, the HEJ Institute through the it's web site. The parent web site should also look into possibilities of networking with similar institutions internationally, so that access to literature in these countries is also possible. Several networks in various S & T disciplines are already in operation, but their sustainability is questionable, and will not be discussed here. This is a viable option which our planners and policy makers, should give consider, as being a vital component to national development.

To conclude what is needed then, in brief to keep pace with the developments in the global arena are

- Access to global S & T information at the desktop
- Availability of full text articles
- Information on and retrieval of publications issued at state institutions
- Low cost access to standards
- Access to patents
- Translation facilities
- Repackaging of information
- Links with other libraries abroad

To conclude, what must always be kept in mind is that notwithstanding the present euphoria associated with digital libraries, one must not jump headlong into setting up such libraries without exercising some caution as to what should be digitized and what should not. A judicious mix of both print and electronic sources is a must, bearing in mind that invariably the desired end result of any electronic search, is the printed output.

References

1. Devendra, D.T (1965) Tanks and Rice. Colombo
2. Nethsingha, Clodagh, (1987) Science & Technical Information in Sri Lanka, Presented at APINMAP meeting, Unesco,
3. Proposal for a Central Science & Technology Library (2002) NASTEC
4. Samarasinghe, L.E. (1968) National Scientific and Technical Documentation Centre, Unesco
5. Senadhira, M.A.P (1980) The origins of scientific literature in Sri Lanka, in Corea, Ishwari ed. Roads to Wisdom, Colombo: Public Library
6. Senadhira, M.A.P. (1995) History of scientific Literature, Foremost Productions, Colombo
7. Talagala Deepali, (2000) ASTINFO consultative meeting - (Country Report 1998-2000)
8. Warnasuriya, Dilmani (2006) A central source for Science & Technology Information, Vidya Vol,8 No.2
9. Yapa, N.U.(1991) Computerization of library systems in developing countries with special reference to Sri Lanka, Sri Lanka Library Review, Vol.6 Nos 1,2

Forgotten Role of Professional Librarianship in Sri Lanka : the educator

L.A. Jayatissa*

Abstract

Information Literacy (IL) enables Library users to proliferate information more efficiently, effectively and judiciously. It is evident that efforts are made towards the provision of library information services from a technical perspective giving little attention to educate library users of how best such services could be utilized thereby neglecting the important role any librarian could play : that of the role of a teacher. The concept of user education at the primary level and IL skills development at an advanced level will enable better use of library services and resources. This article examines the issues related to the role of the librarian as a teacher or educator and the significance of the concept.

Keywords: Information literacy; User education; Sri Lankan librarianship

1. Introduction

Sri Lanka is endowed with a rich tradition of Librarianship dating back to 3rd century AD. (Kularatne, 1975) . Historical chronicles narrates the arrival of Ven. Buddhaghosa Thero to pursue Sinhala commentaries known as 'Attakata' available at the Maha Vihara Library during the reign of King Mahanama in the 5th century AD. During those days, library access facilities were permitted to new scholars, only after satisfying that they are capable of understanding the contents of manuscripts etc. Accordingly, in response to the test administered to Ven. Buddhaghosa Thero, the *Visuddimaggā* was written by him (Piyadasa, 1985). Due to various political upheavals took place during the subsequent long period, the library operations and services too were subjected to vicissitudes.

The modern era of librarianship in the country dates back to 1813, with the inauguration of the United Services Library in Colombo (Corea, 1975). A careful investigation into the history of the intellectual and cultural activities encompassing the authorship, publishing and librarianship reveals that the country has a rich cultural heritage. However, when we focus our attention into the present situation in Sri Lankan librarianship it is very much evident that there is much room for improvement. This article is an attempt to focus our attention into one of the neglected roles of the contemporary librarianship in Sri Lanka ; that of the role of an educator or a teacher.

The main attention of the contemporary Sri Lankan librarianship is still focused towards the issues prevalent in pre-Internet society. The major library service functions prevalent in the pre-Internet society are popularly designated as 'reader services' and 'technical services'. Out of these two aspects, main attention is drawn towards 'technical services functions' which includes classification, cataloguing, processing, indexing etc. We accord high priority in acquiring and organizing library materials collections. There after, we take efforts in keeping the doors open for potential users to make use of library resources and services. It is very much opportune for us to re-examine whether we are performing or contributing to the realization of the full potential of a national library system comprising of school, public, academic, special and national libraries.

2. Multi-faceted roles of librarians

Unlike in most professions, librarians' role is multi-faceted. By virtue of the professional duties to be performed such as acquisitions, classification, cataloguing, indexing, reference service etc., there is the professional role. Similarly, librarian is entrusted with the management of resources including print, non-

---

*L.A. Jayatissa, Librarian, University of Kelaniya.
E-mail : jaya@kln.ac

print and electronic information sources, human resources, buildings, furniture and equipment. Therefore, any librarian has to perform the managerial role to different degrees of depth and scope depending on the size and the nature of library and his position within the library organization.

As librarian is the primary person who acts as the intermediary between the published knowledge and the user, he has to be conversant with the information landscape. This has become more aggravated due to extremely complex nature of the resources available through the Internet. In this sense, the librarian has to act as a guide or a teacher. In any society, the ideal place to, inculcate library skills is the school library. Unfortunately, half of the schools in the county do not possess libraries. Even among the 50% of the schools with libraries, the majority are ill-equipped. During the recent past, there are some efforts to improve library facilities of 4000 school libraries through the General Education Projects 1 and 2 funded by the World Bank (International Development Association, 1997)

The other major reason for the lack of information literacy (IL) skills of students is the very nature of the school education system itself. As there is very heavy competition to admit students into reputed schools, all parents' and students' first serious hurdle is to secure highest marks at the government Grade 5 Scholarship Examination. Towards this end, some parents start grooming their sons and daughter from the year 4. It has become the norm today to enroll them in private classes. All these efforts make the students more dependent on teachers or external support mechanisms rather than mastering of self - learning techniques.

The next significant step in the academic life of school children is to get admission to a national university. As only a very limited number of the qualified students get the opportunity, the competition is intense in obtaining highest marks at the GCE (A/L) Examination. This situation too makes the students to be more dependent on teachers for the knowledge content they ought to possess. Ironically, this situation has permeated down to the entire school education system starting from year 1. The combined effect of lack of library facilities and teacher dependent knowledge transfer process does not promote independent learning thus leaving students with virtually no IL Skills. It is to be noted here that the situation described above may not be coherent throughout all schools in the country. In certain schools there is the possibility to pay more attention to the '*Competency -based and Resource - based*' learning methods, However, since there in an important influence from the parents attitudes about the education of their siblings, heavy emphasis is placed on the provision of supplementary teaching methods such as private tuition. Therefore, after conclusion of 13 years of education in schools, students' learning skills are not sharpened enough sufficiently to make them effective learners in their higher education segment. Although there are efforts to shift the emphasis from teacher-centered education system to a student - centered education system, still the scene is dominated by the concept of teaching. The adverse effect of whole this situation is the lack of opportunity for any student to develop soft skills needed in the contemporary society. At the same time, they do not become successful life-long learners, thus, continuing the same practice when they interact with libraries as adults. This situation contributes to the under-utilization of library resources and services.

3. Library user education and the concept of Information Literacy (IL)

User education programmes conducted in university libraries in the country has its history back to the period of early 80's. These pioneering programmes can be identified as library instructions programmes. Subsequently, the term 'user education' was used to denote the same concept with a wider scope. User education is defined in Harrod's Librarians' Glossary as "the term used for creating awareness among users of the resources and services available in a library and persuading them to use these resources for their benefit" (Harrod's, 1987). It encompasses all the activities involved in teaching users how to make the best possible use of library resources, services, and facilities, including formal and informal instruction delivered by a librarian or other staff member one-on-one or in a group. It also includes the online tutorials, audiovisual materials, printed guides and pathfinders to all the activities .During the last two decades, the concept of user education grew in its scope to cover the development of self-learning skills or the 'information literacy skills' as it's called today. The American College and Research Libraries Group (ACRL) of the ALA has defined information literacy as "... a set of abilities requiring to recognize when information is needed and have the ability to locate, evaluate, and use effectively the needed information" (Information literacy..., 2000).

The concept of information literacy deals with all aspects related to the use of information and includes following areas:

- "Determine the extent of information needed
- Access the needed information effectively and efficiently
- Evaluate information and its sources critically
- Incorporate selected information into one's knowledge base
- Use information effectively to accomplish a specific purpose
- Understand the economic, legal, and social issues surrounding the use of information, and access and use information ethically and legally" (Information literacy....., 2000).

In view of the above, it is clear that the concepts of user education and development of IL skills of library users needs more attention of the library professionals. As this paper is not based on extensive research on the issues it addresses, it is worthy of mentioning that there are several issues for research in this area of study so that matters could be discussed from both qualitative as well as quantitative point of views. Some of the most prominent areas which require scientific investigation are as follows.

(i) Library manpower surveys

It is extremely difficult to configure a full picture of the library situation in the country as there is no comprehensive information including accurate statistics about libraries, library staff and library materials, preferably available from a single source. For example, the exact number and details of all types of libraries are not readily available at a single point of reference. Details of library staff employed in different types of libraries too are not readily available. It is difficult to identify the number of public libraries according to the number of professionally qualified librarians employed in them such as number of libraries with 1 professionally qualified staff, with 2 and so on. In other words, a detailed library census will help us to understand the situation fully.

(ii) Nature of acquisitions according to type / origin of library materials

It is also useful to identify the nature of acquisitions of library materials according to the composition vis-à-vis ratio of local publications acquired to foreign publications. For example, information on percentage of libraries according to the ratio of acquisition of local library materials to foreign publications is useful. In this connection, it is useful to obtain information according to percentage of libraries with 100%, 75% to 99%, 50%-74%, 25%-49% and up to 25% acquisition ratios (out of the total acquisitions) of local published materials. Once this is established the need and usefulness of establishing a central catalogue agency can be identified.

(iii) Inter-library cooperation

Another area which requires investigation is inter-library cooperation. It is doubtful whether there is any inter-library cooperation between libraries belonging to different types and situated geographically closely. One example for such a situation is the cooperation between school library and a public library situated closely.

(iv) Evaluation of LIS curricula

Evaluation of LIS curricula is another important aspect which needs more careful investigation. As there are LIS courses available at postgraduate, undergraduate and diploma / certificate levels it is desirable to examine whether the IL and user education concepts are adequately covered. This becomes necessary, as the training of resource persons is the first step in introducing IL programmes. While syllabus revision enables

the training of untrained staff, continuing education programmes such as special training programmes, workshops, seminars etc. are needed to train library staff who have already completed their LIS courses.

4. Present situation

The Pioneering efforts in introducing the IL concept in Sri Lanka were taken by the National Institute of Library and Information Science (NILIS). Penny Moore, an expert on IL based in New Zealand, conducted a two week IL training programme to the visiting resource persons of NILIS in December 2002. Subsequently, the NILIS introduced IL components in Master of Teacher Librarianship (MTL), Postgraduate Diploma in Teacher Librarianship (PGTL) and Diploma in Teacher Librarianship (DTL) Programmes conducted by the Institute.

In November 2004 NILIS in association with the IFLA - ALP Programme conducted an international workshop on 'Information Skills Learning. This was attended by 50 Sri Lankan participants and 12 other participants from 11 Asian countries. At the end of the workshop, a new IL model called 'Empowering 8' was developed to suit the local situation. The success of this workshop led to the organization of a follow-up workshop on 'Training the Trainers in Information Literacy' at Panjabi University in Patiala, India in November 2008, (Wijetunge, 2008). As Wijetunge (2008) has reported IL initiatives are started in the South Asian region recently. (Wijetunge, 2008)

The Department of Library and Information Science (DLIS) of the University of Kelaniya has incorporated an IL module to its undergraduate degree programme in 2007. However all LIS Masters Degree Programmes conducted in the country with the exception of MTL have not introduced any IL component in its syllabus. Diploma and certificate level LIS programmes are conducted by the DLIS, Sri Lanka Library Association (SLLA) and NILIS. With the exception of some programmes conducted by NILIS, IL is not adequately discussed in the other programmes.

5. Provision of a centralized bibliographic information service.

According to an investigation reported by Weeratunge (2004), the average number of books published in Sinhala, Tamil and English during the period 1998 to 2002 were 2225, 425 and 820 respectively (Wijetunge, 2004). This transpires to around 200 books in Sinhala medium per month. As it is mandatory for all printers to submit 5 copies of each publication printed by them to the Department of National Archives, all these publications are received by 5 designated libraries including the National Library. From another perspective, one of the most prominent bibliographic services provided by the National Library and Documentation Services Board (NLDSB) is the publishing of Sri Lanka National Bibliography (SLNB). The NLDSB also provides cataloguing - in - publication (CIP) data to prospective publishers of books upon request. Therefore, there are two channels available to the NLDSB for the compilation of bibliographic information pertaining to the books published locally.

- Books received under the copyright act and subsequently included in the SLNB.
- Bibliographic information prepared under the CIP scheme.

If the NLDSB is able to prepare bibliographic information for all local publications according to an agreed standard and if it is made available to the librarians through 3x5 cards or in electronic format on CD's or through the web, a lot of human effort and other resources spent on individual classification and cataloguing of local materials could be saved. It is important in mentioning here that classification and cataloguing of local publications cannot be done at most of the libraries to the desirable standard due to non-availability of bibliographic tools such as the Dewey Decimal Classification editions 20, 21, or 22, the AACR etc. and lack of suitably qualified professional staff. Therefore, this handicap could be easily compensated by the operation of a centralized bibliographic information service so that participating libraries can obtain or download bibliographic data of books they acquire. In most of the developed countries, librarians merely download bibliographic data of publications they acquire and spend most of their time in reader services. Similarly, if some organization could operate such a service in Sri Lanka, duplication of classification and cataloguing in libraries could be avoided and the saved time and other resources could be more effectively utilized in reader services such as reference service, user education and IL skills development.

6. Development of IL competent library professionals

The vast majority of library professionals employed in the country have not had the opportunity to undergo IL training formally, main reason being the non-inclusion of IL as a subject in LIS curricula. Therefore, there is the need to conduct suitable training programme to equip them with IL development skills. Wijetunga (2008) reports that two training modules developed using "Empowering 8" were used to promote IL among 4000 school principals as well as 4000 Teacher Librarians (Wijetunge, 2008). As mentioned earlier, development of sufficient number of library professionals with IL skills is a pre-requisite for any IL programme.

7. Introduction of IL programmes for library users

Introduction of IL programmes could be done at three levels. These three levels are:

- At the school library level
- At the university / higher educational institute (HEI) library level
- At other libraries (public / special)

7.1 At the school library level

Introduction of IL programmes at school level becomes a logistically complex issue as it involves with a very large number of students and teachers. Therefore, it requires meticulous planning and preparation. One of the most suitable method to approach this issue is the operation of a pilot project to enable the organizers to identify important issues related to the operation of such a project.

7.2 At the University / HEI library level

Introduction of IL programmes for undergraduates is most suitable during their first year of study. This could be achieved through one or more methods described below.

(i) Embedding of IL programmes under basic subject teaching / learning programmes.

Undoubtedly embedding of IL components in course syllabii is the best option to ensure more effective development of IL skills of undergraduates. This requires careful planning with the faculty staff and their interest and continued support. The ability of the library staff to work collaboratively with the faculty staff is essential for the successful operation of this type of programme.

(ii) Conducting of tailor - made IL programme.

The library could offer tailor-made IL programmes aimed at certain broad disciplines such as biological sciences, physical sciences, Social sciences, commerce etc. Formal lectures or presentations followed by guided tours, hands on experience, practical work, library and database searching etc. However, there could be several crucial issues to sort-out before commencing such a programme.

- Development of the course - syllabus: an IL model such as "Empowering 8" could be used for this purpose
- Identification and employment of sufficient for IL number of resource persons.
- Allocation of time slots for the programme
- Allocation of lecture rooms / PC labs
- Design and conducting of Testing and evaluation programme
- Sustainability of the programme.

(iii) Design of e-learning programme

Design and offering of e-learning or online programme is a less demanding option. In order to provide this type of service, library professionals with requisite ICT skills and computer hardware and intranet facilities are required.

7.3 At the Public/ Special library level

Although it is premature, IL programmes aimed at adults could be organized in public and special libraries. Such initiatives could be made in resource rich libraries at the beginning. To achieve this objective, it is important to relieve library professionals of public libraries from routine work on technical services by providing bibliographic information services covering local publications through a central agency.

7.4 Establishing of IL Coordination Center

In order to introduce the concept of IL as a proactive library service, uncoordinated and scattered efforts by a few libraries may not be effective. As the introduction and operation of a countrywide IL programme has to overcome many challenges, the establishment of an organization to coordinate IL activities and to assist librarians involved in such programmes becomes an essential step. This may be a formal body affiliated to an organization such as NILIS or the NLDSB or an informal organization attached to SLLA or a similar organization.

8. Conclusion

The advent of Internet and the developments in Information and Communication Technologies enables individuals to satisfy information needs without stepping into libraries. However, this situation may not pose same level of threat to local library services due to economic, technological and social conditions prevailing in Sri Lanka. Besides, amidst all technological advancements to date, the ease of use, digestion and understanding of facts and the joy offered by the book is unmatched. Although the book seems to be a very simple thing it is very versatile in delivering its intended goal : reading and comprehension! In addition, as there is the language barrier, local publications too plays a crucial role. Libraries and librarians could turn these factors into our advantage only if they work more proactively. The lukewarm attitude we accord in dispensing library information services has to get rid of and efforts must be made to identify how to popularize libraries as educational, cultural and social centers. IL is one aspect librarians could grab in achieving this objective. This directs librarians to start performing of the important new role of teacher, guide or educator in addition to present roles they are already conversant with.

References

1. Corea, Ishvari (1975), *The Colombo Public Library system*. In *Libraries and people* Ed. By Ishvari Corea, Colombo Public Library, Colombo.
2. *Harrod's librarians' glossary of terms used in librarianship, documentation and the book crafts and reference work*, (1987) 6th ed., Comp. Ray Prytherch, Gower, Brookfield.
3. Information Literacy Competency Standards for Higher Education (2000) <<http://www.ala.org/ala/mgrps/divs/acrl/standards/informationliteracycompetency.cfm>>accessed 03.12.2008.
4. International Development Association (1997), *Project appraisal document on a proposed credit in an amount to SDR 51.4 million to the Democratic Socialist Republic of Sri Lanka for a Second General Education Project No 13, 1997*, World Bank, Education Sector Unit, South Asia Regional Office. (unpublished report)
5. Kularatne, T. (1975), *History of libraries in Sri Lanka*. In *Libraries and people* Ed. By Ishvari Corea, Colombo Public Library, Colombo.
6. Piyadasa, T.G. (1985), *Libraries in Sri Lanka*, Sri Satguru Publications, Delhi.
7. Weeratunge, J. (2004), *A bibliographic study of book publishing in Sri Lanka - 1998 - 2002*, Sri Lanka Library Review, 18 47-57.
8. Wijetunge, Pradeepa (2008), *Information literacy : a turning point for Asia*, Keynote speech delivered at the *Unesco Programme of Training the Trainers in Information Literacy* held at Punjabi University, Patiala.

Destruction of the intellectual repositories of the university libraries in Sri Lanka due to malpractices of the readers: Effective strategies for a preventive program

K.P. Kamani Dambawinna*

Abstract

The library derives its power from the intellectual repositories stored in the library. This article presents the most stupendous human activities: mutilation, theft, illegal borrowing, non-return, loss and damage by which the physical form and the information contain in library materials are disappeared.

It also highlights the most successful preventive measures in terms of security measures, policies and programs, repair and replacement, facilities and sanctions that could be implemented to combat the malpractices.

Keywords: Library malpractices, Library abuses, destruction in the library

Introduction

University libraries in Sri Lanka constantly respond positively for the varying and broad information needs of the teaching staff, the students and the researchers. For this purpose the libraries house a large number of reading material to be consulted by the readers. Unfortunately human intellectual advancement stored in libraries being destroyed due to malpractices of the readers.

The most prominent abuses, mutilation, theft, illegal borrowing, non-return, loss and damage of library material are induced by several factors such as insufficient security measures, lack of policies and programs, lack of emphasis on repairing and replacement, poor facilities and lack of serious sanctions.

Therefore it must be emphasized that the human beings being the most troublesome element to control are the main agents of destruction of valuable repositories of the library. The malpractices of readers are not confined to dangerous criminals but they are perpetrated by all the categories of readers including students, psychologists, sociologists or most reputable professionals.

Even the library staff, the custodians of the library holdings being the members of some university libraries unintentionally contribute to the destruction by failing to return, damaging or losing borrowed materials.

Destruction of library materials has become a recurrent theme as it is significant island wide. Some readers are fully determined to fulfill their anti-social behavior irrespective of how efficient the security system is.

Sri Lanka being a third world country, the library budgets cannot afford the consequences of wide spread abuses which are both insidious and exhausting of the heart of the marvelous discoveries and tedious achievements of the human beings.

In view of this deliberate and premeditated steps must be implemented and adopted to eradicate the destruction in the library to the barest minimum.

---

*K.P.K. Dambawinna, Senior Assistant Librarian, Faculty of Allied Health Sciences, University of Peradeniya, Sri Lanka
E-mail : kamanid@pdn.ac.lk

Malpractices of the readers which obliterate the library materials

Mutilation

Mutilation is the excision of pages from the book material of the library. This extends from one paper to chapters including colour photographs, pictures, illustrations, tables, graphs and cover pages.

Theft/steal

Librarians know that stealing of library material happens in two ways. One is, directly stealing from the library and the other is indirectly stealing material borrowed from the library by another reader.

Illegal borrowing

This involves borrowing one book legally and using its date due slip to remove other most desired books from the library. Or it could be the exchanging of the book card of a valuable book with a book card of a cheaper book.

Non-return

Library material in a library should be shared by every reader and failure to return them on time or at all is a serious debit for the whole community. What ever the cause may be the number of unreturned books are almost certainly regarded as anticipated losses in the library. Non-return is considered as debt rather than theft.

Loss and damage

The material lent may be subjected to loss or damage slightly or beyond repair. The material lent has a value and if it is lost the loss is indeed greater than its money value when considering staff time in selecting, ordering and processing them in to the collection.

Strategies for the prevention program

Strategies are categorized into five subsections as security measures, policies and programs, repair and replacement, facilities and sanctions

Security measures

Building design

Careful planning against theft and mutilation should be commenced with the design of the library building with security and preventive consciousness in order to minimize unauthorized departure of the reader with stolen and mutilated library material through the main door, rare doors and windows.

There should be only one main door which is clear for better observation open for the readers. This should be divided in to two parts designed as entrance and exit.

This set up reduces the rush and collision occurring at the main door by the readers moving in two opposite directions enabling the security guards to check the borrowed items much freely and efficiently. Exodus is ideal for a bad reader for inconspicuous departure with items stolen or illegally borrowed.

There should be few doors as much as possible to a library building where extra doors are declared as emergency doors. Obstructions in the library building should be minimized to provide an open view without ledges for better observation by the library staff and other readers. Windows should be fitted with window grills so that passing materials through the windows is prevented. The lay out of the library must provide better surveillance by the main counter or by the supervision table. A proper electricity system with an emergency lighting system and external lighting should be provided in the library to overcome stealing and mutilation taking place in the dark as culprits sneak past through the exit before power is restored.

Security personal at the exit and entrance

There should be two security officers on duty at the entrance and the exit at all times, when the library is open. They should be energetic, duty conscious, trustworthy and without optical problems. They should be well trained to identify the legally borrowed books from stolen ones and to recognize all forms of changes made to library ownership gestures because one method of removing valuable books from the library is by exchanging of date due slips. If the security officer observes the accession number of the date due slip with the accession number of the book, such borrowing could be identified and caught.

Cloak room procedure

The cloak room procedure must be adopted as a security measure. Readers should be constantly trained and advised to keep items as bags, big file covers, suit cases etc in the cloak room. This would prevent unsuspecting concealment of library materials in such items. Prohibition of bringing personal books, books borrowed from other libraries in to the library averts the readers exchanging these books with books on high demand.

Arrangement and supervision of reading rooms

Vigilant reading room surveillance is one of the most successful low cost security measures to curtail theft and mutilation because that may discourage the defaulters who depend on the lack of surveillance. Particularly, carrying out security patrolling in and around less dense places as basements, stairwells and corners of stack areas are prudent. Therefore reading room supervisors who perform occasional scroll throughout must be assigned to each section. Furthermore readers' activities such as removing ownership marks, exchanging date due slips and tearing off pages could be minimized by positioning book stacks, cupboards etc in such away, that as many as possible could be visible and consequently supervised by the supervision staff from any corner of the reading room or from the issuing counters. Employing not only the library staff but also the security staff in the library would also be effective to enhance the surveillance.

Access to materials

The librarians' priority is to see what materials should to be protected more than the others. In one hand as a result of being non-circulating, closed- access materials could be protected from some abuses. To effectively achieve the objectives of closed- access storage the following steps must be taken into consideration.

- Reading room supervisors must be assigned for each closed- access collection.
- Taking the materials to any other reading room or section should be made forbidden.
- Photocopying the materials which ultimately causes damage must be made prohibited.

On the other hand non- circulation may be a motivating factor for malpractices. And the more library material is openly exhibited and immediately available, the cheaper and more efficient library use will be. Therefore, taking into consideration the demand and importance, multiple copies should be available under reference, scheduled reference and lending in open- access storage. The reference copy could be available for photocopying also.

Electronic theft detection system and closed circuit television

The aim of installing closed circuit television is to increase the sense of supervision and so act as a deterrent. Such television and electronic theft detection systems are rarely appropriate to Sri Lankan university libraries due to the high cost of these items.

Policies and programs

Selection of materials and provision in the budget

When the demand for books exceeds supply the competition and selfishness lead for malpractices. Therefore another premeditated strategy to curtail malpractices is to balance the collection according to the user needs of the user community. In the book selection process, the assistance of the teaching staff should be sought and multiple copies of demand books should be acquired. In the selection process, annual review of the existing collection to justify the lost, stolen and non-returned books, less demand and more used books and damaged books beyond repair is mandatory. A percentage of the annual budget should be set aside to fill the gaps in the existing collection.

Processing of materials

In the process of processing the materials for stacking the ownership marks, accession numbers should be clearly marked which will ultimately help in identifying the ownership when items are found elsewhere out of the library. The accession numbers should be printed in the book card as well as in the date due slip.

Admission policy

The people eligible for membership in the library should produce proper and accepted identification with the application form for membership. In case of university undergraduates and post graduates the student identity card or the record book are the appropriate documents. The data in these are cross checked with the authorized student list sent by the registrar of the faculty or by the coordinator of the course. A copy of the appointment letter is the legitimate document to be produced by the university employees. This could be verified and clarified from the establishment branches of the university. When details are preferably checked with another source, it ensures that the members are who they claim to be and that they are not giving any false information in order to misuse library privileges.

Lending policy

The lending policy of the library should specify the following as preventive measures to frustrate illegal borrowing and non-return.

- Examining identification, date due slip and the book card of the book at the time of issuing items to the customers.
- In case of non-return it is not easy to prove that the offender meant to permanently deprive. Indeed the borrower might have forgotten the books on loan. In order to remind the reader the due date of return, a notice should be dispatched before the due date of return which will give the borrower an early opportunity to return the book. Telephone reminders would also be effective.
- Once the borrowed item becomes overdue continuous overdue reminders should be transmitted to collect back the items at the earliest possible date.
- Not issuing any items after a reader exceeds his/her entitled quota.
- Observing for any damage or mutilation at the return counter.

User education program

At the time of granting membership all the readers must be informed of all the rules and regulations, ethics, procedures and processes to get the best possible use of library resources, services and facilities without performing malpractices. Moreover the readers must be educated to improve their positive attitudes towards the public property of the library and how to report when another is trying to perform some kind of malpractice. Since a sense of belonging and ownership is important in reducing anti-social behavior and in en-

couraging readers to challenge the anti-social behavior of others, the readers must be convinced that the library is a property of the present and future generations and protecting it is a sole responsibility of them. The idea, that a borrowed book is a property of many others who are waiting to consult it is not naturally felt by some readers. Supplementary to this, readers do not take serious notice that library material should be passed on to the next reader in unchanged condition. Hence positive feelings must be continuously fabricated in to their minds during user education programs.

Ultimately, there should be a practice to permanently maintain the user education including talks, distributing handouts, library guide books, book marks, brochures and flyers etc.

Training of library staff

The Library staff is supposed to be the custodians of the library holdings. The library staff should be trained to improve their security consciousness, how to react with difficult users, how malpractices could be caught, how to tackle problems and how to report such malpractices and when and how to handle inquiry procedures.

Training program for security staff

Security personnel should be given a pre service training to understand the bibliographical details of a library book, date labels, book card and library ownership marks etc. They should be educated on the ways and means of how library material is abused and how to identify the illegitimate readers and suspects etc.

Awareness program for the readers

Posters, banners, photographs and simple stickers that carry information about the importance of securing and preserving materials and the possible sanctions should be made visible at every book stack and reading rooms. Some readers who abuse library privileges may be unaware of the adverse effects of their actions. Therefore, highlighting the untold annoyance transpired due to malpractices such as costs, expenses for replacing and adverse effects on other readers etc, by way of articles in news letters, posters, leaflets labels etc will eventually be an effective precaution in reducing the incidence of damage. Rules and regulations must be clearly published and made available in open view at all times.

General public awareness program

Raising awareness among the scholars, governors, potential donors and the general public regarding the destruction could be addressed in many ways such as documentation in the television, establishment of a central organization to coordinate promotional activities, publications and widely distributed handouts and meetings. This program enables the general public not to support such acts and to help the libraries to collect library material left behind astray. Moreover, during such a program libraries could collect funds for protection, replacing and repairing of library materials.

Recovery officers

In the strategies against losses due to non-return and loss of items libraries once in a while could operate book recovery centers where anybody could return overdue items or any library item found elsewhere. Defaulters who feel blameworthy to face the library staff may turn towards these officers or centers.

Book collection program

Another stratagem is the book collection program where the officers of the defaulters of non-returned items are visited and asked for the books to be returned.

Exhibitions

Exhibition of mutilated books in the library with the compassionate versions make the readers feel and appreciate the terrible nature of the problem and daunt them from indulging in such actions

Friendly library staff

Good public relations may help keep abuses low. If the atmosphere of view in any group is unfavorable to an action only a minority will persist in taking that action.

The example set by the library staff

The importance that the library staff sets a good example towards the protection of the library materials cannot be overemphasized as the lack of commitment to their duties may encourage the defaulters.

Treatment

Hence, librarians employ various strategies for dealing with materials subjected to malpractices. Factors such as cost, importance of the item, intellectual content and intrinsic value, availability of other copies, amount of damage or mutilation, edition of the publication and the usage assist what actions to be taken. Accordingly the following measures could be the options.

- Consider for replacement
- Secure the remaining copies in closed- access storage
- Transfer the contents into non- book media.
- Repair the damaged or mutilated material with photocopied pages

Preservation unit

Preservation and conservation units should be judge not the natural erode of the materials but also should carryout systematic program for assessing, Repairing and replacement of items subjected to reader abuses.

Complete and updated catalogue

It would be easy and accurate to check the lost items due to malpractices if the electronic or card catalogue is updated at each loss and complete at each replacement. The complete catalogue is always the reflection of the total holdings of the library which is the best tool for reviewing the collection in order to balance the collection according to the user needs.

Facilities

Library facilities such as extended opening hours, photocopying facilities with fair charges, availability of sufficient lending copies and adequate seating are more effective towards the prevention program as lack of facilities is an encouraging factor which aggravates malpractices.

Sanctions

Sanctions have two main functions; to deter the offender from re-offending and to deter others from committing an offence.

Conclusion

Proper library building design, shelving layout, supervision of reading rooms are essential factors for surveillance in order to dissuade culprits. Adequate staff for security and circulation transaction is a positive factor for prevention of malpractices. In addition librarians must make sure that policies are more liberal, access to stock is sufficient and there should be favorable facilities as photocopying, opening hours and seating etc. Library staff, readers, security staff should be educated and the general public should be made aware of the problem and the preventive measurements. Amnesty weeks, book recovery officers and book collection program give a hand to collect materials that would otherwise be gone astray out of the collection.

Continuous assessment and treatment of the materials subjected to malpractices are strictly combined with the balanced and user friendly collection. Indeed the card catalogue or electronic catalogue is a vital contrivance to produce a list of lost titles for annual purchase. Stiff penalties and would be another deterrent for malpractices. Losses might reflect negatively on library efficiency. Any way librarians can no longer endure the destruction of intellectual repositories, attempts should continuously and constantly be taken to execute successful preventive strategies.

References

1. Ajegbomogun, F.O. (2004). User's assessment of library security: a Nigerian university case study. *Library Management*. 25(8/9), pp. 386-390. Available
2. <http://www.emeraldinsight.com/Insight?ViewContentServlet?ContentType=Article&Filename=Published/EmeraldFullTextArticle/Articles/0150250807.html> (Accessed on 08-01-2009)
3. Omoniyi, Joseph O. (2001). The security of computers and other electronic installations in Nigerian university libraries. *Library Management*. 22(6/7), pp 272-277. Available
4. <http://www.emeraldinsight.com/Insight?ViewContentServlet?ContentType=Article&Filename=Published/EmeraldFullTextArticle/Articles/0150220603.html> (Accessed on 08-01-2009)
5. Ewing, David. (1994). Library Security in UK. *Library Management*.15(2),pp 18-26. Available <http://www.emeraldinsight.com/Insight?ViewContentServlet?ContentType=Article&Filename=Published/EmeraldFullTextArticle/Articles/0150150202.html> (Accessed on 08-01-2009)

With Best Complements

From

KIDIES PARADISE

Pioneer's of Children's Library Furniture

**Harendra Karunaratne,
Managing Director**

**No.527, Highlevel Road,
Wijerama, Nugegoda.**

**No.41, Pepiliyana,
Boralessgamuwa.**

Tel: 011 4301318 (office) Mobile: 077 5958730

NILIS National Institute of Library and Information Sciences

Best Wishes From

The National Institute of Library & Information Sciences

University of Colombo

University of Colombo, P.O. Box 1698 Colombo 03
Sri Lanka
Tele /Fax:00-9411-2507150
e-mail: director@nilis.cmb.ac.lk
Visit us at : www.cmb.ac.lk/academic/institutes/nilis

Sri Lanka Library Association

Shelter for knowledge

The Sri Lanka Library Association (SLLA) was incorporated by Law No.20 of 1974 of the National State Assembly and amended by act. no. 7 of 2004.

Founded by a handful of eminent elites in the profession of Library Science like Dr. S. C. Bloc, Prof. Ian Goonatilake, Prof. W. B. Dorakumbura, Mr.T. G. Piyadasa, Mr. D.T.Kularatna and Prof. Jayasiri Lankage in early sixties for the benefit of then young librarians and the reading public.

The SLLA is a founding and executive member of the Organisation of Professional Associations (OPA) of Sri Lanka. It holds membership of the Commonwealth Library Association (COMLA) and the International Federation of Library Associations (IFLA).

Professional qualifications and training obtained through the SLLA are recognised by the Government of Sri Lanka as the basic requirements for entry to careers in library and information science.

Since its inception, SLLA has pioneered and played a leading role in Library education to the utmost satisfaction of the entire librarianship. No body can find a library professional in this island who has not read his or her first library lesson from the SLLA.

As the SLLA is the only professional body representing library professionals in Sri Lanka, its professional courses are accepted on par with those of leading International Professional Associations.

The Association confers Non-Corporate membership, Corporate membership, Life-membership, Associateship, Fellowship and Chartered Librarianship to its members who satisfy the required standards stipulated by the Council. Every year, SLLA adds a substantial number of trained LIS professionals to the fleet of elite work force.

Every year, it organises an annual conference on a specified theme that suits for the modern day technological advances in the field of LIS for the benefit of the membership as well as the general public. By such means Association prepares the LIS professionals to keep abreast with the upcoming challenges in modern librarianship.

